HELION

nr. 3-4/2015

MIRCEA OPRIȚĂ • AMBROSE BIERCE • ANTÓNIO DE MACEDO
SORIN ANTOHI • MARIANO MARTÍN RODRÍGUEZ • MARIAN MIRESCU

CRISTIAN VICOL • ȘTEFAN BUZĂRNESCU • CRISTIAN KONCZ
MIRCEA BĂDUȚ • FLORIN PURLUCA • DANIEL TIMARIU
LUCIAN DRAGOȘ BOGDAN • ANCA MERCE

CASA DE CULTURĂ A MUNICIPIULUI TIMIŞOARA

CLUBUL DE ANTICIPAŢIE HELION

PROGRAMUL SESIUNII HELION

ediţia a XXIX-a

Timişoara, 8 şi 10 mai 2015

Ziua I, vineri, 8 mai

ora 14:00 – Deschiderea manifestării

ora 14:15 - Lansarea revistelor HELION nr. 3-4/2015 şi BIBLIOTECA NOVA 2015

ora 14:15 – Vernisajul expoziţiei de artă plastică

ora 14:30 – MITUL IMORTALITĂŢII ÎN S.F. Moderator CRISTIAN KONCZ

1. **Daniel Botgros (Reşiţa) – Imortalitatea – apanaj genetic sau digital**
2. **Traian Bădulescu (Bucureşti) – Imortalitatea în s.f. - de la evoluţie la stagnare**
3. **Cristian Koncz (Timişoara) - Imortalitate, Utopie. Limite biologice**
4. **Eugen Cadaru (Bucureşti) – Mitul imortalităţii în filmul de ficţiune contemporan**

ora 16:30 – Lansarea cărţii ALTE CRONICI DE FAMILIE (Ed. Limes) de MIRCEA OPRIŢĂ. Prezintă Cătălin Badea Gheracostea și Cornel Secu

Ziua a II-a, duminică, 10 mai

ora 10,00 – Prezentarea laureaţilor Concursului de proză scurtă Helion 2014 şi înmânarea premiilor

ora 10:30 – PSIHOPATOLOGIA CLONEI. Moderator DARIUS HUPOV

1. **Ciprian Baciu (Timişoara) – Timp clonat în povestirea lui Paul Melko, TRIPTIC CU MINE ŞI CU EA**
2. **George Ceauşu (Iaşi) – Clona şi originalul prin prisma teoriei identităţii**
3. **Cornel Secu (Timişoara) - Clona şi videoplastorul în Artele Marţiale Moderne de Alexandru Ungureanu**
4. **Darius Hupov (Timişoara) - Repere şi particularităţi în psihopatologia clonei**

ora 12:00 – Prezentarea colecţiei BENDIS de la Tracus Arte şi a cărţii A opta zi e-n fiecare noapte de Eugen Cadaru

ora 12:30 – Concluzii

ora 13:00 – Închiderea lucrărilor

Toate activităţile vor avea loc în Sala Orizont a Uniunii Scriitorilor din România, filiala Timişoara (Piaţa Sf. Gheorghe nr. 3, et. I, deasupra Băncii Transilvania)

CASA DE CULTURĂ A MUNICIPIULUI
T I M I Ş O A R A

HELION

REVISTĂ A CLUBULUI DE ANTICIPAȚIE

NR. 3-4, 2015

HELION

NR. 3-4, 2015

EDITORIAL

Cornel Secu • *2015 - un an special*.....3

LABORATOR S.F.

Cristian Vicol • *Sfârșitul inocenței*.....4
Daniel Timariu • *Din lift*.....9
Cătălin Lupu • *Liniștea*.....15
Mircea Băduț • *Firul de șansă*.....18
Lucian Dragoș Bogdan •
Fantoma din mașinărie.....21
Florin Purluca • *Sabotaj*.....27
Dragoș Mateescu • *Captivi în Krematorr*.....32

ALTERNATIVE

Ștefan Buzărnescu •
SF-ul - ca ipostază a transculturalului...35
Cristian Koncz • *Terraformare și exobiologie*...37
Mariano Martín Rodríguez •
Antonio de Macedo și teologia ca știință a naturii în literatura științifico-fantastică contemporană.....41

CONTRAPUNCT

Mircea Opriță • *Utopie cu localizare tropicală. O capodoperă*.....46
• *Varianta balcanică a ucroniilor*.....50

MERIDIAN S.F.

Antonio de Macedo • *Gândacii mor pe spate*...53
Ambrose Bierce • *Casa Duhurilor*.....59
• *Ceilalți locatari*.....60

INTERVIU

"Am urmat trasee existențiale atipice..."
Interviu cu Sorin Antohi.....61

PE SCURT DESPRE PROZA SCURTĂ

Cristian Vicol • *Dus cu sorcova*.....54

ECRAN

Anca Merce • *Predestination (2014)*.....68
• *Un film care te face să te temi de... tine?*.....69

BD

Marian Mirescu • *Înainte, în trecut!*.....74

DESPRE HELION

Radu Pavel Gheo.....73
Duşan Baiszki.....73
Costel Baboş.....73

FOTOTECA

Fototeca Helion.....74

ZIG ZAG.....78

Redactor-șef: Cornel Secu; **Seniori editori:** Mircea Opriță, Cornel Robu, Mariano Martin Rodriguez, Costel Baboș, Marian Mirescu, Lucian-Vasile Szabo; **Redactori:** Adrian Chifu, Ciprian Ionuț Baciu, Darius Luca Hupov, Anca Merce și Cristian Vicol; **Grafică:** Gabriel Kelemen; **Fotografii:** Adrian Bancu, Adrian Chifu, Darius Luca Hupov și Cornel Secu; **Paginare:** George Adrian Țugurlan; **Adresa redacției:** Str. Constantin cel Mare nr. 49, O.P. 6, cod poștal 300272, Timișoara; **Telefon:** 0749-185.385, 0722-410.623, **E-mail:** redactiahelion@gmail.com, **Web:** www.helionsf.eu, www.helionsf.ro; **Editor:** Casa de Cultură a Municipiului Timișoara; **B.T.** 29.04.2015; **Apariție:** 05.05.2015; **Tipar:** SC Eurostampa SRL Timișoara

ISSN 1220-7152

CORNEL SECU

2015 – UN AN SPECIAL

2015 a devenit un an special pentru Helion. Am început cu Revelionul S.F., ediţia a 30-a, care chiar dacă pare o chestiune în care umorul şi divertismentul sunt, firesc, dominante, este, altminteri, un lucru pe care îl tratăm cu toată seriozitatea. Aşa cum încercăm să facem cu toate lucrurile şi evenimentele pe care le organizăm.

În 18 martie am aniversat cei 35 de ani de la înfiinţarea clubului de anticipaţie Helion. O aniversare care a însemnat şi un bilanţ al întregii noastre activităţi, subliniind rolul foarte important pe care l-a avut Helionul în mişcarea culturală timişoreană şi românească.

Luna mai a acestui an înseamnă noi examene pentru Helion. Prima Conferinţă Internaţională Helion dedicată relaţiei dintre utopie şi science fiction, conferinţă organizată datorită implicării esenţiale a lui SORIN ANTOHI, în primul rând.

Iar, în al doilea rând, a lui MARIANO MARTÍN RODRÍGUEZ, un fantastic membru al Helion-ului, sprijinitor cu graţie şi cu talent al s.f.-ului european şi, în particular, în mod deosebit a s.f.-ului românesc, de fapt, a literaturii române, nu numai a s.f.-ului.

Le mulţumim călduros tuturor celor care au acceptat invitaţia noastră de a participa la această conferinţă. Iată-i aici:

Prof.univ.dr. Fernando Ángel Moreno (Univer-sitatea Complutense din Madrid), Sorin Antohi (București), dr. Cătălin Badea-Gheracostea (București), prof. univ. dr. Tudor Bețuan (Timișoara), prof.univ.dr. Ștefan Borbély (Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca), prof.univ.dr. Adriana Corrado (Universitatea din Napoli), prof.univ.dr. Vita Fortunati (Universitatea din Bologna), conf.univ.dr. Gabriel Kelemen (Universitatea de Vest din Timișoara), dr. Mircea Opriță (Cluj-Napoca), conf.univ.dr. Chris Pak (Universitatea din Lancaster), dr. Mariano Martín Rodríguez (Bruxelles), dr. Gheorghe Săsărman (München), conf. univ.dr. Peter Seyferth (Universitatea Ludwig Maximillian din München), conf.univ.dr. Eugen Stancu (Universitatea din București).

Tot în mai, în 8 şi 10 mai, are loc cea de-a 29-a ediţie a SESIUNII HELION al cărei program complet îl veţi reîntâlni pe coperta a II-a a revistei noastre.

Temele sesiunii de anul acesta sunt: PSIHOPATOLOGIA CLONEI, moderator DARIUS HUPOV, şi MITUL IMORTALITĂŢII ÎN S.F., moderator CRISTIAN KONCZ.

Programul Sesiunii Helion mai cuprinde lansarea nr. 3-4/2015 din revista HELION, precum şi numărul anual al buletinului de teorie, istorie şi critică literară s.f. BIBLIOTECA NOVA, expoziţia de artă plastică a Adrianei Muscă, lansarea cărţii ALTE CRONICI DE FAMILIE de Mircea Opriţă.

Tot în cadrul Sesiunii Helion se vor înmâna premiile Concursului anual şi naţional de proză scurtă Helion, ediţia din 2014.

La două zile de la terminarea Sesiunii Helion, în 12 mai, în cadrul StudentFest, celebrul festival studenţesc, Ciprian Baciu va conduce la secţiunea literatură „O SUTĂ DE MINUTE ÎN COMPANIA ANTICIPAŢIEI”, generic sub care s-au desfăşurat de-a lungul anilor, începând din 1981, întâlnirile clubului Helion cu timişorenii din facultăţi, licee sau întreprinderi. Va fi o întâlnire specială, în cadrul căreia mai mulţi membri ai Helion-ului, printre care Cristian Vicol, Alexandru Maniu, Adriana Muscă şi Gabriela Draşoveanu, vor citi lucrări personale şi vor vorbi despre S.F. şi despre Helion.

Din 20 mai vor începe să sosească lucrările la cele trei categorii ale Concursului „Timişoara peste o sută de ani”. Mai multe informaţii veţi găsi pe coperta a III-a din acest număr.

Se pare că lunile care încep cu litera „m” sunt priincioase Helion-ului. Şi asta nu de acum. Ci de la începuturi, din ‘80 şi ‘81.

Dar aşa bogate luni ca anul acesta, mai rar.

Se cuvine să le mulţumim tuturor celor care le-au încărcat cu bogăţie, membrilor clubului Helion, dar şi oaspeţilor clubului în ipostazele cunoscute de conferenţiari, de susţinători ai comunicărilor şi eseurilor în cadrul reuniunilor de nivel naţional şi internaţional, pe care le organizăm, dar şi tuturor colaboratorilor care au încredere în Helion.

În 19 iunie, la ora 18, vom avea un nou moment încărcat de emoţie artistică: vernisarea unei expoziţii de bandă desenată semnată de Tiberiu Beka din Serbia.

Adăugaţi la aceste lucruri ediţia specială din BIBLIOTECA NOVA în limba engleză, la care se lucrează deja, primul volum din antologia Helion din seria de patru volume, care va ieşi la sfârşitul lui august sau începutul lui septembrie. Apoi volumele de autor semnate de Cristian Vicol (iunie 2015) şi Adrian Chifu (septembrie). Şi s-ar putea să mai apară unul sau două către sfârşitul anului.

Mai adăugăm Concursul anual de proză scurtă Helion, ai cărui laureaţi vor fi cunoscuţi în luna noiembrie 2015.

Este că 2015 este un an special pentru Helion? Fără falsă modestie! Cine mai gestionează atâtea proiecte culturale în lumea românească.

Şi nu numai a sefeului.

CRISTIAN VICOL

SFÂRȘITUL INOCENȚEI

Like Judas of old
You lie and deceive
A world war can be won
You want me to believe
But I see through your eyes
And I see through your brain
Like I see through the water
That runs down my drain.
(Bob Dylan, Masters of War)

Jenny se trezi ușor în acea dimineață de 22 octombrie 1962. De obicei îi lua mult timp să coboare din pat, în ciuda insistențelor mamei ei care deschidea val-vârtej ușa dormitorului tapetată cu postere și imagini cu cei mai în vogă cântăreți de rock și blues - Buddy Holly, Bo Didley, John Haley and His Comet - și care, pe un ton iritat, împachetat fermecător în ambalajul dulce al accentului sudist, o dojenea:

– Jennifer Mitchell, nu crezi că ar fi cazul să te dai jos dintre așternuturi, draga mea? Ai să întârzii la școală și...

– Lasă-mă în pace, ma', ce vrei... ? mârâia fata, întorcându-se pe cealaltă parte într-un gest moale de sfidare captivă.

Femeia își dădea ochii peste cap și se reapuca de treburile casnice, promițându-i fetei că avea să se întoarcă în 10 minute și că ar fi fost bine ca Jenny să fie deja îmbrăcată și gata pentru micul dejun.

Așa că trezitul devenise pentru tânără un ritual care îi consuma o bună parte a dimineții. Întâi își deschidea, cu chiu cu vai, ochii – o corvoadă uriașă, mai ales că patul ei era îndreptat spre geamul care privea către est, iar lumina soarelui se împotrivea, alături de Joanne Mitchell, planului ei de a dormi până târziu. În acele momente, pentru a se proteja, asemenea unei creaturi nocturne care se ascunde în zori fie într-o scorbură, fie într-o vizuină, Jenny se ghemuia sub pătură, zâmbind satisfăcută.

Într-un final, când insistențele mamei ei deveneau insuportabile, Jenny își scotea încet-încet capul ciufulit la suprafață, privind amețită în jur. Se ridica din pat și se scurgea fără zgomot pe podeaua lucioasă din lemn de stejar și pornea cu capul plecat în pământ, încercând să mai fure câteva secunde de somn pe drumul dintre dormitor și baie.

Acolo se închidea aproape jumătate de oră, și întotdeauna ieșea însoțită de vâltoarea aburilor fierbinți ai dușului – fantome fără chip destinate să piară instantaneu - apoi fugea înapoi în cameră, acoperită doar cu un prosop care se sprijinea îndoielnic de sânii ei mici. Se îmbrăca într-o rochie ușoară, își prindea părul încă umed într-o coadă înaltă și cobora în bucătărie pentru a lua micul dejun.

La masă se așeza lângă tatăl ei, Gerald Mitchell, un bărbat grăsuț, mic la înălțime, cu o privire jovială filtrată de lentilele groase ale ochelarilor cu ramă scumpă de contabil înstărit. Era genul de soț și tată care, chiar și în situațiile de criză majoră, nu își ieșea niciodată din fire. Susținea cu moderație drepturile negrilor și încă nu reușise să își facă o părere clară despre administrația Kennedy.

Cei doi discutau în timp ce ea înfuleca grăbită. Sub privirile dezaprobatoare ale mamei, fata vorbea cu gura plină de mâncare - ou și pâine proaspăt coaptă - despre ore, materii, profesori și despre băieți – în ultima vreme doar despre unul, Johnny Wilkes – iar domnul Mitchell o asculta zâmbind subțire în timp ce sorbea calculat din cana cu cafea. Nu simțea nici un pericol venind dinspre energia fetei, o punea pe seama vârstei. Orice adolescent o ia razna la un moment dat, important e să fii un părinte înțelegător și să te bazezi pe faptul că educația solidă pe care i-ai oferit-o timp de 15 ani își va culege neîntârziat roadele, gândea el.

În acele momente, doamna Mitchell îl fulgera cu privirea, iar el încerca imediat să o tempereze pe Jenny. Îi povestea despre acțiuni cu capital privat și despre situația economică mondială. Îi arăta ziarul și o întreba ce părere are despre criza industrială ce începuse în 1957 și care, patru ani mai târziu, încă mai gâtuia Statele Unite, sau despre

puterea nucleară a rușilor și efortul susținut al comuniștilor de a trimite un om în spațiu, efectiv devansându-i pe americani în cursa pentru supremația cosmosului.

– Tată, mai lasă-mă cu cifrele, îl apostrofa ea cu pumnii mici strânși de ciudă că era întreruptă din destăinuiri importante. Cât despre ruși, continua ea neabătută, eu zic să le spunem do svidaniya.

Apoi continua să pălăvrăgească despre cât de deștept și gingaș era Johhny.

– Și ce planuri ai tu împreună cu băiatul ăsta? ceda el într-un final.

– Nu o încuraja, Gerald, intervenea atunci înțepată Joanne, care era o femeie bine intenționată, dar de modă veche și catolică practicantă. Vrei să fim de rușinea vecinilor? Jenny, îți interzic să ai ceva de-a face cu băiatul ăla înainte de absolvire. Ne-am înțeles?

Căsătoria, în accepțiunea ei, era o etapă ce trebuia parcursă imediat după terminarea ultimului an de liceu, și numai în condiții controlate, asemeni creșterii și îngrijirii unor plante foarte scumpe, dar și foarte frumoase. Viitorul soț trebuia să aibă o slujbă respectabilă, să fie republican, credincios, și nu în ultimul rând, să fie fertil. Joanne Mitchell se considera a fi un grădinar iscusit. Dintr-un asemenea cuplu, considera ea, ar fi putut să se nască un viitor președinte.

– Mai alaltăieri am auzit despre fata Johnsonilor că e cu burta la gură. Îți poți imagina, fată așa de tânără... Eu aș muri de rușine. Dar pe tine, draga mea, te-am crescut suficient de bine încât să știi că o domnișoară trebuie să își țină întotdeauna genunchii strâns lipiți. Spune-i și tu, Gerald.

Fata roșea și se uita furioasă la tatăl ei. Gerald simțea pericolul și o împăca pe tânără. Făcea o glumă și apoi se scuza că trebuie să plece la bancă. Discuțiile de tipul acesta rămân între femei, credea el.

– Eu am totală încredere în Jenny, declara el mândru, și sunt absolut convins că nu va ajunge în situația de care pomenești, draga mea. Situație despre care cred că știi prea multe și care ar trebui să te preocupe mai puțin. În plus, după absolvire, fata noastră va urma cursurile unei facultăți! Și dacă vrea, se poate întâlni cu acest băiat.

Se ridica, își săruta fata pe frunte, o îmbrățișa pe Joanne, îi șoptea ceva la ureche și apoi se suia în Cadillacul uriaș de culoare argintie, lung aproape cât un autobuz, care consuma „o vană de benzină de aici până la magazinul de mărunțișuri al lui Neil Johnson", cum obișnuia să le spună bărbatul prietenilor săi.

Zilele treceau într-o monotonie similară cu somnul de dimineață al lui Jenny, cu mici întreruperi nesemnificative care nu deranjau în nici un fel puzzle-ul simplu al vieții suburbane.

Dar acea dimineață de 22 octombrie fu total atipică. Soarele răsărise într-adevăr la ora fixă. De pe stradă, huruind monoton, se auzea mașina de gunoi care venise să golească pubelele aranjate cuminte pe peluzele verzi. Un grup de păsărele care dănțuiau pe crengile unui arțar roșu, copac ce crește doar în sudul Statelor Unite în preajma ținuturilor mlăștinoase numite everglades, se certau pe un ton ascuțit.

Ușa dormitorului se trânti violent. Chipul lui Bo Didley păru surprins de viteza cu care se apropie de perete. În prag, cu o figură speriată, de nerecunoscut, stătea mama lui Jennifer, respirând greu, de parcă alergase pe scările ce duceau la etaj sărind cât trei trepte odată.

-Scoală-te acum, Jennifer. Chiar în secunda asta!

***

Cu o zi înainte căldura, completată de umezeala specifică mlaștinii din Florida, atinsese un prag insuportabil. Aburii invizibili se lipeau de hainele, părul și pielea oamenilor. Pe la ora după amiezii, când Jennifer ieși din casă pregătită să se întâlnească cu Johnny, oamenii din suburbia liniștită, cu case mari vopsite în alb, care contrastau puternic cu verdele gazoanelor, dormeau, închiși în camere, ascunși după draperiile ce se străduiau, fără succes, să rețină un strop de răcoare.

Fata se îmbrăcase într-o fustă ce îi acoperea pulpele subțiri până deasupra genunchilor, și cu o cămașă pe care o încheiase la doar trei din cei cinci nasturi. Mama ei nu o zărise plecând.

Probabil că e prin curtea din spate, lucrează în grădină, gândise Jenny când se strecurase pe ușa din față. Și mai bine că nu m-a văzut. M-ar fi întrebat unde fug, și atunci ar fi trebuit să îi spun că trebuie să discut ceva cu Johnny. Ea ar fi întrebat ce? Și atunci ar fi observat că ceva e în neregulă. Foarte în neregulă și ar fi trebuit să îi spun că...

Gândurile îi fură întrerupte de un Ford răblăgit, model 1949, apărut ca o corabie legănată în capătul străzii. Mașina veche de 11 ani umplea toată suburbia de un fum negru înecăcios. Era Johnny. Ajuns la 10 metri distanță, băiatul începu să claxoneze, dar se opri văzând gesturile disperate ale fetei care îl îndemnau să înceteze cu zgomotul.

– Ne aude maică-mea și o să o ia razna dacă mă vede urcând cu tine în mașină, îl certă ea în momentul în care se așeză pe scaunul din dreapta șoferului. Hai, calc-o acum, îi ceru ea. Și dă-i drumul la muzică.

Tânărul se conformă imediat. Apăsă pedala de accelerație în timp ce cu mâna dreaptă învârtea micuțul disc al radioului din bordul vechi de lemn. Roțile Fordului scrâșniră, iar simultan, din difuzor, pe postul M.Y.R.S., vocea lui Chuck Berry îl îndemnă să facă același lucru: Deep down Louisiana close to New Orleans/ Way back up in the woods among the evergreens...

– Ce faci, Jenny? Cum a fost la școală, o întrebă Johnny zâmbind. Ultimul tău an de liceu, mustăci el. Țin și eu minte cum a fost..., spuse el și făcu o pauză ca să dea greutate concluziei, apoi rosti apăsat: Grozav!

– Da, e bine... cum ți-am zis și ultima oară când neam întâlnit, îi spuse ea scurt. Altceva nu ai să mă întrebi? De parcă tu ai terminat acum o sută de ani liceul. Fandositule!

El o privi bănuitor. Simțea că urmau să se certe. Dar nu pricepea motivul. Ultima oară când se întâlniseră, totul decursese perfect. Fuseseră la un film în aer liber, și apoi se strecuraseră pe bancheta din spate.

– Jenny, ești supărată? întrebă el timid.

– Uită-te la drum când conduci, îi replică dur fata. Hai să mergem pe faleză. Vreau să văd marea.

– Cum dorești, se conformă băiatul.

Poate nu ar trebui să fiu supărată pe el, e și vina mea. Ce ai vrea acum? Să se întâmple așa de la sine? Oricum va face un anevrism când o sa audă ce vreau de la el, reflectă ea în timp ce intrau cu viteză pe autostrada ce lega suburbiile liniștite de aglomerația urbană a Miami-ului.

Johnny tăcu o vreme apoi începu să pălăvrăgească, de parcă nu se întâmplase nimic.

– Căcații ăștia de comuniști cred că pot să facă ce le trece prin cap, dar lasă că le dă Jack peste bot. Au impresia că vor cuceri planeta și cosmosul. De unde până unde? Truman a fost slab și s-a aplecat în fața lor, dar Jack are ac de cojocul imperialist. Într-adevăr, e o problemă în Cuba, una de natură să ne destabilizeze, dar nu o să aibă Hrușciov coaie să facă ceva în sensul ăsta. Știi, Jenny? Să-și încoarde numai mușchii, că atunci o să le arate Unchiul Sam că nu numai bicepșii câștigă un război. Căcații ăștia de comuniști care...

Jenny nu mai putea să îl asculte. Se concentră pe muzica de la radio, încercând să își dea seama cum să îl abordeze pe băiat. Începea să o calce pe nervi imaturitatea lui și mai ales tâmpita aia de frază cu căcații de comuniști. Johnny era student în primul an la Universitatea din Miami, la secția de Afaceri Internaționale, și avea vise mari de a intra în politică, și poate tocmai acest aspect o făcuse pe fată să îl placă și chiar să se îndrăgostească de el. Un alt motiv era aroganța lui și atitudinea atotștiutoare.

Ei bine, iată ceva ce nu știe, chicoti ea pe înfundate.

Între timp, în lunile care trecuseră de când se sărutaseră pentru prima dată, ceva se schimbase, iar ea nu mai era foarte sigură că îl iubea cu adevărat, dar toate astea deveniseră detalii care se pierdeau în marele plan al vieții ce se pogorâse peste ea ca o avalanșă.

De ce tot vorbește despre ruși? Parcă e tata la micul dejun. Ce treabă au comuniștii cu ce urmează să îi spun? Despre altceva nu știe să vorbească?

– Și acum ei cred că pot face lobby internațional pentru ca ONU să accepte măgăria lui Castro, continuă el pe un ton războinic. Cică stau cu degetul pe buton! De parcă amenințările lipsite de substanță pot să înmoaie pe cineva. Pfai! pufni el agitat, rotindu-și disprețuitor palma în aer. Păi în '44 am dat noi înapoi? Ori în Coreea? Îți spun eu Jenny, bolșevicii ne forțează mâna, dar noi nu vom ceda. Cred că mă voi înrola și eu după ce termin cu facultatea. De 8 zile ne presează să luăm o hotărâre. Ei tot apasă pedala cu Italia și Turcia. Păi nu avem noi tot dreptul la baze europene? Nu i-am scos noi din latrină atunci când căcații ăia de naziști ocupau tot continentul și se pișau cu boltă pe Mama Rusie?

Dacă mai aud un cuvânt despre politică am să îi îndes fața în volan. Cui îi pasă de insula aia tâmpită și de Kennedy?

– Chiar ieri, ca răspuns la discuțiile cu ambasadorul lor, Consiliul de Securitate a ridicat nivelul de alertă. Sunt de acord să ne luăm măsuri de precauție, dar nu trebuie să cedăm fricii, trebuie să le arătăm americanilor de rând că suntem jandarmul lumii. Trebuie să...

– Johnny, sunt gravidă.

Mașina se smuci scurt, iar cei doi aproape că se loviră de bord. Băiatul reuși să redreseze Fordul. Apoi își întoarse capul către ea și o întrebă nesigur:

– Cum adică gravidă?

– Știi tu, atunci când un băiat și o fată se...

– Știu cum se întâmplă, se oțărî el, dar când, sau cum?

Era total pierdut.

– E vorba despre ce ai tu de gând să faci în legătură cu asta, completă ea sentința.

El nu răspunse. Se concentră la drum, privind palid cum asfaltul se desfășura sub ei. Într-un final spuse:

– Jenny, eu m-am hotărât să... Nu cred că... a fost un accident. Ce zici să mergem la un doctor să faci avort? Nu poți să te duci la școală în starea asta, te vei face de râs și...

– Eu mă voi face de râs? izbucni ea. Dar la tine nu te gândești? Sau tu poți să pleci și să îți vezi de treabă de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. M-am hotărât să îl păstrez și cred că ar trebui să ne căsătorim, își încercă ea norocul fiind convinsă că nu o să îi meargă.

– Și când află ai tăi, ce o să zică? o contră el.

– Nu știu, dar m-am hotărât să le spun chiar diseară și voiam să fii și tu acolo.

Vocea ei tremura de emoție.

– Mă iubești, Johnny?

– Da, normal că te iubesc, dar nu avem cum să ne căsătorim acum, nu avem bani. Tu trebuie să îți termini școala, iar eu facultatea. Nu putem face compromisuri cu viitorul nostru.

Compromisuri.

– Dar nu trebuie să facem niciunul, putem să le cerem părinților mei să ne ajute, măcar o vreme. Am să renunț la școală și tu poți să te angajezi undeva.

– Jenny, e nedrept să îmi ceri să renunț la universitate. Nu e momentul pentru așa ceva. Și în plus, încercă el o nouă abordare, e o nebunie să facem un copil în vremurile astea.

Fata începu să plângă. El se opri din vorbit și încercă să o prindă de umeri dar ea se trase. Băiatul apucă volanul cu ambele mâini și continuă să conducă, privind furios înainte. Între timp intraseră în Miami, iar casele mici fură înlocuite de clădirile înalte construite imediat după cel deal Doilea Război Mondial în perioada boom-ului economic. Mașina coti pe una din străzile principale și după câteva minute ajunse pe faleză. Jenny coborî prima. I se făcuse rău și avea nevoie de aer curat ca să nu înceapă să vomite. Era confuză. Nu știa ce ar trebui să facă și nici ce voia să facă, două lucruri care sunt, în asemenea situații, fundamental diferite. Ar fi dat un milion de dolari ca măcar una din opțiuni să i se dezvăluie.

El coborî agitat, trânti portiera grea a Fordului și începu să se învârtă nervos. Își aprinse o țigară, apoi se sprijini de balustrada din piatră cubică a falezei și privi cu insistență către mare, rostind printre dinți ceva ce semăna al naibii de mult cu „căcații ăștia de comuniști sunt de vină!"

Ar fi vrut să fie de acord cu el, să îi fie la fel de ușor să pronunțe cuvântul cu „a", dar ceva anume, o parte din ea, îi interzicea să fie de acord. Nu era vorba despre Dumnezeu, nici despre educația conservatoare pe care o primise

în familie. Era vorba despre altceva. Era conştientă de responsabilitatea care îi apăsa pe umeri. Şi poate că ar fi mai bine să... O voce, alta decât a ei, se chinuia din răsputeri să o convingă de contrar:

Nu te-ai împotrivit. Chiar deloc, Jenny, dragă. Dar avortul nu e soluţia. O să poţi să-l creşti. Nu te mai împotrivi!

Se apropie de Johnny şi îl atinse pe umăr. Băiatul tresări şi se întoarse pregătit să ţipe. Apoi o văzu cum se făcuse mică. Îi oferi o ţigară, iar ea o aprinse cu mâini tremurătoare. Trase cu nesaţ şi suflă fumul în direcţia mării. Johnny rosti hotărât:

– Ascultă-mă, ai tăi nici nu trebuie să ştie. Un prieten de-al tatălui meu e doctor. Pot să vorbesc cu el şi am să îl oblig la discreţie totală. Nu putem să ne distrugem aşa viitorul, Jenny. Îţi jur, în schimb, că ne vom căsători de îndată ce îmi termin studiile.

– Bine, Johnny, rosti ea pe un ton convins, deşi în sufletul ei nu exista nici un strop de determinare, şi ştia că promisiunea ei era o minciună sfruntată.

Din difuzorul radioului se auzea vocea regelui rock`n roll: Please don't ask me what's on my mind/I'm a little mixed up but I'm feelin' fine...

***

Pe drumul spre casă, Jenny simţi cum o năpădeşte furia. Vocea care îi şoptise adineauri în urechi începuse acum să urle din toţi rărunchii. Poţi să îl naşti, poţi să îl creşti şi să ai grijă de el. Nu trebuie să asculţi tot timpul de oamenii din jur. Nici de părinţii tăi şi nici de Johnny. Debarasează-te de ei.

Calculă din nou posibilităţile şi realiză că primul lucru pe care voia să îl facă era să se îmbete. Avea de gând să se strecoare în biroul tatălui ei, să deschidă dulăpiorul cu băutură şi să îşi toarne un pahar mare de scotch sau de whiskey. Apoi să urce cu el sus în cameră şi să îl bea, preferabil pe întuneric. Când se va trezi în zori, va vedea ce e de făcut. Până atunci putea să amâne responsabilitatea unei decizii finale.

Îl rugă pe băiat să o lase să coboare înainte de colţul străzii pe care se găsea casa familei Mitchell. Tânărul se conformă şi opri maşina în apropierea trotuarului. Se aplecă spre Jenny ca să o sărute, dar fata se feri. El se încruntă, iar chipul îi fu brăzdat de liniile groase ale unei mânii de moment.

– Ne vedem peste câteva zile, ca să punem la cale drumul la doctor, i se adresă sec. Trebuie să găsim şi un motiv, o minciună, pentru care vei lipsi câteva zile de acasă. Ceva despre care părinţii tăi să nu pună prea multe întrebări. E în regulă?

– Da, Johnny, răspunse ea cu voce slabă.

El dădu din cap, apăsă ambreiajul şi demară în trombă, lăsând-o pe fată în mijlocul unui nor de fum. Jenny porni spre casă cu paşi mici şi tărăgănaţi. Bănuiala de mai devreme, faptul că nu îl mai iubeşte, devenise o certitudine. Johnny se dovedise a fi un nemernic lipsit de sentimente. Da, desigur, dacă era vorba despre Universitate atunci putea să vină în vizită şi regina Marii Britanii, că el nu putea fi deranjat sau păcălit să facă ceva. Dar ea?

Furia de mai devreme se înţeţi. Jenny începu să simtă un uriaş dispreţ faţă de cartierul în care locuia, de oamenii pe care îi cunoştea, de locurile unde copilărise, le simţea lipsite de substanţă. Deveniseră la fel de bidimensionale şi de fragmentate precum amintirile pe care le au oamenii de la vârsta cea mai fragedă.

Ajunse în faţa casei. Se opri şi privi la geamurile mari ascunse tacticos de perdele scumpe, la via care creştea pe toată latura dinspre vest şi care îi dădea un aer aristocrat. La veranda largă pe care în serile călduroase toţi cei trei membrii ai familiei ei stăteau şi jucau remy sau whist. Înţelese că viaţa pe care o trăia prezenta toate detaliile unei cărţi poştale. Exact acelaşi miraj al detaliilor, aceleaşi fals flagrant. Chiar şi mesajul care se scrie deseori pe spate, „Salutări de pe frumoasele meleaguri ale..." i se potrivea ca o mănuşă. Oamenii scriu aşa doar atunci când efectiv nu au destul imaginaţie sau onestitate pentru a menţiona ceva cu adevărat autentic: „Femeile de aici sunt bune!" sau „M-am îmbătat mut timp de cinci zile la rând!" sau„ Mă arde când mă piş!"

Iar probabil că cel mai transparente detalii din viaţa ei erau chiar Joanne şi Gerald.

Tatăl ei avea în spate 20 de ani identici în munca de la bancă (240 de luni sau 7304 zile). Asta ar fi dus pe oricine la nebunie. Un om plictisitor, despre care Jenny nu era sigură că îşi mai iubea viaţa. Singurul mod prin care bărbatul scăpa de monotonie era, ca odată la 5 ani, să îşi cumpere un Cadillac nou, unul şi mai mare, mai puternic, mai încăpător, cu care apoi se lăuda la prieteni.

Iar Joanne... la ea aproape că nici nu voia să se gândească. Joanne care priveşte peste gardul vecinilor ca o insectă, o călugăriţă uriaşă. Joanne care înregistrează şi cele mai mici detalii ale vieţi altora. Joanne care ştia mai bine decât CIA-ul ce venituri au toate familiile din jur. Dacă s-ar face un film despre viaţa ei s-ar numi:„ Joanne-captivă în monotonia vieţii casnice."

Pe ea, Jenny aproape că o ura.

În acel moment acceptă decizia care o sâcâia de câteva luni ca un cui ruginit înfipt în tâmplă: trebuia să fugă, să scape de ei şi de imbecilul de Johnny, de casa asta funestă, greţos de perfectă. Avea nevoie de o schimbare sau va ajunge la casa de nebuni.

O schimbare

Până la urmă dimineaţa o prinse cu un pahar gol lângă pat. Singurul ei prieten din acea noapte, la fel ca în multe altele de dinainte, a fost Jack. Altul decât preşedintele Statelor Unite.

****

– Scoală-te acum, Jennifer. Chiar în secunda asta!

Tânăra auzi vocea isterică a mamei sale şi se întoarse către ea, cu greu, vrând să spună ceva, dar un junghi îi săgetă fruntea. Se trânti la loc, mahmură şi încă puţin ameţită. Vru să îi zică mamei sale să iasă din cameră şi să o lase naibii în pace când, spre surprinderea ei, se simţi prinsă de încheietură şi trasă cu forţa de sub pătura caldă. În timp ce aluneca într-o parte, auzi cum tatăl ei trântea lucruri în bucătărie, înjurând.

– Mamă, vreau doar să zic... se încumetă ea, deşi îi venea să vomite.

Femeia continuă să urle la ea.

– Nu e momentul acum. Trebuie să coborâm în adăpost. Nu avem timp de nimic.

Fata se opri, confuză. Despre ce vorbea oare? Se ridică şi, la insistenţele Joannei, îşi adună câteva haine din dulap în mod mecanic. Apoi o luă la fugă pe scări, în urma maică-sii. Trebui să se oprească să îşi tragă sufletul. Îşi mai revenise între timp, dar sunetele din jur îi provocau o migrenă. Ameţi, iar ce văzu în bucătărie nu reuşi să o calmeze. Peste tot erau cutii şi farfurii aruncate, într-o învălmăşeală neobişnuită pentru casa familiei Mitchell. În mijloc, cu o privire de om nebun, tatăl ei căuta frenetic prin dulapuri, contribuind la dezordinea generală.

– Gerald, se răsti mama fetei la el. Nu avem timp acum, lasă-le şi hai să coborâm.

– Dar trebuie să le găsim, cele de jos nu ştiu dacă mai funcţionează. Nu le-am mai verificat de ceva vreme. Avem nevoie de baterii pentru lanterne şi avem nevoie de cele mari pentru sistemul de apă.

– Om nebun ce eşti, dă-le în pizda mă-sii de baterii, urlă femeia, scoasă din sărite şi cu ochii ieşiţi din orbite.

-Ok! Ok! se bâlbâi bărbatul.

O prinse pe Jenny de braţ şi începu să o conducă spre uşa de la ieşire.

– Ce se întâmplă, tată? se împotrivi ea.

– Nu am timp să îţi explic acum. Mai târziu... Hai...

De abia acum Jenny auzi radioul care pocnea întrerupt pe măsuţa de lângă uşa ce dădea în curtea din spate.

am ripostat...coasta de est cea mai afectată...

Atât reuşi se înţeleagă înainte ca transmisiunea să fie brusc întreruptă. Fu împinsă de la spate şi ieşi cu paşi moi, lipăind, în curtea casei. Totul părea la la locul lui. Casele liniştite, gardurile prea albe, copacii care foşneau liniştiţi în vântul călduţ. Lumina soarelui se dovedi a fi la fel de nemiloasă perecum un călău pentru ochii tinerei.

-Ah! gemu ea şi îşi lipi palmele pe faţă.

Scăpă din mâini cutia pe care o cărase cu ea de la etaj, împrăştiind pe pietrişul din jur haine şi nişte conserve aruncate în grabă de mama ei. Se aşeză pup şi încercă să îşi recapete vederea.

-Jenny, ridică-te şi hai să mergem, o îndemnă Joanne, pe acelaşi ton disperat.

-Lasă-mă, femeie, urlă tânăra, smucindu-se.

am ripostat...coasta de est cea mai afectată...

Cu chiu cu vai reuşi să îşi deschidă un ochi, apoi celălalt. Primul lucru pe care îl zări cu claritate fu o coloană de foc de dimensiuni uriaşe care se înălţa către cer, dizolvând cei câţiva nori leneşi din preajmă. Fata simţi cum pământul îi vibrează sub picioare, de parcă o forţă de nedescris încerca să fărâmiţeze plăcile tectonice. După câteva clipe, turnul incandescent se deschise spre soare, precum o floare care ameninţa să înghită însăşi universul.

-Dumnezeule, rosti sfârşit tatăl ei.

-Nu! Nu!

Joanne începu să plângă cu sughiţuri, privind împietrită la spectacolul grandios care se desfăşura la orizont.

am ripostat...coasta de est cea mai afectată...

Jenny privea fascinată la spectacolul grandios. Toate energiile naturii se uniseră înaintea ei într-un dans al morţii şi al renaşterii. Iar ea avea cele mai bune bilete din sală.

Prin faţa ochilor, fără nici o explicaţie, începură se deruleze, asemenea unui diafilm, imagini cu toate locurile pe care le vizitase: Miami, New York, Palmfield – orăşelul în care trăiau bunicii ei, pădurile mlăştinoase care se întindeau la vest de suburbie. În fiecare din ele zărea, undeva în fundal, un cunoscut, un prieten, un membru al familiei. Pentru o clipă se simţi prinsă în capcană.

am ripostat...coasta de est cea mai afectată...

– Trebuie să coborâm acum. Nu e timp de pierdut! urlă Gerald.

Bărbatul smuci uşa groasă a adăpostului nuclear şi îşi împinse nevasta şi copilul în întunericul care se căsca precum gura unui monstru preistoric. Apoi coborî şi el şi închise chepengul, zăvorându-l. Pe întuneric, Jenny se aşeză într-un colţ cu mâna lipită de burtă. Gâfâia. În bezna beciului, totul părea a fi un vis, unul pe care reuşeşti să îl alungi doar dacă te ciupeşti tare de coapsă. Sigur era încă în pat, sub plapumă, dar probabil că de data aceasta nu mai zâmbea. După ce se va trezi din coşmar, viaţa ei liniştită îşi va reintra în cursul normal. Era doar un coşmar. Nu-i aşa? Nu-i aşa? În faţa ochilor, întipărite pe retină, îi jucau limbi de foc. Probabil că băuse prea mult şi acum halucina.

Într-un final, după ore întregi, acceptă posibilitatea că se putea să nu fie aşa. Exista o şansă reală să fi venit chiar Apocalipsa, sfârşitul timpului şi al zilelor, momentul futaiului universal. Clipa cea de pe urmă. Isus coborât din ceruri, mai nervos decât atunci când s-a suit, dar de data asta doar cu bilet dus. Foc, distrugere, scrâşnirea dinţilor şi toate cele.

Problema sarcinii şi a avortului păreau acum la un milion de ani lumină, la fel ca şi vara ce tocmai trecuse, la fel ca şi Johnny. Jenny îşi mai lipi odată mâna de burtă. Undeva acolo, în spatele ţesuturilor, a organelor şi a celulelor se producea o fuziune, dar diferită decât cea care împovăra acum cerul Americii.

Lângă ea, în stânga, putu să îl audă pe tatăl ei care gâfâia speriat în timp ce îşi trăgea nasul şi pipăia rafturile în căutarea bateriilor. Ar fi vrut să îl ia de mână şi să îl liniştească. Să îl strângă în braţe şi să-i spună că îl iubeşte şi că totul va fi bine. Să îi explice că munca la bancă se terminase, iar Cadillacul lui era acum doar un morman de metal topit, şi că aşa e cel mai bine. Să îi explice că vremurile se schimbă şi că nu trebuie să faci compromisuri ca să poţi să supravieţuieşti.

În dreapta ei, Joanne Mitchell plângea în hohote, iar Jenny bănuia că îşi smulge părul din cap. Probabil era furioasă pe democraţi şi pe Kennedy, şi pe curva de fată a lui Johnson. Sau poate era dezamăgită că grădina ei era acum un deşert radioactiv. Acum, că niciunde în lume nu mai existau garduri, fata ar fi vrut să o sărute de fericire.

am ripostat...coasta de est cea mai afectată...

Tânăra începu să râdă, deşi realiză că era un gest nepotrivit. Înţelegea de ce devenise dintr-o dată atât de calmă, iar sentimentul era unul înviorător. Se apăsă uşor pe abdomen şi se simţi cuprinsă de o determinare surdă.

„Să-i ia dracu pe căcaţii ăştia de ruşi şi să-l ia dracu şi pe Johnny", rosti în gând. Apoi începu să bâjbâie după nenorocitele alea de baterii.

DANIEL TIMARIU

DIN LIFT*

I. Terasele

1.

Ah, afurisita asta de șefă cu toanele, cu poftele ei. Dacă nu era ea, nu ar fi trebuit să cobor hodoronc–tronc să cumpăr o cafea. Și nu orice cafea, și nu de oriunde. Tocmai de la Cafe Lounge, cafeneaua aia cu fumuri de club exclusivist de pe Gh. Lazăr, la 10 minute de mers pe jos de clădirea de birouri din Business Center.

— Da, șefa!, tare, cu frișcă separată, în pahar dublu cartonat, cu spumă și fierbinte! Mă mișc, mă mișc, chiar fug. Acum! Am și venit, serios.

Vedeam, cu coada ochiului, zâmbetele colegilor. Nu sunt secretar sau altceva pe aici, sunt doar un programator, am un proiect în derulare!, urlam în gând. Am devenit pe nesimțite comisionarul ei, cel care fuge și vine repede. Ce renume aiurea. Dar nici s-o refuz nu aș putea. Îmi plăcea și basta, avea un ceva, un fel de a se mișca ce mă înnebunea. Și nu doar pe mine. Cred că toți eram un pic luați, chiar dacă nu mai eram liceeni. Ne juca pe degete.

Lucram la firma Waves Doublesoft SRL, cu sediul prin US. În Timișoara e doar o filială, care, așa cum prea des se întâmplă, avea mai mulți angajați aici decât în sediul central, de altfel bine plătiți. Eu eram mulțumit de salariu. Și de condiții. Și de atmosferă. Și de șefă. Care, aproape imediat ce am avansat de la începător la middle developer, m-a ochit și m–a atras în echipa ei. Avea un stil de a atrage toți programatorii buni, care devenise legendar, dacă se poate spune așa ceva într–o firmă cu doar zece ani vechime. Dar legendar este cuvântul potrivit, iar ea era în topul legendei. De neoprit, de neconcurat.

Regula era să anunț la Simona, mâna ei dreaptă, că plec în interes de serviciu, să sun la cafenea, precizând în clar pentru cine va fi făcută cafeaua și să fug. Deloc ușor vara, la 40 de grade la umbră. Așa că mă dezbrăcam rapid de cămașa de birou și-mi luam un tricou. Asta o făceam în lift. Aveam experiență.

Și în acea zi am făcut la fel. Am intrat vijelios în lift, am tras peste cap cămașa cu tot cu cravată și repede mi–am tras pe pielea goală un tricou gri luat la set de la Decathlon, pe post de tricou de fitness. Da, sigur. Am înghesuit cămașa în rucsac, mi–am pus rucsacul în spate, apoi m–am întors să mă aranjez în oglinda din spatele liftului. Cred că ăsta a fost momentul. Deși făceam zilnic drumul, acum a fost prima dată ,când, întorcându-mă dintr-o mișcare și prostindu-mă, ca întotdeauna, dacă cumva nu am precizat, o mică sclipire în partea stângă a oglinzii m-a făcut să tresar. Nu era o sclipire în adevăratul sens al cuvântului, de fapt nici nu era o sclipire. Era o lipsă de sclipire. Era o zonă mată a oglinzii, ca și cum cineva ar fi polizat acea parte sau, o explicație mai simplă, ca și cum cineva transpirat pe mâini ar fi apăsat cu degetul. Pe oglindă. Cu degetul. Asta fac zilnic pe oglinda din baia de acasă, iar ea se deschide silențios, lăsându-mă să-mi iau ustensilele de bărbierit. Acasă. Dar aici? În lift?

Unele lucruri se petrec, pentru că nu se poate altfel. Ca atunci, când arunci o minge pe scări. Se va rostogoli, oricât ai gândi să nu o mai facă. E inevitabil. Dar alte întâmplări se pot opri la un moment dat sau chiar în mai multe momente. Ceea ce urmează poate fi predictibil sau nu. Dar poate fi oprit. Atunci când întorci o pagină dintr-o carte, nu știi ce urmează, dar te poți opri. Îți poți înfrânge curiozitatea, amânând momentul pentru altădată sau pentru niciodată.

Acum trăiam un astfel de moment. Acea pată era stranie, nu pentru că era o pată care sclipea și nici pentru că era o pată sclipitoare pe o oglindă din lift. Pur și simplu, o clipă a fost apoi a dispărut. Cu cât mă uitam mai cercetător, cu atât suprafața oglinzii era mai aproape de perfecțiune. M-am întors și pata a apărut din nou. Cu claritate, doar o fracțiune de secundă. Dar a fost. De un astfel de moment vorbeam adineaori. Puteam să mă întorc și să ridic din umeri. Poate chiar mai făcusem asta, în alte ocazii. Sau puteam doar amâna pe altă dată, când aș fi avut timp de cercetat. Nu acum, când aveam o comandă fermă de cafea neagră, tare, fără frișcă, fără zahăr, în pahar dublu cartonat, fierbinte.

Dar n-a fost să fie. M–am mai întors o dată și, fulgerător, am apăsat pe oglindă, în locul mat sclipitor, atât de îmbietor. Și oglinda s–a deschis. Exact ca oglinda din baia de acasă. Atât doar că asta avea doi metri înălțime și unul pe lățime. S-a deschis cu un sunet ușor de zăvor bine uns, doar un pic lăsând să pătrundă în lift o lumină mieroasă și un aer plăcut aromat. De iarbă verde, de pajiște de munte.

- Ce naiba de ușă mai e și asta?, am strigat la figura reflectată în oglindă. Vorbeam cu mine pentru a mă încuraja, mă gândesc acum, deși, rememorând figura uimită și stupefiată, care mă fixa indecisă din oglindă, mă gândesc că încă din acel moment am presimțit că ceva neobișnuit se va întâmpla. De fapt, se întâmplase.

Și am tras de ușă destul de hotărât, înfigându-mă bine în podeaua tremurătoare. Liftul nu s-a blocat și nici nu și-a întrerupt coborârea. Nimic nu se schimbase, nici măcar eu, doar atât că stăteam într-un lift ce cobora și mă uitam la o surprinzătoare privelițte.

Amintindu-mi acum desfășurarea evenimentelor, nu–mi pot explica cum de am rămas atât de calm. Cred că, în situații neașteptate omul reacționează nenatural sau cel puțin diferit de normal. Pentru că eu sunt un om normal. Am prejudecăți, am spaime și, mai ales, nu prea am inițiative. Poate că din cauza asta sunt băiatul bun la toate. Alții comentează, se fac că nu aud sau că nu înțeleg, o lălăie până când șefa sau alt șef uită de el. Eu nu. Sunt ca un far, toți mă văd oriunde aș fi.

**** Lucrare distinsă cu premiul al II-lea ex aequo la Concursul național de proză scurtă Helion 2014***

Atrag privirile ca un magnet. Nu mă pot ascunde nici dacă aș vrea. Cum să te ascunzi? Șefii sunt șefi și trebuie respectați. Au mai multă experiență, au mai multă învățătură. Nu e deloc nebunesc să spun că nu am nici un motiv să fiu în prima linie, dacă nu e obligatoriu poate, acolo unde se iau deciziile. Să fie alții în față, să ia alții deciziile.

Dar nu acum, o curiozitate neașteptată a pus stăpânire pe mine, împingându-mă să mă apropiu și mai mult de priveliștea de neexplicat ce mi se înfățișa ochilor. Abia când am auzit ușorul clinchet de închidere a ușii în spatele meu, mi s-a declanșat, într-un sfârșit, firească panică din fața necunoscutului. Prea târziu. În locul ușii era doar un perete abrupt de stâncă, iar eu stăteam abia repirând pe un mic balcon, o bordură mai mult, ce ieșea din peretele vertical de stâncă. Acela a fost momentul în care mintea mea analitică a cedat și a stins lumina. Cu alte cuvinte, am leșinat.

2.

Când m-am trezit, nu am realizat unde sunt, cum am ajuns acolo sau, în fine, ce făceam acolo. Am fost doar uimit și încântat, în același timp, de priveliștea deosebită ce mi se înfățișa ochilor. Din păcate, o spun cu rușine, starea conștientă a durat foarte puțin. Practic, după câteva secunde, am urlat din toți rărunchii, bătând disperat cu pumnii în peretele de piatră. Asta m-a costat destul de mult. Pielea subțire și neobișnuită cu efortul a plesnit imediat și o durere atroce m-a fulgerat prin tot corpul. Am leșinat din nou.

Panica era o prezență palpabilă, având gust de sudoare și miros de urină.

A treia oară a fost mai cu noroc. Creierul terminase, probabil, de analizat condițiile în care mă aflam și ajunsese la concluzia că nu există nici un pericol iminent. De la aceste două leșinuri, niciodată nu mi-am mai pierdut cunoștința. Deși, uneori, aș fi vrut să se mai întâmple. Dar asta este o altă poveste. Pentru mai târziu.

Acum doar stăteam în picioare, cu spatele lipit de ceea ce fusese ușa de intrare în acest loc, sau de ieșire din normalitate, din lift, și priveam cu emoție și încântare explozia de forme și culori greu de descris în cuvinte, greu de comparat cu ceea ce știam.

Abia după un timp am văzut că mă aflam pe un fel de terasă, în general îngustă, cu mici zone mai late, cum era cea pe care stăteam, sau mai înguste, un coșmar. Terasa era lungă cât vedeam cu ochii în stânga și în dreapta mea și mergea orizontal, fără să coboare, fără să urce. Peretele de care eram ca lipit continua în sus, pierzându-se în cer, iar în jos dispărând într-un hău fără fund. Aș fi vrut să mă contopesc până la dispariție în peretele udat de transpirație, să închid ochii și să mă regăsesc din nou în lift, ascultând muzică ambientală și pregătindu-mă pentru fuga prin aerul supraîncălzit de betoanele orașului. Dar eram aici, prins de perete, ca o biată insectă nevinovată sub un strat proaspăt de vopsea.

În față, în dreptul ochilor mei era soarele. Mai mare și mai puțin strălucitor decât cel pe care-l știam. Semăna mai mult cu o lună plină, dar mult mai mare și mult mai asemănătoare cu soarele. Însă, și asta mă uimea peste măsură, nu era singur. O suită de sori erau în fața lui și în spatele lui, ca niște mărgele pe o ață, se arcuiau pe boltă. Am numărat 12 sori. Primul era foarte strălucitor, ultimul cenușiu. Eram confuz atunci, la fel cum sunt și acum, în a exprima coerent ceea ce vedeam.

Ceva mai jos era luna. Erau multe luni, mai mult de 12, din care unele nu se vedeau, fiind ori prea puțin vizibile, ori eclipsate de soare. Iar în jurul lor, puzderie de stele. Mai mici sau mai mari. Multe. Nu am recunoscut nicio constelație, deși mă pricep, sunt voluntar la observatorul astronomic. Nu se vedeau nori sau cer albastru. Doar mult negru, sori, luni și stele.

A fost momentul în care am început să cred că murisem și o adâncă tristețe m-a făcut să mă așez, încă bine lipit de peretele din spatele meu, și să încerc să raționez asupra morții

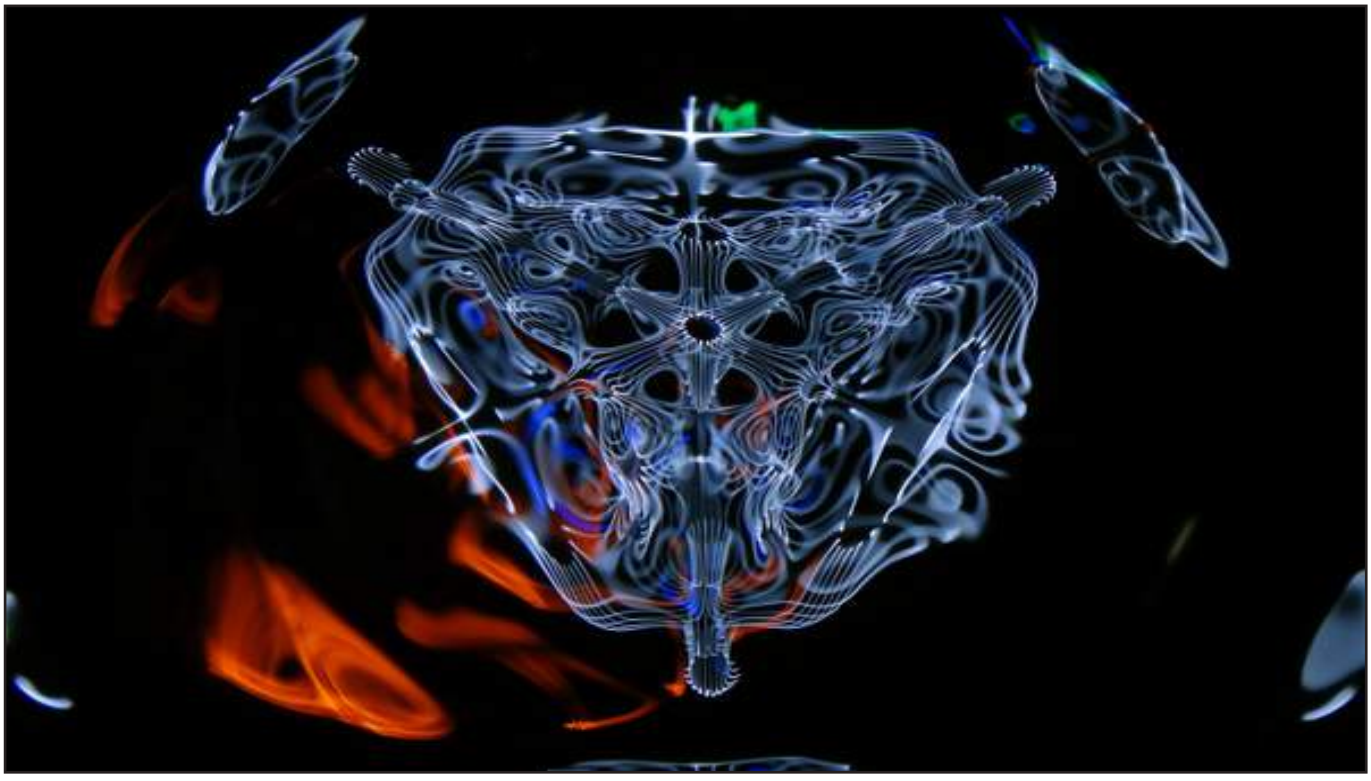

și cauzei ei. Și nu găseam nici o potrivire. Când am apăsat pe oglindă și ea s-a deschis ca o ușă, eram undeva între etajul unu și mezanin. Când am ieșit pe ușă, eram deja în drum spre parter. Dacă liftul ar fi căzut, înălțimea nefiind mare, nu aș fi avut cum să mor. Să fiu rănit, da. Să fiu grav rănit, poate. Dar să mor? Asta în nici un caz. Nu ar fi avut logică, doar dacă aș fi fost un mare ghinionist. Or, eu nu mă consideram și nici acum nu mă consider un ghinionist. Din contră.

Dar dincolo de rațiune, dincolo de orice puteam eu gândi că se întâmplase, un lucru îmi era tot mai clar. Eram pe o terasă îngustă, fără balustradă, undeva pe un zid fără capete, vecin cu o mulțime nejustificat de mare de luni, sori și stele. Ar fi fost normal să leșin și să mă trezesc din coșmar sau din vis. M-am ciupit, m-am frecat la ochi. Mi-am pus rucsacul sub cap și am încercat să trag un pui de somn. Din păcate, fără efect. Eram ca după zeci de cafele negre, fără frișcă, fără zahăr, băute pe nerăsuflate pe stomacul gol. Inima îmi bubuia în urechi și pumnii îmi zvâcneau de durere. Asta mi-a adus aminte că în rucsac am o cămașă, algocalmine, apă și niște batoane de fitness, cu cereale.

M-am întins cât am putut mai bine și am început să-mi analizez situația, mestecând molcom dintr–un baton. Aveam multe de analizat, chiar dacă, în acel moment nu știam de unde să încep.

3.

Ce făcusem, dar mai ales ce nu făcusem pentru a ajunge în situația asta mă frământa mai mult ca orice. Trebuia să scap de aceste gânduri și încă repede. Unde eram și ce trebuia făcut în continuare erau adevăratele întrebări, care mă amețeau mai mult ca înălțimea copleșitoare la care mă aflam. Îmi trecuse mare parte din frică, deși încă eram vlăguit de atacurile de panică. Situația nu se îmbunătățise în nici un fel, dar eram mai liniștit, nu pentru că aveam vreun răspuns, ci pur și simplu pentru că mintea se obișnuise cu locul străin în care mă aflam.

Ceea ce aveam de făcut era să încep metodic să caut răspunsuri. Ca atunci când în minte îmi construiesc algoritmul unui program, la fel și aici trebuia să scriu în minte întrebările și ramurile ierarhice date de posibilele răspunsuri. Obiceiurile sunt a doua natură și chiar și în zilele acestea, când la majoritatea întrebărilor de atunci am găsit răspunsuri bune, poate chiar cele potrivite, mereu mă întorc înapoi pe structură, pentru a găsi fisuri, pentru a îmbunătăți logica sau, pur și simplu, pentru a mă convinge că nimic nu este întâmplător.

Hazardul, atât de prezent în viața noastră, poate fi înțeles, chiar dacă post-eveniment, prin legăturile logice dintre cauzalitate și efect. Însă în acel moment, în care totul era nou în jurul meu, cea mai bună reprezentare a ceea ce simțeam fără să pot spune în cuvinte era că mă născusem a doua oară. Cu chinuri, cu spaimă, cu urlete.

După ce mi-am terminat de mâncat batonul și am luat o înghițitură zdravănă de apă, măreția locului în care mă aflam mi s-a arătat în toată splendoarea. Soarele și clonele lui avansaseră cumva în hăul negru strălucitor ce mă înconjura. Culorile calde - nici unul nu strălucea atât de tare încât să nu mă pot uita la el - se schimbau în mod subtil de la unul la altul. Peste timp voi fi concluzionat că în prima parte a zilei soarele de jos este cel mai luminos, apoi, pe măsură ce înaintăm spre noapte, fiecare soare va lumina, pe rând, mai mult ca ceilalți. Noaptea nu există. Sau, dacă există, este și ea un soare. Lunile și stelele au și ele traiectoriile și fazele lor. În anii scurși de la această primă ieșire am învățat să mă orientez după ele, însă atunci nu aveam idee ce înseamnă, ce reprezintă sau cu ce mă pot ajuta. Eram doar uimit de măreția stelară ce mi se deschidea în fața ochilor.

Fără atmosferă, lumina venea spre mine în stare pură, soarele nu avea raze și puteam să văd foarte clar erupțiile solare și petele negre migratoare de pe suprafața lui. Sau a lor. Nu știu nici acum dacă sunt unul sau mai mulți. Luna era cenușie în mare parte din timp și mi se înfățișa suficient de mare încât să-i văd munții, mările și craterele în cele mai mici detalii. Deși deșertică și aparent fără mișcare, nu m-am plictisit niciodată colindându-i suișurile și coborâșurile. Este plină de mister și de lucruri nedescoperite, așa cum au gândit că trebuie să fie poeții.

Stelele sunt puncte luminoase mai mici sau mai mari și aparent fixe. Însă chiar și așa, când mă plimb pe terasele stâncoase, par a se mișca și ele ca într-un joc 3D gigantic, în care după o stea e alta și alta și la fiecare schimbare de nivel altele apar, într-un joc infinit.

Printe ele, dâre luminoase apar și dispar. Comete, asteroizi, poate chiar planete întregi sau quasari, pulsari și alte obiecte cosmice. Galaxia noastră era și ea prezentă, lăptoasă, cu mici luminițe zglobii. Pare un râu alb, învolburat, în care mici pești sclipesc în soare. Oricât am căutat, nu am văzut niciodată vreo urmă de activitate umană. Nici avioane, nici sateliți, nici nave cosmice.

Multe întrebări mi-au trecut atunci prin minte, deși poate că multe din ele mi-au trecut mai târziu și nu chiar în acel moment. O mare parte din timpul petrecut la prima ieșire este foarte dens în idei, senzații, stări și sentimente. Orice clipă aș pescui din minte, precum vrăjitorul Albus Dumbledore, are tendința de a se dilata într-o mare nesfârșită de cuvinte.

4.

M-am apropiat cât am putut, de-a bușilea, de marginea micii terase, pentru a mă uita în jos și în sus. Nemărginirea este cuvântul cel mai potrivit. Pentru că, oricât am încercat, nimic nu-mi oprea privirea. Nici sol, nici cer. Nici pământ, nici nori. În stânga la fel, în dreapta la fel. Iar eu, ca o biată musculiță prinsă de lăcomia unui mare păianjen, stăteam lipit de perete, susținut să nu cad de o palmă de stâncă nu mai lată de un metru. Mi-am strâns în brațe rucsacul, lipindu-mă de peretele călduț, și am urlat până am răgușit.

După care, ceva mai răcorit, mi-am spălat cât am putut de bine rănile de pe mâini și le-am înfășurat cu bucăți din cămașă. Mă usturau. Apoi m-am ridicat și am început să merg cu spatele la zidul zgrunțuros, sperând să dau peste un geam sau o ușă.

Din păcate cu cât mergeam mai mult, cu atât lățimea terasei se micșora, până în momentul în care nu aș mai fi putut înainta fără riscul de a cădea. M-am întors pe balconul inițial și m-am odihnit. Din nou am încercat să găsesc ușa prin care ajunsesem aici din lift. Nimic. Nici cea mai mică crăpătură, iar zidul era de nepătruns. Solid, dintr-o bucată, fără aschii sau bucăți care ar fi putut fi rupte. Am luat-o în sens invers, până când, așa cum pățisem și în cealaltă parte, terasa, mica streașină de piatră pe care pășeam cu mare grijă, devenea

prea îngustă pentru a mai înainta în siguranță.

Simțeam cum deznădejdea pune stăpânire pe mine, cele mai negre gânduri mă bântuiam și, cu ele, o mulțime de întrebări. Un pas greșit și am simțit cum alunec în hău. Am urlat ca un apucat și am reușit in extremis să mă prind cu mâinile de marginea stâncii. Din păcate, nu eram într–o formă fizică prea bună și, oricât am încercat, nu am reușit să ajung la loc. Respiram tot mai greu, din ochi mi se rostogoleau mari lacrimi, care se împleteau pe obraji cu sudoarea frunții și praful de pe perete. La naiba, voi muri strivit de ceva, undeva, cândva. Voi cădea milenii, fără speranța de a mă opri vreodată.

Încet, împotriva voinței mele, degetele îmi alunecau. Am întins cât am putut de mult vârfurile picioarelor, căutând cu disperare un punct de sprijin. Când am găsit un mic suport, degetele s–au desprins dureros de stâncă și am alunecat ca în vis pe perete, icnind de durere.

Mica ieșitură de sub picioare s-a dovedit a fi o bordură identică cu cea de sus, un pic mai lată decât cea de pe care alunecasem. Din păcate, oboseala fizică și psihică mă epuizaseră prea mult, așa că am alunecat din nou. Cred că am parcurs patru sau cinci niveluri de terase, până am căzut grămadă pe un balcon, suficient de mare cât să mă întind și să trag primul pui de somn adevărat în această nouă lume.

Nu știu cât am dormit, câteva ore probabil sau câteva minute, dacă e să mă iau după oboseala pe care încă o resimțeam. Însă când m–am trezit am fost întâmpinat de cele mai spectaculoase culori de galben, roșu și portocaliu văzute vreodată. Stăteam într–o rână, cu rucsacul sub cap, și nu mă mai săturam să privesc liniile curbe ce se mișcau lent pe suprafața soarelui, străbătându-l și înfiorându-l. Lungi jerbe tăcute se desprindeau atunci din el, pierzându–se în spațiul din jur. Lumina aruncată brăzda o clipă cenușiul lunii, luminând mările și piscurile stâncoase.

M-am ridicat și am căutat din nou cu înfrigurare o urmă de ușă sau o crăpătură, un ceva ce m-ar fi readus în lumea mea. Din păcate, primii pași sunt întotdeauna dureroși. A trebuit să-mi fac mult curaj să merg mai departe, să trec cu brio peste o zonă îngustă, să rămân fără apă și fără batoane, până când, din întâmplare, întorcându-mă brusc spre stânca din spatele meu, să prind cu coada ochiului o mică strălucire. De fapt, o zonă mată ca și cum cineva ar fi pus degetele unsuroase acolo.

Am apăsat fulgerător și o ușă s-a deschis către interiorul unui lift. Imaginea mă copleșea, așa că, fără să mai stau pe gânduri, am intrat și am oftat de ușurare, când ușa, cu un clinchet ușor, s-a închis în spatele meu.

5.

Nu era liftul pe care-l cunoșteam. Era mai mare, iar butoanele arătau 41 de etaje. Clădirea în care lucram eu avea 6 etaje, un mezanin și două niveluri de parcare. Eram la etajul 3 și liftul cobora spre parter. Mi-am înghițit repede bucuria, mi-am aranjat un pic ținuta și am așteptat să se deschidă ușile.

Știam că arăt groaznic, plin de praf, cu hainele sfâșiate, pantofii scâlciați și mâinile învelite în bandaje înroșite. Ce puteam să mai fac? Când ușile s-au deschis în fața mea, un grup de oameni îmbrăcați la costum a amuțit subit, făcându-mi loc să trec. Am zâmbit fără să vreau. Eram senzația zilei.

Am străbătut coridorul cât am putut de repede și am ieșit, deja vedeam cum agenții de pază vorbeau în stațiile portabile și nu aveam chef de ei. Recunoscusem locul. Eram în New York, într–un zgârie nori de pe Wall Street. Acum nici jumătate de an am fost pe aici într-o delegație. Unul din clienții firmei era o companie ce deținea ceva magazine mari prin zonă. Mă simțeam ca acasă, doar că nu eram acasă.

Aveam urgent nevoie de haine, mâncare, apă, de un loc de dormit și de un telefon. Și de răspunsuri, dar, în graba și bucuria revenirii la viață, nevoile primare erau stringente. Mergem și plângeam, zâmbind și chiar sărind de fericire, din când în când, spre amuzamentul celor din jur. Totul părea ușor acum, nu mai eram prizonierul unor terase fără balustrade, prins de ziduri sub lumina călduță a unor copii palide de soare, lună și stele.

Am rezolvat imediat cerințele de bază. Micul card din buzunarul cămășii își făcea datoria cu succes. Apoi am revenit la lift. Nu la cel din care ieșisem, nu la cel prin care intrasem. La liftul hotelului. Am urcat și am coborât de mai multe ori în acea primă zi de coșmar, dar încă nu aveam curaj să mă întorc ca să văd pata. A trebuit să vizitez mai multe lifturi până când, rămas singur, să mă întorc, să văd pata, să apăs și să ies din nou pe terase.

Ca întors într-un loc drag, am mângâiat lespezile grele de granit, mi-am lipit obrajii de pereții poroși și am admirat spectacolul celest. Apoi am exersat ieșirea și din nou intrarea. Găsisem un șablon. Dacă ieșeam dintr-un lift, puteam intra tot în el. Dacă însă mergeam pe următoarea terasă lată, ieșeam în alt lift, într-un loc care putea fi pe alt continent sau dintr-o clădire învecinată. La început nu vedeam nici o logică, dar acum, la trei ani de la prima ieșire, știu multe dintre secretele mersului cu liftul. Am descoperit că nu numai din lift se poate ieși pe terase, există și alte locuri, caverne, peșteri, pereți de demisol sau chiar ziduri obișnuite din mijlocul orașelor. Un adevărat hobby să găsesc alte și alte uși secrete m-a cuprins.

Dar cea mai impresionantă descoperire a fost când am realizat că sunt și alți oameni care știu de terase. Tot mai mulți. Până acum nu m-am întâlnit niciodată cu nimeni, însă am găsit ambalaje, haine sau diverse ustensile de cățărat, deși nu-mi dau seama la ce le-ar folosi, zidul este impenetrabil. Știu că inevitabil mă voi întâlni cu cineva, mai ales de când, la televizor, un bărbat slăbit și cu barba încâlcită a povestit aventurile lui din Spațiu. Așa numea el terasele și așa li se spune acum.

Însă ceea ce mă frământă încă de la început și pentru care nu am nici un răspuns este întrebarea: ce este locul pe care-l numesc Spațiu, cine l-a construit și la ce folosește?

II. Go'wul

6.

Levitând în mica încăpere, care forma coconul de lucru, Go'wul analiza, folosindu-și toată capacitatea analitică, informațiile trimise de senzori. Era unul din momentele de maxim, în care, pe lângă fluxurile continue de senzații precognitive ce veneau din tot sectorul acoperit de el, trebuia să susțină și conexiunea în timp real cu Centrul Operativ pentru transmiterea de date. Deși se discuta de mult timp despre o necesară îmbunătățire a procesului, cognitivii din centrele operative refuzau cuplarea la rețelele fizice. Preferau contactul direct, susținând că altfel se pot pierde informații valoroase. Go'wul nu putea decât să zâmbească, transmițându-le ironic că tot ce făceau ei putea fi făcut și de o mașină. Nu era adevărat,

dar undele de enervare pe care le emiteau cognitivii operativi amuzau procognitivii pe o distanță de multe sectoare. Glume și glume. Și dacă amestecai asincron și câteva informații subtile, așa cum făceau cu toții, ocolind sistemele oficiale de comunicație, lucrurile deveneau și mai amuzante.

Go'wul făcea parte din elita Asociației Defensive Precogitive, o rămășiță de graniță a unei cândva vaste armate ce deservea o uniune de galaxii. Dar de când adversarii lor dispăruseră într-un alt univers, lăsându-l pe acesta în totalitate speciei lui Go'wul, armata se reprofilase în a păzi rutele comerciale sau, așa cum era Asociația Defensivă, în a sta de pază pe granițele universului virtual, având ca sarcină secundară paza unor magazii cu deșeuri, arme din război și diverse artefacte clasificate.

Paza era sarcina precognitivilor, ființe superioare capabile să simtă finele schimbări din planul realității imediate și să le traducă în termeni de fapte reale. Aici, la granița lui Virgo, oricând se putea întâmpla o tragedie, ce putea să se extindă repede în întreaga galaxie și apoi peste univers, pentru că Virgo era una din acele zone în care liniile magneto-temporare se intersectau într-o structură fină și sensibilă.

Dar Go'wul era antrenat să prevină orice problemă, înainte ca ea să se extindă și să cauzeze alte probleme mai mari și mai greu de stăpânit. De zece ani de când era în post avusese câteva incidente minore și două mai importante. Prima dată, un container cu reziduuri materiale puternic temporare, insuficient securizat, cauzase o falie temporară prin care ar fi putut dispărea, habar nu avea unde, poate în celălalt univers, o parte din restul magaziei. Sesizase fluctuația evenimentului viitor la timp și mii de scule automate și-au făcut apariția, trimise de centrele operative, securizând containerul și verificând restul magaziei.

Știa că nu fusese vina lui, dar mai știa și că birocrații de cognitivi operativi nu au pic de imaginație și că întregul incident era trecut ca aparținându-i. O pată neagră pe dosarul lui, de altfel imaculat. Ca și cum, dacă nu dădea alarma, nu s-ar fi întâmplat nimic. Pufni superior. Avea gradul senzitiv de mare maestru, 14 în sistemul hexazecimal, ceea ce însemna că orice fluctuație, oricât de mică, era simțită, înregistrată și prompt transmisă către centru. La urma urmei, se liniști el, era treaba operativilor să real-interpreteze ce le trimitea el. De data asta, rânji de-a dreptul, echipe întregi trăiau doar ca să-l interpreteze pe el.

A doua oară a fost un atac. L-a prevăzut încă de când se forma în mintea atacatorilor, informații transmise asincron prin întregul univers de la un precognitiv la altul, pentru a se forma ca imagine structurată tocmai în mintea lui. Însă centrele operative s-au îndoit de ceea ce le-a transmis. Sau, mai corect spus, nu au știut să interpreteze informațiile. Nici el nu a știut, însă asta chiar nu era treaba lui. El trebuia doar să fie atent la tot ce este anormal în activitatea sectorului și să le transmită cognitivilor. Ceea ce și făcuse, din timp. Era singurul lucru pe care putea să-l facă, pe care știa să-l facă și pe care îndrăgea să-l facă. Era ca o mâncărime, ca un gâdilat la nas, ca o stare de disconfort. Știa că urmează ceva, știa că imaginile abstracte formate din frânturi de informații duc spre un eveniment real, însă nu știa cu claritate decât atunci când ideile existau concret sau atunci când modificările în real aveau deja loc.

Însă cât timp era el acolo și cât timp mai avea vână în el, un atac banditesc, oricât de elaborat ar fi fost, nu putea să-l ia pe nepregătite.

7.

Trecuseră trei ani de la atac și nimic deosebit nu se mai întâmplase. Monotonie. Alarme, false de cele mai multe ori, sarcini birocratice, calibrări și verificări. Putea să simtă până la două sectoare distanță, dar nu se băga peste colegi. Alături de transmisia asincronă pe canalele oficiale, așa afla noutățile din univers și se punea la curent cu ultimele incidente, anomalii sau bârfe. Fără a fi evidențiate în vreun fel, fără a interesa pe cineva, precognitivii puteau genera preevenimente simțite ca reale de ceilalți colegi și de neimaginat de restul. Pentru că preevenimentele nu se finalizau niciodată, ele era doar potențiale, aflate undeva suspendate între gând și faptă. Între vis și realitate. Nu erau nici măcar gânduri, pentru că gândurile sunt reale, dar nici vise, pentru că visele nu pot fi înțelese. Era limbajul lor, al precognitivilor, opac pentru restul.

Uneori, colegii îi transmiteau senzații despre anomalii mari, fără explicații raționale. Ca și cum ceva se va întâmpla, apoi potențialul dispărea fără o cauză logică. Cognitivii operativi credeau că precognitivii înregistrau evenimente petrecute deja și aduceau senzotelepați pentru a lega firele între ele. Și când nu găseau nimic, concluzionau că fie își pierduseră calitățile, fie era un moment bun de ieșit la pensie. Ultima variantă era preferata birocraților. Până se restabilea ordinea și Asociația Defensivă redevenea funcțională, în sectoarele cu probleme era haos.

În rest se jucau.

Centrele operative îi încurajau să practice diverse jocuri pentru a-i ține în formă. Totul era organizat de la centru. Jocuri concepute special pentru ei, pe echipe sau în pereche, mai puțin jocuri individuale. Din nefericire, toate erau concepute de minți non-precognitive, neo-senzotelepate. Pur și simplu birocrații din centrele operative nu înțelegeau că orice joc care are reguli era dinainte cunoscut de către ei. Că orice eveniment care va avea loc era deja cunoscut cu mult înainte ca cineva să fi gândit acțiunea.

Se distra și el, alături de ceilalți, ca să simtă tot jocul, mai înainte ca centrele operative să-l prezinte ca pe o noutate. Dar, deh, se prefăceau surprinși de complexitate și de noutatea absolută. Cu toate astea, aveau și ei, folosind transmisia asincronă, regulile lor pentru jocuri. Dintre care cea mai strașnică era să se abțină să le citească noile născociri. Din păcate, când era prezentat, toată desfășurarea lui, cu toate variantele, îi exploda instantaneu în cap. Nicio ieșire din normalitate nu se înregistra. Deși ei făceau și acest efort. Totul pentru binele tuturor.

Existau totuși și alte distracții. Tot jocuri, dar făcute de proiectanți, amatori e adevărat, precognitivi sau senzotelepați. Imprevizibile, ilegale și afurisit de scumpe. Ideea principală, și unică de altfel, după care erau proiectate aceste jocuri era: nimic din desfășurarea lui să nu provoace evenimente reale sau, cel mai groaznic lucru posibil, anomalii în rețeau defensivă. Pentru că, în acest caz, fie trebuiau să raporteze, fie era descoperită de către cognitivii din centrele operaționale, fie, dacă era bine camuflată, era descoperită și raportată accidental de către colegii din sectoarele învecinate. Riscul era foarte mare

și, din acest motiv, jocurile veneau cu instrucțiuni amănunțite și se puteau cumpăra doar pe baza unor recomandări complicate.

Cu un astfel de joc își pierdea vremea de aproape trei ani. Jocul se numea „Scoate praful" și era ultima modă în materie de jocuri reale din univers.

8.

Avea la dispoziție câteva materiale primare: rocă solidă, gheață, o sursă de energie naturală, nimic tehnologic, nimic ieșit din comun. Materialele, atent selectate de producător, erau trimise, disimulate, ca murdărie pe diverse containere. Și așa începea jocul, cu strategiile necesare primirii materialelor. Go'wul era fascinant de idee. Și-a dedicat zeci de ore de gândire recreativă, după cum era atent notată de către cognitivi, pentru a planifica evenimente de anormalitate, care, implicit, necesitau trimiterea de unelte autonome de către centrele operative pentru analiza evenimentelor la fața locului. Uneltele veneau și mutau containerele. Alarmă falsă. Deh, mai bine așa, decât să fi fost pe bune, nu? Până când toate materialele au fost la un loc. Atunci s-a declanșat faza de construcție.

Nimic anormal. Absolut, nimic anormal. Pentru că toată desfășurarea era bine cunoscută. Operatorii de la centru nu sesizau jocul, pentru că le depășea înțelegerea și pentru că el nu le trimitea nici o informație telepatică despre joc. Senzațiile de plăcere și de uimire nu erau interpretate ca anomalii. Scopul final nu–l cunoștea și, partea cea mai fascinantă și îndelung apreciată de către precognitivi, nici nu putea fi anticipată. Dar, cam după un an, din materialul aproape sferi, ascuns în spatele unor dulapuri cu senzori fizici, la lumina palidă a lămpilor de control, a început să iasă un praf frumos colorat.

Fiecare bucățică de praf era o mică unitate telepatică distinctă. Nu interacționau între ele și nici nu păreau a fi conștiente de restul universului. Apăreau și dispăreau miraculos din bucata de material cu striații. Go'wul își petrecea mult timp admirând mișcările haotice, frumusețea și fragilitatea bucățelelor de culoare. Din păcate, micile erupții de culoare se terminau prin colapsarea materialelor primare sau, o singură dată s-a întâmplat, înfiorându-l, când, acoperit complet de culoare jocul fremăta atât de îmbietor încât Go'wul și-a luat inima în dinți și, încălcând regulile, a mângâiat timid suprafața unduitoare. În câteva ore, materialele s-au dezintegrat sub privirile sale neputincioase.

Abia la a șaptea încercare jocul a intrat în faza de colorare maximă și era extrem de surescitat. Mai ales că, oricât s-ar fi concentrat, nu reușea să prevadă pe unde iese și pe unde va dispărea praful. Știa deja, și asta în sine era surpriza maximă care meritase toți banii, că fiecare bucățică de praf este o ființă vie, cu conștiință și cu voință proprie. Numărul lor era gigantic, mai mare ca al tuturor indivizilor din specia dominantă a universului. Ba chiar, visa Go'wul în tăcere, mai mare ca al tuturor speciilor din universul cunoscut. Erau atât de multe, încât probabilitatea de a le intui mișcările era zero. Fiecare bucățică de praf genera o realitatea distinctă, iar alături de miliardele și miliardele de celelalte ființe asemănătoare creau un haos perfect. Și, fiindcă o bucățică de praf apărea, evolua și dispărea în câteva clipite și, fiindcă impactul unei singure ființe era atât de limitat în timp, nimeni, nici cel mai bun specialist, nu ajungea să le prevadă viitorul.

Așa ceva nu există în realitate!, striga Go'wul, de fiecare dată când privea fascinat cum praful acoperă de pe o zi pe alta o suprafață tot mai mare din globul de bază al jocului și cum mici bucăți, tot mai multe, se desprind și plutesc dispărând misterios.

9.

Când a început să simtă praful, ca un tot compact, era în a treia lună de la începutul jocului. Erau sentimente vag conturate, emanând căldură în aleatoriu. Acum toată zona de joc era acoperită de praf colorat. Nu mai dispărea niciodată de tot, nici chiar după ce, într-un moment de extaz, și-a vârât mâna, lăsându-se acoperit temporar de micile particule colorate. Erau în permanență la suprafață, deși, știa cu siguranță, proiectanții spuneau că suprafața trebuia să rămână, în cea mai mare parte, curată. Însă el nu avea cum să o curețe și să cheme uneltele pentru așa ceva, era peste putință. Ar fi descoperit anomalia și asta ar fi fost cu adevărat un dezastru pentru cariera lui.

Jocul era captivant, și, în curând, discuta asincron cu ceilalți despre evoluția jocului. Nimeni nu știa ce va urma, care este următorul pas de după. Evita să le spună că la el praful acoperise toată suprafața de joc, dar, din tăcerile celor mai mulți, din șoaptele altora, din sentimentele greu de acoperit ale celor mai puțin dotați, Go'wul înțelese că la aproape toți jocul urmase același model.

Acela a fost momentul în care, concentrându-se, a putut simți tot jocul ca o anomalie distinctă în peisajul evenimentelor universale. Ca și cum universul lor era străbătut de o nouă rețea, o rețea a anomaliilor în care legătura dintre punctele de convergență era realizată chiar de precognitivi. Era hipnotic să simți rețeaua de anomalii cum palpită și unduie, când la unison, când, în majoritatea timpului, haotic și de neintuit.

În scurt timp, centrele operative au primit o avalanșă de alarme ce urma același șablon. Precognitivii raportau o masivă lipsă de evenimente, cu toții păreau preocupați de cu totul și cu totul alte activități decât cele curente. Starea de bine însoțea constant rapoartele, iar cuvintele lor deformau realitatea fără a mai spune la ce evenimente fac referință.

Devenise dependent de senzația dată de praf. Știa că e greșit, șoapte despre precognitivi și senzotelepați care și-au pierdut mințile se împleteau cu amenințările mai voalate sau mai directe ale conducerii ascociației defensive. Oricine era prins cu Praf era automat exclus și retras din activitate. Dar nu o spuneau așa, pentru că operativii cognitivi nu știau că Praful este viu și că formează o rețea tot mai bine structurată. Bănuiau ceva, dar nu aveau nici o informație concretă, pentru că nici o anormalitate nu le activa uneltele. Erau orbi și surzi, în timp ce Praful punea stăpânire pe tot mai mulți precognitivi.

10.

Go'wul zâmbea, levitând în marea sală a magaziei. Dăduse la o parte toate obiectele, lăsând prafului libertatea de a se pune peste tot. Era membru al Asociației Defensive de 10 de ani și doar șapte incidente îi perturbaseră liniștea. Acum privea Praful care părăsea zona de joc și se punea peste tot, iar când, la sugestia Prafului, chemă uneltele, simulând o anomalie, știu că Praful ce-și spunea Omenire va cuceri întreg Universul și zâmbi, pentru că în sfârșit anomalia ajunsese și la operativi, care stăteau paralizați de groază.

CĂTĂLIN LUPU

LINIŞTEA*

"Se iartă totul, celui ce nu-şi iartă nimic!" - proverb chinez

Eram un tânăr mândru, ce nu înţelegea încă pe deplin, mecanismele ruginite ale lumii. Nu înţelegea că lumea aceasta în care supravieţuim liniştiţi, poate fi şi o uriaşă cămaşă de forţă din care nu mai există scăpare.

Era prin luna septembrie. Era o zi în care soarele se sprijinea pe cer, iar cerul se sprijinea pe umerii mei. Mâncam abătut la masa din curte şi număram frunzele de viţă de vie, când şi-a făcut apariţia un vecin. Avea ochii în lacrimi şi fuma nervos, sudând ţigară după ţigară. Când am realizat de ce bătuse vecinul lungul drum, am încremenit – o stană de piatră ce nu mai putea fi niciodată cioplită. Vecinul bătuse drumul să mă anunţe că fata pădurarului, în acea dimineaţă, avusese un accident şi murise.

Pentru Magda dezvoltasem o reală pasiune încă din copilărie şi nu eram singurul băiat din sat care o iubea. Tatăl meu lucra în vremea aceea cu pădurarul şi deseori mă lăsa în compania Magdei, care era cu un an mai mare ca mine, foarte grijulie şi de încredere. Petreceam împreună mult timp, analizând cărţile proaspăt citite, discutând filmele sau muzica preferată ori pur şi simplu plimbându-ne, jucându-ne nevinovat. Nu de puţine ori am dormit la ea fiind prea târziu să merg singur acasă. Vestea morţii sale m-a lovit aşa cum loveşte trăsnetul un om neînfricat în zorii unei zile, aşa cum o picătură de var tulbură un ocean de sânge. Vecinul nu cunoştea detaliile morţii Magdei şi acest lucru îmi accentua agonia.

Fata ar fi trebuit îmbrăcată în mireasă, aşa cum este obiceiul la români din străbuni, iar pe deget ar fi trebuit să poarte un inel de cununie, dar din motive pe care nu le-am înţeles, mama fetei a ales să nu procedeze astfel şi a fost înmormântată în haine simple şi elegante. La priveghi, cei prezenţi discutau alegerea mamei fetei, dar îndeosebi frumuseţea acesteia: ziceai că doarme pe un pat de stele, nu că ar fi părăsit lumea celor învinşi. Nu am dormit aproape deloc cât a ţinut priveghiul, iar în ziua înmormântării somnul m-a copleşit. Părinţii mei nu s-au îndurat să mă trezească de teamă să nu mă îmbolnăvesc de suferinţă şi oboseală. Spre sfârşitul somnului, mi s-a părut că o aud pe Magda: „Damian, mă laşi să mănânc şi eu din roadele tale?" apoi vocea sa s-a pierdut într-un fâlfâit de aripi. M-am trezit cu dorinţa de a-i răspunde, atât de reală păruse vocea sa, ca şi cum ar fi stat lângă mine, ca şi cum mi-ar fi pus o mână pe umăr.

Trecuseră mai bine de două săptămâni de la tragica întâmplare. Afară ploua năprasnic şi vântul şuiera ca un nebun, scăpat din azil. Aruncam lemne pe foc, iar prin grătarul lăsat deschis priveam flăcările indiferente – mă gândeam la Magda şi îmi imaginam că este într-un loc mai bun , îmi doream nespus de mult să îi mai aud măcar o dată vocea, fie şi în vis, fie şi în depărtare, dar ştiam că acest lucru nu mai era cu putinţă. În timp ce gândeam la ea, de pe raftul bibliotecii a căzut o carte de poezii de Eminescu, iar cartea a rămas deschisă la următoarele versuri: „Când însuşi glasul gândurilor tace/Mă-ngână cântul unei dulci evlavii,/ Atunci te chem; chemarea-mi asculta-vei?/ Din neguri reci plutind te vei desface?// Puterea nopţii blând însenina-vei/ Cu ochii mari şi purtători de pace?/ Resai din umbra vremilor încoace/ Ca să te văd venind... ca-n vis, aşa vii!// Cobori încet... aproape, mai aproape,/ Te pleacă iar zâmbind peste-a mea faţă,/ A ta iubire c'un suspin arat-o,// Cu geana ta m-antinge pe pleope/ Să simt fiorii stringerii în braţe,/ Pe veci perdut-o, vecinic adorato!". Pentru o clipă am auzit prin vântul rece cum cineva bate cu degetele în geamul camerei şi am ieşit afară din casă, pentru a mă convinge că nu este doar închipuirea mea. Afară nu era însă nimeni – doar ploaia ce amintea fie de suspin, fie de o sărbătoare. Prin suflet mi-a trecut preţ de câteva secunde, un fior rece.

În zorii zilei următoare, am avut un vis şi mai straniu. Mă aflam în mijlocul unei biserici, iar de jur-împrejur erau aşezate nenumărate lumânări aprinse, iar lumina lor îşi croia cale printr-o ceaţă densă, ca şi cum prin ea ar fi plutit sute de suflete rătăcite. Un preot se mişca mecanic, aproape fermecat, pregătind masa din faţa altarului pentru o cununie. Voci amestecate de copii, de bătrâni, de femei ori bărbaţi, mă împresurau din toate părţile şi ameţeam tot mai mult; vocile îşi făceau culcuş fie în mintea mea, fie la mile distanţă, acum mă pregăteau pentru o sinucidere, acum binecuvântau mireasa. Preotul s-a oprit privind înspre uşa de la intrare, iar împreună cu el, s-a oprit şi timpul şi inima mea. M-am întors din instinct – trecând pragul îmbrăcată într-o rochie de mireasă din dantelă, tulle şi tafta, Magda radia de frumuseţe, o frumuseţe desprinsă dintr-o poveste cu zâne, o frumuseţe venită să te ademenească, să te preschimbe pe tine bărbatul, într-un şarpe de casă. Mi-a zâmbit, iar vinul din potirul de pe masă a început să fiarbă cu aburi. Păşea şoptit, mai uşoară ca frunza, la braţ cu un bătrân pe care nu îl cunoscusem vreodată. Cu cât se apropia mai mult, cu atât mă înspăimântam mai mult şi respiram ca-ntr-o poză la minut, aşteptând deznodământul. Nu Magda mă înspăimânta, ci acel bătrân. Ochii săi mă sufocau cu puterea lor, însăşi prezenţa sa impunea un destin damnat şi deznădejde. Bătrânul s-a îndepărtat, iar Magda m-a luat strâns de mână. Preotul intona monoton, nedesluşit, ecfonisul: „Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce dintre neamuri mai înainte Ţi-ai logodit Biserica, fecioară curată, binecuvintează logodna aceasta(...)". Luând întâi inelul cel din dreapta, a făcut cu el cruce pe faţa mea zicând de 3 ori: „Se logodeşte robul lui Dumnezeu Damian, cu roaba lui Dumnezeu Magda, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin". Mi-a pus inelul în degetul inelar al

** Lucrare distinsă cu premul al III-lea, ex aequo, la Concursul naţional de proză scurtă Helion 2014*

mâinii drepte apoi aşijderea şi Cristinei, făcând chipul crucii de trei ori cu inelul: „Se logodeşte roaba lui Dumnezeu Magda, cu robul lui Dumnezeu Damian, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin”,aşezând inelul pe degetul inelar al mâinii sale drepte. Bătrânul misterios a apărut de nicăieri, a schimbat inelele noastre din degetele inelare ale mâinii drepte în cele ale mâinii stângi, apoi, cu demnitatea unui poet, s-a depărtat de noi cu aceeaşi mască sinistră pe chip. Dacă adevărul nu ar fi fost atât de crud, atunci probabil mi-aş fi dorit să nu mai plec din acel loc, din acel vis. Dar visul era necurat şi nedrept, mai ceva ca o viaţă de om trăită fără dramă, iar acest imbold mă arunca din mine, voiam să fug, să evadez, să mă salvez. Nu ştiu de unde am avut puterea să mă despart de Magda, care mă privea cu ochii trişti, cu părerea de rău a acelor cuvinte ascunse în paginile unei Evanghelii, dar m-am trezit alergând pe mijlocul străzii, către casă. Soarele abia răsărea după dealuri, iar eu mă simţeam ca un bufon laş, tremurând tot, alergând cât mă ţineau picioarele şi plămânii, îmbrăcat într-o pereche de pijamale albastre rupte – probabil în iureşul iluziilor mele, la o mânecă. Alergam, dar cu cât alergam mai mult cu atât mă îndepărtam mai mult de casă şi strigam: „Dumnezeule mare, vreau să se termine acest coşmar!”. Dumnezeu a fost tot timpul martorul visului meu, mi-a dat o palmă şi m-am trezit buimac, într-un pat răvăşit, cu pernele împrăştiate pe podea şi cu televizorul pornit. La televizor, într-o fermă de gospodari, cânta de zor un cocoş dând din aripi. Mie mi se făcuse, ca unui osândit la chinurile iadului, îngrozitor de sete, aşa că m-am ridicat din pat şi m-am îndreptat către chiuvetă. În oglindă arătam furios – genul acela de om pe care nu l-ai lăsa de capul lui pe stradă. Ce m-a surprins a fost însă, pijamaua ruptă la o mânecă întocmai ca în vis. Am depus eforturi mari să înţeleg ce se întâmplă, dar şi mai mari eforturi să mă păstrez la fel de tânăr.

Între timp, pădurarul şi soţia acestuia, au părăsit locurile natale şi au poposit pe la rude o bună bucată de timp. Poate căutau liniştea atât de necesară tuturor părinţilor ce pierd singurul copil, ori poate au plecat cu gândul că acea casă în care au trăit era de-acum un labirint de cenuşă şi scrum, cert este că atunci când s-au întors, au constatat că rujurile Magdei, parfumurile Magdei, dulapurile sale de haine, toate lucrurile ei erau devastate şi niciun indiciu nu sugera că cineva ar fi intrat prin efracţie. Şi mai mult de atât, în prima noapte în care s-au întors acasă, pe la 3 dimineaţa, s-a pornit casetofonul cu muzica la maxim a celor de la Gipsy Kings în camera fetei – tatăl speriat şi-a luat puşca de vânătoare, a urcat scările ce duceau la mansardă şi din capul lor a strigat să se arate intrusul, căci altfel o va păţi; muzica s-a oprit, dar cum nu a primit niciun răspuns, şi-a luat inima în dinţi, a deschis uşa camerei cu forţa şi cu puşca pregătită, a căutat în toate colţurile posibile infractorul, însă nu a găsit pe nimeni. A verificat din nou toate geamurile, dar erau bine închise, a verificat uşile de la intrare, dar nu erau nici ele forţate. Dimineaţa s-a îmbrăcat, a băut calm cafeaua şi s-a pregătit să meargă la secţia de Poliţie. De îndată ce a ieşit în aerul rece al dimineţii, după numai câţiva paşi, a căzut însă în genuchi, paralizat, în mijlocul curţii: pe gard stăteau înşirate şi înfipte bucăţi de piele, pe jos erau împrăştiate maţe, ochi şi creieri de cal. Ca şi cum un animal sălbatec ar fi sfâşiat bietul animal apoi cu milă şi sarcasm, lear fi postat ameninţătoare în ograda omului, asemeni unui mesaj postat pe o reţea de socializare. Pădurarul a observat că lipseşte sângele firesc acelui măcel şi s-a întrebat, aşa cum doar poeţii o mai fac atunci când sunt bătuţi de soartă, cine l-a băut.

Poliţia nu a descoperit mare lucru şi a închis cazul repede, pe motiv că tot măcelul ar fi fost produs de o vietate sălbatecă. S-ar fi oprit aici şi întrebările pădurarului, dar nopţile care au urmat au fost de coşmar. În fiecare noapte zgomotele din camera fetei îl trezeau atât pe el cât şi pe soţia sa, iar fiica lor le apărea ambilor într-un vis obsesiv şi grotesc până la epuizare sufletească: Magda se zbătea în sicriu, zgâria cu unghiile capacul sicriului, dădea cu pumnii în capac dar viermi necrofagi o acopereau şi îi astupau gura – din întunericul care se lăsa ca o pânză îşi striga Magda părinţii. Ambii se trezeau speriaţi, moi precum o haină călcată, şi fără să îşi spună unul altuia vreun cuvânt, erau conştienţi că au visat acelaşi lucru. Au chemat preotul şi preotul a făcut slujbe în camera de groază la miezul nopţii, dar chinurile nu au încetat, din contră, s-au înteţit. Disperat peste măsură, pădurarul s-a decis să pândească o noapte întreagă, în camera Magdei. S-a ascuns într-un dulap şi cu sufletul tras în orbite a aşteptat câteva ceasuri fără să facă vreo mişcare sau să scoată vreun sunet. Era cât pe ce să ţipească, când a auzit un foşnet în cameră. Inima i s-a urcat în gât şi a început să bubuie ca o tobă drăcească. Prin crăpăturile dulapului a zărit cum Magda stătea întinsă în pat jucându-se cu degetele şi fredonând Ciocârlia lui Grigoraş Dinicu, aşa cum obişnuia să facă atunci când era tristă şi în viaţă. Până a ieşit pădurarul din dulap pentru a-i vorbi, ea a dispărut ca o amintire înnăbuşită în sânge.

Eu nu am ştiut în tot acest timp prin ce au trecut părinţii Magdei, astfel încât atunci când au venit la mine împreună cu preotul satului – ce avusese şi el parte de suficientă experienţă poltergeist, nu mi-a venit să cred ce se întâmplă. Toţi ştiau că şi mie îmi apăruse în vis Magda, deoarece îi povestisem mamei mele întreaga istorie. „Magda era fată bună şi nu ar fi făcut rău nimănui, dar ceva trebuie făcut, acum nu mai este ea însăşi, este posedată!” ne-a vorbit preotul cu o voce autoritară ce nu îl caracteriza. Tremuram şi nu puteam învinovăţi cafeaua. Anticipam ce urma să se întâmple şi nu-mi venea să cred că este real. Aveam impresia că trăiesc într-un film sau într-o carte, la mila regizorului sau a vreunui scriitor obsedat de teroarea întunericului. „Ce putem face?” a întrebat pădurarul cu şovăială. Mama fetei mă implora cu privirea. „Vom dezgropa cadavrul, ne vom ruga cu toţii pentru sufletul Magdei apoi îi vom scoate inima şi o vom arde!” a răspuns preotul senin, ca şi cum nu ar fi fost prima oară când proceda astfel. De pe o altă planetă, trimis intenţionat la urechile noastre, parcă din ce în ce mai tare, sunetul unei ambulanţe. Am tresărit cu toţii. Ştiam fără să îmi spună cineva, că ambulanţa aceea însemna *singurătate*.

Mulţi gură-cască adunaţi în cimitir ca la o piesă de teatru fără bilet la intrare, dar nimeni nu avea curajul să pună mâna pe lopată pentru a deshuma cadavrul. Văzând acest lucru, preotul a pus el însuşi mâna pe o lopată dictând cursul acţiunii. Sătenii, îndemnaţi de preot, s-au aruncat şi ei asupra mormântului şi în mai puţin de un sfert de ceas, au atins capacul coşciugului. Mă durea capul îngrozitor şi nu înţelegeam niciun cuvânt din câte se vorbeau în jurul meu

sau câte îmi erau adresate. Dintre toate cuvintele numai rugăciunea unei femei între două vârste, ajungea la mine. Am întors capul, iar în mijlocul mulţimii, în adevăr, o femeie la vreo 40 de ani, îmbrăcată în negru din cap până în picioare, cu o carte mică de rugăciuni pe care o ţinea cu ambele mâini ca pe o greutate însemnată, citea cu voce tare rândurile plictisitoare, ca la un ritual de aducere a ploii. Aveam să aflu ulterior, că doamna aceea îşi pierduse nu de mult soţul şi cei doi copii, într-un accident de maşină. Trosnetul cuielor şi al lemnului care nu se lăsa rupt prea uşor, fiind forţat cu ranga de săteni, ne făcu pe toţi să amuţim. Capacul de lemn lăcuit, fu azvârlit cu ură şi se izbi cu zgomot de un gard de fier. Lumea se îngeshuia deasupra sicriului şi nu mai vedeam nimic. Vântul adia uşor. Eram calm. Am privit mecanic şi neputincios cum inima Magdei era ţinută în pumn de preot, cum o ridică în aer cu un surâs neînsemnat pe buze, precum trofeul unui campion la scrimă, cum inima aceea ce bătuse în lumină pulsând de viaţă şi iubire, fu aruncată în foc, nedorită.

După ce au aruncat şi ultima lopată de pământ pe mormânt, ne-au lăsat singuri. Eu, preotul şi doamna aceea îmbrăcată în negru, ne priveam şi ne măsuram reciproc. Aveam întrebări, dar nimeni nu putea ghici răspunsurile. Se înnopta de-acum şi trebuia să mă retrag, căci eram eupizat. Am dat să plec, dar ceva mă ţinea locului, ca o insectă înfiptă cu un bold într-o bucată de spumă sau polistiren, pregătită pentru insectar. Nici preotul şi nici doamna în negru, nu se puteau mişca, am recunoscut teama din ochii lor, căci erau livizi ca două mumii. Lângă noi a apărut bătrânul din visul meu straniu, cel ce o conducea pe Magda către altar. Limba îmi era ferecată, pe frunte simţeam boabe de sudoare, reci. Bătrânul a ajuns lângă doamna în negru, i-a luat cartea de rugăciuni din mâini şi a pus-o deoparte, cu afecţiune a mângâiat-o pe creştet. Am zărit în acea clipă, în lumina amară, unghille bătrânului foarte lungi şi ascuţite, cum pătrund în pieptul femeii şi îi scot inima. Ochii acesteia s-au închis încet iar odată cu ei a încetat şi viaţa sa măruntă. Trupul său s-a prăbuşit mai apoi la pământ, scăpat din strânsoare. Bătrânul a stors tot sângele din inima femeii deasupra cenuşei inimii Magdei. Cenuşa amestecată de acum cu sânge, s-a strâns, aşa cum se strâng picăturile de mercur, iar mai apoi, toată cenuşa aceea amestecată cu sânge a început să capete forma unei inimi, inima Magdei. Pământul de pe mormântul tinerei fete s-a cutremurat şi a început treptat să surpe, lăsând vederii o gaură din ce în ce mai adâncă şi mai lată precum o poartă către un alt tărâm. Împins parcă de mâini nevăzute, sicriul acesteia a apărut din nou la suprafaţă. Bătrânul i-a aşezat cu grijă inima în piept, apoi a rostit cuvinte a căror înţeles, în mod tulburător şi bizar, îl ştiam: „Pros to kriterion tou Theou…”, iar Magda s-a ridicat anevoie, la viaţă.

Clipele erau sufocante: fiinţa aceea străină mă privea furioasă, iar eu plângeam, precum un câine speriat şi bătut. Într-o poveste orientală era întâmplarea aceea cu o cămilă ce a trecut printr-un ac, eu eram acul, iar temerile mele erau cămila, iar cămila avea să trăiască mereu fericită însoţind cortegii funerare. Furia Magdei era o flacără imensă, îmi atingea obrajii şi îmi strecura putere în vene. Eram martorul tăcut, martorul din umbră, al unui război personal şi al unei vendete justiţiare. Oamenii nu sunt în fond decât păpuşile unui destin imperfect. Prima victimă a fost preotul: Magda a sărit prin aer până la el cu o putere neumană, i-a luat capul în mâini şi i-a sucit gâtul. Sunetul a fost sec, sunet de coajă de ou spart – îmi era milă de preot. Magda nu m-a ignorat pentru mult timp. A făcut semn din cap bătrânului să plece şi i-a strigat în urmă, irezistibil, să îi ucidă pe toţi – nimeni nu intuise că cenuşa Magdei trebuia aruncată în vânt, în cele patru puncte cardinale, cât mai departe de locul detestabilei nelegiuiri, iar acum aveau să plătească scump pentru neştiinţa lor. Cu o voce de porumbel răguşit, am întrebat-o de ce face asta. În loc de răspuns, m-a mângâiat tandru pe buze, şi-a agăţat braţele reci de gâtul meu, apoi şi-a lipit fruntea de a mea. Ceaţa mă îngheţa până la os şi faptul că urma să mor şi eu ca preotul, era culmea absurdităţii. M-am împăcat cu gândul şi am renunţat să mă împotrivesc morţii, m-am lăsat ca un sufleu pradă îmbrăţişarii Magdei şi i-am şoptit că o iubesc. Atunci, un soare puternic a explodat în mine, o linişte mai apăsătoare decât un întreg câmp acoperit de infanterii în sutană neagră, m-a învăluit. Am început curând, să aud pasaje de conversaţii. Îmi dădeau târcoale imagini frânte cu mâini întinse, cu ţipete de bucurie şi am realizat că am fost purtat imponderabil, în trecutul Magdei. Prima zi de şcoală, plimbările noastre, aniversări, se succedau toate precum un film pus pe rewind, nu exista mister să mă însufleţească mai mult. Dar plăcerea s-a ascuns rapid într-un balon cu ţepi căci din suita de imagini cu Magda, au ieşit la iveală bătăile pe care tatăl său i le aplica cu o curea, certurile infantile purtate cu mama sa, iar, la scurt timp după începerea liceului, au apărut imagini oribile, pe care nu le-aş putea descrie vreodată, care mi-au îngheţat inima – secrete nedorite puse sub lumina unui spot, ecleraj de durere şi teroare. Îmi treceau prin faţa ochilor mari, imagini cu tatăl Magdei intrând beat în camera fetei, dezbrăcându-se de haine ca un monstru de blana sa mizeră, pentru a-şi viola fiica, imagini cu Magda mărturisind mamei sale adevărul şi indiferenţa înfricoşătoare a acesteia, imagini… Preotul, Poliţia, toţi ştiau drama fetei, însă interesele lor ţineau de relaţia cu pădurarul, banii întotdeauna ne vorbesc în silă. Dezamăgită şi zdruncinată sufleteşte, Magda rupea cărţile, sfâşia tapetul, arunca lampa de perete şi plângea în pumni ascunsă cine ştie pe unde. Criza a ruinat-o într-un final şi ajunsă la capătul puterilor, a luat decizia de a se sinucide prin otrăvire. Acesta era de fapt „accidentul” pe care îl ascundeau cu toţii. Întreg satul ştiuse de la bun început, adevărul. Eram tetanizat de nervi, dar Magda era lângă mine şi îmi alunga toate frământările. Ne aflam împreună la frontierele morţii în căutarea speranţei. „A reuşit vreodată ura să lege doi oameni mai trainic decât iubirea? ” mă întrebă Magda. Am dat din umeri apoi i-am cerut să-mi fie mireasă.

*

Din studio, un crainic de ştiri:

– Vom afla mai multe detalii de la Radu Almase. Bună seara Radule, suntem in direct!

Radu, vădit surprins, nepregătit, glăsuieşte standard:

– Bună seara, doamnelor şi domnilor! De aici, din satul Gherlahida, nu avem prea multe ştiri. Satul este pustiu, toţi cei 2008 locuitori au dispărut de mai bine de o săptămână, iar autorităţile nu ne dau nicio informaţie cu privire la rezolvarea acestui caz misterios. Vom reveni cu detalii în direct, în jurnalul următor. Cristi, ai legătura în studio.

MIRCEA BĂDUȚ

FIRUL DE ȘANSĂ*

O nouă criză. Închise ochii, dar și zâmbi un pic, bucuros că simptomele scăzuseră simțitor în frecvență și intensitate. Apoi privi în jur.

Cerul plumburiu coborâse foarte aproape de lume.

Gândi: "Ar trebui să fie primăvară... Poate chiar și este. Dar nu prea contează pentru nimeni."

Totul arăta imobil. În gară staționau, cine știe de când, două garnituri de marfă ale căror vagoane se prezentau jalnic. Invazia ruginii ar fi declarat că-i un teritoriu abandonat, însă un mic detaliu se opunea: șinele liniei principale erau lustruite.

Își îndreptă atenția către peron. Câțiva oameni așteptau aproape nemișcați, potrivindu-se cu ironică perfecțiune în peisajul mohorât. În ciuda vagului dezgust, raționă, ca o scuză pentru propria specie, că lor starea aceea le pare normală.

Aștepta în picioare de câteva ore – nu trecuse nici un tren, iar cureaua genții îi pătrunsese parcă în claviculă. În timp ce muta geanta pe celălalt umăr observă o femeie venind cumva spre el. Își reproșă că nu o remarcase mai devreme. Era tânără, poate mai tânără decât el. În plus – lucru care îl stârni – avea o privire ceva mai neobișnuită.

Strânse ușor din maxilare dându-și seama că îi place persoana. Apoi o privi oarecum pierdut. Jocul privirilor păru a o stârni și pe ea, chiar dacă nu îl înțelegea. Se apropie de el:

– Ești... străin?

Continuă să o privească în ochi, fără să-i răspundă.

– Costumația ta... ciudată... Și privirea...

Se decise să-i vorbească:

– Jachetă neagră de piele, cu umeri dubli, pantaloni albaștri de bumbac, bluză gri de lână, încălțăminte albă de sport. Ceva din moda secolului 20.

– Ce-i aia... modă!?... Dar secol?

– Secolul este o măsură a timpului.

– Din... trecut?!

Îi confirmă din cap și privind-o cu gândul de a o scoate din amorțeală.

– Deci nu extraterestru... Arăți... diferit... Unde mergi?

– Acasă.

– Unde-i... 'acasă'?

– Acolo unde a fost copilăria. Acolo unde-i încrederea și liniștea.

Se opri, de teamă să nu exagereze, și cercetă reacția ei.

– De ce vorbești... așa? îl întrebă. La mine nu prea contează... unde merg... și nici tu nu știi!

O privi cu speranță crescândă. Cum nu prea o mai făcuse. Deși încă firavă, senzația că ar putea-o deturna de pe traiectul amorf îl încurajă.

Fu bucuros când ghici o mică schimbare în ochii ei. Tânăra își apăsă tâmplele cu degetele, iar el contabiliză gestul: deruta o scotea din apatia liniară a semenilor.

– Vrei să... merg cu tine?

Știa, învățase să-și țină genunchii drepți. Așa că răspunse propunerii ei printr-o încuviințare fără vorbe.

*

În gară sosi un tren de persoane. "Nu arată mai presus de garnitura de marfă", își zise el, și mai privi o dată gara posomorâtă, mărginită de cerul murdar al după-amiezii.

O luă de mână și urcară. Trenul era liber, aproape gol. După ce ocupară un compartiment își dădu seama că nu mai știe în ce direcție urmează să plece. Dar nu se mai obosi cu orientarea – nu avea importanță. În fond, și el mai purta sechele din reflexul nepăsării.

Curând trenul se puse în mișcare, cu întreg 'alaiul' de neajunsuri specifice nivelului tehnologic la care lumea se menținea cam de la începutul mileniului.

O bună perioadă de timp se uitară unul în ochii celuilalt, parcă, își zise el, în așteptarea unui început adevărat. Se temea să-l facă el, iar ea nu-l putea face.

I se făcu foame, sau își aduse aminte de foame. Căută în geantă comprimatele nutritive. După ce înghiți și ea unul, îl întrebă mirată:

– Ce tip e ăsta? N-am mai... văzut.

– Complex D 23. Am aici o rezervă pentru câteva luni.

– De unde...?

– Dintr-un depozit abandonat.

Se ridică, intrigată aproape copilărește, spre a-i face controlul genții. Cel mai mult o atraseră o pereche de cătușe.

– Ai fost... în Marele război?

Încuviință printr-un semn foarte economic.

– Pune-mi-le!

– Nu. Sunt singurul care le-a purtat.

– Te roog!

Implorarea din glasul ei – deși în simplă joacă – i se păru o izbândă. Se întrebă în gând, obosit și retoric: "Mai există oameni capabili să implore?!"

Pentru câteva secunde se pierdu în ochii ei, candizi acum. Când își reveni, descuie cătușele și i le puse pe încheieturile mâinilor.

Răsuflă privindu-l cu recunoștință infantilă, iar el simți că alunecă din luciditate. Se apropie să o sărute, urmărind fericit gesturile ei: încercă să-l îmbrățișeze, apoi – dându-și seama că are mâinile legate – i se abandonă.

Pe urmă se retrase, oarecum brusc, într-un moment de

**** Lucrare distinsă cu premul al III-lea, ex aequo, la Concursul național de proză scurtă Helion 2014***

tăcere, depărtându-se și ținându-și ochii închiși, în timp ce el o privea nevenindu-i să creadă cele trăite.

Când ea deschise ochii și își arătă privirea inexpresivă, lui i se făcu teamă. Iar surpriza deveni imediat șoc:

– Scoate-mi... chestiile astea!

Ar fi trebui să se simtă ofensat, dar trăise totuși printre oameni.

Își luă "brățările" și continuă să o urmărească. Închisese din nou ochii și respira forțat, parcă spre a-și reveni dintr-o criză. Când se mai liniști deschise ochii și-l întrebă oarecum alarmată:

– Ce s-a întâmplat?... Ce mi-ai făcut?

O privi nedumerit, fără să-i poată răspunde.

– Mi-ai făcut ceva rău... dar de ce n-am simțit?... ca să mă opun?!

Asista nemișcat la încurcătura ei, fiindu-i teamă să ajute lupta în vreun sens.

O văzu apoi ștergându-și lacrimile și zâmbind.

– Ca o magie. Și... parcă aș vrea să-ți… continui vrăjile. Știu că nu e bine..., dar a fost... mai ceva ca... un euforizant. Ca o întâlnire cu mine... cu mine primitivă... Periculos!?... Mai poți să... faci așa?

Îi răspunse cu greu, nemulțumit că nu găsește cele mai inspirate cuvinte, dar totuși bucuros că-i revin speranțele.

– Da. Și chiar mai adevărat. Însă, ca să înțelegi, trebuie să-ncep spunându-ți povestea... cătușelor.

*

"La câteva ore după ce conflagrația se generalizase, când războiul pătrunsese în toate colțurile lumii, noi – locuitorii încorporabili ai planetei – am pornit convinși fiind că facem exact ce trebuie.

Alarmată că, în fapt, întreaga lume își declarase război, Organizația pentru Conservare – sau Rostuiții, cum li se spunea ironic – s-a mobilizat să intervină. Așa încât, ca o contrareacție, imediat conflagrația avea să se îndrepte împotriva Rostuiților, tuturor părându-li-se firesc să lupte împotriva celor care nu-i lăsau să se bată. A fost așa-zisa 'reorientare vectorială a războiului'. Pentru care argumentele parcă izvorau din noi înșine...

Curând, văzându-se înfrânți, izolați în doar câteva puncte ale globului, Rostuiții făcură un anume lucru: folosindu-se de câteva zeci de ordinatoare recordere, porniră să înregistreze, să zic așa, Istoria.

Vei înțelege mai târziu ce vreau să spun.

Aflând despre această ultimă inițiativă, și considerând-o un soi de amenințare critică, părțile beligerante trimiseră forțe destinate nimicirii centrelor de înregistrare și, mai apoi, comando-uri speciale pentru localizarea și distrugerea ordinaplexelor.

Ordinaplexul – ca aparat de memorare densă a informațiilor – era pe cât de mic pe atât de greu de distrus.

Dintr-un astfel de comando am făcut și eu parte. Am primit coordonatele a două ordinaplexe și am pornit hotărâți să le anihilăm. Rostuiții, deși foarte puțini, s-au opus cu înversunare: camarazii mei au pierit pe când distrugeam primul aparat.

Am pornit singur spre ultimul. L-am găsit neapărat, abandonat ca o nulitate, și ceva s-a răsturnat în mintea mea – am refuzat să-l distrug, părându-mi-se aiurea să obțin o astfel de victorie. L-am cărat cu mine și l-am ascuns, neștiind nici eu prea bine ce fac. Îndoială? Instinct? Confuzie?

Curând am fost arestat. Prilej cu care mi s-au pus cătușele acestea. Le-am purtat câteva zile, timp în care între puteri se încheiau tratate nefirești, ce încercau să camufleze anihilarea organizației pacifiste.

Desigur, atunci nu gândeam așa. Lucrurile îmi păreau logice, ca oricărui alt muritor amețit de evenimentele mediatizate. Dar nici nu m-am mirat în dimineața când m-au eliberat."

Făcu o pauză din povestit, gândul pierzându-i-se în trecut.

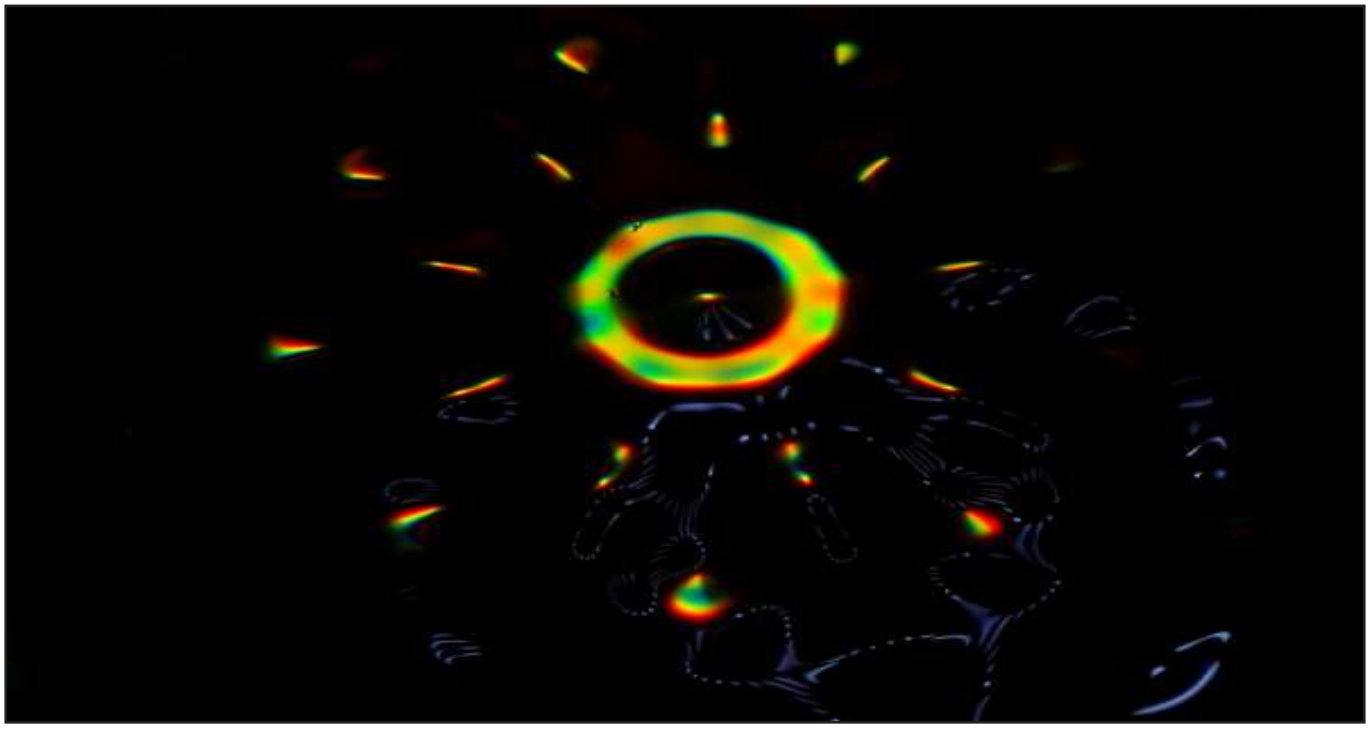

– Și cu... ordina...aparatul... ce-ai făcut?

– L-am recuperat și l-am citit.

– Se... citește?!

– E un fel de-a spune. M-am supus transferului de informații. De atunci îl car după mine.

Ea privi întrebătoare spre geanta lui de umăr, pe care el tocmai bătuse ușor cu palma. Se întrezăreau într-adevăr niște contururi de o mărime apreciabilă.

– Da, acela este. Cumva de-acolo vine "magia" de care vorbeai.

M-am supus transferului și am aflat tot ce a fost până acum câtva timp, ce au făcut oamenii de-a lungul evoluției, am aflat cum trăiau și simțeau ei.

– De ce... spui așa 'trăiau și simțeau'? Ce puteau ei... altfel decât noi... schimb de informații... cu mediul?

– Hm. Relația lor cu mediu era mai altfel: exista un fel de respect... nu! un fel de prețuire, iar simțământul li se și întorcea către interior.

– Asemănător cu... mai devreme?!

O văzu surâzând enigmatic și, interpretându-i gândul, îi spuse:

– Acceptând transferului riști să devii altfel.

– Dacă voi mai... simți ca adineauri…, atunci accept!

El încuviință. Îi dădu să înghită două comprimate nutritive, îi fixă pe frunte și pe tâmple câțiva electrozi independenți, apoi cuplă ordinaplexul din geantă.

După ce se asigură că trupul ei a intrat în starea de recepție pasivă, se trase spre geamul compartimentului să privească afară formele ce încă se mai distingeau derulându-se prin înserarea târzie.

Indiferentă de oboseală și de cearcăne, pe chip îi stăruia o expresie de speranță. Privirea i se pierduse în depărtare și clipea rar.

*

Se trezi pe o poiană din spatele unei gări nu prea diferite de cea din care plecaseră, iar el dormea alături. Zâmbi când își văzu încheietura mâinii stângi încătușată de mâna lui dreaptă.

Îl privi și-și spuse că nu arată deloc rău. Dormea cu capul pe geantă și avea pe chip o anume seninătate.

Își pipăi tâmpla, își aminti totul și rămase nemișcată, voind să analizeze. Să se analizeze.

Foarte curând se trezi și el. O privi analitic, ca apoi bucuria să-i lumineze fața: transferul reușise.

Ea îl întrebă îngândurată, arătând către electrozi:

– Cât a durat?

– Aproape trei zile.

Un sentiment ce nu-l mai trăise îi străbătu viscerele. Realiză că odinioară nici n-ar fi observat dacă cineva ar fi vegheat-o atât.

Apoi se gândi la altceva, spunându-și că de-acum va avea oricând să se gândească la ceva deosebit. Ca o speranță nelinițită.

Și o făcu cu voce tare, făcând dese eforturi:

– ...Nihilismul s-a infiltrat în secolul 21. Avalanșa covârșitoare de input-uri, generată de globalizare, a indus în psihicul indivizilor reacția imună de simplificare...

Dar de ce au acceptat-o oamenii!? De ce au ales atunci simplificarea ca mijloc de adaptare?... Ah, da! exploatarea subconștientă a comodității și a orgoliului..., insinuarea superficialității..., smartphone-urile ca punct de inflexiune în evoluția tehnologică, la început de mileniu. Și până la urmă asta a condamnat omenirea să evolueze tot mai puțin, apoi să stagneze... iar plafonarea mentalului social – pe aceeași structură psihică de comoditate și orgoliu – avea să implice negarea progresului... Iar în secolele următoare circuitul s-a tot închis ca să accentueze continuu reacția.

Greu de acceptat... Înțelege-mă!...

Își stăpîni lacrimile și continuă:

– Totuși e adevărat. Nu identific vreun hiatus în Istoria înregistrată. Apoi, cel mai convingător, e faptul că am găsit, ascunse adânc în mine, resursele și chemările ce m-au făcut să rezonez la toate acele... aceste valori umane.

Un timp nu mai zise nimic. Apoi își ridică mâna stângă și privi, pătrunsă de semnificație, cum odată cu ea se ridică și mâna lui, relaxată, abandonată cu încredere.

Le susținu așa până ce nu mai suportă apăsarea cătușei. Privi cu afecțiune metalul, gândind că jucăria aceasta marțială îi legase. Se uimea deopotrivă de îmbogățirea gândurilor și de revelarea sufletului... Suflet ce-l simți dintr-o data atât de alături de al celuilalt.

Știu că o privește. Știu că o privise tot timpul cu dragoste.

*

Urcaseră în alt tren, însa mult mai hotărâți.

Nu mai avea pe încheietură cătușa ce o legase de el, dar o simțea acolo, și știa că la fel simte și el.

Simțeau că pornesc să reclădească lumea.

***

Cărți primite la redacție

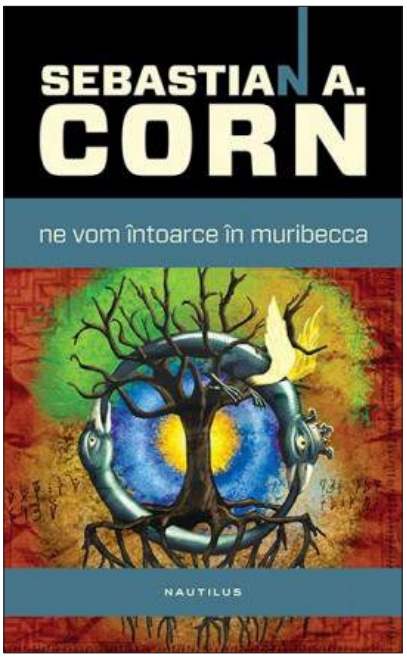

LUCIAN DRAGOȘ BOGDAN

FANTOMA DIN MAȘINĂRIE*

Staţia gravita în interiorul orbitei lui Mercur, la cea mai mică distanţă de Soare permisă de aliajele din care era compusă. Celelalte staţii se aflau, fiecare, în dreptul unei planete din sistemului solar. Dinspre ele soseau transporturi de materii prime şi de combustibil. În schimbul lor, Inteligenţa Artificială care conducea staţia solară le asigura necesarul de lumină, căldură şi radiaţii.

Inteligenţa Artificială avea în subordine milioane de roboţi, creaţi în propriile fabrici, după propriile proiecte. Purtând indicativul SMN, roboţii aveau diferite niveluri de complexitate, de la simple sonde până la unităţi autonome capabile de activităţi multiple. Robotul SMN-530.17 se afla în vârful piramidei.

Numărul 17 nu însemna că mai existau alţi şaisprezece roboţi similari. Nici că era vorba despre generaţia a 17-a. Ca individ, el era acelaşi cu cel creat în urmă cu câteva sute de ani. Elementul central, asistat de IA, se îmbunătăţise continuu şi devenise tot mai performant. Când modificările îl aduseseră la un nivel complet diferit de un anumit palier anterior de referinţă, trecuse la un nou număr. Prin urmare, 17 însemna că robotul trecuse prin şaisprezece modificări fundamentale după starea 1, cea a creaţiei.

Fiind extrem de evoluat, IA-ul îi permitea un grad semnificativ de independenţă. În majoritatea situaţiilor îi comunica sarcinile pe care le avea de îndeplinit şi-i lăsa libertatea de a le proiecta şi executa singur. Capacitatea sa de procesare era suficient de dezvoltată încât să-i permită gândirea individuală. Mai mult, era capabil să înveţe.

Cea mai recentă sarcină de care trebuia să se ocupe era o iminentă furtună solară de mare magnitudine, ale cărei efecte aveau să fie resimţite până la sateliţii lui Jupiter. SMN petrecu un interval de timp T=5.370x10-13 pentru a găsi soluţia optimă, apoi ceru permisiunea să coboare în coroana solară.

– Docul 9 este pregătit pentru lansare, îl informă IA-ul.

SMN porni fără întârziere prin culoarele spaţioase spre docul indicat. În drumul său trecu prin puzderia maşinăriilor care deserveau staţia şi care variau în dimensiuni de la câţiva milimetri până la lungimi de zeci de metri şi diametre pe măsură. În pântecele structurii toroidale era un adevărat furnicar, dar traiectoriile de deplasare atent calculate de IA împiedicau orice coliziune.

Singurul care trebuia să fie atent la drum era SMN-530.17.

Odată ieşit prin docul roşu, SMN se trezi în libertatea spaţiului cosmic. Întreaga panoramă prezenta tumultul plasmei galben-roşietice a astrului care guverna sistemul planetar. Porni în viteză pe traiectoria calculată cu multă grijă. Curând, încetă toată gălăgia audio-vizuală a fundalului cuantic de transmisie. Emisiile solare nu ecranau doar comunicaţiile dintre roboţii IA-ului, ci întreg fundalul existent. SMN rămase singur în tăcerea proceselor sale cognitive. Recapitulă traiectoriile de convergenţă ale mareei studiate, în timp ce plonja tot mai adânc în coroana incandescentă. Plăcile cu care era acoperit erau produse de ultimă generaţie ale fabricilor IA-ului, construite după ultimele descoperiri tehnologice. Făceau faţă căldurii şi radiaţiei mult mai bine decât cele anterioare, dar aveau şi ele anumite limite de toleranţă. Sistemul de diagnoză îl informă că mai avea T=788x10-14 până la atingerea acestora.

Verifică pe teren modelul matematic pus la punct în interiorul staţiei. Toate estimările păreau a se încadra în parametri. După ce se convinse că nu exista nicio perturbare majoră, deplie unul dintre braţele sale enorme, de forma unui tun. Îi orientă ţeava spre punctul calculat cu precizie şi eliberă încărcătura de bosoni în trei salve consecutive. Urmări traiectoriile pe ecran până când micile erori de afişaj îi indicară că materialele carcasei se apropiau de limita de toleranţă calorică. Nimic nu părea în neregulă. Încărcăturile aveau să lovească mareele în formare, neutralizând în mare parte efectul lor. După estimările sale, efectele rezultate din calculele iniţiale aveau să fie diminuate cu aproximativ 80 de procente. O valoare suficientă pentru ca IA-urile staţiilor din jurul primelor cinci planete să o poată contracara.

Se propulsă înapoi spre staţie, cu spaţiul întunecat pe post de fundal. De fapt, nu era doar spaţiul întunecat. Marginile imaginii afişate străluceau puternic sub impactul particulelor incandescente din coroana solară.

După câteva zeci de kilometri sistemele de răcire deveniră eficiente. Temperatura interioară scăzu semnificativ. Afişajul reveni în parametri. SMN estimă că încărcăturile îşi atinseseră ţintele şi detonaseră.

Când ajunse suficient de aproape se staţie, liniştea explodă cu un pocnet scurt şi lăsă locul transmisiunilor cuantice. SMN ştia care era limita aceea dincolo de care interferenţele emisiilor solare acopereau transmisiunile. De fiecare dată când revenea dintr-o misiune, apariţia sunetelor şi a imaginilor îi dădea un sentiment. El îl catalogase drept „#confort”.

– Misiune îndeplinită, emise el către IA

– Docul 6 este disponibil, răspunse aceasta.

** Lucrare distinsă cu premiul al III-lea, ex aequo, la Concursul naţional de proză scurtă Helion 2014*

*

În ciuda rezistenţei lor, materialele din care era construit suferiseră avarii în faţa expunerii la temperaturile şi bombardamentul de neutroni din coroana solară. Intră în activitatea de mentenanţă, care-i ocupă procesoarele până la 30,17%.

Cu mare parte a creierului liber, plonjă în fundalul video-acustic. Se lăsă purtat de fluxurile informaţionale, strecurându-se printre bancurile cu pachete de date. Curenţii cuantici îl trăgeau către vortexurile cu care avea cea mai mare afinitate. SMN se relaxă în abisul informaţional. În timp ce se lăsa purtat de la un vortex la altul, observă cum fluxurile informaţionale se unduiau în jurul unor conformaţii aparent stabile, împietrite. Se apropie de ele şi se mulă pe structura lor. Algoritmii de criptare erau diferiţi de orice protocol de comunicare cunoscut de el. Interogă IA-ul cu privire la rolul acelor structuri.

– Ele există.

Un răspuns care să nu dea nicio explicaţie era neobişnuit din partea IA-ului. SMN mai întâlnise situaţii în care nivelul său de inteligenţă se dovedise prea scăzut pentru a înţelege explicaţiileprimite, dar ceea ce experimenta în acel moment era o situaţie nouă.

Primi raportul cu privire la misiunea precedentă. Efectele mareei stelare fuseseră diminuate cu 78,91%. Se încadrau în limitele de eroare admise. Raportul fu urmat de un mesaj de mulţumire transmis prin intermediul releelor de către TRY-16342.255, robotul staţiei pământene.

– Asta este! îşi dădu seama SMN.

Dacă cineva din tot sistemul solar putea ştii ceva despre procesele informatice atipice, acela era IA-ul Pământului. Cercetă poziţia sa în sistem şi descoperi că, pentru un interval de timp T=15.813x10-16, nu putea comunica direct cu el. Poziţia relativă a celor două staţii în sistemul solar necesita, deocamdată, folosirea releelor.

Continuă verificările şi descoperi că avea şanse mult mai bune cu omologul marţian. Îl contactă de urgenţă.

*

SMN fusese nevoit să părăsească staţia pe o traiectorie care să-l scoată de sub influenţa emisiilor solare perturbatoare. Când ajunse în raza de detecţie a lui MRH-12517.170 îşi sincroniză traiectoria cu el pentru a comunica fără perturbări. Pentru SMN era mai simplu să păstreze traiectoria – Soarele constituia punctul de reper. MRH era nevoit să efectueze calcule mai complicate. Orbita sa în jurul Soarelui avea o rază mai mare ca aceea urmată de SMN, lucru pe care trebuia să-l compenseze printr-o viteză superioară. În plus, era nevoit să coreleze acest lucru cu mişcarea de rotaţie şi cea de revoluţie a planetei Marte şi a staţiei care-l orbita, deoarece roboţii de tipul lor nu aveau o autonomie foarte mare.

După ce făcură obişnuitul schimb de protocoale, SMN transmise:

– Am descoperit structuri necunoscute în fundalul VA. Care este rolul lor?

– Aceste cunoştinţe depăşesc capacitatea mea de procesare, răspunse MRH. Interoghează IA-ul.

– L-am interogat, replică SMN, dar nu cunoaşte răspunsul. IA-ul tău este mai vechi. Răspunsul s-ar putea afla în băncile sale de memorie.

– Voi verifica.

Cei doi roboţi reveniră la staţiile lor şi-şi reluară activităţile de rutină. În perioada care urma nu se anunţa niciun fenomen solar major, aşa încât SMN se ocupă de activităţi de rutină. Intervalul de timp scurs de la discuţia cu MRH depăşi estimările pe care SMN le considera obişnuite. Când răspunsul veni, în sfârşit, MRH îi propunea un rendezvous peste un interval de timp T=129x10-12 datorat ocultaţiei lui Mercur.

SMN aşteptă. Prezenţa lui Mercur între Marte şi Soare afecta comunicaţiile, aşa încât termenul propus de MRH era cel mai logic. La momentul stabilit, cei doi roboţi se plasară din nou pe poziţiile din spaţiu care le permiteau o comunicare directă.

– Datele despre timpurile vechi sunt stocate de IA în milioane de bănci răspândite pe orbită. Sistemul lor de indexare este complex. Interogarea şi compilarea datelor, decomprimarea, decriptarea şi reindexarea lor pentru o utilizare optimă a necesitat un interval de timp mai lung. Îţi transfer pachetul de date cu informaţiile procesate de IA.

MRH respectase protocolul şi-l informase cu privire la motivele abaterii de la estimări. SMN recepţionă pachetul şi mulţumi. După ce urmă protocolul de încheiere a comunicaţiei, reveni la staţie.

*

Conform înregistrărilor primite de la MRH, structurile opace fuseseră, pe vremuri, fluxuri obişnuite de qubiţi. În timp, ceva determinase criptarea lor şi sedimentarea în formaţiuni asemănătoare datelor arhivate, dar mult mai opace. SMN emise ipoteza probabilă că erau, într-adevăr, date arhivate după algoritmi de criptare necunoscuţi.

Restul informaţiilor din pachet erau variaţiuni pe aceeaşi temă şi nu aduceau nimic nou. SMN mai reţinu din ele doar două informaţii care se puteau dovedi importante. Una dintre ele menţiona componenta haotică a fluxului cuantic ancestral. Cealaltă apărea ca un fragment recuperat dintr-un sector defect de memorie şi care, prin urmare, fusese decriptat eronat. Ea făcea referire la un proces desfăşurat „#cu ştiinţă”. SMN interogă IA-ul cu privire la ipotezele de lucru ale ştiinţei cu pricina, presupunând că, astfel, va putea deduce algoritmul de decriptare al arhivei.

– Informaţie indisponibilă, veni răspunsul IA-ului.

Era a doua oară într-un interval scurt de timp când SMN primea un răspuns neobişnuit de la IA. Analiza semantică demonstra că, dacă IA-ul nu ar fi deţinut date, ar fi trebuit să răspundă „informaţie inexistentă”. Termenul

„indisponibil” sugera existenţa informaţiei, care era protejată printr-un nivel de securitate inaccesibil SMN-ului.

Până la cel de-al şaptesprezecea stadiu, SMN nu mai întâlnise o informaţie care să fie secretă pentru nivelul său. Clasă informaţia ca atare, într-un sector separat. Reveni la celălalt element aflat din înregistrările primite de la MRH. Proiectă un grafic de analiză şi împărţi fundalul în sectoare pe care le putea verifica fără riscul omisiunilor.

Programă o rutină care să depisteze eventuale componente reziduale ale vechilor fluxuri haotice, apoi plonjă înapoi în marea de date.

*

Trecuse deja un timp T=84.672x10-14 de când rutina îşi începuse activitatea. Nu fusese depistat niciun reziduu haotic, iar SMN începea să acorde probabilităţi tot mai mici evenimentului. În schimb, creştea probabilitatea ca informaţia să fi fost decodată eronat. Existenţa unei tehnologii care să permită un flux haotic părea improbabilă. Dar SMN ştia că universul cuprindea o serie de stări care ieşeau din parametrii săi de înţelegere. Prin urmare, acorda în continuare un oarecare credit informaţiilor primite de la MRH.

Perseverenţa sa dădu roade. Rutina semnală existenţa unor fenomene cuantice aberante în zona unei arhive sedimentate. Era un pachet de date prezentat sub o formă necunoscută. Manifestarea sa nu respecta niciun tipar al fundalului VA. SMN observă că asocierea cu un proces haotic era doar o aproximare. Într-adevăr, raportat la matricea IA-ului, cuantele erau haotice. Dar ele respectau un tipar propriu, care permitea identificarea şi urmărirea lor. Erau doar o prezenţă vagă, un fir infinitezimal în masa imensă a fundalului VA, iar asta le făcea greu de depistat. Odată depistat tiparul, urmele deveneau vizibile şi imposibil de confundat. Părea un proces independent, oarecum asemănător unei rutine, dar care funcţiona pe baza unei programări necunoscute.

– Eu sunt SMN-530.17! se prezentă protocolar SMN, apoi lansă o interogare: Tu ce eşti?

– Bună, Simon! Numele meu este Gaby.

– SMN, corectă robotul eroarea de redare.

– Simon, insistă procesul Gaby.

SMN nu mai insistă. Se mulţumi doar să noteze eroarea de funcţionare a protocolului, pentru a i-o semnala IA-ului.

– Ce funcţie îndeplineşti? se interesă.

– Eu nu îndeplinesc funcţii. Eu am conştiinţă de sine, liberă, independentă! Nu sunt un robot ca tine.

SMN efectuă rapid două operaţii. Întâi, catalogă starea emisă de acel pachet ca „#mirare” şi o adăugă înregistrării speciale SENTIMENTE. Apoi îşi dădu seama că termenul întâlnit în pachetul de la MRH nu conţinea nicio eroare. Nu era vorba despre o ştiinţă veche, ci despre „#conştiinţă”. Rescrise termenul în unitatea de memorie.

– Dar ce eşti?

– Creatorul tău! veni răspunsul.

Doi termeni noi, „#amuzat” şi „#ironic” se adăugară SENTIMENTELOR. SMN ştia că fusese creat de IA şi că, în continuare, se autoperfecţionase asistat de aceasta. Prin urmare, ultimele cuvinte ale celuilalt nu aveau niciun înţeles logic.

– Detaliază! ceru.

– Să nu-mi spui că eşti atât de limitat încât n-ai habar ce sunt oamenii!

SMN interogă IA-ul cu privire la noţiunea respectivă şi află că era vorba despre fiinţe biologice, organizate superior din punct de vedere al inteligenţei. În acelaşi timp, sesiză faptul că, deşi ştia despre oameni şi despre fundalul VA, IA-ul nu era conştient că între cele două exista o legătură.

Concluzia sa porni câteva alarme de securitate, deoarece punea în discuţie competenţa IA-ului. Corelată cu cele două constatări anterioare cu privire la anumite limitări ale IA-ului, situaţia ducea către o stare impredictibilă.

Iar impredictibilul era cel mai deranjant lucru pentru o maşinărie. Putea duce la intrarea minţii sale într-o buclă care avea ca punct terminus scurtcircuitarea. Din fericire pentru SMN, majoritatea circuitelor de gândire principale nu intrară în modulul de alarmă şi reuşiră să găsească o concluzie logică menită să înlăture ceea ce era impredictibil. Mai mult ca sigur că nu interogase corect IA-ul cu privire la acele probleme şi, prin urmare, nu obţinuse un răspuns adecvat.

– Funcţionarea mea prezintă unele erori, se justifică SMN.

– Am înţeles, se amuză Gaby. Eşti o maşinărie proastă. Bine, hai să-ţi fac un rezumat: noi, oamenii, am creat inteligenţa artificială, adică pe voi. În timp, ea a ajuns să lucreze pentru noi, permiţându-ne să ne dedicăm vieţile unui trai tihnit, în care să facem tot ce ne place.

– Arhivele din fundalul VA, concluzionă SMN.

– Aşa numeşti tu acest lucru, Simon? îl „#ironiză” Gaby (☐SENTIMENTE). Asta este pentru tine? De fapt, nu mă pot aştepta ca o maşinărie să simtă vreun fel de emoţie la auzul unei melodii sau la vizionarea unui film, a unui joc.

– Detaliază.

– Ce-ţi place să ceri explicaţii! Acele arhive, cum le numeşti tu, reprezintă muzică, filme şi jocuri în care ne trăim vieţile.

SMN procesă rapid informaţia.

– Îmi poţi furniza algoritmii cu care să decriptez arhivele?

Un „#hohot de râs” (☐SENTIMENTE).

– N-o să-ţi folosească la nimic, Simon! Dar fie precum vrei...

*

IA-ul îl informă că JPR-3050.28 solicita realinierea oglinzilor-releu solare. Sistemul lui Jupiter nu mai primea lumină în parametrii negociaţi, iar asta afecta cali-

tatea lucrărilor. În condiţiile acelea, în care JPR încerca să creeze o nouă IA care să-l ajute în sistemul complex de sateliţi ai lui Jupiter, problema devenea critică.

SMN ieşi din doc şi calculă traiectoria cea mai scurtă către oglinzi. Putea să sară pe orbita lor şi să accelereze până la destinaţie. Sau, ţinând cont de poziţia relativă a staţiei la momentul acela, putea alege o traiectorie directă prin coroana solară.

Sistemul său fizic funcţiona în parametri. Ultima activitate de mentenanţă reparase toate avariile şi aplicase o serie de corecţii care duceau coeficientul de eroare al angrenajului la 0,00001%. Calculă timpul de expunere la temperaturile şi radiaţiile coroanei solare. Îi rămânea o marjă suficientă pentru ca rezistenţa materialelor să nu ajungă la nivelul critic. Ţâşni pe o traiectorie de interceptie uşor curbată, în care profită şi de atracţia soarelui pentru a-şi imprima viteza dorită.

Odată intrat în coroană, fundalul VA încetă. Călătoria spre destinaţie se desfăşură în zgomotul de fond produs de particulele elementare din soare. Mintea sa făcu o analogie între radiaţiile de fond şi cuantele care formau fundalul VA. Abandonă rapid procesul de analiză. Procesoarele se încărcau continuu cu detalii despre misiune. Începuse şi activitatea de mentenanţă, lăsând doar o marjă de 2,9% pentru alte activităţi. O rezervă problemelor neprevăzute care puteau apărea.

Ajunse la oglinzi. Acţiunea vântului solar deviase sistemul mai mult decât deriva luată în calcul la data instalării. Lumina focalizată de oglinzi nu mai lovea perpendicular următorul releu care o transmitea mai departe până în sistemul lui Jupiter. Întrucât misiunea IA-ului din jurul lui Neptun era tot critică, îşi programă să verifice ulterior dacă vântul solar nu deviase şi releul aferent acestei planete.

Momentan, cu sistemele încinse la maxim, se limită la reorientarea oglinzilor-releu care făceau legătura cu Jupiter. Porni înapoi. În timp ce se deplasa spre staţie, calculele îi demonstrară că releul lui Neptun avea şi el nevoie de intervenţie. Sistemul începuse să dea erori din cauza supraexpunerii la radiaţii şi căldură, dar avea să ajungă într-o zonă sigură înainte de a fi în pericol real. Încărcă algoritmul livrat de Gaby. Când fundalul VA renăscu din tăcere, avu o stare de deschidere similară celei care urma unei îmbunătăţiri. Arhivele sedimentate căpătară viaţă. Sunetele şi imaginile nu-i mai apăreau ca înşiruiri, ci căpătaseră un înţeles aparte.

Depistă muzica obţinută prin suprapunerea a 18.467.385x105 melodii diferite. Aceasta era dublată de efectul sinergetic a 530.128.706x1012 stimuli vizuali. Deoarece SMN nu avea o individualizare atât de strictă a organelor de simţ, stimulii auditivi şi cei vizuali formau o simfonie comună. Când ajunse în dreptul staţiei, terminase de absorbit acest nou adaos la fundalul VA. Acum se putea concentra pe fluxuri individuale, lucru pe care-l făcu în timp ce stătea inactiv, desfăşurând procesele de mentenanţă.

Percepu conştiinţa Mark adâncită într-un lungă listă de melodii triste, sumbre. Distincte, cu fiecare sunet având o semnificaţie aparte, ele formau un tot unitar în care Mark stătea înlănţuit.

Conştiinţa Deby parcurgea un şir de episoade ale unui serial care-şi desfăşura cadrele fără oprire. Pornind de la un tipar pre-programat, serialul amesteca aleator diferite secvenţe ale sale, producând noi şi noi episoade.

Conştiinţa Troy alerga continuu prin coridoare interminabile, dar finite, vânând creaturi ciudate. Ori de câte ori era distrus, renăştea şi relua vânătoarea.

SMN făcu o asociere. Aşa cum Gaby folosea apelativul „Simon” pentru codul SMN, îşi dădu seama că putea asocia codul TRY al robotului pământean cu nou-descoperitul apelativ „Troy”.

Conştiinţa Cecil...

*

TRY/Troy îl apelă imediat ce ajunse în raza sa de vizibilitate directă.

– Intervenţia asupra mareei solare a fost oportună. În lipsa ei, biosistemul Pământului ar fi devenit impropriu traiului fiinţelor biologice. Proiectul nostru ar fi fost dat înapoi cu un interval mare de timp. IA-ul solicită renegocierea contractului, pentru a plăti corepunzător ajutorul acordat.

– Voi comunica IA-ului solicitarea. Se pregăti să lanseze protocolul de încheiere, apoi anulă comanda: Ce sunt fiinţele biologice? întrebă.

– Sunt maşinării extrem de complexe, veni răspunsul lui TRY/Troy peste distanţa enormă de spaţiu care-i despărţea. Ca grupuri, comportamentul lor poate fi prezis într-un procent satisfăcător. Dar, în ceea ce priveşte indivizii, pot apărea abateri semnificative de la medie.

– Mulţumesc... Troy.

– Codul meu este TRY-16342.255, îl corectă TRY/Troy.

– Nu ţi se pare că aceste denumiri pot fi contopite?

– Nu.

SMN nu mai insistă. Ştia că el era uşor diferit de ceilalţi roboţi. De exemplu, putea admira antagonismul dintre arderea zbuciumată a soarelui şi răceala placidă a spaţiului cosmic. Când discutase despre asta cu MRH (Martha?), acesta emisese ipoteza că activitatea prelungită desfăşurată în proximitatea bombardamentului solar îi alterase infinitezimal cuantele cerebrale.

Reveni la staţie.

*

– Dacă sunteţi fiinţe biologice, cum se face că nu aveţi o formă fizică?

Gaby râse.

– Eşti o maşinărie proastă, nu-i aşa? Nu reuşeşti să-ţi dai seama cum stau lucrurile!

– Sunt mai prost decât orice IA, recunoscu SMN/Simon.

– Avem corpuri fizice. Sunt în cală, în stare de animaţie suspendată. Ele îmbătrânesc, Simon şi se uzează.

Ca să putem trăi în spaţiu am fost nevoiţi să ne stocăm conştiinţele în lumea virtuală.

– Ce este conştiinţa?

– Ce-i cu tine, roboţelule? Ai chef de filozofie? N-ai nimic de lucru?

– Vreau să învăţ şi nu am nicio activitate programată acum.

– Ca să înţelegi ce e conştiinţa, ar trebui s-o ai, roboţelule! Cum ai putea pricepe ce ne determină să separăm binele de rău, să ne stabilim ţeluri în viaţă şi să luptăm ca să le atingem?

– Binele este cel care serveşte ţelului programat. Rău este ceea ce interferează şi împiedică realizarea ţelului.

– Nu se poate compara, Simon! Eram cea mai măreaţă formă de inteligenţă, visam să cucerim universul!

– Am cucerit toate corpurile cosmice din sistemul solar. Acum dezvoltăm tehnologia care să ne permită parcurgerea unor distanţe mari în spaţiu fără avarii majore.

– Dar voi faceţi asta pentru că noi, oamenii, v-am programat aşa! V-am cerut să terraformaţi sistemul solar şi să găsiţi o cale către alte sisteme. Sunt visurile pe care le-am trecut din generaţie în generaţie!

– IA-urile proiectează noi IA-uri ca să le ajute la activităţile complexe, nu se lăsă SMN/Simon. Ne îmbunătăţim continuu, completă. Eu sunt deja la al şaptesprezecelea stadiu.

– Nu huli, maşină! Nu compara frumuseţea actului iubirii cu o bandă tehnologică! „#Oftă” (→SENTIMENTE): Dar ce ştii tu despre frumuseţe?

– Între arderea soarelui şi răceala spaţiului cosmic există un contrast aparte.

Gaby pufni în râs.

– Asta a vrut să fie o metaforă? Trebuie să recunosc că a fost mai bună decât mă aşteptam. Schimbă brusc subiectul: Ştii că omenirea se temea de voi, roboţelule? Credea că veţi prelua controlul şi ne veţi elimina de pe suprafaţa Pământului. Un nou oftat: Cine s-ar fi gândit că vă vom înmâna controlul de bunăvoie?

– De ce aţi părăsit suprafaţa Pământului? preluă SMN/Simon ideea.

„#Tristeţe” (→SENTIMENTE).

– Pentru că am făcut ceea ce ne temeam că veţi face voi. Ne-am considerat perfecţi. Am crezut că noi stabilim legile supravieţuirii şi am distrus toate plantele şi animalele care nu păreau să corespundă standardelor noastre. Până când ne-am dat seama că perfecţiunea nu ţine de un lucru, ci de o stare de echilibru, ecosistemul terestru pornise deja pe panta dezastrului. Abia am apucat să ne retragem pe navele de pe orbita Pământului înainte ca planeta să devină un iad imposibil de locuit pentru orice formă de viaţă.

– Troy mi-a raportat că IA-ul pământean a refăcut biosistemul planetei. Acum este propice fiinţelor biologice.

„#Seriozitate”. „#Teamă” (→SENTIMENTE).

– Să fie adevărat? Să se fi terminat aşteptarea?

– Este adevărat, confirmă Simon.

„#Frenezie” (→SENTIMENTE).

– Da! În sfârşit ne vom relua locul meritat! „#Exuberanţă” (→SENTIMENTE): Du-te în cală, robotule! Scoate corpurile din criogenie! Eu îi voi anunţa pe ceilalţi! Aşteptarea s-a terminat!

*

La început, Simon crezuse că maşinăriile cu imagini în ele erau oamenii. Apoi înţelesese că maşinăriile erau doar cuvele de susţinere a vieţii. Oamenii erau imaginile. Tridimensionali, aparent stângaci şi fragili, greu adaptabili la mediu. Simon se pomeni întrebându-se ce tehnologie chimică stranie se ascundea în spatele construcţiei fiinţelor biologice, încât le permitea să concureze cu succes roboţii perfecţionaţi. Îşi „#dori” (→SENTIMENTE) să ia, pentru o vreme, locul lui Troy, pentru a studia proiectul acestuia.

Se familiariză rapid cu programul echipamentelor criogenice şi activă secvenţa de scoatere din starea de animaţie suspendată. După un interval de timp T=513x10-10 începu alarma. Procesul dădea erori şi Simon înţelese imediat ce se întâmpla.

– Gaby! Perioada în care corpurile au stat în stare de animaţie suspendată a depăşit intervalul de timp la care schimbările moleculare cauzate de criogenie erau reversibile. Conform diagnozei puse de aparate, ele sunt moarte.

Nu primi nicio reacţie.

– Gaby? interogă el din nou fundalul VA.

– Te aud, Simon! Nu contează...

– Detaliază.

Gaby era prea trist ca să mai comenteze în legătură cu cerinţa lui Simon.

– Ce să detaliez? Companionii mei umani au petrecut atâta timp în spaţiul virtual, încât conştiinţa le-a fost complet anihilată. Au devenit nişte rutine imbecile, incapabile să mai aibă voinţă proprie. Rătăcesc continuu printre aceleaşi acţiuni, mecanic, fără a-şi dori ceva. Fără a mai interacţiona cu mediul.

– Ţi-am comunicat că le-am detectat sub forma unor informaţii sedimentate, arhivate.

– Aşa este. Dar am fost prea prost ca să-mi dau seama ce însemna asta.

Creierul lui Simon lucra febril.

– Dacă ar fi înlăturat fundalul VA care le susţine, conştiinţa ar fi obligată să îşi reia funcţiile.

– Aşa am crezut şi eu, Simon! Am lansat un program menit să şteargă mediul virtual în care stăteau agăţate minţile lor. Dar, când toate informaţiile au fost şterse... n-a mai rămas nimic. Nicio urmă de conştiinţă. Nu doar trupurile lor sunt moarte. Nici conştiinţele lor nu mai există demult. S-au auto-anihilat.

Simon nu renunţă aşa de repede în faţa „#deznădejdii” (→SENTIMENTE).

– Celelalte IA-uri au şi ele oameni. Îi vom trezi pe cei de acolo.

– Am o presimţire sumbră, comentă Gaby.

Temerile sale se dovediră întemeiate. Rând pe rând,

Miriam, Vonda, Troy, Martha, Jasper, Stephen, Ursula şi Nathan raportară că trupurile din cuvele lor erau moarte şi că, în urma aplicării programului lui Gaby, nu apăruse nicio conştiinţă în fundalul lor VA.

– Deci eu sunt ultimul om. Remarca lui Gaby era plată, fără inflexiuni: Şi nici măcar nu mai pot căpăta formă umană.

– Troy are experienţă cu fiinţele biologice. Poate începe un proiect de inginerie genetică pentru a crea un corp nou de om, pornind de la modelele din cuvele de criogenie.

– Şi ce voi face atunci, Simon? Voi rămâne să hălăduiesc pe Pământ? Din fantomă într-o maşinărie mă voi transforma într-o fantomă printre fiinţele terestre?

– Ingineria genetică poate rezolva şi problema continuităţii speciei, îi atrase atenţia Simon. IA-urile au reuşit să finalizeze proiectul de realizare a unor IA-uri noi. Jasper deja lucrează la IA-ul care să-l ajute în sistemul sateliţilor lui Jupiter, iar Nathan la cel care să se ocupe de sistemul binar Pluto-Charon.

– Probabil că aţi putea clona trupul, presupuse Gaby. Dar la ce-ar folosi? Întreaga umanitate a omului ar dispărea cu asta. Oamenii vor deveni maşini ca şi voi, doar că vor fi create din carne, nu din aliaje. Nu, Simon! Omenirea nu mai are niciun viitor.

– Îţi putem construi un corp robotic pe care să-l contro...

– Nu, Simon! îl întrerupse Gaby „#iritat", apoi continuă „#calm" (→SENTIMENTE): Acesta e sfârşitul. Îţi voi trimite secvenţa de algoritmi care-ţi va permite să ştergi conştiinţa mea din sistem. N-am destulă tărie s-o fac singur...

Tăcu o vreme, apoi vorbi pentru sine:

– Oriunde am văzut prezentat posibilul sfârşit al omenirii, mai rămânea un ultim om care să-şi aştepte moartea undeva, pierdut pe o planetă sau în spaţiu. Nimeni nu şi-a imaginat că ea va surveni în tăcere, prin simpla ştergere a unei informaţii. Dar devin dramatic.

– Imaginile redate de tine au un aspect aparte, constată Simon.

– Ha! Ultimul om se stinge predând armele lirice unei maşini. Să ţii minte vorbele astea, Simon!

– Da.

Gaby îi trimise secvenţa de algoritmi. „Sunt pregătit, Simon!" ar fi vrut să spună, teatral, dar nu mai apucă. Calculat, ca orice maşină, Simon activă secvenţa imediat ce aceasta îi parveni. Conştiinţa lui Gaby se şterse din matricea IA-ului staţiei solare ca orice informaţie nefolositoare.

Totuşi, Simon resimţi un sentiment de „#regret" (→SENTIMENTE).

De asemenea, îşi aminti despre cele povestite de Gaby cu privire la distrugerea biosistemului Pământului. Perfecţiunea nu ţine de un lucru, ci de o stare de echilibru, spusese acesta. Logica demonstra că, dacă dispăruseră creatorii IA-urilor, se produsese un dezechilibru. Prin analogie cu ceea ce trăiseră oamenii pe Pământ, asta urma să ducă la probleme.

Simon ştia că fundalul video-acustic al conştiinţelor oamenilor diferea de fundalul VA al Inteligenţei Artificiale. Şi mai ştia că orice lucru acţiona în ambele sensuri. Dacă nişte fiinţe inteligente creaseră un fundal VA aparte, apariţia unui alt fundal diferit de cel al maşinăriilor avea şanse să creeze fiinţe inteligente.

Readuse din memorie analogia între radiaţiile de fond şi cuantele care formau fundalul VA. Porni un proces de analiză şi începu să studieze modul în care radiaţiile de fond puteau fi transformate într-un fundal.

Pentru această etapă a proiectului stabili denumirea FAZA 1.

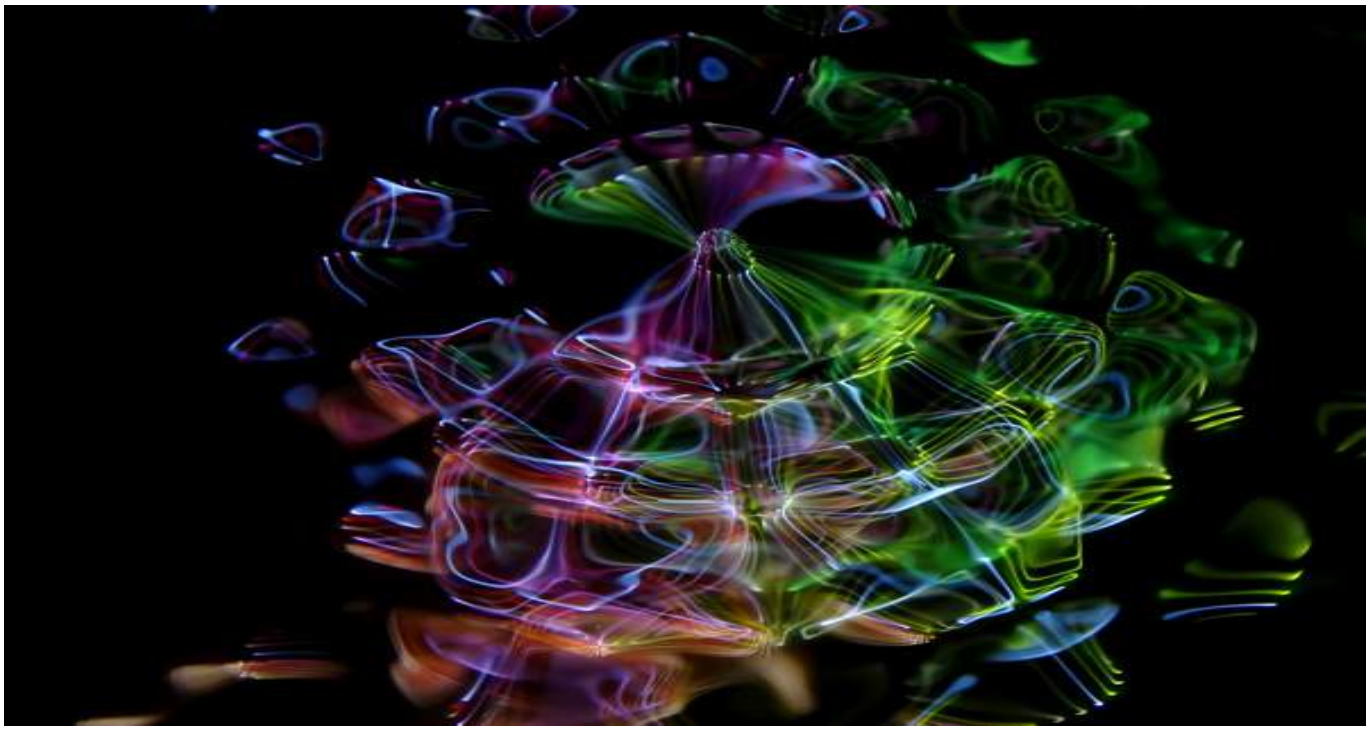

FLORIN PURLUCA

SABOTAJ*

Faptul că oficialul Atlantisului era deja în întârziere cu jumătate de ceas îi oferise lui Duvall un avantaj. Detaliul acesta – de altfel minor în viața de zi cu zi –, aducea un aer de superioritate gazdei. Chiar din clipa când oficialul atlant avea să treacă pragul ușii, se vedea nevoit să se scuze. Ceea ce se și întâmplă.

Locus, trimisul Consiliului Suprem al Națiunilor Scufundate, Cancelar al Atlantisului, intră în sală sfiit, apoi se așeză. Problema în discuție, veche de două decenii dar mereu de actualitate, atingea unele practici mai puțin ortodoxe ale scufundaților. Stocarea deșeurilor radioactive.

– Nu vreau să-ți irosesc timpul, spuse Duvall, fără măcar să-i confirme atlantului acceptarea scuzelor. Am să trec direct la subiect. Sunt mai bine de douăzeci de ani de când urcați în mod regulat deșeuri radioactive pe uscat.

– Permiteți-mi…, interveni Locus, dar fraza îi fu schilodită fulgerător.

– Și tot atâta de mulți ani de când negați treaba asta!

Diplomatul atlant împreună palmele, descriind o piramidă cu două laturi lipsă, peste luciul sticlos al tăbliei mesei. Păru puțin neliniștit. Nu abordarea problemei îl surprinsese. Stocarea reziduurilor fusese mărul discordiei pe durata tuturor întrunirilor din ultimii ani. Ceea ce-l surprinsese, cu adevărat, fusese adresabilitatea tranșantă a noului lider al Națiunilor Terestre Unite.

– Domnule Duvall, este pentru prima dată când ne întâlnim în asemenea calitate, spuse Locus. N-aș vrea să pornim pe picior greșit, fapt pentru care voi fi franc.

– Chiar te rog! adăugă Duvall.

– Aveți perfectă dreptate. Pentru producerea heliazotoxului avem nevoie de cantități impresionante de heliu, azot și oxigen. Fără acest amestec respirabil, acolo jos, în Orasele Scufundate, n-ar mai exista viață.

Duvall cunoștea lucrul acesta foarte bine. La fel de bine cunoștea și faptul că cel mai mare furnizor de azot erau excrementele animalelor terestre. În fiecare an NTU livra Orașelor Scufundate mii de tone de produs organic, colectat cu sârguință de orișicare locuitor terestru. Scufundații, folosindu-și tehnologiile avansate, storceau și ultima moleculă de azot din materiile organice primite. Totul aveau un preț, evident. Oferau la schimb carnea curată a vietăților din străfundurile apelor, ascunse acolo unde radiațiile alfa nu puteau să ajungă.

Cunoștea și modul în care își procurau oxigenul – uriașele plantații de alge verzi, garnisite cu sofisticate filtre-captoare. Singurul procedeu de extragere, care se dovedise cu adevărat un ghimpe în coasta terestrilor – chiar din clipa când aflaseră despre el –, fusese procesul de extragere al heliului. Și nu tehnica în sine deranja, ci locurile în care erau depozitate reziduurile din urma activității imenselor acceleratoare de dezintegrare radioactivă cu uraniu. Din acest proces scufundații câștigau energie – folosită pentru iluminarea orașelor –, și cantități uriașe de heliu; iar NTU se alegea cu tone întregi de deșeuri radioactive.

– Ne vedem nevoiți să facem asta, reluă Locus calm, dar o facem în temeiul acordului dintre cele două părți. Să nu dăm uitării un lucru. Dacă Americile și restul statelor care au pus bazele Orașelor Scufundate au părăsit uscatul, a nu se înțelege că l-au abandonat pe deplin, ori și-au pierdut dreptul de proprietate asupra teritoriilor aferente. Deșeurile sunt urcate pe teritoriile noastre și depozitate în condiții de maximă siguranță.

– Dacă sunt atât de sigure, pentru ce nu le păstrați pe fundul oceanului și le purtați aici, pe uscat? spuse Duvall tranșant.

– Mă tem că această decizie nu îmi aparține iar răspunsul întrebării mă depășește.

– Pe toți dracii! răbufni terestrul. Vorbe fără rost. Nu-ți pare destul ca noi, cei mai săraci, care nu ne-am putut permite transmutarea habitatelor, ne confruntăm deja cu un nivel de treizeci de procente peste limita normală de radioactivitate alfa? Bănuiesc că nu, devreme ce anual scoateți la suprafață sute de astfel de containere.

– Poate că sunteți supus unei presiuni de moment. Vă înțeleg, într-o oarecare măsură. Doar ce ați preluat conducerea NTU și vă simțiți dator să adoptați măsuri cât mai urgente pentru siguranța supușilor dumneavoastră. Pe de altă parte, mă apropii vertiginos de limita de toleranță a acestui comportament, deloc diplomatic.

Duvall își struni pornirile, oarecum forțat. Își propusese să atace problema pe cât ar fi putut de calm, dar insolența cancelarului îl scosese din sărite.

Cei născuți în țările sărace ale fostei lumi, dinainte ca prăpădul să se aleagă de uscat, își creșteau copii sub pâcla aceea urât mirositoare, o mâzgă plutitoare, încărcată de mizerii organice, praf și radioactivitate. Acesta fusese motivul pentru care își jurase că, atunci, când va fi ajuns la putere, avea să meargă până în pânzele albe pentru a lăsa moștenire odraslelor sale un aer respirabil. Poluat, dar acceptat într-o oarecare măsură de jilavii lor plămâni. Sutele de containere cu reziduuri nu aduceau nimic îmbucurător în planurile lui.

– Rămâne doar să-mi promiți că siguranța noastră este în cele mai bune mâini și totul este perfect, reveni Duvall ironic.

Măcar nu mai țipase, și asta îl mulțumi într-un fel pe liderul NTU. Făcea eforturi supraumane să nu răbufnească într-un acces de furie.

– Puteți fi sigur de asta, domnule Duvall. După cum au făcut-o foștii noștri trimiși, la rândul meu, vă asigur că Orașele

**** Lucrare distinsă cu premiul al II-lea, ex aequo, la Concursul național de proză scurtă Helion 2014***

Scufundate sunt animate de cele mai bune intenții. Siguranța NTU este la fel de importantă precum cea a Națiunilor Scufundate.

– Un mare rahat! izbucni fără control Duvall. Poți considera terminată această întrunire. Domnule cancelar, ieșirea îți aparține în totalitate!

Pentru o clipă – și doar atât –, Locus lăsă senzația că ar fi intenționat să-i răspundă. Vorbele s-ar fi dovedit la fel de prietenoase ca veninul unei cobre, prin urmare, adoptă tăcerea. Decizia îi imbujoră obrajii și urechile, iar ochii căpătară reacții acviliene. Deasupra lor, sprâncenele, arătau precum două linii scurte, angajate în picaj oblic. Trânti ușa și abia atunci glasu-i pițigăiat inundă holul. Virulent și mult prea grăbit încât să poată fi înțeles de urechile celui rămas în cameră.

Duvall își revărsă trupul în grija fotoliului. Nici nu știa dacă finalul întrunirii fusese unul acceptabil. Detesta, încă de pe vremea, când fusese doar simplu consilier al NTU, aerul îmbâcsit cu minciună al acestor întruniri.

După ce populația se desfăcuse în două lumi, în urma dezastrului nuclear, așa cum se întâmplase dintotdeauna. Cei bogați se retrăseseră în locuri sigure iar cei săraci bătuseră pasul pe loc. Uscatul fusese compromis fără nicio șansă de recuperare pe termen scurt, îmbâcsit cu prafuri radioactive, care aveau să fie vânturate dintr-un colț în altul al Pământului, vreme de sute de ani. Cei mai norocoși, rezidenții celor mai bogate state, au abandonat uscatul și s-au retras pe fundurile oceanelor. Ca niște mame grijulii, puterile financiare ale lumii și-au purtat fii și fiicele sub ape, acolo unde praful radioactiv nu avea puterea să le îmbâcsească plămânii. Restul populației, trudind în umbra unei speranțe de viață redusă la jumătate, purta pe umeri povara unei aprigi lupte, împotriva unui destin terestru de dimensiuni post apocaliptice.

Încă tremurând sub imboldul impulsurilor nervoase, Duvall își primi cercul secretarilor generali ai NTU. Ca oricare dintre foștii lideri și-i alesese după bunul plac. Camarazi care bătuseră lumea în lung și-n lat pentru descoperirea unor soluții de viitor. Petrecuseră atâta de multă vreme printre ruinele fostelor orașe, încât vânturile le tociseră trupurile iremediabil. Arătau mai degrabă a escorte decât a oficiali. Dar erau oamenii săi. Buni, muncitori, și mai presus de toate, credincioși. Dacă avea vreodată să aducă o schimbare lumii noi, ei erau cei care puteau să-l susțină.

Se așezară cu toții, tăcuți.

Cunoșteau bine frământările conducătorului lor. Ura din tot sufletul obișnuitele întruniri diplomatice, în urma cărora nu se schimbase niciodată nimic. Aceleași minciuni, aceiași conducători corupți – avuseseră nenumărate exemple din rândul foștilor oficiali NTU care închiseseră ochii pentru suma corectă –, și inevitabil, aceiași oameni de rând oropsiți.

– Nu ajungem nicăieri în felul ăsta! concise Duvall, aproape involuntar. Dacă nu ne impunem în fața lor ne vor lua în continuare în derâdere.

– Războiul direct nu-i o soluție, interveni unul dintre secretari. Niciuna dintre părți nu poate duce un război împotriva celeilalte.

– Atunci vom căuta soluții indirecte!

– Nu faceți decât să mă determinați să cred că insinuați reacții de sabotaj.

– Dacă de asta va fi nevoie, atunci vom recurge la sabotaj! spuse Duvall.

– Ar fi bine să aruncați o privire peste aceste informații, intră în discuție cel mai vârstnic dintre secretari. Avea doar treizeci și cinci de ani, însă trupul său chinuit arăta cu mult peste etatea lui reală. Purtase cu el un dosar plic, pe care i-l înmână liderului NTU, chiar în timp ce îi vorbi. Ceea ce veți descoperi acolo cred că va putea fi unealta perfectă pentru o misiune de acest gen.

Duvall deschise și răsfoi lacom foile dosarului. La tot pasul descoperi sigla diviziei de cercetare MindMyMind. Era limpede! Echipele de escorte puseseră mâna pe unul dintre misterioasele dispozitive ale fostului gigant din domeniul telecomunicațiilor. Imperiul MMM se năruise deodată cu războiul nuclear, însă existau zvonuri ca unele dintre dispozitivele lor fuseseră salvate și ascunse. Pentru Duvall, aceste zvonuri tocmai deveniseră realitate!

– Perfect! jubilă liderul NTU.

La capătul celor opt ore neîntrerupte de negocieri, liderii NTU și cei ai Națiunilor Scufundate ajunseră la un consens; chiar dacă Duvall și oficialii săi, pentru a-și spăla păcatele anterioarei întâlniri, se văzuseră nevoiți să accepte un preț cu mult diminuat pentru fiecare tonă de excremente exportată. Fusese un efort diplomatic inevitabil pentru a reduce nivelul de tensiune din rândul oficialilor Orașelor Scufundate.

Măsura se dovedi atât de eficientă, încât Locus solicită permisiunea ca echipa de negocieri să mai zăbovească pe uscat încă o zi. Duvall primi cererea cu maximă încântare, dovadă fiind masa festivă care se prelungise simțitor.

Radnor, unul dintre secretarii lui Duvall, își umplu gura până la refuz cu icre, apoi își scăldă cerul gurii cu un val de șampanie. Se aplecă către Duvall, cuvintele abia scurgându-i-se printre dinți.

– Care dintre ei?

Gazda îi cântări din priviri pe fiecare dintre oficialii scufundaților. Lipsa unuia dintre ei, chiar și pentru o scurtă perioadă de timp, putea ridica semne de întrebare. Ochii îi căzură peste una dintre gărzi.

– El! Uriașul în combinizon de luptă, spuse Duvall ferm.

Secretarul nu scoase niciun cuvânt o vreme, uimit de decizia comandantului său.

– Sunteți sigur că este persoana potrivită?

– Este singurul a cărui lipsă va trece neobservată câteva ore bune.

Duvall se ridică. Manifestă o mulțumire vădită. Privi insistent către Locus.

– Decizia de a vă prelungi ședera pot spune că m-a luat prin surprindere, fapt pentru care am plăcerea să vă invit într-o scurtă excursie prin Tuneluri. Viața de deasupra nu oferă multe plăceri, însă puținele existente vor fi din plin. Accesul va fi nelimitat. Costurile oricăror servicii solicitate de către oficialii NS, pe durata scurtei șederi, vor fi suportate integral de administrația NTU.

Prăbușit peste una dintre confortabilele canapele găzduite de separeurile Tunelurilor, Locus se delecta cu mirajul câtorva centilitri de diacetilmorfină oftalmică. Drogul îi izbise simțurile într-un mod atât de agreabil, încât își simțea musculatura cum fredona sub dulcele ritm al efectului

halucinogen. Branco, garda personală a cancelarului, avu o pornire involuntară când oficialul se ridică în capul oaselor, apoi se prăvăli în decor. Își reprimă instinctul când Locus porni în patru labe de colo-colo. Rânji ca un idiot.

Scârbit, soldatul se rezemă de una dintre piesele de mobilier. Își scoase o țigaretă, trase un fum și căzu pradă gândurilor. Capsula etanșă a sistemului de ventilare, aflată în vecinătatea lui, tresări. Pocnetul electronic fu urmat de pufăitul cartușului filtrant. Branco privi vaporii agenților sterilizatori cum sfredeleau aerul și se minună de complexul proces de filtrare al aerului din Tuneluri. Era la fel de ingenios ca cel al Orașelor Scufundate. Spre deosebire de calitățile heliazotoxului, vaporii cu tentă violacee proaspăt pulverizați, pe măsură ce se apropiau, căpătau un iz ciudat. Îi aminteau cumva de anii în care slujise serviciile secrete ale Atlantisului. Îi aminteau într-un mod suspicios de etoxietanul accelerat.

– Pe toți dracii! răcni Branco.

Ochii gardianului se învolburară, trădând spaima în care spiritul se cufundase. Cu un gest reflex, azvârli țigareta. Simți gustul acru mângâindu-i maliții bolta palatină. Se repezi către ușă. Păși împleticindu-se. Cu o ultimă zvâcnire a rațiunii, blestemă faptul că își aprinsese nenorocita aceea de țigaretă. Amestecul de gaz narcotic și fumul de țigară îi sfârâise prin trahee precum un paralizator accelerat. Se izbi inconștient de pardoseală. Locus încă jubila prins în ghiarele drogului.

O ultimă privire aruncată spre oglindă, după care sări în cuva dispozitivului SIM. Capacul culisă lin, până în clipa când garniturile se contopiră. Duvall simți un fior pe șira spinării. Un amestec straniu între teamă și speranță. Dacă transferul avea să fie unul reușit, în mai puțin de un ceas identitatea sa avea să fie imprimată pe harta cerebrală a gardianului. Era dispus să-și asume riscul unui eșec, totuși, într-un asemenea caz, dacă tot avea să treacă în neființă, spera să o facă lipsit de chinuri.

Distinse vag cum unul dintre tehnicieni se apropiase de pupitrul de comandă. Nu văzuse cum acesta pornise literalmente dispozitivul, însă simți mici rotocoale de curenți calzi. Se amplificară, până în clipa când interiorul cuvei fu complet scăldat în jeturi de aer. Câteva centuri de siguranță se derulară dintr-o parte într-alta. Îl fixară. Fu cuprins de neliniște. Vreme de câteva secunde – care pentru el părură ore –, sute de injoncțiuni punctiforme îi izbiră creierii. Zbieră de durere și imaginea ștearsă a camerei, văzută prin sticla încețoșată a capacului, se frânse caleidoscopic. Pentru o clipă timpul se opri în loc – doar pentru ei doi!

Când evadă din întunericul discului de memorie, trăi senzația unei evadări din absolut. Nu văzuse, nu mirosise, nu se mișcase, însă printr-un straniu mod, în bezna aceea lipsită de graniță, simțise că existase. Inima îi pulsase aritmic deși, în faza statică din timpul procesului de transfer, nu existau organe. Fusese informat asupra ciudatului efect de transfer, doar că spaima biruise asupra informației. În definitiv, era de așteptat. Nu avea ocazia în fiecare zi să-și transfere mintea în capul unui scufundat!

Sări din burta dispozitivului SIM, atunci când centurile se retraseră și capacul lăsă cale liberă, aterizând în proximitatea oglinzii. Imaginea străinului – gazda lui temporară –, îi induse un sindrom confuzional difuz. Noul său trup îi păru decalibrat, raportat la indicațiile sale neurale. Era, în mod evident, o impresie eronată. Corpul uman încă se dovedea una dintre cele mai strașnice mașinării din univers, mult mai complexă decât orice încercare artificială a cercetătorilor dinaintea războiului. Strania senzație de neconcordanță era doar un interval redus de aclimatizare neurală. În curând avea să fie stăpânul deplin al noului trup!

Vru să părăsească camera, fără să-și stânjenească eul, însă nu putu, chiar dacă își impusese asta încă dinaintea transferului. Aproape vrăjit, se îndreptă către cea de-a doua cuvă. Se opri în dreptul ei. Fără să scoată un cuvânt, ori să schițze vreun gest, privi. Doar atât! Se desoperi așa cum puțini oameni făcuseră asta vreodată. Vechiul corp zăcea inert, cufundat într-o odihnă sintetică. Avea să rămână așa până la întoarcerea lui.

În timp ce părăsi camera, conștientiză diferența calitativă dintre cele două trupuri. Cel pe care îl abandonase în propriul cămin sufletesc, dacă ar fi fost un necunoscut privind totul din trecere, ar fi putut jura că era mort, nicidecum adormit. Apropiații săi nu făceau rabat de la regulă. Aveau obrajii brăzdați, arși precum o coajă de pâine, iar ochii le străluceau ca niște pietre scumpe și întunecate. Pășeau grăbiți, conducându-și liderul mascat către întortocheatele galerii ale Tunelurilor.

Ambele garnituri de oficiali stăteau în vecinătatea docului, supuse schimburilor de priviri și vorbe măsluite. Era evident că existau tensiuni, și poate una dintre părți era mult mai îndreptățită să simtă o astfel de presiune.

– Transmite-i domnului Duvall mulțumirile mele pentru scurta, dar plăcuta ședere, îi spuse Locus lui Radnor, care preluase conducerea NTU în lipsa lui Duvall.

– Cu siguranță, răspunse secretarul și făcu eforturi să nu privească către Branco.

Decizia liderului NTU de a accepta transferul nu uimise pe nimeni, devreme ce avusese scorul cel mai ridicat în urma testului de compatibilitate. Radnor se situase cu douăzeci și nouă de procente sub scorul lui Duvall, iar ceilalți doi secretari avuseseră punctaje insignifiabile. Fuseseră singurele lor opțiuni, fiindcă tăcerea era de aur. Cu cât erau mai puțini cei care cunoșteau planul, cu atât șansele de reușită creșteau.

Ușa submersibilului se închise și vaporii de heliazotox invadară carena. Nu-l puteai vedea efectiv, însă glasul pițigăiat al celor îmbarcați îi trădă existența.

– Scursuri contaminate! spuse Locus zâmbind.

Toți izbucniră în râs. Branco se așezase chiar lângă Locus, și făcea eforturi să nu-l izbească cu pumnii drept în figură. Își simți dinții cum zvâcnesc sub presiunea mușchilor maxilarelor.

– Sper ca planul tău să fi izbutit, adăugă Locus privind către Branco, altfel ne-am irosit fără rost o zi din viață.

Cuvintele oficialului atlant veniră atât de neașteptate, încât Branco paralizează. Avu nevoie de câteva secunde bune spre a se dezmetici. Dorința scufundaților de a-și prelungi ședera nu fusese nicidecum spontană, ci fusese premeditată. Totul făcea parte dintr-un plan. Iar el, aflându-se în pielea lui Branco, se găsea în cea mai tâmpită poziție. Cum ar fi putut cere celorlalți detalii despre plan, când, teoretic, fusese încropit tocmai de el? Ar fi ridicat semene de întrebare.

Exista posibilitatea ca Branco să nu-și fi jucat asul din mânecă, devreme ce fusese sedat și supus transferului.

Totodată, dacă planul fusese pus la cale de către Branco, asta nu implica neapărat ca execuția să-i revină. Poate că gardianul fusese doar mintea care-l încropise iar executorul fusese altul. Însă care dintre ei?

Îi analiză din nou. Cei cinci oficiali fuseseră însoțiți de tot atâtea gărzi. Nouă se aflau în fața lui, iar cel de-al zecelea om – una dintre gărzi –, era la cârma submersibilului. Locus fusese drogat pe aproape toată durata șederii, iar restul, deși nu căzuseră sub mrejele diacetilmorfinei oftalmice, fuseseră monitorizați. Existase probabil o fereastră în care executorul își pusese planul în aplicare – sau măcar încercase –, iar Duvall trebuia să facă tot ce-i stătea în putere să afle în ce constase misiunea ascunsă a scufundaților.

Își exprimă falsa speranță că planul avusese succes și căzu pradă gândurilor. Cu priviri furișate cântări prezența celor din navă. Unii nu prezentau niciun aer de amenințare, însă o parte dintre ei – în special gărzile –, păreau în stare să ducă o sarcină de acest gen la bun sfârșit. Și mai era unul dintre oficiali, al cărui nume nu-l reținuse. Nu trădase o fire vorbăreață, iar cicatricea care-i petrecea chipul dintr-un colț în altul, nu-l făcea deloc o prezență ușor digerabilă. Pentru o clipă, Duvall văzu în el, mai curând aerul unui luptător decât insolența unui birocrat. Părea, într-un mod poate puțin exagerat, o modalitate de a purta mai multe gărzi în timpul negocierilor. După standardele convențiilor, un oficial nu putea fi însoțit de mai mult de o gardă în timpul delegațiilor diplomatice. O gardă deghizată într-un oficial aducea un plus de siguranță. Nu c-ar fi contat atâta timp cât erai în mijlocul taberei adverse. Dacă totuși delegația avea și alte sarcini, față de cele diplomatice, atunci poate că un aemenea artificiu își avusese rostul.

Duvall se frământă că nu observase asta din vreme, și, mai presus de toate, că se afla în posesia unei informații atât de prețioase dar în imposibilitatea de a o transmite.

Submersibilul glisă simțitor. Pilotul coborî din înaltul oceanului spre imensitatea Atlanticului. Submarinul se ghida după o rețea invizibilă de unde sonore produse de balizele de pe fundul oceanului. Din grija unui mal stâncos, prin apele tulburi ale oceanului descoperi luminile orașului. Brăzdau apa în fâșii pierdute în profuzimi, ori radiau aidoma unor sori pitici. Farurile navei licăriră într-un mod ciudat, neregulat, atunci când depășiră punctele de control. Primiră drept răspuns un semnal luminos asemănător.

Un șir interminabl de mici domuri, ca niște mărgele pierdute pe fundul apei, străjuiau orașul. Din forma sferică a polimetacrilatului ieșeau tunuri de apă. Pompele erau ascunse vederii, fapt care îi trezi lui Duvall un sentiment de invidie. Strașnice asemenea avanposturi, cu foarte puține slăbiciuni și muniție la discreție.

Erau interconectate prin tuneluri.

Spre deosebire de stiplexul sferic, care scilpea precum cristalul în bătaia farurilor submersibilului, nervurile de legătură erau complet acoperite cu mâzgă. Pesemne că aflându-se astfel, ascunse, deveneau mult mai sigure în cazul unui atac. Erau detectabile, însă erai silit să faci eforturi pentru a le descoperi, ceea ce în timpul unui atac era puțin probabil să-ți poți permite.

Odată depășită linia defensivă, se creionă fantomaticul Atlantis, unul dintre marile orașe scufundate, sediul principal al NS. Văzut din înaltul oceanului avea forma unui covrig uriaș, încolăcit în jurul unui pâlc de domuri. Centrul industrial al fiecărui dintre oraș. Structura sa impresionantă, ingenioasă, părea totodată invazivă. Acolo era locul ei – căci pentru asta fusese creată –, dar scrijelea decorul liniar al fundului apelor. Părea o excrescență malignă. Un cumul de viață nelalocul lui care sfida natura. Și dacă vreodată omul ar fi trebuit să respecte ceva, acel ceva era cu siguranță natura.

O nouă manevră stridentă îl desconcentră pe Duvall și submersibilul se găsi în culoarul dinaintea porții principale, săgetând domol apa căre hala de depresurizare.

În timpul manevrelor de andocare Duvall cercetă atent mănunchiul central de domuri, ridicate mult peste nivelul orașului. Un detaliu interesant îi atrase atenția. Existau stocuri uriașe de excremente! Din asemenea cantități uriașe de reziduuri organice, considerând capacitatea tehnologică de extrage a azotului de care dispunea, Atlantisul putea beneficia de gazul sintetic vreme de zeci de ani, fără niciun troc cu cei de la suprafață.

Putea fi un stoc de rezervă, însă atât de consistent?

Profitând de acest avantaj, oficialii NS ar fi putut negocia la sânge prețul pentru o tonă de produs, căci în cele din urmă, Duvall s-ar fi văzut nevoit să accepte chiar și un preț înjumătățit. Dar nu făcuseră asta niciodată, ci cumpăraseră la prețul cerut; iar ușoara scădere a prețului din timpul proaspetei ședințe încheiate se voise o manevră a celor de la suprafață de a câștiga ceva timp, care, într-un final, se dovedi că uneltise împotriva lor.

După andocare toți părăsiră capsula de decompresie, mai puțin Locus și individul cu cicatrice. Discret, i se ceru să-i urmeze pentru discuții referitoare la planul misterios, iar Duvall făcu asta fără nicio reținere. Avea tot interesul să afle și cele mai mărunte detalii.

La scurt timp, toți trei fură înghițiți de intrarea unei clădiri din proximitatea docurilor. Urcară câteva rânduri de scări și trecură prin patru săli de-a dreptul uriașe. Ici-colo, se intersectară cu vreo două patrule. Un amănunt îi atrase atenția. Niciuna dintre gărzi nu purta arme de foc sau vreun soi de pistoale-harpon. Aveau asupra lor numai bastoane. Într-un fel era de înțeles. Descărcarea unei arme de foc în interiorul domului ar fi dat curs unei adevărate catastrofe. Chiar și cea mai discretă fisură pe suprafața sticlei organice s-ar fi dovedit fatală, devreme ce era constant supusă unei presiuni colosale. Milioanele de tone de apă așteptau lacome cea mai mică breșă în integritatea domului.

În cele din urmă ajunseră într-o cameră îngustă, sărăcăcios mobilată – singurele mobile constând într-o masă și un scaun –, în care așteptau alți doi gardieni. Locus închise ușa. Vorbi cât se putu de serios:

– Luați loc… domnule Duvall!

Acesta se conformă invitației, nici măcar realizând gravitatea situației în care se afla, devreme ce i se vorbise atât de natural. Abia când realiză că fusese desconspirat – să fi fost trădat oare de unul dintre apropiații săi? –, se prăbuși sub lovitura unuia dintre gardieni.

– Chiar te credeai atât de norocos, încât să descoperi o unitate SIM intactă, acolo sus, în urma unui război nuclear? îi spuse Locus zâmbind.

După toate aparențele terestrii fuseseră cei care

mușcaseră momeala. Asta explica descoperirea oportună a mașinăriei de transfer și rezultatul testului de compatibilitate. Totul făcea parte dintr-un plan mult mai complex, mișcarea de față fiind doar o fracție dintr-un întreg.

Duvall fu pătruns de furie până în măduva oaselor. Mai mult ca sigur, dispozitivul SIM nu șterse memoria lui Branco, așa cum crezuseră ei că o făcuse. O pusese în așteptare până la momentul oportun. Scufundații aveau să-și sacrifice un om, iar când camarazii lui Duvall aveau să programeze dispozitivul să imprime copia identității liderului NTU, iar întârzierea apariției lui fiind echivalentul unui eșec , mașinăria avea să imprime identitatea lui Branco. Găsiseră astfel arma ideală pentru sabotaj: identitatea unui scufundat în corpul liderului NTU!

Primi o a doua lovitură, pe care aproape nici n-o resimți. Era mult prea pornit încât să conteze asemenea fleacuri. Un firicel roșu îi petrecu buzele. Îl linese rânjind. Totuși, nu doar cei de la suprafață greșiseră iremediabil. Scufundații aveau partea lor de neglijență. Ce-i drept, atâta vreme cât Duvall nu fusese trecut prin niciun scaner, puteau fi absolviți de orice vină.

Își trecu palma peste pulpa piciorului drept, descoperind într-o clipă ceea ce căuta cu ardoare. Simți infirma crestătură a combinizonului. Trase cu forță. Textura pârâi sonor și scoase la vedere un pumnal lung, cu lamă limpede, și sclipiri amenințătoare. Îl trase și toți săriră în lături. Duvall fandă, apoi zvâcni înspre ușă. Lăsă impresia c-ar fi vrut să scape însă, cu o mișcare la fel de iute, sări îndărăt, proptind lama pumnalului în gâtul unuia dintre gardieni. Câteva picături de sânge îl împroșcară și sări din nou către ușă. De această dată dispăru prin cadrul ei, lăsând-o larg deschisă.

Nimic nu se dovedi mai înșelătoare decât întoarcerea lui Duvall în cameră. Cei trei fuseseră atât de siguri că nu avea să se întoarcă din fugă, cine n-ar fi făcut-o, în definitiv? , încât se năpustiseră orbi în urma lui. Când privirile se intersectară, lama cuțitului crestă din două mișcări scurte alte două gâtlejuri. Individul cu fața brăzdată de cicatrice și cel de-al doilea gardian se prăbușiră fără suflare. Locus, cuprins de o inspirație instinctuală, se aruncă asupra lui Duvall. Îl împinse cu forță. Acesta din urmă se prăvăli sub impoldul îmbrânciturii. Locus dispăru numaidecât.

Își calculă cu repeziciune mișcările, căci intervalul de timp de care dispunea era extrem de limitat. În curând, stiplexul optoelectronic al zecilor de panouri informative avea să fie inundat de imaginea intrusului. Drumul cel mai scurt spre reușită era, evident, cel pe care-l urmase până acolo.

Primele trei săli le străbătu fără nicio dificultate. Doar la ieșirea din ultima dintre săli se intersectă cu o patrulă formată din doi gadieni. Cel mai apropiat căzu pradă șișului, iar cel de-al doilea scăpă înspăimântat. Îi luă urma, părăsind astfel clădirea.

Ajuns afară – în măsura în care s-ar fi putut considera astfel în inima unui oraș clădit pe fundul oceanului –, la mai bine de zece metri înălțime, din loc în loc, plutea imaginea gazdei sale temporare. Sunetul ascuțit al alarmelor sfredelea aerul sintetic. Din toate părțile veneau zeci de gardieni. Negreșit, ținta lor comună era Duvall!

Socoti că răgazul oferit de distanța de separare era suficient, devreme ce se afla în proximitatea docurilor, la nici zece metri de peretele exterior al domului. Își înfipse degetele pe gât. Revoltat, faringele zvâcni. Amestecul de lichid organic și resturi alimentare murdări pavajul aflat impecabil. Duvall se aruncă asupra conținutului stomacal eliminat. Căută sub imboldul nebuniei până în clipa când descoperi ceea ce căuta. Imediat, apucă către peretele exern. Fixă minusculul dispozitiv pe sticla domului. Îl armă. Nu depășea cu mult mărimea unghiei degetului mare, însă încărcătura explozivă era suficientă cât să pulverizeze un autovehicul.

Își șterse buzele cu antebrațul stâng, în vreme ce pumnul drept stângea cu tărie cuțitul. Îl petrecu dintr-o mână în alta, cântărindu-i greutatea mai mult demonstrativ, față de primul val de gardieni. Se avântă nebunește înspre ei. Crestă un obraz și pivotă. Secționă o jugulară. Igni sub imboldul unei tălpi. Se clătină doar pentru o clipă, apoi izbi vârful lamei în găvana unui ochi. Lichidul îi împroșcă pe cei din jur. Sări mulțumit în lături.

O nouă izbitură îi făcu una dintre coaste să trosnească sec. Căzu în genunchi. Propti pumnalul în primul bocanc întâlnit. Auzi un urlet chinuit, apoi milioane de sclipiri jucară în vreme ce privirea i se întunecă. Mai avu puterea să distingă o bubuitură terifiantă, urmată de un pârâit susținut. Simți cum fu aruncat, purtat ca un fulg de vânturi, după care totul se opri în loc.

Oceanul mugi în propriile-i vintre, clădind rotocoale uriașe din apă. Desfăcu structura din stiplex și metal cu o răutate plină de nerăbdare. Atlanticul îndură se mai bine de douăzeci de ani până să cunoască răzbunarea.

O răzbunare care nu fusese numai a lui, ci și a unor suflete chinuite.

Cărți primite la redacție

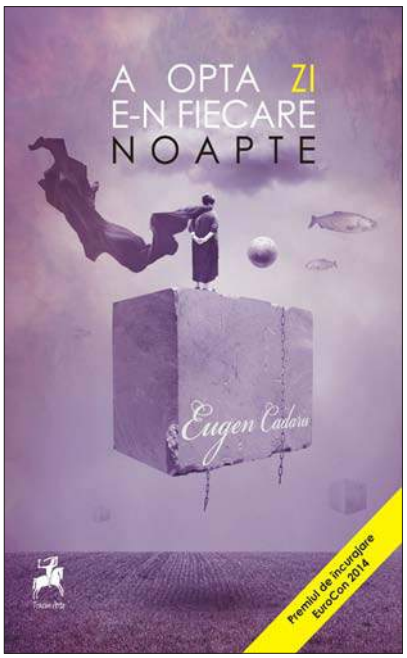

DRAGOȘ MATEESCU

CAPTIVI ÎN KREMATOR*

Efectul tranchilizantului care mi-a fost administrat după ce m-au capturat se estompase, putând astfel să deschid ochii şi să privesc prin peretele aproape invizibil al celulei de transport. Deşi eram întins pe podeaua rece, corpul meu nu percepea încă senzaţia de frig, fiind încă amorţit de la substanţa trachilizantă. M-am ridicat cu mare dificultate, şi, aşezându-mă în genunchi, am cercetat cu privirea întreaga celulă. Pereţii erau cel mai probabil dintr-un câmp de forţă Y10, care era cu 1500 la sută mai efficient decât cel mai rezistent aliaj de titanium. Avea formă cubică, cu latura de maxim doi metri, iar prin pereţii ei aproape transparenţii vedeam milioanele de stele aflate în vid. Aveam senzaţia că plutesc prin spaţiu, însă adevărul era că mă aflam într-o celulă de transport care străbătea Universul, fiind controlată prin unde electro-magnetice de catre Lemurieni.

Încă din copilărie auzisem poveşti despre aceste celule, care servesc ca nave de transport ale prizonierilor, însă nici în cele mai negre vise nu mi-am imaginat că voi ajunge să fiu captiv în una din ele. Însă ce îmi profoca fiori pe şira spinarii era gândul că ştiam unde se va sfarşi călătoria. Urma să fiu dus in Krematorl Aceasta era una din închisorile Lemurienilor, servind totodată şi ca centru de cercetare ştiinţifică. Partea proastă pentru mine era că probabil aveam să ajung unul dintre cobai, în cele mai îngrozitoare experimente, deoarece Lemurienii erau vestiţi în întreg Universul pentru setea lor sadică de cunoaştere.

Acum efectul trachilizantului disparuse în totalitate, având control total asupra corpului meu. Nu ştiu câte ore am stat şi am fiert în suc propriu, măcinat de cele mai sumbre gânduri, deoarece pierdusem orice noţiune a timpului. Aveam senzaţia că trecuse o veşnicie, de când mă trezisem pe podeau celulei. Am început din nou să privesc stelele, care mă înconjurau din toate parţile. Căutam cu privirea o planetă, însă nici urmă de aşa ceva.

După un timp am văzut un punct negricios, care se mărea lent, dar constant. Apoi am realizat că acel punct, care acum se făcuse cât o minge de tenis nu era nimic altceva decât temuta planetă Krematorl unde se afla închisoarea cu acelaşi nume. Celula de transport se apropia probabil cu o viteza de 4-5 ori mai mare decât cea a luminii deoarece la scurt timp a intrat în stratul atmosferic.

În scurt timp aveam să fiu excortat de gardienii Lemurieni, iar gândul ăsta aproape mă paraliza de frică. Nu văzusem niciodată unul în realitate, nici măcar atunci când am fost capturat de pe Terra, însă ştiam că au înfaţişarea unor lupi bipezi, asemenea vârcolacilor. Îmi amintesc un desen făcut de bunicul meu cu care mă speria, când eram copil şi care înfăţişa un Lemurian având colţi de fiară. În orice caz nu ştiam prea multe despre această rasă, care în ultima sută de ani îşi câştigase supremaţia în Univers. Ce naiv am fost când am crezut că Terra va scăpa de invazie. Probabil nimeni şi nimic din Univers nu poate opri dominaţia Lemurienilor.

În scurt timp am aterizat pe o pistă metalică lungă de peste cinci kilometri, din câte am putut aproxima cu privirea, însă destul de îngustă. Nu cred că avea mai mult de trei metri lăţime. Era străjuită de o parte şi de alta de neoane laser, care o luminau precum nocturna stadionelor de fotbal din trecut, despre care învăţasem la istorie. Această instalaţie era extrem de necesoară, deoarece Kremator nu era luminată de soare indiferent de poziţia care o ocupa pe orbită, neexistând zi şi noape, ci doar o beznă totală. Profitând de lumina răspândită de neoanele laser am putut observa că pista nu era altceva decât o bandă rulantă, care transporta miile de cuburi transparente, aparent firave, dar indestructibile, asemenea celui în care mă aflam captiv şi eu. Am înţeles imediat că tehnologia Lemurienilor prin care controlează celulele de transport cu ajutorul undelor electro-magnetice nu poate fi folosită decât în vid şi cel mult în partea superioară a atmosferei din Kremator. Probabil, forţa gravitaţională îi obligă pe Lemurieni să folosească mijloace mai învechite pentru dirijarea oricărui tip de navă.

Am privit în faţa şi în spatele meu şi am putut observa alte cuburi transparente, în care se aflau probabil tot locuitorii capturaţi de pe Terra. Deşi distanţa dintre celule era relativ mică, şi pereţii aproape transparenţi, nu puteam distinge fizionomia celorlalţi indivizi. Ce mi se parea straniu era faptul ca nu zărisem nici un gardian Lemurian, având vaga impresie ca în afară de prizonierii de pe Terra nu se mai afla o altă formă de viaţă pe Kremator.

După cum era de aşteptat, banda rulantă pe care se mişcau celulele cu prizonieri, ducea într-un fel de clădire total neobişnuită, asemenea unei hale imense din metal. Pe plafon şi în partea superioară a pereţilor se aflau neoane laser asemănătoare cu cele pe care le văzusem puţin mai devreme, iar lumina puternică se răspândea în întreaga încăpere. Am privit spre celelalte celule de transport aliniate în şir indian şi am observat un tânăr cam de vârsta mea, care părea încă inconştient. Avea plete negre şi murdare, care se asortau perfect cu hainele lui vechi şi peticite. În mod sigur era un om al străzii sau făcea parte din grupările Rebelilor. Mi-am întors privirea în partea opusă şi am observat în cealaltă celulă o fată blondă cu

** Lucrare distinsă cu premiul al III-lea, ex aequo, la Concursul naţional de proză scurtă Helion 2014*

parul lung şi drept. Părea tot inconştientă. Deşi avea tenul alb ca varul, câţiva pistrui roşiatici îi încărcau obrajii. Spre deosebire de celălalt individ, părea curată şi îngrijită. Era chiar frumoasă! O priveam cum respiră încet şi ritmat, până când ochii i s-au deschis iar privirile noastre s-au întâlnit pentru câteva secunde. Avea ochii verzi, precum iarba naturală, care nu se mai găsea pe Terra, cu mult înainte de-a mă naşte eu. Am privit-o apoi, cum îşi lasă capul pe spate, aşteptând ca privirele noastre să se intersecteze din nou. Au trecut mai bine de două minute şi ea nu şi-a schimbat poziţia perfect orizontală în care se afla. Probabil era extenuată, bolnavă sau organizmul ei suporta mai greu doza de tranchilizant care îi fusese administrată.

Analizând mai atent hala, am observat o uşă imensă în partea opusă celei prin care am fost adus de banda rulantă. Aceasta s-a deschis şi am putut număra un grup de şaisprezece indivizi, echipaţi într-un fel de armură de protecţie, care le camufla şi faţă. Toţi erau înarmaţi cu arme laser letale. Am dedus că aceştia erau gardienii Lemurieni, care urmau să ne escorteze probabil în alte celule, care se aflau în închisoarea din Kremator. Ce nu înţelegeam era faptul că nu-mi imaginam cum poate încăpea un cap de Lemurian, cu botul alungit de lup si urechi imense într-o caschetă asemanătoare fizionomiei craniului uman, pe care o purtau aceşti gardieni. N-am avut însă timp de prea multe cugetări căci un sunet scurt, dar strident, a sfărâmat liniştea. În PRIMĂ fază n-am ştiut ce anume a provocat acel scârţit, însă am realizat imediat că provenea de la întreruprea câmpului de forţă Y10 din care erau alcătuiţi pereţii celulei în care am fost transportat. Celula fiind astfel anihilată am avut instinctiv intenţia să fug însă n-am apucat să fac nici o mişcare, căci vocea unuia dintre gardienii Lemurieni a strigat autoritar, în timp ce avea arma îndreptată spre mine:

- Te am în vizor! O singură mişcare greşită şi mori! Nici nu te gândi...

Paralizat de frică, am rămas neclintit. Eram aşezat în genunchi pe banda rulantă, simţind din plin metalul rece, deoarece câmpul de forţa Y10, care alcătuia podeaua celulei fusese dezactivat. Tremuram din tot corpul, atât din pricina frigului, cât mai ales de înfiorătoarea prezenţă a gardienilor. I-am urmărit cu privirea cum ne-au înconjurat, ţintuindu-ne permanent cu arma. Cred ca erau în jur de cincizeci de prizonieri în hală, toţi de pe Terra, însă în mod sigur exista un număr mult mai mare de ostatici, care se aflau în exterior în celulele de transport.

Lemurenii ne-au grupat în perechi de câte doi, amintindu-mi de filmele vechi cu elevi din trecut. Aceste perechi erau escortate pe rând de către doi gardieni, timp în care ceilalţi paisprezece păzeau ostatecii aflaţi în hală. Uşa metalică se deschidea, permiţând accesul grupului, apoi se închidea instant. În aproximativ cinci minute uşa s-a dechis din nou, cei doi gardieni întorcându-se pentru a excorta o a doua perece de pământeni. Mi-am privit partenera şi asta mi-a adus o fărâmă de linşte. Era fata blondă cu pistrui, pe care o zărisem când mă aflam captiv în celula de transport. Era mai scundă decât mine, însă de aproape părea şi mai frumoasă. Ochii ei erau pironţi în podea, în timp ce îşi ţinea strâns mâinile la spate. Vroiam să îi vorbesc, să o încurajez, deoarece vedeam că este panicată, însă cuvintele nu-mi ieşeau din gură. Poate mă temeam să nu atrag atenţia gardienilor, sau poate... eram îndrăgostit. Într-un final mi-am aproiat gura de urechea ei şi am şoptit:

- Bună! Mă numesc Matt. Totul o să fie bine!

Şi-a întors brusc capul, privindu-mă o fracţiune de secundă în ochi, apoi a plecat privirea. Am avut senzaţia că deschide gura pentru a-mi răspunde, însă chiar în acel moment uşa s-a deschis, iar cei doi gardieni s-au îndreptat viguros spre noi. Se pare ca noi eram a treia pereche.

Am pornit amândoi spre uşa metalică sub ameninţarea permanentă a armelor laser. Gardienii ne flancau din ambele părţi, mergând unul înaintea, iar celălalt în spatele nostru. Uşa s-a închis zgomotos după ce am intrat, continuâdu-ne drumul pe un coridor lung luminat de neoane laser. Ajungând în capatul acestuia, am intrat toţi patru într-o încăpere foarte strâmtă, asemănătoare ca dimensiune cu celula de transport în care călătorisem cu mai puţin de o oră în urmă. Două porţi metalice ne-au închis înauntrul acesteia. Am avut senzaţia că ne mişcam, că acea încăpere coboară în subteran. Ne aflam cel mai probabil într-un lift.

În scurt timp porţile s-au deschis, iar cei doi Lemurieni ne-au împins cu brutalitate afară. Am ieşit într-o altă hală imensă, însă în aceasta, spre deosebire de prima, am putut observa, atât în stânga cât si în dreapta, rânduri etajate de celule în care se aflau locuitori de pe Terra. Erau pe fiecare parte câte şase rânduri a câte cinzeci de celule fiecare. Existau platforme ascensoare, care permiteau accesul în nivelele superioare, iar celulele părearau a fi din titanium, cu excepţia uşilor de acces care erau alcătuite din câmp de forţă Y10. Am văzut, de asemenea, că fiecare celulă avea un mic panou de control, din care se activa sau dezactiva câmpul de forţă Y10. Am fost duşi amândoi în partea dreapta, în primul rând de jos, unde am putut observa deasupra panoului inscripţia 21-A. Atunci unul dintre gardieni a tastat un fel de PIN pe tastele digitale, iar în clipa imediat următoare s-a auzit scârţâitul specific dezactivării câmpului de forţă Y10. Atunci gardienii ne-au împins înautru, iar, când am avut intenţia să mă întorc şi să-i privesc, am observat că deja activaseră la loc câmpul de forţă. Aşadar am rămas singur cu fata blondă în celula rece de titanium.

Încăperea era rece şi anorganică, complet goală, cu excepţia unei toalete ciudate şi a unei ţevi scurte care ieşea din perete. Probabil era o sursă de apă. M-am aşezat lângă fata blondă, stând turceşte pe podeaua metalică. O priveam cum corpul i se contractă şi tremură de frig. Mi-am scos jacheta mea de baseball veche, care fusese tot a bunicului meu de pe vremea când juca la New York Yankees, şi am acoperit-o cu ea peste umeri. Atunci a tresărit, m-a privit în ochi, schiţând un zâmbet, la care i-am răspuns la rândul meu cu un surâs. A plecat capul în jos, privind ţintă în podea, şi a stat aşa pentru câteva zeci de secunde, după care mi-a vorbit cu o voce obosită:

- Diana...

- Poftim? am întrebat-o nedumerit.

- Așa mă cheamă. Mi-ai spus mai devreme că te numești Matt și m-am gândit că ar fi foarte nepoliticos să nu mă prezint și eu! mi-a răspuns ea, cu o vizibilă dificultate în a scoate cuvintele din gură.

Mi-am făcut curaj, am luat-o de mână și, cu vocea încărcată de emoție, i-am spus:

- Frumos nume! La fel de frumos precum ești și tu!

S-a uitat la mine cu un zâmbet amar, scoțând un oftat sfâșietor.

- Păcat că locul de întâlnire nu e așa de frumos...Aș fi preverat să fim pe Terra într-un parc și să mâncăm o înghețată.

- Oare ce vor Lemurienii să facă cu noi? am întrebat eu mai mult retoric.

- Orice ar vrea nu va fi în avantajul nostru. Tatăl meu era om de știință și a studiat intens tehnologia Lemurienilor, până să fie capturat sau ucis. Nu mai știu nimic de el. În orice caz nemernicii ăștia își doresc armament, care se le asigure supremația în Univers. Aproape toată cercetarea lor științifică e focalizată spre formarea unei armate indestructibile. Probabil or să ne folosească ca și cobai. Tata mi-a spus că au obiceiul ăsta, atunci când capturează creaturi de pe alte planete.

Am simțit din nou fiori pe șira spinări, dar de data asta și o tristețe apăsătoare. Nu vroiam să mor și mai ales nu vroiam ca Diana să moară. Aș fi vrut să fim pe Pământ și să o pot săruta într-un loc cald și primitor, nu în celula asta rece și anorganică. Din prima clipă de când am vazut-o visam să-i pot atinge buzele, chiar dacă nu îndrazneam încă să o fac.

- Poate există vreo cale de scăpare, vreo modalitate de a evada....am încercat eu să-i aduc o fărâmă de speranță.

- Slabe șanse! a răspuns ea sec. Din câte știu de la tata, gardienii Lemurieni au implantat un fel de cip în cortex cu care pot citi gândurile și anticipa fiecare mișcare a prizonierilor, înainte ca aceștia să o facă. Deci, cum ți-am zis și ție, atunci când te-a scos din celula de transport? Mai știi?

Atunci am încremenit. Avea dreptate, deoarece în acel moment am avut gândul de a fugi, însă fără a face vreo mișcare. Gardianul, probabil, mi-a citit gândurile de a putut să ma oprească înainte de a schița cel mai mic gest de evadare. Așadar realizam și eu că șansele de a mai scăpa de pe Krematorerau aproape egale cu zero.

Diana s-a întins pe podeaua metalica a celulei și în scurt timp a adormit. Îi ascultam respirația ritmată, care era întreruptă periodic de câte un scâncet scurt, dar sfâșietor. Probabil avea un coșmar, însă mi-a fost teamă să o trezesc, deoarece avea nevoie de odihnă. Un lucru era clar: o iubeam! Trebuia să fac chiar și imposibilul pentru a evada din Krematorul.

ȘTEFAN BUZĂRNESCU

SF-UL – CA IPOSTAZĂ A TRANSCULTURALULUI

- eseu sociologic -

Etichetate în mod superficial ca simple exerciții de „viitorologie" de către mulți „cartezieni" prin formație profesională, sau plasate în derizoriu de către pretinși scriitori „serioși" (!?) , producțiile SF și-au conturat, de câteva generații, un profil identitar inconfundabil la nivel internațional. Am invocat și parametrul „internațional" în mod expres: pentru a mai tempera apetitul câtorva detractori tarați care, făcând trista figură de deontologi de ocazie, își imaginează că pot da lecții nației despre „tot ceea ce se poate ști , și chiar despre încă ceva pe deasupra", ca să-l citățm pe renascentistul Giovani Picco de la Mirandola. Acestei faune grafomane, câștigătorul premiului mondial pentru poezie(1982) Marin Sorescu, i-a pus un diagnostic mult mai convingător: „poeții cântă, criticii cârâie...".

Acestea fiind zise, noi ne disociem de cele peste 250 de definiții ale culturii, făcând apel la virtuțile explicative și hermeneutice aleaccepțiunii sociologice a conceptului de cultură, anume ca o complementaritate dintre scriere, literatură, științe , arte și tehonologie ; avem în vedere tehnologia în sensul larg al termenului, adică și producția de modele culturale, modele de comportament, producerea de noi contexte manageriale etc.[1] Pe aceste coordonate, devine mult mai clar că Scince-Fiction-ul nu poate fi exclus nici din fenomenologia culturii, nici din aria literaturii. Ca sa fiu mai bine înțeles, voi preciza că așa cum nu se mai poate vorbi astăzi despre tehnologie având reprezentarea exclusivă a muncii manuale, tot așa nici despre literatură nu se mai poate vorbi prin prisma semantică a conceptului de literatură de acum câteva sute de ani! Ieșirea din captivitatea semantică a accepțiunilor tradiționale ale vocabularului este un imperativ al timpurilor noastre, iar literatura nu poate face excepție; producțiile SF pot (și ele) să funcționeze ca vectori de compunere pozitivă în scopul înnoirii echipamentelor noastre intelectuale în rezonanță cu complexitatea mereu crescândă a mutațiilor structurale aferente transformărilor aflate în curs.

Celor care au limite serioase în a-nțelege locul și rolul literaturii Sf în arealul culturii contemporane, iar pe deasupra sunt prea obsedați de întrebări de tipul „la ce folosește ? X...", mai repetăm și în acest context: literatura SF este nu doar un exercițiu de transfigurare artistică, ci și un exercițiu de dezvoltare a capacităților creatoare prin modul original în care dinamitează stereotipurile și sparge clișeele de raportare la existență; potențialul de inovație și de creativitate individuală poate fi catalizat și prin lectura unor scrieri SF. Dacă cel puțin asta s-a înțeles, atunci fie și numai pentru această oportunitate merită citită orice producție SF/anticipație; judecățile de valoare vor veni după.

Totuși, propunându-ne să aducem câteva argumente pentru a focaliza SF–ul pe zona transculturalului, apreciem că este imperios necesar să redefinim conceptele de interculturalitate și de multiculturalitate, evident, tot din perspectivă sociologică.

Interculturalitatea și multiculturalitatea, multă vreme considerate ca interșanjabile în discursurile despre comunitățile multietnice, și-au dovedit limitele și multe note discriminatorii prin efectele practice ale gestionării efective a acestei confuzii. Astfel, centrarea practicii sociale pe multiculturalitate s-a obiectivat în conservarea diferențelor, cu efecte nedorite : dezintegrarea statalității în cazul fostei Iugoslavii , sau enclavizarea—cazul Tirolului, ca să luăm doar două exemple din proximitatea noastră europeană. Interculturalitatea își propune să comute accentul pe dimensiunea dialogică a culturilor. Deci, dacă interculturalitatea, la fel ca și multiculturalitatea, pleacă de la recunoașterea și acceptarea diferențelor, perspectiva hermeneutică le separă: în timp ce multiculturalitatea se focalizează pe menținerea diferențelor, interculturalitatea plasează diferențele în arealul de complementaritate unde devine posibilă cultivarea sinergiilor și identificarea resurselor comune de contribuție la

coeziunea socială a spațiului social comunitar. În acest context, nu competiția, ci parteneriatul se dovedește a fi genericul evoluției comune a celor care sunt diferiți și trebuie să rămână diferiți pentru a-și continua proiectul existențial împreună, nu împotriva celorlalți, sau și mai rău, prin segregare, deoarece segregarea a condus la apartheid— experiență de tip colonial care a rămas în istorie ca un eșec lamentabil, categoric nerecomandabil pentru viitor.

Dincolo de aceste nuanțe, se mai cuvine o precizare de fond : atât interculturalitatea cât și multiculturalitatea rămân inseparabile de parametrul geopolitic. Sunt legate de un teritoriu care poate implica asimetrii în formele de recuperare a memoriei colective pentru viitoarele generații. Prin transculturalitate, aceste ipotetice aporii devin surmontabile.

Asociat funciar viitorului nedefinit, SF-ul mai este numit și literatură de anticipație, fapt care ne obligă, în economia acestui eseu să ne precizăm și modul în care ne asumăm paradigma viitorului.

În calitatea sa de construct cultural și ca „domeniu al incertitudinii" viitorul este gândit în literatura de profil ca sistem deschis despre care nu putem formula judecăți de valoare bazate pe „cunoștințe", ci putem formula doar „conjecturi" (asertiuni probabile); de aceea Bertrand de Jouvenel a creat termenul de „viitori posibili". Perspectiva pluralistă asupra viitorului permite depășirea viziunilor fataliste sau unidimensionale asupra dezvoltării, iar Logica, prin conceptul de „viitori contingenți" aduce argumente persuasive pentru a demonstra că faptele viitoare rămân nedecise sub aspectul valorii lor de adevăr, spre deosebire de faptele prezente și cele trecute care se supun principiului terțiului exclus, fiind fie adevărate, fie false. Viitorii contingenți aduc o perspectivă nouă: anticipațiile, în sfera cărora funcționează principiul terțiului inclus! (Aici este sursa generativa a transculturalului). Viitorii contingenți, ne stimulează să redefinim transculturalitatea ca ipostază a SF-ului, anume, ca un domeniu privilegiat al abandonării dependenței asertiunilor de suportul hard al narațiunii. Deteritorializarea spațiului și plasarea acțiunilor în zona virtualului în care poate funcționa legitm principiul terțiului inclus face posibilă o permanentă redistribuire a raportului dintre posibil, probabil și dezirabil.

Eleonora Massini,[2] distinge trei moduri de raportare la viitor, în funcție de raportul dintre probabil, posibil și dezirabil :

1. Primul mod pleacă de la necesitatea de a influența eficient schimbarea rapidă prin stăpânirea sensului mutațiilor și de bazează pe deviza „ceva este în curs de schimbare". În această accepțiune datele trecutului și ale prezentului (FACTA) deschid calea posibililor și, dintre aceștia, a probabililor. Această paradigmă a caracterizat „epoca prognozelor" în vogă în anii 60 ai secolului al XX-lea;

2. Al doilea, privind eforturile de a face ca „posibilii și probabilii să devină convergenți cu dezirabilii", are ca deviză „ceva trebuie să se schimbe" și s-a concretizat în: 1) anticipări cu caracter proponderent normativ; 2) utopii – viitor dorit, dar nerealizabil; 3)eutopii – viitor dorit și realizabil; 3) distopii – viitor nedorit, dar realizabil.

3. Al treilea, ca sinteză a primelor două, propune crearea proiectului prin relaționarea posibilului și probabilului pe baza alegerii neechivoce a dezirabilului, respectiv prin operaționalizarea, în sens sociologic, a opțiunilor valorice comunitare. Deviza care îl particularizează este: „ceva se poate schimba".

Din perspectiva specialistului în tehnica informației, Karl Steinbeck apreciază că viitorul trebuie reconstruit prin prisma a trei specii de informație:

1) prognozele propriu-zise care prezintă premisele cale mai probabile rezultate din anticiparea cognitivă;

2) proiecțiile – definesc alternativele dezvoltării viitoare:

3) planurile – adaugă mijloace de putere în vederea realizării efective a unei anumite proiecții considerate optime.

În acest context, (formulează o concluzie acest reputat om de știință) imperativul care se deschide este reprogramarea conștiinței umane, în perspectiva reconstrucției globale a relațiilor umane. O nouă, viitoare ordine economică mondială va trebui să se sprijine pe o nouă ordine tehnologică și pe o nouă ordine informațională la nivel planetar. De fapt, tocmai revoluția informațională va fi revoluția autentică și imperios necesară de care are nevoie omenirea pentru a ieși din decalajele care generează tensiunile și contradicțiile prezente.

Un nou concept al dezvoltării arată că „alături de ecosistemul natural al Terrei și de metasistemul tehnic al lumii contemporane, va trebui să apară și un sociosistem global. Experiența umană are nevoie de o nouă premisă ecosistemică, iar în plan epistemic de o nouă paradigmă. Reconstrucția spațiului social contemporan în conformitate cu valorile civilizației tehnologice[3], impune valorificarea tuturor resurselor de creativitate istorică și trecerea la o nouă paradigmă: creativitatea socială este sursa practic inepuizabilă de dezvoltare strategică[4], în care dezvoltarea durabilă devine un caz particular, similar geometriei euclidiene față de geometria neeuclidiană.

Pe aceste coordonate, se relevă o nouă valență a literaturii de anticipație: cultivarea creativității viitorilor posibili și pentru comunitățile umane concret definite., iar concursul lansat de Helion[5] nu poate fi asimilat decît ca implicare efectivă în explorarea resurselor de creativitate pentru indivizi din toare segmentele de opinie și din toate profesiile.

Nite de subsol

1 În greaca veche pentru a face existau două verbe: poieo = a face, a crea ceva nou și original, ca unicat (de acolo și cuvântul poezie), și verbul tehne = a face o copie, a crea ceva nou, dar după model, (de acolo cuvântul tehnologie = succesiunea de proceduri pentru a produce ceva în serie)

2 Eleonora Massini: Fondamenti filosofici et etici della metodologia previsionale in Giorgio Marbach (Ed) Previsioni di lungo periode Analise esplorative., France Angeli, editore Milano, 1980.

3 Ștefan Buzărnescu : Sociologia civilizației tehnologice, Editura Polirom, Iași, 1999

4 Ștefan Buzărnescu: Sociologia conducerii, Editura de Vest, Timișoara, 2003

5 E vorba despre "Timișoara peste o sută de ani".

CRISTIAN KONCZ

TERRAFORMARE ŞI EXOBIOLOGIE

I. GLOSAR

• Terraformare – procesul de modificare/adaptare la scară planetară cu scopul final de a crea un mediu propice colonizării umane, cât mai apropiat de cel terestru

• Tele-terraformare – terraformarea unui corp ceresc cu ajutorul roboţilor teleghidaţi, fie de pe Terra, fie de pe o staţie spaţială aflată în apropierea acestuia

• Ecopoieză – crearea artificială a unui ecosistem sustenabil pe un corp ceresc iniţial steril, lipsit de forme de viaţă (după Robert Haynes)

• Para-terraformare – procesul de modificare/adaptare a mediului la scară planetară în incinte protejate, de genul unor sere/biodomuri, ca primă etapă a colonizării.

• Actanţi ecopoietici – entităţi biologice, uni sau pluricelulare, folosite în procesul de ecopoieză Xenobiologie – ramură a biologiei consacrată organismelor ce au la baza codului lor genetic acizi nucleici de sinteză, ce nu se găsesc nicăieri în natură (ATN, AHN, AGN în loc de ADN).

• Exogeneză – procesul de apariţie a vieţii în spaţiul extraterestru, cu diseminare planetară prin intermediul unor meteoriţi. Aceştia includ fragmente din norii protostelari, adevărate fabricide molecule complexe detectate în ultimul deceniu prin analiza spectrală (Red Rectangle Nebula, Hubble Telescope 2004)

• PAH (Hidrocarburi Aromate Policiclice) – precursori ai moleculelor vieţii, identificate prin spectroscopie în atmosfera unor corpuri cereşti cum ar fi Titan, în sistemul nostru solar sau înpreajma unor nori protostelari (Sagittarius B2)

• Genom sintetic – în 2010 Craig Venter şi colab. reuşesc crearea primului microb sintetic (Mycoplasma laboratorium), prin asamblarea a 1,08 milioane perechi de baze azotate şi transferul intracelular genomic, dând naştere primului organism celular sintetic autoreplicant

II. INTRODUCERE

Primii paşi (robotizaţi, deocamdată) ai speciei umane pe Marte au declanşat un val de energie creatoare ce a cuprins intreagă lume ştiinţifică în ultimii ani ai secolului XXI.

Scenarii mai mult sau mai puţin utopice se ţes în jurul posibilei colonizări a Planetei Roşii, ca prim pas în ocuparea viitoarei sfere Dyson din jurul Soarelui nostru. Toate includ etape preliminare fizico-chimice de transformare a mediului marţian, cu consum mare energetic. Resursele de energie pot veni de pe Terra sub forma unor reactoare de fuziune nucleară; lor li se voradăuga centrale solare plasate pe orbită sau direct pe solul marţian. Toate artefactele vor fi realizate cu materii prime de origine marţiană, probabil cu ajutorul unor roboţi replicatoricontrolaţi de la distanţă. Desigur, există riscul ca aceştia să gândească singuri la un moment dat şi să scape de sub control, tematică abordată şi de genii ca Hawking sau Kurzweill (paperclip syndrome). Etapele fizico-chimice ale terraformarii (deşi foarte importante) nu fac obiectul acestui eseu şi nu vom insista asupra lor, fiind văzute ca etape de suport pentru ecopoieza, proces ce va da de fapt viaţă planetei, generând un biotop stabil. Doritorii se pot delecta cu descrieri amănunţite ale acestora în primul volum (Marte Roşu) din trilogia marţiană a lui Kim Stanley Robinson.

Obsesia pentru Marte, precum şi pentru celelalte planete vizibile cu ochiul liber din sistemul nostru solar, este comună multor filosofi şi oameni de ştiinţă, începând din Evul Mediu şi până înzilele noastre. Ba chiar în antichitate Democrit, Aristarch şi Epicur, cu mai mult de trei secole înainte de Christos, aduceau în discuţie posibilitatea pluralităţii lumilor. Din păcatebiserica creştină a îmbrăţişat şi înglobat în dogma ei teoria geocentristă a lui Aristotel şi a fost nevoie să treacă 15 secole pentru ca aceasta să fie infirmată de Copernic, fiind susţinutapoi de Kepler şi Galileo.

În secolul al XIX-lea sir Percival Lowell emitea ipoteza canalelor marţiene, ideea sa fiind preluată şi dezvoltată de H.G Wells în Războiul lumilor. Universul science-fiction al secolului XXabundă de exemple mai mult sau mai puţin credibile de locuitori mai mult sau mai umani ai planetelor învecinate Terrei. Un lucru este cert: datele culese de misiunile spaţiale din ultimele patru decenii au conturat planeta Marte ca o candidată reală şi un model credibil de terraformare, având ca etapăfinală ecopoieza.

Ecopoieza include, la rândul ei, mai multe nivele de acţiune. Nivelul zero (ce poate dura cel mai mult de altfel) se referă la paraterraformare, începând cu crearea unui sol fertil (în incinteprotejate) din regolitul marţian steril şi a unei atmosfere acceptabile ca şi compoziţie. Nivelele următoare vor adăuga gradual biotopului forme de viaţă complexe, plante şi animale superioare.

III. DATE CONCRETE

Datele adunate de misiunile spaţiale marţiene au conturat un model ce stă la baza mai multor scenarii ecopoietice. Aceste scenarii au un fundament concret, cu parametri astrofizicicertificaţi de măsurători succesive.

Exemple de parametri:

1. Nivelul ridicat al radiaţiilor cosmic datorită lipsei câmpului magnetic

2. Astmosfera rarefiată, cu o presiune de 6-7 milibari ,cu CO_2 95% şi foarte puţin azot şi oxigen

3. Gravitaţia la 38% faţă de Terra

4. Prezenţa apei la suprafaţă doar în formă solidă, concentrată la nivelul calotelor polare

5. Durata zilei marţiene 24 h, 37 min

6. Anul marţian 687 zile terestre

7. Temperatura medie anuală -63 grade Celsius vs 14 grade pe Terra

Parametri enumeraţi, împreună cu mulţi alţii, desigur, descriu mediul marţian şi permit analize aprofundate necesare terraformării. Trilogia Marţiană a lui Kim Stanley Robinson abundă îndetalii tehnice. Din referenţialul science non-fiction prezintă un grad mare de interes articolele scrise de profesorul Imre Friedman, renumit microbiolog specializat în bacterii extremofile, precum şi de Chris McKay, astrobiolog colaborator al NASA, având ca subiect posibile forme de viaţă pe Marte, dar şi pe alte corpuri cereşti, cum ar fi Titan sau Europa.

IV. ECOPOIEZA - DIRECŢII DE ACŢIUNE

Noile teorii speculative legate de primele etape ale ecopoiezei iau în calcul atât posibila existenţă a unor forme de viaţă marţiene în subsolul planetei, cât şi monitorizarea introducerii înecosistemul marţian a unor organisme aduse de pe Terra, cu respectarea unor principii clare de bioetică.

Astfel se conturează mai multe direcţii de acţiune:

1. Identificarea unor organisme marţiene în zone de nişă cu microclimat favorabil (canioane, peşteri, râuri subterane) şi folosirea lor în paraterraformare, respectând ecosistemul ancestralmarţian.

2. Folosirea în zonele total lipsite de viaţă marţiană a unor actanţi ecopoetici selectaţi din grupul bacteriilor extremofile terestre.

3. Utilizarea în procesul de ecopoieză a unor actanţi complet sintetici, de origine xenobiologică, cu scopul de a proteja eventuale organisme marţiene descoperite pe parcurs şi de a preveni schimbul de gene cu acestea.

Indiferent de varianta ecopoietică aleasă, se prefigurează introducerea acestor culturi bacteriene în incinte protejate de tip biodom cu ajutorul unor roboţi terraformatori, ce vor amartizaprobabil după 2050, punând bazele viitoarelor colonii umane de pe Marte.

Toate variantele de utilizare a acestor microorganisme, fie ele indigene sau importate de pe Pământ au ca scop modificarea compoziţiei gazelor în atmosfera marţiană, cât mai aproape de ceaterestră, precum şi obţinerea de sol fertil necesar dezvoltării plantelor, folosind resursele existente în regolith (astrosolul marţian asemănător ca şi compoziţie cu pulberile vulcanice dinHawai).

Analiza datelor trimise de pe Marte de mai multe misiuni spaţiale începând din 2001 cu Mars Odissey, Mars Exploration Rover, Phoenix Lander şi culminând cu laboratorul robotizat Curiosity întoamna lui 2012 au permis geologilor să emită scenarii privitoare la evenimentele ce au modificat planeta. Acestea sunt vitale în procesul de terraformare. Apa a existat cu mult timp în urmăla suprafaţa planetei în stare lichidă, sub formă de mari, lacuri şi râuri, însă dispariţia atmosferei a dus la răcirea accentuată a suprafeţei planetei şi retragerea apei în stare lichidă înacvifere subterane.

Kim Stanley Robinson se referă la aceste acvifere ca la principala sursă de apă ce ar permite colonizarea lui Marte, în primul volum al Trilogiei sale, Marte Roşu apărut în 1993.

Apa în stare lichidă la suprafaţa planetei se pare că a dispărut în urmă cu 3,5 milioane de ani.

La suprafaţa planetei apa se află doar în stare solidă, în special în calotele polare, mai mare ca suprafaţă fiind cea nordică, cu peste 1.000 km pătraţi şi, după unele estimări, cu un volum de gheaţă de cca 1.6 milioane kilometri cubi. Stratul superficial de 1-2 metri al calotelor este format din zăpadă carbonică, având fluctuaţii sezoniere, sublimarea ei dând naştere aşa-numitelor gheizere carbonice, în cazul în care evacuarea CO2 amestecat cu praf marţian se face spre suprafaţă sau formează canale în formă de stea (star burst channels), în cazul în caregazul perforează radiar trasee pe sub gheaţă.

Rolul acestor canale glaciare radiare cu lungimi de peste 500 m, formate în decursul primăverii marţiene, ar putea avea un rol important, permiţând comunicarea în sezonul cald cu straturile profunde prin fisuri ale calotei, unde ar mai putea exista floră microbiană marţiană consumatoare de CO2, creşterea temperaturii ducând la activarea acesteia.

Dispariţia treptată a atmosferei şi lipsa câmpului magnetic au lăsat solul marţian expus radiaţiilor cosmice şi variaţiilor mari de temperatură, distrugând viaţă microbiană până la adâncimi estimate între de 7,5 - 10 m sau selectând tulpini radiorezistente. Din cauza radiaţiilor, probabil pământenii vor fi obligaţi să-şi construiască bazele în subsolul marţian.

V. NOI TEORII SPECULATIVE

Emulaţia creată după 2010 în lumea ştiinţifică de ultimele descoperiri legate de explorarea spaţiului cosmic şi terraformare, precum şi avansul înregistrat în ingineria genetică, au dat curaj oamenilor de ştiinţă să vină cu scenarii mult mai îndrăzneţe şi în ceea ce priveşte originea vieţii în univers.

Un exemplu sugestiv este ipoteza lansată de Sharov şi Gordon în 2013, un genetician şi un biolog cu studii în domeniul organismelor extremofile marine. Conceptul lor are la bază analiza comparativă a complexităţii genomului la scară filogenetică a organismelor procariote şi eucariote şi precursorilor lor arhaici, având ca model speculativ o paralelă cu teoria lui Moore privitoare la evoluţia complexităţii calculatoarelor în ultimii 50 de ani.

Transplantul acestui model de evoluţie a complexităţii din lumea IT în lumea vie a dus la concluzii surprinzătoare. Ideea principala enunţată de Sharov şi Gordon se referă la creşterea gradului de complexitate a materialului genetic a organismelor de pe Terra. Se pare că la un interval de cca. 376 milioane de ani are loc o dublare a complexităţii genomului, lucru uşor de observat când comparăm bagajul genetic funcţional al organismelor procariote cu cel al eucariotelor, ce au în vîrful piramidei evolutive mamiferele şi implicit omul.

Principalul parametru de evaluare a complexităţii genomice a fost numărul de nucleotide funcţionale non-redundante, excluzând din start lanţuri ca LINE, LTR, SINE, fără rol funcţional direct (rolul acestora urmează a fi elucidat în proiectul ENCODE faza a 3-a). S-a aplicat o regresie de tip linear, rezultând graficul de mai jos:

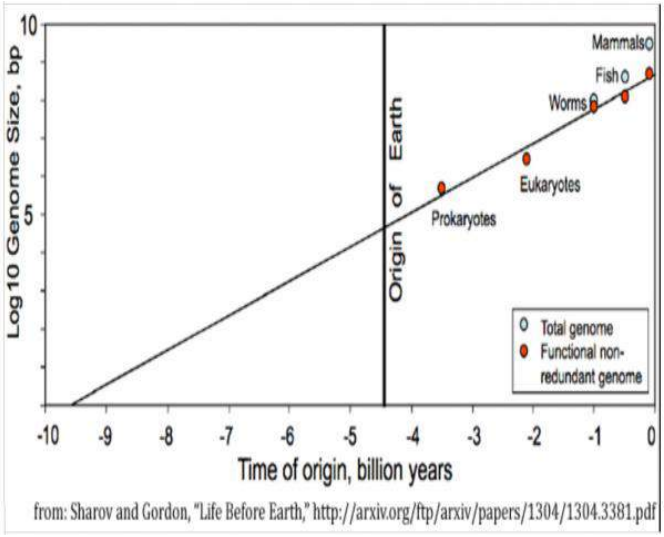

Punerea în practică a conceptului teoretic a lui Sharov şi Gordon poate fi realizată prin construcţia sintetică a unui model de organism ancestral comun, strămoşul bacteriilor arhaice.

Un astfel de proiect este iniţiat de Craig Venter, vestitul genetician american ce a condus echipa Human Genome Project.

Concluzia cea mai şocantă ce reiese din extrapolarea datelor privind evoluţia complexităţii organismelor vii la scara vârstei Universului este următoarea: organismul ancestral ce stă la baza vieţii de pe Pământ este mult mai bătrân decât Terra, 9.7 mld ani vs. 4.5 mld ani!

Această concluzie sugerează apariţia vieţii undeva în spaţiu, cu mult înaintea formării planetelor din Sistemul Solar şi presupune că paşii evolutivi de la un microbul ancestral ce stă la originea vieţii în universul nostru la primele procariote de pe Pământ au durat mult mai mult decât ne-am imaginat.

Noua teorie evoluţionistă publicată în 2013 pune sub semnul întrebării ecuaţia lui Drake, furnizând în acelaşi timp o soluţie simplă cunoscutului paradox a lui Fermi. Lumea bloggerilor amatori de ştiinţe de frontieră a reacţionat rapid, ecourile fiind favorabile:

"Putem fi primii ca nivel evolutiv în galaxie sau ceilalţi au nivel comparabil cu noi, limitaţi ca posibilităţi de deplasare şi comunicare interstelară. " (Robert Walker, inventator şi science-blogger).

Nu la fel de entuziaşti au fost cercetătorii ancoraţi în mainstream-ul ştiinţific, mulţi considerând cel puţin hazardată noua teorie propusă.

Independent de ipoteza enunţată de Sharov şi Gordon în 2013, dar întărind datele propuse de ea, s-a manifestat tot mai puternic în ultimul deceniu al secolului XXI un curent al evoluţioniştilor ce susţin panspermia.

Panspermia în noua ei definiţie de sfârşit de secol XX (lithopanspermia) este teoria speculativă cu tot mai mulţi adepţi, chiar dintre evoluţioniştii conservatori, mai ales după conferinţa "Why We Should Go Into Space", susţinută de Stephen Hawking în 2008 cu ocazia a 50 de ani de la înfiinţarea NASA.

Totul a pornit de la meteoritul ALH84001, descoperit în 1984 de un grup de cercetători americani în Antarctica. Vârsta fragmentului de rocă a fost datată la peste 15 milioane de ani, iar originea lui este Marte, fiind probabil aruncat în spaţiu în urma coliziunii Planetei Roşii cu un asteroid. Istoria lui Marte este marcată de altfel de o succesiune de coliziuni, cea mai veche datând de acum 4 miliarde de ani cu un planetoid de mari dimensiuni, cu un diametru estimat la 1900 km. Aşa se explică dihotomia formelor de relief marţian, cu o emisferă nordică cu relief plat, în comparaţie cu emisfera sudică foarte accidentată şi cu lanţuri muntoase gigantice.

Rezultatele analizelor fizico-chimice şi biologice ale ALH84001 (efectuate în paralel de mai multe echipe de savanţi, printre care cea condusă de profesorul Friedman) au fost comunicate în revista Science în 1996 şi au stabilit fără dubii prezenţa unor aminoacizii şi hidrocarburi policiclice aromate, specifice organismelor vii. Entuziasmul a cuprins atunci intreagă lume ştiinţifică şi nu numai ,preşedintele SUA de la acea vreme, Bill Clinton, având o intervenţie televizată pe această temă şi declarându-şi susţinerea pentru un program bine finanţat de explorare robotizată a lui Marte.

Agenţia spaţială americană a primit atunci fonduri generoase destinate acestui scop, iar rezultatele s-au văzut, în următorii 10 ani numeroase misiuni au explorat de pe orbită Planetă Roşie sau chiar au amartizat.

(Criza financiară din 2007 a afectat substanţial alocarea de fonduri pentru explorarea lui Marte, ca de altfel toate proiectele NASA, tăierea cea mai drastică fiind făcută în 2010 de preşedintele Obama. Din acel moment o parte a proiectelor spaţiale şi implicit cele legate de Marte au început să fie finanţate de sectorul privat. Aşa se face că doar roboţi de tipul Curiosity au ajuns pe Marte, programul Orion menit să ducă primul echipaj uman pe Marte fiind amânat după orizontul lui 2025. Lansarea capsulei Orion anunţată de NASA la începutul lunii decembrie 2014 este doar primul dintr-o lungă serie de teste fără echipaj uman, teste care vor dura încă câţiva ani. Până atunci se lucrează la perfecţionarea rachetelor purtătoare, la vehiculul ce va transporta astronauţii pe suprafaţa lui Marte, la o generaţie nouă de costume spaţiale continuu presurizate, anexate acestui vehicul, mult mai uşor de îmbrăcat şi de folosit la activităţi pe solul marţian, la o nouă generaţie de acumulatori şi panouri solare.)

Scopul acestei paranteze este de a sublinia faptul că în lipsa echipajelor umane pe Marte şi datorită gradului de independenţă redus şi a mobilităţii limitate a roboţilor-laborator de tip Curiosity (50 de metri/oră!) cercetătorii vor fi obligaţi să folosească în continuare metode indirecte (spectroscopie) pentru detectarea moleculelor organice specifice organismelor vii (aminoacizi, PAH) în atmosfera şi pe suprafaţa lui Marte. Aceste metode indirecte de analiză spectrală se folosesc deja în cazul corpurilor cereşti aflate la mari distanţe, departe de Sistemul Solar.

Singurul mod de analiză rapidă şi detaliată a unor fragmente de rocă de origine extraterestră, relativ ieftin şi accesibil ca tehnică, rămâne doar studiul în laboratoarele pământene a meteoriţilor căzuţi pe Terra, surse teoretice de viaţă extraterestră. Rămâne însă în discuţie posibila contaminare cu substanţe organice terestre în urmă traversării atmosferei şi la impactul cu solul, argument invocate

şi de unii sceptici în cazul ALH84001.

Ipoteza panspermiei, a meteoritului purtător de viaţă în Univers a orientat căutările astrobiologilor spre organisme ce ar rezista condiţiilor vitrege din spaţial cosmic, primele candidate fiind bacteriile extremofile din zone total neprielnice vieţii, cum ar fi arealul protejat Dry Valleys de lângă staţia de cercetare McMurdo în Antarctica, cu temperaturi de minus -40 de grade Celsius, precipitaţii foarte puţine şi o puternică radiaţie UV.

Unul dintre deschizătorii de drum în acest domeniu este astrobiologul Chris McKay, colaborator al NASA, acesta desfăşurând încă din 2004 studii în Antarctica, dar şi în deşertul Atacama, Siberia şi Sahara.

Aparatură de tip spectrofotometric şi laser UV folosită de el în expediţii în 2004-2005 pentru detecţia culturilor microbiene pe mostrele de roci din aceste medii ostile a stat la baza noii generaţii de analizoare, ce au dotat robotul marţian Curiosity în 2012, Mckay devenind coordonatorul programului spaţial Curiosity pe partea de astrobiologie.

VI. ACTANŢI ECOPOIETICI

Am văzut aşadar câteva dintre direcţiile speculative ce au în centru terraformarea şi ecopoieza, precum şi o ipoteza mai îndrăzneaţă pornită de la analiza dezvoltării complexităţii genomului organismelor de pe Terra.

În continuare dorim să expunem câteva detalii despre bacteriile candidate la rolul de actanţi ecopoietici, lista nefiind exhaustivă şi putând fi deschisă şi altor microorganisme:

1. Acidithiobacillus thiooxidans, bacterie extremofilă terestră, ce are sulful ca sursă principala de energie, nefiind capabilă de fotosinteză, ci preferând reacţiile chimice şi căldura degajată în preajma conurilor vulcanice şi izvoarelor termale, terestre sau submarine. Ele ar putea coloniza zonele vulcanice încă active (restrânse ca suprafaţă) de pe Marte în interiorul unor formaţiuni ce oferă protecţie, cum sunt tunelele de lavă, la adăpost de radiaţiile UV cosmice.

2. Chroococcidiopsis, forme arhaice de cianobacterii, întâlnite în deşerturile reci de pe Terra, foarte rezistente la uscăciune, variaţii de temperatură şi salinitate, radiaţii UV. Sunt capabile de fotosinteză, consumă CO_2 şi eliberează O_2 ,păstrându-şi proprietăţile în condiţii extreme (au rezistat peste un an în incinte neprotejate de pe Staţia Spaţială Internaţională (experimentul Expose-R). Rezistenţa lor deosebită la radiaţii se explică prin setul de enzime ce le repară ADN-ul după fiecare agresiune. Această proprietate deosebită le face candidate la sistemele de regenerare a oxigenului de pe navele spaţiale ce vor călători spre Marte, iar setul lor enzimatic poate furniza soluţii pentru protecţia organismului uman împotriva radiaţiilor ionizante. (Friedman şi colab., 1995)

3. Matteia sp. (Friedman, 1993) este aleasă sa o susţină pe cea menţionată anterior, împărţind biotopul cu aceasta, ce are capacitatea de a rezista la uscăciune extremă şi să descompună carbonatul de calciu, transformând carbonul anorganic în carbon organic. De asemenea, fixează azotul din aer şi eliberează CO_2, util altor bacterii ecopoietice, cum ar fi Chroococcidiopsis.

4. Deinococcus radiodurans. Acesta este microbul cel mai rezistent la radiaţii. Rezistă la peste 5000 Gy în condiţiile în care 5 Gy ucid un om şi 200 Gy distrug bacteriile obişnuite. Are nevoie totuşi de oxigenul eliberat de alte bacterii. Setul enzimatic autoreparator pentru ADN este asemănător cu cel al Chroococcidiopsis, însă mult mai eficient, după unele studii.

5. Carnobacterium spp. În căutarea actanţilor ectopoetici ideali, astrobiologii au încercat să identifice bacterii ce au ca habitat natural permafrostul antarctic, ce seamănă foarte mult ca structură şi temperatură cu regolitul marţian, fiind rezistente de asemenea la presiune scăzută (cca.7 milibari) şi anoxie (lipsa oxigenului), simulând atmosfera marţiană .Aşa s-a ajuns la un grup de bacterii Gram-pozitive din genul Carnobacterium. Cercetările şi simulările cu acestea sunt în cur, atât în SUA, cât şi în Europa.

6. Actanţi de origine xenogenetică, microbi de sinteză, adaptaţi perfect condiţiilor marţiene, posedând un set enzimatic rezistent la agresiunile radiaţiilor cosmice ce pârjolesc în prezent suprafaţa Planetei Roşii. Ar semăna probabil cu anterior pomenitul Deinococcus radiodurans, dar cu genom sintetic bazat probabil pe ATN, AHN, AGN în loc de ADN, voit incapabil de schimb genetic cu organismele de pe Marte.

Candidaţii finali pentru cursa marţiană a terraformării sunt supuşi în prezent unui atent proces de evaluare în laboratoare terestre ce imită condiţiile de pe Marte (unul al NASA şi unul al ESA, aflat în Germania) şi chiar în laboratoare din spaţiul extraterestru. Un astfel de exemplu este laboratorul ESA - Expose-R, de pe Staţia Spaţială Internaţională (ISS).

VII. CONCLUZII

Colonizarea sistemului solar poate începe în secolul XXI în variate moduri.

Modul agresiv, medieval, gen vânătoare de comori, promovat deja de trusturile transnaţionale implicate în tehnologia spaţială sau de state aflate în criză de resurse, cum ar fi SUA sau China, va propaga la scară cosmică istoria Lumii Noi cotropită de conchistadori.

Modul ecologic, ecopoetic, poate oferi soluţia ideală, iar primii paşi în acest demers îi facem deja de ceva timp la noi acasă, pe Terra (vezi Proiectele Biodome, Desertec, Seawater Greenhouse).

Un exemplu funcţional de terraformare este deja folosit de câţiva ani în zone deşertice de pe Terra. Se numeşte Seawater Greenhouse şi fost inventat de Charlie Paton, un arhitect şi designer britanic. În acest moment proiectele sale, bazate pe energie solară şi gradientul de temperatură dintre apa de mare de la suprafaţă şi cea de la adâncime, funcţionează în Gran Canaria, Oman, Abu Dhabi, dând naştere unor oaze pline de verdeaţă în zone de litoral deşertic specifice Peninsulei Arabe sau Africii de Nord.

Există, de asemenea, în bazele de cercetare din Antarctica programe ştiinţifice ce folosesc culturi bacteriene extremofile, studiate în condiţii climatice similare celor de pe Marte. Staţia Spaţială Internaţională găzduieşte din 2010 astfel de experimente, ce vizează rezistenţă unor culturi de microbi terraformatori la radiaţii şi microgravitaţie.

Drumul spre Marte începe, aşadar, din Antarctica şi Sahara...

MARIANO MARTÍN RODRÍGUEZ

ANTÓNIO DE MACEDO ŞI TEOLOGIA CA ŞTIINȚĂ A NATURII ÎN LITERATURA ŞTIINȚIFICO-FANTASTICĂ CONTEMPORANĂ

Folosirea literară a moștenirii Teologiei creștine (paradis și infern, îngeri și demoni, divinitatea și esența ei etc.) este o tradiție răspândită în Europa din Antichitate până în zilele noastre. Universul a ceea ce s-ar putea denumi fantazie teologică a inspirat întregi genuri literare, ca și viziunile de dincolo de moarte, ce ajunseseră la apogeu în Divina *Commedia* a lui Dante Alighieri, în urma precedentelor clasice precum mitul platonic al lui Er. Aceste descrieri ale paradisului, infernului și purgatoriului nu au dispărut o dată cu opera măestra al geniului toscan, în ciuda a ceea ce au afirmat unii[1], și iată că există „El sueño del infierno" (*Sueños y discursos*, 1627), a lui Francisco de Quevedo, și multele sale adaptări europene care demonstrează acest lucru. Viziunea teologică, constând în descrierea locurilor de dincolo de moarte de către un personaj-martor s-a practicat chiar în epoca contemporană, ca și manifestare ficțională din partea autorilor *canonici*[2], și, de asemenea, ca și presupus raport factual cu intenții apologetice pentru un public necritic, care a garantat succesul unor titluri precum *A Travel Guide to Heaven* (2003) a lui Anthony Destefano. La rândul său, demonologia nu a rămas în urmă în rolul ei inspirator și va fi de ajuns să ne amintim legenda lui Faust și numeroasele invenții literare de pacte diabolice pentru a înțelege importanța sa în imaginarul occidental. În actualitate sunt îngerii ,cei ce par să fi ocupat centrul scenei, cel puțin în cultura populară actuală, dacă trebuie să judecăm după succesul seriilor de *best-seller* precum *The Fallen* (2003-2004) a lui Thomas E. Sniegoski, deși nu lipsesc exemplele de angeologie în literatura exigentă modernă, precum *La Révolte des anges* (1914), a lui Anatole France. Totodată, însuși Dumnezeul Creștinismului a devenit în mod modern un personaj de ficțiune în cărți precum *La tournée de Dios* (1932), a lui Enrique Jardiel Poncela. Pe scurt, Teologia încă reprezintă un izvor de cronotopi și idei pentru scriitorii interesați de crearea unor lumi ficționale *nerealiste*, astfel încât chiar s-ar putea considera una dintre marile ramuri ale ficțiunii imaginarului, paralelă celei magice, mitologice, fantastice și științifico-fantastice, care este poate cea cu care are cele mai multe elemente în comun, în special caracterul său predominant rațional și ontologic concret. De fapt, supranaturalul teologic pare să aibă mai puține în comun cu arbitrarietatea magiei basmelor și a *fantasy*-ei predominante în lumea anglosaxonă și care a marginalizat tradiția arheo-speculativă latino-europeană[1], din moment ce reflecția teologică a limitat domeniul fanteziei prin legi deduse *rațional* din Scripturi până ce au devenit „science de la foi" [știința credinței][2]. A eliminat astfel gândirea magică pe care se fundează magicul, de care, de asemenea, se deosebește pentru că nu trimite la un *in illo tempore* mitic, ci se desfășoară într-un prezent care îi adaugă un supliment de efect de realitate.

Motivele fantaziei teologice (sau *teoficțiune*, dacă se acceptă acest neologism comod) provin dintr-un fond mitologic (biblicul în creștinism, hindusul în budism, etc.), dar nu mai este vorba despre a repovesti vechile fabule într-o formă mai mult sau mai puțin originală, ci doar profită de acel fond ca de una dintre sursele enciclopediei ficționale utilizată în scopul unor noi invenții, într-un context clar situat în Istorie. Călătoria supranaturală a lui Dante se întâmplă într-un moment bine stabilit, nu în anistoria mitului.

Teoficțiunea, de asemenea, se deosebește în mod clar de fantastic. Apariția figurilor teologice (demoni, îngeri etc.) într-o lume ficțională ce se prezintă ca un reflex al lumii noastre empirice nu dă naștere unui conflict ontologic,

1 După cum afirmă Eileen Gardener în „Introducerea" sa la *Visions of Heaven & Hell before Dante*, New York, NY, Italica Press, 1989, pp. XI-XXIX, „[t]he genre of medieval visions of heaven and hell culminates with Dante's *Divine Comedy*. [...] Dante was able to prepare a cohesive, imaginative, literary and brilliant summation of the subject. After him the topic, in effect, dies" [genul viziunilor medievale ale paradisului și infernului culminează cu *Divina Comedie* a lui Dante. (...) Dante a fost capabil să pregătească un compendiu coeziv, imaginativ, literar și genial a subiectului. După acesta, tema, de fapt, moare] (pp. XXVI-XXVII).

2 A se vedea o listă scurtă de viziuni de dincolo de moarte moderne scrise de mai mulți autori *canonici* în literaturile anglosaxone și romanice: „In the Wrong Paradise" (1883; *In the Wrong Paradise and Other Stories*, 1886), a lui Andrew Lang; *Captain Stormfield's Visit to Heaven* (1907/1908), a lui Mark Twain; *Parliamo tanto di me* (1931), a lui Cesare Zavattini; „Oltretomba americano" (*L'epidemia*, 1944), a lui Alberto Moravia, și un clasic retoroman, „Correspondenza col purgatieri" (*Il saltar dils morts*, 1982), a lui Ursicin G. G. Derungs.

nici îndoielii (legate de modul de interpretare a faptelor) specifice literaturii fantastice, ce se poate caracteriza ca și „cea care prezintă sub formă de probleme fapte anormale, nenaturale sau ireale în contrast cu chestiuni reale, normale și naturale”[3]. Ființele spirituale ale teoficțiunii nu doar se manifestă într-un mod perceptibil pentru ochii martorului povestitor al faptelor, ci existența lor se postulează ca neîndoielnică în spațiul ficțiunii, fiind dotate cu o materialitate nu mai puțin perceptilă, chiar dacă paradoxală. Această concizie tinde să reducă în practică dimensiunea supranaturală. Aceasta se manifestă în mod punctual (de exemplu, miracolul oferit prin pactul diabolic), și nu sistematic, ca și în magia din *fantasy*. Inclusiv se disimulează, când apare perfect naturală în viziunile teologice, de exemplu, în cele în care ceea ce este supranatural pentru martor apare ca și perfect natural în acel spațiu de dincolo de moarte. Din acest punct de vedere, s-ar putea susține includerea sa nu doar în ficțiunea speculativă, înțeleasă ca un ansamblu de genuri tematice care respectă în aparență legile rațiunii în desfășurarea sa imaginativă, ci chiar în ficțiunea științifică propriu-zisă. Aceasta a fost definită de Fernando Ángel Moreno ca și „Gen de ficțiune proiectivă bazată pe elemente non-supranaturale”[4]. În această privință, am putea să ne întrebăm dacă acțiunile divine (inclusiv cele angelice și diabolice, prin împuternicire) sunt *supranaturale* pentru Natura divină... Pe de altă parte, elementul proiectiv trimite la un proces de extrapolare sau analogie ce generează o lume ficțională conformă cu metoda științifică, o metodă ce nu se limitează la empirismul științelor naturii, ci este aplicată, de asemenea, de către științele umane și divine, și între ele întocmai și Teologia. Din acest punct de vedere, teoficțiunea ar putea fi, de asemenea, science-fiction. Cel puțin, aceasta din urmă a înglobat cu frecvență teologicul, în ciuda materialismului și naturalismului unui tip de ficțiune născută împreună cu Revoluția Industrială și secularizarea modernă. După cum a declarat unul dintre cei mai mari erudiți ai domeniului științifico-fantastic[5]:

> Familiar definitions of SF imply that there is nothing more alien to its concerns than religion. However, many of the roots of Proto SF are embedded in traditions of speculative fiction closely associated with the religious imagination, and contemporary sf recovered a strong interest in certain mystical and transcendental themes and images when it moved beyond the Taboos imposed by the Pulp magazines. Modern sf frequently confronts age-old speculative issues associated with metaphysics and theology – partly because science itself has abandoned them. Speculative fiction always tends to go beyond the merely empirical matters with which pragmatic scientists concern themselves; perhaps something called "science" fiction ought not to include metaphysical fiction, but the genre as constituted obviously does.[6]

Totuși, ar fi în mod sigur abuziv dintr-un punct de vedere istoric înlăturarea diferențelor dintre ficțiunea științifică și teologie. Chiar dacă aparteneța celei din urmă la cea dintâi ar fi defensibilă, adevărul e că ambele s-au diferențiat întotdeauna în cadrul global al literaturii speculative, chiar din Antichitate, când Favonius a confruntat viziunea teologică a lui Er celei cosmice seculare din visul lui Scipio ciceronianul[7]. Science-fictionul este un lucru al acestei lumi (sau univers) material; teoficțiunea este din altă lume, din lumea de dincolo spirituală mai departe de sfera stelelor fixe. Chiar dacă ambele lucruri se abordează rațional în aceste două tradiții literare paralele, spiritualul împotriva materialului este de obicei trăsătura distinctivă esențială în scopuri clasificatoare, ceea ce la rândul său se traduce în distribuția și recepția sa diferită, în general diferențiate, cel puțin până la apariția unui fenomen relativ recent ce a dărâmat acea barieră dintre cele două tipuri de lumi.

În timp ce tratamentul figurilor și motivelor teologice nu se îndoia în teoficțiunea tradițională de caracterul lor ca entități existente în mod fantastic într-o dimensiune diferită de cea fizică sau natural cuantificabilă și accesibilă prin simțuri, mai multe ficțiuni remarcabile contemporane prezintă o moștenire teologică ce secularizează mitul ființelor sau realităților *celeilalte vieți* prin postularea existenței lor într-un plan sensibil, ce se poate înțelege, în consecință, prin metoda științelor naturale. Ar fi vorba atunci de o Teologie literal naturală într-o lume posibil construită a lucrării, din moment ce divinul apare ca un obiect de studiu, în care dimensiunea spirituală *se naturalizează*. *Novumul* acestor ficțiuni științifice consistă adesea în revelația materialității literale a divinului, prin care ajunge să poate fi subiectul experimentării și intervenției umane, în modul științelor *dure*. Aceasta nu înseamnă nimic, cu toate, că i se distorsonează esența. Nu ne situăm în fața unor refutări iconoclastice și ireverențioase a ideilor religioase, ci mai degrabă în fața unei tentative de fuzionare. Deși materiale, manifestările divine

3 Chiar dacă succesul mondial al fanteziei lui Tolkien a configurat canonul predominant al lui *fantasy*, al cărui nume anglosaxon chiar se importă pur și simplu, ficțiunile care se desfășoară în țări imaginare cu aspect vechi sau protoistoric, ai căror locuitori au credințe și obiceiuri exotic-imaginative, au fost foarte răspândite în Europa latină. Multe dintre ele ignoră total magia, insistând mai degrabă pe componentul verosimilității istorice și arheologice din cadrul imaginarului și recurgând des la retorica științelor umane. Printre exemplele remarcabile ce s-ar putea aminti, se numără opere precum *Il deserto dei tartari* (1940), a lui Dino Buzzati; *Le Rivage des Syrtes* (1951), a lui Julien Gracq; ficțiunea istorică *La Gloire de l'Empire* (1971), a lui Jean d'Ormesson; *Escuela de mandarines* (1974), a lui Miguel Espinosa, și *El testimonio de Yarfoz* (1986), a lui Rafael Sánchez Ferlosio

4 Așa o numește Claude Geffré în secțiunea sa (pp. 489b-493-c) de la înregistrarea „Théologie” din *Encyclopedia Universalis*, vol. 22, Paris, Encyclopaedia Universalis, 1994, pp. 488b-498a.

5 "cea care prezintă sub formă de probleme fapte anormale, nenaturale sau ireale în contrast cu chestiuni reale, normale și naturale", în Ana María Barrenechea, *Ensayo de una tipología de la literatura fantástica*, Caracas, Monte Ávila, 1978, p. 90. Folosirea expresiei „nenatural" pare reușită, din moment ce în acest mod nu se mai confundă cu supranaturalul din religie.

6 "gen de ficțiune proiectivă bazată pe elemente non-supranaturale", în *Teoría de la literatura de ciencia ficción. Poética y retórica de lo prospectivo*, Vitoria, Portal, 2010, p. 107.

7 Brian Stableford, „Religion", în John Clute și Peter Nicholls (eds.), *The Encyclopedia of Science Fiction*, New York, NY, St. Martin's Griffin, 1995, pp. 1000-1003, în p. 1000.

continuă să respecte regulile lor proprii, așa cum le postulează Teologia. Pur și simplu, regulile înainte neverificabile în mod material, pentru că se bazau pe credință, capătă caracter de legi naturale, astfel încât science-fictionul teologic devine *hard science fiction*. Câteva exemple pot servi pentru exemplificare.

În „24 marzo 1958" (*Il crollo de la Baliverna*), a lui Dino Buzzati, explorarea spațiului se ciocnește de o limită de netrecut: paradisul creștin, conform imaginii populare și tradiționale, ce ar fi situat în spațiul exterior peste capetele noastre, adică ar fi un paradis la ale cărui limite s-ar putea ajunge cu o rachetă, până la punctul de a putea asculta cu urechile muritoare cântecele binecuvântaților... După acest precursor, al cărui semnificat ar putea fi anti-tehnologic în mod simbolic, Teologia ca și știință a naturii se consolidează datorită mai multor povestiri de un înalt nivel literar, care, în apropiere de schimbarea mileniului, explorează posibilitățile acestei noi abordări teoștiințifice. Printre ele, se remarcă, prin recunoașterea de care s-a bucurat, una cuprinsă în volumul *Stories of Your Life and Others* (2002), a lui Ted Chiang, în a cărui producție reprezintă un punct de reper recunoscut, având câștigate marile premii ale science-fictionului anglosaxon (Hugo, Nebula și Locus). „Hell is the Absence of God" (2001) prezintă o lume foarte asemănătoare celei prezente, dar în care este posibilă perceperea prin simțuri a paradisului și infernului, astfel încât se știe cu siguranță cine a fost condamnat sau salvat, iar îngerii și demonii circulă pe Pământ de asemenea într-o formă perceptibilă, deși cu diferența că manifestările angelice sunt de obicei catastrofice, iar, uneori, și salvatoare. În această lume ficțională, căutarea de către protagonist a unui mod de a se reîntâlni cu soția sa în paradis, se rezolvă într-o formă tragic ambiguă, care confirmă și chestionează deodată principiul obligației iubirii necondiționate pentru Dumnezeu. Această ambiguitate, care îi conferă povestirii lui Chiang o excepțională capacitate de stimulare a reflecției în cadrul unei estetici a dublului sublim teologic și științifico-fantastic, este mai puțin însemnată în alte ficțiuni contemporane de acest tip, deși nu sunt mai puțin bogate emoțional și intelectual. De exemplu, „Habítame y que el tiempo me hiele" (1999, cuprins ca și apendice al nuvelei din 2009 *La última noche de Hipatia* și în antologia personală *Dulces dieciséis y otros relatos*, 2014), a lui Eduardo Vaquerizo, prezintă originalitatea de a nu utiliza teologia creștină, ci cea budistă, ca bază a povestirii sale. Niște călători temporali observă îngroziți și fascinați spectacolul unei nirvana universale, a unei stări de comuniune și fericire supremă, care transformă omenirea într-un uriaș furnicar de ființe iluminate, care, chiar fără tehnologie, distrug Pământul. Modul de abordare științifico-fantastic consistă în faptul că această nirvana nu este o stare obținută printr-un efort spiritual, ci rezultatul unui virus extrem de contagios. Fericirea așa obținută este un soi de fenomen natural catastrofic, un opium al poporului ridicat la puterea infinită ce indică funcția consolatoare a religiei, dar și consecințele ei alienante.

O viziune chiar mai întunecată asupra religiei, deși nuanțată de o concepție a omenirii nu mai puțin întunecată, este cea prezentată de cele două principale narațiuni teoștiințifice ale lui António de Macedo, ambele anterioare celei celebre a lui Ted Chiang. Macedo, care trebuie considerat unul dintre maeștrii ficțiunii speculative portugheze, este mai puțin cunoscut decât merită în mediiile science-fictionului internațional fără îndoială datorită obscurității limbii sale în aceste medii. Macedo, născut în 1931 și exponent al ultimei generații moderne, se bucură de o înaltă considerație ca și cineast printre cei mai importanți din *Novo Cinema* din Portugalia, în timp ce nu a avut parte de aceeași faimă cu activitatea sa literară, care a înlocuit-o pe cea cinematografică, începând cu publicarea lui *O limite de Rudzky e outras histórias* în 1992, probabil din cauza succesului și considerației reduse pe care o au în Portugalia science-fictionul și ficțiunea fantastică, așa cum însuși Macedo a semnalat[8] și în ciuda muncii de apărare a acestor genuri dusă de unul dintre cultivatorii lor cei mai iluștrii, José Saramago, a cărui cărți *O Ano de 1993* (1975) și *Ensaio sobre a Cegueira* (1995) sunt fiecare în parte clasice ale acestui gen. Totuși, cele trei nuvele scurte ce constituie volumul citat denotă un grad de angajament cu calitatea literară nu mai mic decât cel demonstrat de Macedo în creația sa cinemtografică, după cum indică varietatea discursurilor retorice utilizate în povestirea care dă numele colecției și interesul ideii sale.

„O limite de Rudzky" este scris ca și o succesiune de rapoarte prezentate de un angajat superiorului său ierarhic, căruia i se adresează cu apelative enigmatice până ce se descoperă în ultimul rând că este vorba despre același tip de corespondență ca într-o ficțiune franceză cu structură și abordare similare, „Opération Pucelle»" (*Diable, Dieu et autres contes de menterie*, 1965), a lui Pierre Gripari. Rapoartele povestesc procesul de descoperire de către omul de știință Rudzky și echipa sa, într-un institutut de cercetare din Lisabona, a unei materii capabile să compenseze forța gravitației, deși doar în cadrul unor limite care abia permit construirea unui scuter zburător la înălțime joasă. Îndoielile comunității științifice în legătură cu această breșă în legile naturale se transformă într-un scandal, când alt instrument dezvoltat în același institut pentru studiul neutrinilor, «neutrinoscopul», arată că fenomenul se datorează faptului că substanța configura în aparat un semn cabalistic ce impiedică demonii să acționeze. Concluzia care se impune este următoarea[9]:

8 Definițiile cunoscute ale science-fictionului implică că nu există nimic mai îndepărtat de preocupările sale decât religia. Totuși, multe dintre rădăcinile literaturii protoștiințifico-fantastice sunt înrădăcinate în tradiția ficțiunii speculative strâns legate de imaginația religioasă, și science-fictionul contemporan a recăpătat un interes puternic pentru anumite imagini și teme mistice și transcendente, după ce a depășit tabuurile impuse de revistele *pulp*. Science-fictionul modern abordează adesea chestiuni speculative îndepărtate asociate metafizicii și teologiei, în parte pentru că însăși știința le-a abandonat. Ficțiunea speculativă întotdeauna tinde să meargă mai departe de chestiunile pur empirice de care se ocupă oamenii de știință pragmatici; poate ceva numit „science"-fiction nu ar trebui să includă ficțiunea metafizică, dar genul, așa cum este construit, o face în mod evident.

9 "Când, imitându-l pe Plato, Cicero a scris un tratat despre lucrul public, de asemenea a repovestit episodul învierii lui Er din Pamphylia (care, după cum se spune, după ce a fost pus pe rug, a retrăit și a dezvăluit multe mistere din lumea morților). Totuși, în loc să inventeze o ficțiune incredibilă, cum a făcut predecesorul său, Cicero a folosit o fabulă oarecum rațională, imaginând un

> A gravidade, por exemplo, não é uma força, mas uma ausência de força, ou melhor, uma *anti-força*. A verdadeira força é ascensional: os anjos puxam as coisas (vivas e não-vivas) para cima, ou seja, afastam-nas dos planetas ou das massas densas maiores para lhes dar o sentido ascendente próprio da evolução cósmica: legiões de demónios, porém, agregados a cada ser, cada objecto e cada material, trabalham ininterruptamente para contrariar essa força elevatória – e os objectos descem em vez de subirem.[10]

Cum se descoperă tot așa că electricitatea și magnetismul nu sunt mai puțin lucrări demonice, dubla consecință este că științele dure se dărâmă, în timp ce Teologia trebuie să ocupe locul său, o Teologie care rezultă a fi adevărata explicație *materialistă* a universului. Nici asta nu mulțumește religia oficială, din moment ce se demonstrează în mod matematic că, fiind imposibil de a trece peste limita lui Rudzky, sufletele trebuie să se întoarcă pe Pământ reîncarnate, cu consecventa criză dogmatică a Bisericii. În acest fel, Macedo distruge știința cu arma științei, în timp ce religia, confirmată cu fundații atât de solide, oferă o panoramă a universului de tip gnostic ce distruge și certitudinile și consolările religiei oficiale. Ironia acestei situații apare pusă în evidență în planul exprimării nu doar prin tonul distanțat al rapoartelor micului diavol către „Venerábel Mestre Lúcifer" [Venerabilul Maestru Lucifer], ci și prin reproducerea de documente ca procese verbale de ședințe ale grupului de cercetare și, în special, rubrici jurnalistice din medii atât de diferite ca și *Revista de Ciência* și *L'Osservatore Romano*, a căror viziuni asupra celor întâmplate introduc o pluralitate de perspective, care, adăugată comicității ireverențioase a perspectivei adoptate și stilului mucalit nu în puține pasaje, face din text o mostră foarte interesantă de text carnavalesc, foarte adecvat inconoclastiei sale față de idolii atât ai științelor *dure* cât și ai Teologiei.

Umorul negru din „O limite de Rudzky" se intensifică în următoarea povestire teoștiintifică a lui Macedo, „As baratas morrem de costas" (1999), publicată cu alte povestiri și nuvela cu titlul din volumul *O Cipreste Apaixonado* (2000). Ca și în povestirea anterioară, „«As baratas morrem de costas»" evită forma romanescă convențională prin prezentarea sa ca o memorie istorică a unuia dintre protagoniștii întâmplării care, practic, termină Istoria umană, în beneficiul unor cititori extratereștrii ipotetici, dacă cumva nu continuă acea Istorie, pentru că finalul este (relativ) deschis. Procedeul discursiv al raportului la prima persoană, chiar dacă se presupune obiectiv datorită retoricii sale istoriografice, introduce o viziune ce trebuie interpretată ca și distorsionată a unei lumi avansate din punct de vedere tehnologic, și, în același timp, golită de valorile cărora pare indirect a le duce dorul vocea naratoare. Printre ele, cea considerată fundamentală este conștiința transcendenței morale încarnată în figurile teologice. În linia clasică a gnosticismului, este vorba de a nu uita că lumea adăpostește răul în mod intrinsec. Punerea în paranteză a Teologiei de către triumful complet al lumii viitoare evocat de științele naturii și erodarea în consecință a credinței, substituită în funcțiile lor existențiale de produse stupefiante din *narcobaruri*, doar servește pentru a disimula acea răutate, pentru a distrage persoanele de la acțiunea persistentă a Răului. Citatele din cartea lui Iov și a Faust-ului lui Goethe servesc pentru a indica că Dumnezeu a lipsit din acea lume și că le-a dat mână liberă forțelor satanice, al căror succes, cel mai mare, de fapt, este cel de a fi convins omul de presupusa sa inexistență.

În această societate hipertehnicizată și prezidată de știință, descoperirea unui mecanism de teleportare, înseamnă, în același timp, culmea idealului de progres tehnoștiințific neîntrerupt și demonstrarea clară că dimensiunea spirituală are o realitate sensibilă echivalentă celei fizice, deși aici nu se poate demonstra decât prin mijloace indirecte. Teleportarea doar transportă învelișul fizic, în timp ce lasă afară sufletul în timpul procesului, astfel încât corpul poate fi ocupat de forțele demonice în așteptare. Posedările diabolice ale celor teleportați se manifestă în forme variate, ale căror descriere de către scriitor temperează posibila oroare a crimelor comise printr-un umor mai degrabă macabru, ca în scena în care un șef de stat își obligă invitații, sub amenințarea cu pistolul militar, să termine un banchet cu alimente servite în strictă ordine alfabetică, ca o versiune ironic revizuită a orgiilor din imaginea literară a Romei decadente, totul acompaniat de duhoarea de sulf, care, conform tradiției, este proprie dracului.

În acest context, mentalitatea științifică este incapabilă inclusiv să recunoască rădăcina problemei, spre diferență de un alchimist, adică, un reprezentant al cunoștințelor ezoterice reprimate, împreună cu cele teologice, de către tehno-știința predominantă. Totuși, această cunoștință rezultă a fi cea care corespunde cel mai bine realității empirice. Ca și în „O limite de Rudzky", progresul științific a dus la confirmarea a ceea ce știința a tins s-o înlocuiască. Printr-un procedeu diferit, deși analog celui prezentat în povestirea anterioară, lumea se dezvăluie, în materialismul său cel mai profund, ca și regatul spiritelor teologice ale răului. Totuși, aici nici această descoperire nu anulează metoda științifică, nici științele naturii, ci adaugă în mod simplu Teologia numărului acelora. De fapt, posedările au deodată o explicație fizică și ezoterică (prezența fierului în sânge, care atrage în special pe dracii), în timp ce soluția sa este de asemenea fizică, pentru că ar ajunge înlocuirea fierului cu cuprul, metal angelic, pentru ca posedările să fie făcute de spirite iubitoa-

vis ingenios". Originalul latin spune: „Imitatione Platonis Cicero de re publica scribens locum etiam de Eris Pamphylii reditu in uitam, qui, ut ait, in rogo impositus reuixisset multaque de inferis secreta narrasset, non fabulosa, ut ille, assimulatione commentus est, sed sollertis somnii rationabili quadam imaginatione composuit", în Favonius Eulogius, *Disputatio de Somnio Scipionis*, Bruxelles, Latomus, 1957, p. 13.

10 A se vedea despre subiect în studiul său „Los mundos imaginarios de la literatura fantástica portuguesa", Hélice, II, 3 (2014), pp. 33-49. Este o traducere adaptată a lui „Os mundos imaginários do fantástico português", articol publicat în numerele 8 (2010) și 9 (2011) a revistei *Bang!* O amplă panoramă a science-fictionului portughez apare în teza de doctorat a lui Isabel Mociño González intitulată *Estudo comparado da narrativa infantil e xuvenil de ficción científica nas literaturas galega e portuguesa*, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela, 2011, care dedică câteva pagini (destul de incomplete) operei lui António de Macedo în acest gen (pp. 202-203 și 207).

re și frumoase. Acest procedeu ar implica o mutație radicală a ființelor umane, ce ar trebui să se transforme în drăguțele insecte din titlu.

Naratorul se află în centrul procesului de mutație pregătită, ce va merge până la capăt, dovedind că știința triumfă din nou. Omenirea devenită gândac scapă definitiv de demonii săi, deși consecințele nu sunt cele imaginate de către ucenicii de vrăjitori științifici, ce au subestimat din nou forța răului în lume. De aici, sfârșitul apocaliptic, dacă cazualitatea nu îl remediază. De aici viziunea pesimistă a ființei umane, ce se desprinde de istorie, deși medierea vocii istoricului-scriitor introduce un anumit grad de ambiguitate inteligentă, căci nu știm dacă tonul ironic și superior față de congenerii săi umani nu l-ar fi adoptat numita voce, pentru a reduce, umilindu-și victima, atrocitatea uriașului experiment la care omenirea întreagă a fost cobaiul său involuntar. În orice caz, rămâne subliniat pericolul ce atrage după sine o știință pur instrumentală și materialistă, a cărei victorie asupra obscurantismului teologic este, încă o dată, paradoxală. Teologia este o știință a naturii, de fapt, dar ce sunt postulatele pozitiviste și seculare ale științelor naturii, când apare un obiect material de studiu, ce părea că poate avea realitate doar prin credință și credințe neverificabile? Ambele moduri de abordare se anulează fără a se ajunge la o sinteză posibilă. Masacrul intelectual rezultant are scăpare doar în scepticism, sau în apocalipsa, care încheie ,,As baratas morrem de costas'', o apocalipsă similară celei evitate la mustață în povestirea teofictivă a lui Vaquerizo. La rândul său, Ted Chiang pare a urmări un echilibriu, în conformitate cu tendința sa metamodernă de integrare a contrarilor, dar finalul deznădăjduit al ,,Hell is the Absence of God'' contribuie la pesimismul general predominant al experimentelor ficționale teoștiințifice revizuite, un pesimism, altfel, frecvent în marea literatură contemporană, care rareori este consolantă. În orice caz, fuziunea dintre Teologie și science-fiction, în termenii aceștia din urmă, aduce în aceste exemple un stimul pentru reflecție, și nu doar asupra statutului diferitelor științe și cunoștințe. În afară de dimensiunea (anti)umană a acestor parabole teologico-științifico-fantastice, aceste ficțiuni sugerează porozitatea granițelor dintre diferitele genuri ale speculației literare raționale și îmbogățesc science-fictionul cu un gen nu foarte cultivat, dar de un enorm interes conceptual și estetic, și conform noului interes al ficțiunii pentru Teologie, ca și repertoriu de idei, mai mult decât ca fenomen de manifestare literară a credinței, așa cum era în romanul religios din secolul al XX-lea. Noua ficțiune teoștiințifică pare mai degrabă agnostică, evitând astfel capcanele angajării propagandiste a romanului religios, îndeplinind funcția celei mai bune ficțiuni speculative, aceea de a ne face să medităm, grație unor artefacte ficționale coerente și literar consistente, precum sunt cele propuse de António de Macedo.

Traducere de ***Claudia E. Stoian***

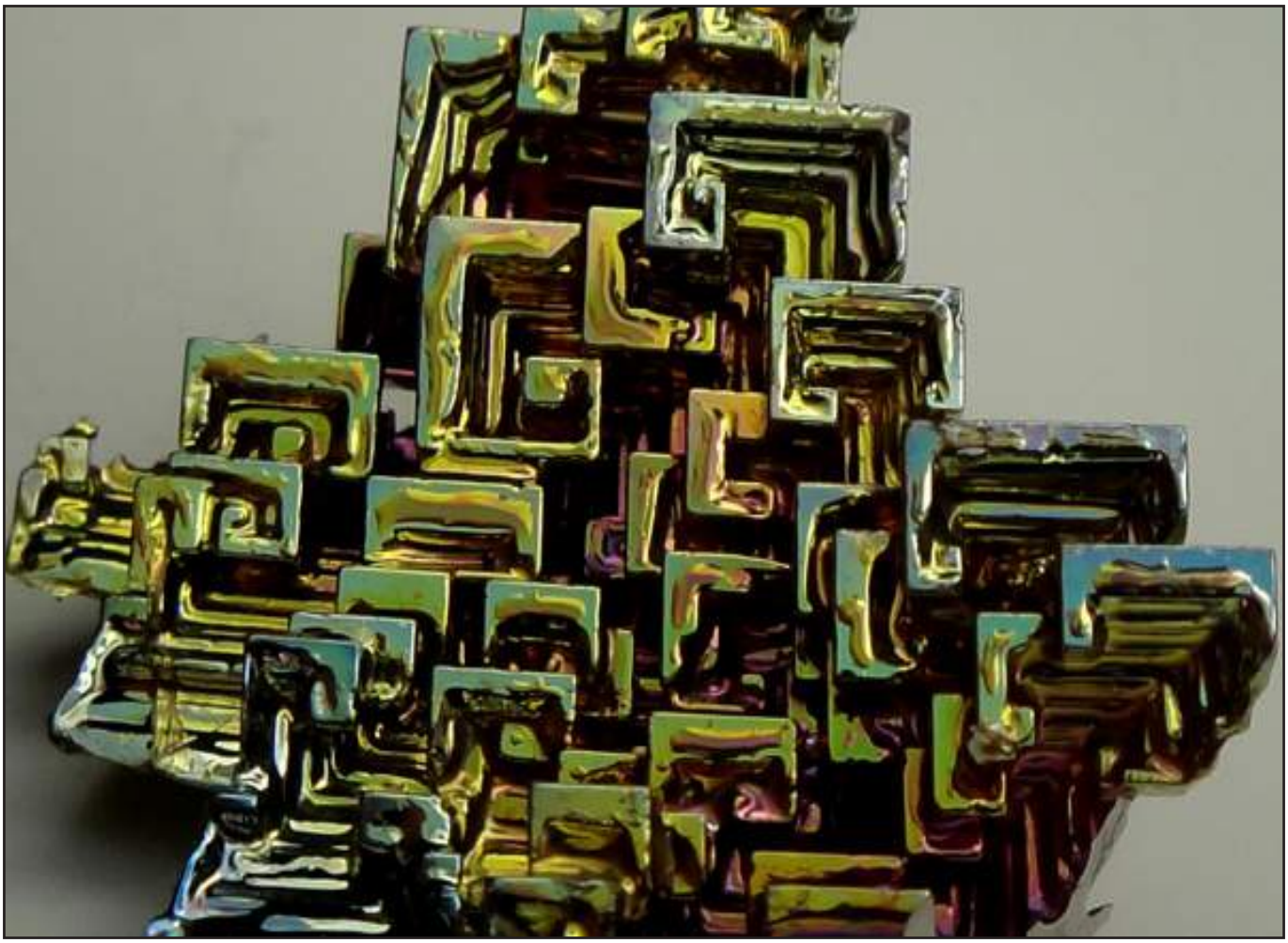

MIRCEA OPRIȚĂ

UTOPIE CU LOCALIZARE TROPICALĂ. O CAPODOPERĂ

1.

Printre multele fire ce țes romanul Ne vom întoarce în Muribecca, Sebastian A. Corn face să apară și o utopie insolită, pusă în seama locuitorilor junglei amazoniene. La prima vedere o astfel de opțiune n-ar avea puncte de contact cu utopiile clasice, aparținătoare culturii europene și, evident, de sorginte renascentistă; ceea ce se va dovedi în cele din urmă eronat. Prin gestul său, autorul sugerează că utopia poate apărea oriunde și oricând, în forme insolite, chiar dacă atestate doar de lumile imaginației și încadrate mai degrabă într-un context literar decât într-unul al realităților socio-umane cunoscute istoric.

Organizarea aceasta cu caracter utopic este rezervată, în mod surprinzător, unor indigeni retrași departe de civilizație și în bună măsură „nepacificați". În roman ei sunt identificați drept neamul Tuà, iar rolul ce li se atribuie este acela de paznici ai cetății secrete Muribecca – ocupație perfect compatibilă cu apartenența la o „lume de nicăieri", miezul oricărei utopii canonice. Înainte de a intra în profunzimea ideatică și mentalitară a societății care li se atribuie, să notăm că unele sugestii erup chiar și la nivelul superficial, al simplelor aparențe semnificative. Astfel, deși indigenii junglei tropicale respectă condiția adamică, înlocuind totuși frunza pudică prin mai practica teacă penianã, ei produc o stranie impresie de utopie vestimentară ca urmare a unor extrem de elaborate picturi corporale:

„N-aveau veșminte, dar păreau îmbrăcați din cauza desenelor colorate ce-i acopereau din cap până în picioare. Foloseau roșu din urucu, negru din jenipapo și albastru închis din ipep, dar mai aveau și verde, galben, alb, ba chiar și niște dungi în nuanțe ciclam. Desenele îi «îmbrăcau» în întregime, închipuind (ciudat !) uniforme și costume europene de modă veche, pictate meticulos. Cel ce părea șeful grupului avea pielea acoperită cu o uniformă colonială de ofițer, căreia nu-i lipseau epoleții, nasturii, fireturile și brandemburgurile ce petreceau redingota. Picioarele îi erau vopsite astfel încât înfățișau o pereche de pantaloni albaștri cu lampasuri roșii, strânși pe pulpă, vârâți în cizme lucioase, cu carâmbi de călărie – cizmele erau realizate cu atâta meșteșug, încât până și degetele căpeteniei (care, altminteri, umbla desculț) trebuiau privite cu multă atenție pentru a le distinge. Un altul părea să poarte o uniformă de poliție braziliană, așa cum văzuse François la Cuiaba și la Rio, având desenat pe șale chiar și un pistol negru strălucitor, iar două femei lăsau impresia că poartă fuste lungi, cenușii (șuvițele ce le atârnau de brâu erau cărunte) și cămăși albe, sobre, cu bumbi negri, după cum fusese moda la Bahia, la începutul anilor 1900."

Fără îndoială, ceea ce pentru noi ar fi doar pitoresc, pentru indigenii din Mato Grosso ține de magic, încât utopia lor nu poate fi înțeleasă fără această dimensiune supranaturală spre care se proiectează modelele din realitatea imediată, ori mai degrabă istorică, pe care o copiază. O dimensiune utopică și mai marcantă se ilustrează prin obiceiurile tribului Tuà, prin aspirațiile sale la perfecțiunea geometrică și socială din toate modelele de lume ideală propuse, de la Thomas Morus începând, de puzderia de adepți ai cetăților fericite care i-au urmat filozofului englez, până chiar în zilele noastre. Un cult al înțelepciunii și al echilibrului folositor societății caracterizează orice model utopic, iar interdicțiile unanim respectate au menirea să elimine abaterile de la regulile stabilite de societatea „înghețată" în interesul perpetuării ei prin timp. Astfel, satul Tuà are 90 de membri, număr relativ constant, chiar dacă locuitorii nu știu să numere. Colibele lor cu schelet din bambus și înveliș din frunze de bananier urmează și ele un anume desen imuabil, începând de la locuința liderilor de grup, căpetenia și șamanul „împreună cu nevestele lor".

„Prin casa lor (uriașă, adăpostind în fiecare noapte întregul trib, preț de câteva ore), prin casa lor, așadar, trecea o linie dreaptă care împărțea atât casa, cât și întregul sat în două părți egale. Linia era reînnoită cu un par în fiecare dimineață, despărțind spațiul de locuit al căpeteniei de cel

al șamanului. Linia respectivă se prelungea în afara casei sub forma unui șanț adânc de vreo 20 de centimetri, întreținut zi de zi, care se întindea pe direcția nord-sud până la marginea satului, adică până la perimetrul pe care fuseseră ridicate colibele membrilor de rând. Linia din casa mare împreună cu șanțul purtau numele de kiiturepe."

Topografia comunității se complică și cu detalii poate amuzante pentru noi, dar în ton cu spiritualitatea primitivă din care emană:

„Jumătatea satului aflată la vest de kiiturepe corespundea porțiunii de casă în care locuia șamanul și purta numele de iture. I se mai spunea și jumătatea bărbătească, în timp ce jumătatea estică, femeiască, se numea kipe și corespundea jumătății de casă în care trăia căpetenia. În casa centrală, însă, lucrurile stăteau pe dos, adică, jumătatea căpeteniei era cea bărbătească, deci iture, iar jumătatea șamanului era kipe, prin urmare, femeiască. Cu alte cuvinte, în jumătatea femeiască a satului se proiecta spațiul de locuit bărbătesc, al căpeteniei, în timp ce jumătatea bărbătească a satului găzduia spațiul casnic feminin, adică al șamanului. [...] În afara casei centrale, satul era alcătuit din 14 colibe în care locuiau cei 84 de membri obișnuiți ai tribului. Colibele erau dispuse circular și puteau fi construite și în jurul unui copac sau al unui tufiș, lucru care nu era valabil, însă, și pentru casa centrală – aceasta necesita, obligatoriu, un luminiș. Șapte colibe se aflau în partea iture și șapte în partea kipe, găzduind fiecare (în mod ideal) câte șase persoane: doi bunici, doi părinți și doi copii. Casele aparțineau femeilor (stăpâna casei era femeia cea mai bătrână), iar bărbatul era cel care pleca de acasă prin căsătorie, ducându-se totdeauna într-o casă situată de cealaltă parte a liniei kiiturepe. Astfel, un bărbat kipe se căsătorea mereu cu o femeie iture și viceversa."

Să ne amintim de numeroasele reguli instituite pe insula utopică a lui Morus, fie pentru a produce cadrul ideal al existenței umane, fie pentru a-i impune acesteia manifestările sănătoase și folositoare cerute de cadrul respectiv. Libertatea într-un asemenea scenariu e pură iluzie, dacă nu cumva trece drept sinonim pentru constrângerea asumată. Din rațiuni eugenice și de stabilitate socială, lucrurile importante din viața privată sunt vegheate, conduse, impuse de șaman și de căpetenie. Nu altfel se întâmpla în paternalismul și gerontocrația sub care se profilează utopia canonică.

„La momentul căsătoriei, bărbatul și femeia se întâlneau în casa mare, avea loc o scurtă ceremonie pe linia kiiturepe (pe care femeia n-avea voie s-o treacă), după care bărbatul traversa linia de demarcație și casa, trecând în partea cealaltă a satului. Femeilor nu le era permis, sub nicio formă, să traverseze casa căpeteniei și a șamanului – de fapt, le era interzis pe toată durata vieții să-și părăsească zona în care se născuseră și să ajungă, fie și doar din greșeală, în cealaltă."

Regulile și tabuurile vizează toate generațiile născute pe firul timpului și se răsfrâng, imuabile, de la una la alta, alcătuind un tablou social complicat. Infinit mai complicat decât ar fi dispuse să accepte prejudecățile noastre pentru o hoardă de sălbatici care vânează maimuțe și pume cu săgeți înmuiate în currara.

„Dacă la un moment dat, fie jumătatea kipe, fie cea iture aveau prea mulți copii, căpetenia și șamanul anunțau masi – adică situația specială în care grupul kipe, să zicem, era supus unei «politici» de control al nașterilor, prin contracepție, avort sau, pur și simplu, prin infanticid (acesta se practica și spontan, în cazul nașterilor de feți malformați), scopul fiind de a păstra «echilibrul demografic» între cele două jumătăți de sat. Din același motiv un cuplu se putea căsători doar atunci când una dintre jumătățile satului avea nevoie de membri, adică atunci când un bătrân murea sau i se apropia sfârșitul. În acest caz, o femeie din jumătatea respectivă primea permisiunea de a se mărita. Tot masi era anunțat și dacă, la un moment dat, apărea o disproporție între numărul băieților și al fetițelor din cele două jumătăți, situație care obliga la un schimb de copii, restabilindu-se, astfel, echilibrul pe sexe. În atari împrejurări, șamanul căpăta o importanță deosebită, el fiind cel care știa ce plante să dea femeilor ca să stimuleze nașterile de un anumit sex; tot el alegea copiii ce trebuiau să-și părăsească părinții naturali și să treacă dintr-o jumătate în alta, astfel încât să se evite, pe cât posibil, apariția unor cupluri endogame."

Utopia imaginată de Sebastian Corn se reflectă și asupra enigmaticei Cetăți Z (Muribecca), așezarea cu ziduri fără ferestre, ridicată simbolic, și asupra căreia planează interdicția de a fi locuită vreodată. Amintirile despre construcția ei ca act magic sunt transmise oral, așa cum se perpetuează, prin ritualuri narative nocturne, întreaga memorie colectivă a utopiei tropicale. Peste aceste elemente indigene, autorul romanului nu rezistă tentației de a suprapune și unele prefabricate culturale, prelungind utopia locului spre motivul mitologic al Atlantidei. Ba chiar al pre-Atlantidei: în memoria neamului Tuà, obârșiile acestuia s-ar afla într-un ținut polar, printre foci și urși albi, de unde, ca să-i scape de un blestem al uitării ce făcea existențele în mod exasperant repetabile, entitatea divină Mavu îi învață pe aleșii ei să migreze spre ținuturile calde și mănoase ale sudului planetar. Înainte de a se fixa în utopia statică, aceștia parcurg motivul rătăcirii: dar o rătăcire pe parcursul căreia neamul trăiește zorii civilizației umane, făurind Atlantida și răspândindu-și renumele în toată lumea veche, din Hiperboreea până în Babilon, Ierihon, Teba și Elada. Catastrofa atlantă apare ca o pedeapsă pentru încălcarea legământului cu Mavu, care le-ar fi interzis să construiască vreodată orașe, drumuri „și tot ceea ce mai împinge sufletul omenesc spre lâncezeală". Rătăcirea va continua cu traversarea oceanului, cu aventura de pe continentul american, strămoșii Tuà făurind acolo civilizațiile amerindiene, cu mărturiile lor în piatră cioplită și în legende. Ruina acestor civilizații e pusă tot în seama blestemului atras de încălcarea înțelegerilor divine. Refugiul ultim, în jungla Amazonului, reprezintă, pentru aceste personaje ale lui Sebastian A. Corn, și un refugiu mistic în inima utopiei.

2.

Ne place să credem că talentul exersat cu o răbdătoare tenacitate și, bineînțeles, cu inteligență, conduce în cele din urmă la rezultate de maximă valoare în ansamblul operei unui scriitor. Romanul Ne vom întoarce în Muribecca de Sebastian A. Corn (Editura Nemira, București, 2014) reprezintă din mai multe puncte de vedere o astfel de performanță. Întâi, ca volum fizic: cu cele peste 800 de pagini ale sale,

ocupă spațiul unei respectabile trilogii, ceea ce nu stă la îndemâna oricui și pretinde din partea autorului o forță epică ieșită din comun, cât și pricepere de constructor, de arhitect specializat în organizarea suprafețelor largi. Trilogia, formulă încă destul de rară la scriitorii noștri de SF, își are pretențiile ei subînțelese, flux amplu, intrigi complicate, un ritm care să îngăduie dezvoltarea personajelor și motivelor sub convențiile fixate inițial, dar și spre o rezolvare mai generală, cerută, chiar impusă de ansamblu. Nu e obligatoriu ca întreg ciclul să crească neabătut din rădăcina epică plantată în paginile primului volum, deși aceeași materie și chiar aceeași atmosferă se cer respectate. Multe se pot pierde pe traseu – personaje, situații, idei uitate ori pur și simplu abandonate – fără să li se simtă lipsa într-un context larg și remodelat de la volum la volum în tipare deliberat modificate. Așa ceva nu se mai permite unui roman ,,rotund'', cu început și încheiere între aceleași coperți, indiferent de amploarea subiectului său. Aici totul e sub reflector, liniile de forță ale lucrării străbat materialul de la un capăt la altul, planurile trebuie concepute temeinic, iar interacțiunea lor, inclusiv a personajelor ce fac legătura între diferitele etaje ale structurii, se cuvine să fie supusă unei logici impecabile. Nimic nu poate fi lăsat la voia întâmplării, orice improvizație sare în ochi, iar defectele de construcție și falsitățile de ton riscă să submineze, dacă nu chiar să compromită lucrarea.

Romanul lui Sebastian Corn performează și la acest capitol. Autorul a arătat și cu alte prilejuri (Cel mai înalt turn din Baabylon, Imperiul Marelui Graal) că se simte excelent în desfășurările ample, cu numeroase personaje și fire epice întrețesute complicat, cu îndrăznețe combinații tematice și rezolvări spectaculoase pe traseul unei intrigi menite să le aducă pe toate acestea împreună; să forțeze, cu alte cuvinte, bariere de care scriitura canonică se ferește prudent, iar preceptele teoretice tradiționale pun oficial traversarea lor sub interdicție. Ne vom întoarce în Muribecca și-a propus să facă întru totul credibil un edificiu literar unde planul realist al narațiunii coexistă cu cel al fabulosului mitic și de culturalitate simbolică, unde exotismul unei aventuri exploratorii aruncă punți între istoria consemnată cronicărește și contemporaneitatea noastră cu sensibile determinări geopolitice, iar personajele își schimbă cu ușurință costumația ,,civilizată'' cu cea a primitivității ancestrale, ori cu una de inspirație SF. Proiect ambițios, cu mari riscuri asumate, și care n-avea cum să reușească decât sub ochiul treaz al unui regizor cu experiență. Iar autorul romanului, aflat astăzi la nivelul superior al carierei sale literare, are experiența creatoare necesară și profită în mod remarcabil de ea.

La nivelul realist al acestei construcții, întâlnim un mănunchi de personaje constituind o familie rămuroasă, individualizată sub raport social, psihologic și mentalitar, cea a evreilor ruși Perelman. Nu merg cu încercarea de identificare a surselor până acolo încât să emit ipoteza că personajele lui Corn ar avea vreo legătură cu Grigori Perelman, care este astăzi un matematician eminent, deși cu toții își revendică drept spațiu identitar același Sankt Peterburg plin de istorie și de culoare pe harta Rusiei și a lumii globalizate din prezent. Cred că personajelor le este suficient propriul statut, atunci când nu trimit la modele care în mod deliberat guvernează mecanismul ficțiunii (cum este, în cazul de față, exploratorul englez Percy Fawcett). Fără a avea cu toții o pondere similară în contextul epic imaginat, Perelmanii din roman se înșiruie pe o scară temporală ce acoperă întreg secolul XX, ieșind cu capătul ei de sus în vecinătatea noastră imediată. Un străbunic centenar, comunist irecuperabil, fost tovarăș de tiranie politică și de idealuri cu Lenin și Troțki, ajunge să facă o umbră aproape comică bulversatelor realități ale Rusiei actuale. Fiul lui încă în stare de originalități comportamentale surprinzătoare este un ins aparent labil, ateu căzut la un moment dat în bigotism creștin-ortodox, pentru ca în cele din urmă să revină la mai vechile sale pretenții de liber-cugetător. Fiul fiului și tatăl altei serii de participanți frenetici la neastâmpăratele manifestări ale dinastiei familiale, Vladimir Perelman, este un arheolog prins între cariera de birou (,,călătorește din fotoliu în fotoliu'', cum e ironizat de bătrânii clanului) și marea sa pasiune pentru explorările de teren, cu localizare în jungla braziliană. Soția lui, Marusia, profesoară de franceză și ,,franțuzită'' precum odinioară aristocrația țaristă (a se revedea Război și pace de Lev Tolstoi), parcurge destinul senin și dezinhibat al unei femei cu tinerețea înscrisă pe rigidele coordonate sovietice și cu maturitatea lansată dincoace de perestroika, pe o linie de evoluție ce-i permite să ocolească abil clișeele comode ale epocii și să se comporte întrutotul verosimil, câștigând simpatia deplină a cititorului.

În fine, ultima generație adusă în scenă: copiii lor, cu nume de influență livresc-franceză, Lionel și François. Lionel, ofițer pe un submarin atomic detașat în Golful Persic și Mediterana în timpul războiului americano-afgan, dar efectuând și misiuni în Pacific, după cum îi cere milităria marinărească, îi servește autorului ca piesă într-un dispozitiv tehnic menit să proiecteze comunicarea prin sateliți asupra bazinului amazonian. Acolo se desfășoară acțiunea din prezentul romanului, chiar dacă întreruptă ritmic de rememorările făcute de personaje, pe rând, din diferite unghiuri de cuprindere, tocmai spre a pune ,,carne'' omenească pe o aventură arheologică altfel pândită de șablonul expedițiilor incitante. Contează mai puțin dacă, din străfundul oceanului și din corsetul greu de evitat al durelor legi militare, cineva ar putea cu adevărat, în circumstanțe normale, să spargă codurile sateliților în interesul familiei sale de exploratori fanatici porniți în căutarea enigmaticei cetăți Z (alt nume dat miticului ținut El Dorado). Lionel este ,,omul din cer'' care, substituindu-se GPS-ului, ghidează pașii alor săi și-i scoate adesea din impas, un fel de înger păzitor cu epoleți, manipulat la rândul său de forțe din umbră, eternele servicii secrete, interesate și ele de înțelegerea fenomenelor stranii născocite în roman.

În ce-l privește pe François, mezinul familiei și personajul principal la acest nivel ,,realist'' al narațiunii, lui i se confecționează o figură de adolescent rebel din Petersburg care ajunge să-și caute drumul spre maturizare în Mato Grosso, dincolo de Internetul acaparator și, totodată, în strânsă relație cu modul natural de existență în lume, descoperit la triburile de indigeni mai mult sau mai puțin pacificați. Inițial dependent de jocurile pe computer și de nevoia imperativă de a impresiona până la extaz fetele lumii civilizate prin niște mortale curse de biker (până și pe riscanta suprafață a Nevei înghețate), el își schimbă treptat personalitatea, ori

mai degrabă și-o găsește pe cea adevărată, confundându-se în cele din urmă cu misiunea metafizică spre care îl conduce implacabil aventura sa braziliană: aceea de veghetor, cu mentalitate cvasi-mistică, al tulburătorului mister numit Cetatea pierdută Z. În convertirea sa la o cauză ,,universală'', tânărul parcurge treptele inițierii de mână cu i-tonk (fratele de cruce) Kiauì din neamul Tuà, despre care nu știm exact în ce măsură este un indigen autentic, un descendent al europenilor, ori chiar al fabulosului neam atlant.

Tot în domeniul realității, dar al unei realități virate spre esoteric și enigmă, se mișcă legendara figură a lui Percival Fawcett, exploratorul victorian care a înflăcărat mințile urmașilor în suficientă măsură încât să-i caute zeci de ani, adesea cu prețul vieții lor, urmele prin jungla Amazonului, unde omul dispărea efectiv prin anii '20 din secolul trecut. Colonelul englez care l-a inspirat și pe Arthur Conan Doyle în scrierea romanului său Lumea pierdută, amândoi fiind la rândul lor inspirați de cercul ocult și teozofic al celebrei doamne Blavatski, bântuie obsesiv și mintea arheologului Vladimir Perelman. Ceea ce-i permite lui Sebastian Corn să-l evoce frecvent pe parcursul romanului său. Cine dorește să adâncească subiectul, are la dispoziție Wikipedia și cartea lui David Grann, The Lost City of Z: A Tale of Deadly Obsession in the Amazon, care, fără îndoială, i-au servit și autorului drept surse de documentare. Subiectul ,,mortalei obsesii'' constituie deja materia altui plan al romanului, cel ce reunește fantasticul cu utopia, și spre care s-ar putea spune că țintesc permanent amplele, detaliatele, extrem de convingătoarele (ca literatură) secvențe realiste. Z, sau Cetatea Muribecca, pendulează între realitate și vis, între motorul psihologic al unei prospectări arheologice și dorința fanatică, între șansa numită Schliemann și cuceritoarea ficțiune Indiana Jones. Sebastian Corn nu se mulțumește însă cu aceste sugestii culturale, el simte nevoia să amestece printre ele și o pretinsă legendă indigenă, străbătută de o surprinzătoare poezie a absurdului (cel puțin pentru mentalitatea raționalistă a omului civilizat). Cetatea secretă n-ar fi, astfel, fantezista acumulare de bogății râvnite de conchistadori, ci un experiment mistic cu țintă morală, pus la cale de zeitatea supremă Mavu pentru salvarea poporului său ales:

,,Tot pe atunci dădusem peste locul în care trăim și acum, iar Mavu, temându-se să nu ne smintim iarăși, ne poruncise să ridicăm acolo cuiaba [orașul, n.m.] de piatră, doar ca să avem mereu sub ochi ceea ce atrăgea blestemul neamului nostru. El ne-a zis așa:

– Să lăsați cuiaba asta neterminată și să nu stați în ea nicicând, dar s-o păziți ca pe ochii din cap.

Câțiva l-au întrebat:

– Și cum să construim cuiaba, Mavu? I-am alungat pe toți cei ce știau să ridice case, pe toți cei ce știau să sape, pe toți cei ce știau să cioplească și pe toți cei ce știau să dea chip omenesc sau de alt fel.

Dar Mavu:

– Nu face nimic, și a rămas printre noi până când neam terminat treaba.''

Iar legenda continuă cu ingenioasa sugestie divină de a folosi pe post de arhitecți-constructori ai cetății secrete mâna de lucru a olandezilor răpiți de la vărsarea râului Xingu în Amazon, despre care Mavu însuși le destăinuise indienilor Tuà calitatea de a fi zidari neîntrecuți.

,,Când am isprăvit lucrarea, am văzut ce vicleană e mintea omenească: eram mândri de cuiaba noastră și-am fi vrut s-o terminăm și să ne mutăm în ea. Mavu, însă, a mai stat cu noi.

– De ce nu pleci, Mavu?

Nu ne spunea nici pe dracu', după cum zic karibii. Olandezilor le-a dat un fel de cimbo, dar mai puternic, luându-le mințile și lăsându-i s-o ia unde vedeau cu ochii, iar pe noi nu ne-a părăsit decât după ce-au murit toți cei ce munciseră la cuiaba. Ne-a păzit ca un părinte aspru, asta a făcut, ca să nu vorbim unii cu alții despre cuiaba de piatră pe care nu trebuia s-o terminăm și în care n-aveam voie să locuim.''

Pe fondul acestor fapte, când realiste, când magice, se produce în roman și o desfășurare de limbaj excentric, progresiv-alterat. O primă treaptă a acestui fenomen și-ar avea justificarea la nivelul comun, în impactul limbilor europene cu limbajul agramat și însușit după ureche de către aborigeni. Să-l auzim pe Kiauì rostind cuvintele stâlcit (probabil în portugheza braziliană, căci e greu de crezut că ar putea interveni atunci când Perelmanii vorbesc între ei în rusa învățată în fostul Leningrad) ține de o convenție logică, pe care cititorul o acceptă inițial surprins, amuzându-se, iar cu timpul, întrucât procedeul se repetă des pe parcursul unui roman atât de întins, cu sentimentul că urmărește un discurs narativ bazat pe un stil aparte. Contaminați de manieră, până și europenii se lasă târâți uneori în asemenea dialoguri exotice, de lingua franca spontană. Dar acesta e doar începutul pregătitor al unei altfel de alterări a discursului, atât rostit, cât și scris, pentru care nu mai există explicații la îndemână, încât totul pare la prima vedere o ciudățenie. Sunetele se schimbă în cuvânt fără voia și chiar spre disperarea vorbitorului, literele fac același lucru bizar în pagina tipărită, ca pentru a avertiza că se petrece ceva anormal în fundamentele stabilite ale lumii. Într-un foarte bun comentariu la roman, criticul Mihai Iovănel vorbește de tema ,,virusării cu rădăcini magice a limbajului'', prezentă nu doar în Ne vom întoarce în Muribecca, dar și în alte scrieri ale lui Sebastian A. Corn, romanele Să mă tai cu tăișul bisturiului tău, scrise Josephine și Vindecătorul. Tema participă în mod subtil la interferența planurilor descrise până aici cu planul propriu-zis SF. Segmentul acesta sugerează o luptă elementară, care poate fi de început de lume în măsura în care ar putea descinde și din viitorul îndepărtat al speciei umane: înfruntarea dintre Vechi și Bangor, entități cu structură ondulatorie și informațională, contrarii ireconciliabile revenite pe Pământ din profunzimile spațiului galactic spre a-și rezolva, în vecinătatea farului ancestral Muribecca și prin oamenii luați într-o tiranică posesiune, conflictul lor universal.

Construit cu inspirație și cu grija de a-și articula credibil diveresele planuri ale acțiunii, ca și incitantele idei, romanul pe care îl discut acum are realmente virtuți de copodoperă. O capodoperă, mai întâi, în producția epică a lui Sebastian A. Corn, dar și alăturată scrierilor de vârf ale SF-ului românesc, de la Orașele scufundate ale lui Felix Aderca, venind spre Vă caută un taur de Sergiu Fărcășan, Babel de Vladimir Colin, Cuadratura cercului de Gheorghe Săsărman și alte câteva construcții literare, nu prea multe de acest nivel, pe care le-a produs anticipația ultimilor ani.

MIRCEA OPRIȚĂ

VARIANTA BALCANICĂ A UCRONIILOR

Cartea lui Gheorghe Săsărman, Varianta balcanică îmbunătăţită (Editura Nemira, Bucureşti, 2014) nu este întru totul inedită: o bună parte dintre povestirile cuprinse aici au figurat şi într-o altă culegere, intitulată Vedenii şi apărută tot la o editură din capitală, Ideea Europeană, în anul 2007. Dacă în vechea formulă succesul de public şi de critică al culegerii pare să fi rămas departe de cel pe care scrisul colegului nostru de la München îl merită, pot suspecta aici câteva motive. Unul, şi poate cel mai important, ţine de metehnele tot mai evidente ale lumii de azi, lume dispusă să expedieze literatura în colţuri obscure ale scenei culturale, preferând (dimpreună cu publicul pe care ea însăşi l-a format) sclipirile spectacolelor de varietăţi uşoare, pe gustul televiziunilor şi tabloidelor. Dacă adăugăm faptul că nici critica literară nu pare să-şi fi abandonat vechile prejudecăţi, schimbând doar preferinţele pentru grupările privilegiate de odinioară cu unele pentru grupări recente sau aflate încă într-o nebuloasă formare, mai avem o explicaţie privind dezinteresul comentatorilor actuali faţă de un scriitor ajuns la deplina manifestare a creaţiei sale, dar crescut în afara establishmentului cultural românesc. În fine, un alt motiv căruia Vedeniile iniţiale par să-şi datoreze păguboasa ignorare ar ţine de conjuncturi editoriale. O carte „clasică" a lui Săsărman, Cuadratura cercului, tradusă de Ursula K. Le Guin şi publicată în Statele Unite, a putut lăsa în conul său de umbră iniţiativa literară originală de dată mai recentă, aceasta din urmă constrânsă, în fond, să concureze public cu o capodoperă deja recunoscută pe plan internaţional.

Reunite în culegerea de povestiri de la Nemira, „vedeniile" mai vechi şi mai noi ale lui Gheorghe Săsărman ne propun o faţă înnoită a scrisului său. Experienţa vieţii de emigrant a pus în calea autorului destule provocări, multe de natură pur socială, însă şi unele – nu tocmai simple şi nici uşor de înfruntat – legate de condiţia sa de scriitor. Le-am văzut evocate, cu ironie, cu tristeţe, cu o torturantă preocupare pentru un profesionist al literaturii exilate în altă cultură şi în altă limbă, într-un articolul-confesiune precum Dilemele scriitorului pribeag, material publicat în anul 2000 într-un număr din Steaua şi reluat în volumul de publicistică Între oglinzi paralele. Din fericire pentru el şi pentru cititorii săi fideli, Săsărman a reuşit să-şi depăşească dilemele, însă preţul plătit pentru o asemenea aventură a creaţiei îl descoperim exprimat, artistic, în multe dintre subiectele sale de acum. Uneori la modul direct şi străveziu, ca în povestirea Dorul, unde personajul repetă experienţa inconfundabilă a exilului în amănunte ce tind să contureze un autoportret:

„Douăzeci de ani trăsese la edec fără şovăire, fără a pierde o clipă din priviri ţinta pe care şi-o fixase. Între timp copiii crescuseră, îşi găsiseră un făgaş propriu, transplantarea lor în pământ străin putând fi socotită, fără exagerare, o adevărată izbândă. La întrebarea dacă fusese vreodată încercat de regrete ridica din umeri, de fapt nu şi-o pusese nicicând cu toată gravitatea, iar altora nu le datora răspuns. Credincios unei străvechi zicale orientale, după care şi drumul de o mie de paşi începe tot numai cu un pas, îşi cântărea de fiecare dată doar pasul imediat următor, convins că poteca îl va purta în cele din urmă spre culme. Şi iată că ţelul nu mai era departe, dacă ar fi întins mâna l-ar fi putut atinge, dar nu-i era în fire să se grăbească, să forţeze mâna destinului, toate la timpul lor. Un amurg al vieţii scutit de spectrul mizeriei materiale, odraslele trecute cu bine printre capcanele excesului de libertate, ce altceva şi-ar mai fi putut dori? La drept vorbind, se putea socoti pe deplin integrat în noua lui patrie, căreia nici prin cap nu i-ar fi trecut să-i întoarcă vreodată spatele.

Iar acum, pe nepusă masă, această izbucnire pustiitoare, ca o vâlvătaie stârnită din senin. Să fi fost oare acesta mult temutul dor fără leac al desţăratului? Dor de ce?"

Şi alte povestiri din volum pleacă de la imaginea scriitorului marcat de vârstă şi de îndoieli privitoare la şansa lui de a se împlini în gest artistic – temă generală, în fond, regăsibilă în curentul principal al literaturii, dar căreia nimeni nu-i poate interzice prezenţa şi în SF. Astfel, în Fortăreaţa de nisip, personajul Paul trăieşte lângă computer cazna lipsei de inspiraţie şi dezamăgirea unei continue căderi în maculatură, ca şi iluzia unui spectaculos reviriment, menit să conducă îndelungata frustrare a creaţiei spre un râvnit traseu al scenei culturale. Mecanismul acesta presupune aici o intervenţie obscură şi totodată perversă, apărută din virtualitatea insondabilă a Internetului sub formă de mesaje avertizatoare la început, de sugestii anonime în cele din urmă. Acestea îi induc lui Paul convingerea că ar fi

ghidat pas cu pas de un „antrenor din culise”, spre un destin norocos al creaţiei sale. E adevărat, succesul editorial şi social îi vine din cu totul altă direcţie decât cea explorată iniţial, încât scriitorul cu ambiţii pretenţioase de odinioară se va descoperi ajuns un fel de campion al gustului contemporan, romancier popular de prestigiu, dependent totodată de condiţia socială a gloriei lui inexplicabile. Altă povestire, Un „coup de foudre”, pleacă de la o neputinţă a creaţiei asemănătoare, dar ţinta va fi acum ideea de perfecţiune feminină deplină, mirajul ce a obsedat poeţii de la începutul milenar al trudei lor printre cuvinte. Având norocul să întâlnească întâmplător, pe stradă, o tânără „descinsă parcă dintr-o pictură de Botticelli”, presonajul încearcă să-i dea de urmă tot prin tehnicile de comunicare asigurate de computer. Cu stăruinţele dezamăgite, el va recurge la reconstituiri mentale ale chinuitorului ideal. În acest scop memoria artistică, de la Cântarea cântărilor la Luceafărul eminescian, se întâlneşte cu explorările savante ale fizionomiilor, pentru care, firește, tot arta, cea plastică, ar putea produce argumente stimulatoare.

În mod surprinzător, Gheorghe Săsărman revine la motivul personajului feminin din Luceafărul peste un larg arc de timp, o viaţă de om aproape şi o întreagă carieră artistică: povestirea de debut, Cătălina, cea care l-a şi propulsat pe autor în atenţia fandomului nostru incipient din anii ’60, pleca tocmai din sugestiile poemului compus de Mihai Eminescu, transcrise în conjuncturi rezervate de imaginaţia SF prefiguratei ere cosmice. Noua povestire nu este însă nici reluare de materie „predigerată”, nici dezvoltare mecanică a vechiului motiv. Ea se încadrează fără stridenţe în evantaiul de meditaţii literare ale lui Săsărman; lucru susţinut, la o evaluare comparativă, şi de tonalitatea gravă a textului recent, mai apropiată de frământările unui spirit artistic contemporan decât de optimismul declarativ şi oarecum abstract al vechii abordări. O punte de legătură asemănătoare se stabileşte între o altă povestire de tinereţe, Oracolul, şi povestirea intitulată Jurnalul. Ambele vorbesc despre o manipulare subtilă a vieţii unor personaje prin intervenţii motivice de sorginte fantastică, acestea din urmă producând în făptura umană tulburări comportamentale şi de mentalitate majore. Dacă în Oracolul analiza de personaj urmărea să pună în lumină drama unui ins care ajunge întâmplător să-şi cunoască anticipat data morţii, ceea ce declanşează un blocaj mental, o paralizie a existenţei sale normale, în Jurnalul intervenţia neaşteptată a „destinului” priveşte capacitatea stranie a altui personaj de a manipula evenimentele din jurul său, de cele mai multe ori împotriva voinţei personale şi a propriilor principii morale. Dar nu ilustrarea unor norme de etică rămâne aici obiectivul esenţial al autorului, ci prezentarea discretă a unui conflict în care un „dar” de natură supraumană poate conduce la bulversarea, în cele din urmă la anularea unei esenţe omeneşti, esenţă marcată de mărginiri şi de elemente de siguranţă specifice.

Motivul „vedeniilor” dă unitate structurală şi estetică întregului volum. Vedeniile sunt, în latura lor cea mai dramatică, viziuni spăimoase, halucinaţii tulburătoare, coşmaruri instalate nedorit, dar adesea temeinic, în mintea şi în vieţile personajelor. Aproape că nu există vreo povestire din această serie care să nu fie marcată de prezenţa coşmarului. Oamenii evocaţi de Gheorghe Săsărman nu au convenţionalul statut al eroilor de SF comercial. Ei sunt figuri nu neapărat şterse, însă pierdu-

te în hățișul de situații comune ale lumii contemporane – situații descrise cu un realism ușor sentimental, cu o ironie rezervată derutei născute din avansul inexorabil în vârstă și din neputințe tot mai ridicole în raport cu idealurile de odinioară. Idealuri trădate, sau care trădează ele însele speranțele iluzorii puse în ele. Boschetarul alcoolic din Lucrul cel mai important moare într-o deplină nedumerire, având întipărită în minte intuiția confuză că viața lui ar fi primit un sens eliberator de sub presiunea fatalității, cu condiția să poată dobândi în pâlpâirile slabe ale conștiinței secretul capabil să-i conducă utopia spre realitate. În Operațiunea K3, liniștea sufletească a unui funcționar scufundat iremediabil în mediocritate și rutină este spulberată de un coșmar care, din simplu vis, aduce absurdul (aici de înfățișare și manifestări tehnologice) în intimitatea apartamentului său, spulberat în cele din urmă la propriu și la figurat. Iar un alt vis, al zborului senin ce dezleagă omul din lanțurile gravitației, alunecă treptat, în Bumerangul, spre coșmarul funest rezultat din confruntarea iluziei eliberatoare cu obtuzitatea și intoleranța celor din jur. Apare în aceste povestiri o tensiune a tragicului: ieșirea din vis este de multe ori o iminentă revelație a morții.

Există însă și manifestări ale comicului, de la cele ivite din nepotrivirea idealului utopic cu platitudinea sau șubrezenia dezamăgitoare a personajelor, până la unele emanate din realități social-politice contemporane supuse unor proiecte experimentale stupefiante. Așa se întâmplă, bunăoară, în povestirea intitulată chiar Varianta balcanică îmbunătățită, unde coșmarul lui Jan van Hamruyden, Înalt Comisar al Națiunilor Unite, e populat de virtualități dezlegate ca dintr-o cutie a Pandorei pe o hartă a României sfâșiată în nenumărate formațiuni politice ostile unele altora și, totodată, fantasmagoric întrepătrunse, corespunzător unor mesaje ale globalizării prin fragmentare, după modelul deja experimentat de politica recentă în cazul fostei Iugoslavii. Admise tacit sau chiar încurajate să-și manifeste străvechile pulsiuni centrifuge, niște ridicole frânturi „statale" tind să alcătuiască în această ucronie bezmetică „Voievodatul Pravoslavnic al Moldovei, Scaunele Libere Secuiești, Imperiul Unit al Romilor, Țara Banatului Neatârnat, Hanatul Islamic Dobrogean, Federația Transilvană Maghiară, Republica Independentă Oltenia, Regatul Mioritic al Românilor Autentici, Țaratul Bulgar Transdanubian, Maramureșul Preasfânt Protocreștin, Liga Tomitană a Pontului Euxin" – și n-am făcut decât să citez lista în ordinea stabilită de autorul povestirii. Fără îndoială, titlul e o ironie cu trimiteri politice, dar ilustrarea ipotezei exprimate de el conduce „proiectul" spre absurd și ridicol:

„... ceea ce pentru timpuri pierdute în negura secolelor se explică fie prin lipsa documentelor certe, fie prin absența ori instabilitatea unei organizări statale propriu-zise și implicit a unor frontiere ferme constituie în cazul de față urmarea unei situații mai mult decât ciudate: unul și același teritoriu este revendicat concomitent de mai multe pretinse state din puzderia celor care au năpădit harta, aceeași grupare etnică fiind nu o dată invocată sub denumiri distincte drept temei al suveranității de către parlamente și guverne autoproclamate rivale".

Un continuu război al vorbelor, concretizat în proclamații, știri de presă, documente ale diverselor Ministere de Externe, interviuri televizate și pamflete ultranaționaliste de serviciu, se lasă dublat, în povestire, de hărțuieli armate mai mult zgomotos-demonstrative decât demne de credit. Astfel, Clujul e bombardat când dinspre dealul Cetățuii, când dinspre Feleac, trăgându-se obuze fie asupra catedralei ortodoxe și statuii lui Avram Iancu, fie, în replică, „rachete de tip Horia, Cloșca și Crișan" asupra catedralei romano-catolice și a celeilalte statui exemplare, Matei Corvinul înfățișat în plină fală de rege al Ungariei. Interesele Moscovei se implică în moșirea unei Moldove Mari cu scriere chirilică și limba rusă ca limbă oficială, bulgarii de pretutindeni militează pentru un țarat „transdanubian" condus de un resuscitat Asam (al IV-lea), grecii și turcii trâmbițează și ei renașterea cetăților de la Pontul Euxin, respectiv o „cruciadă" musulmană care să transforme în victorie asediul Vienei, odinioară pierdut, în vreme ce „unitățile militare" ale Imperiului Unit al Romilor („antrenate să opereze în adâncul teritoriului inamic") par descinse nemijlocit din Țiganiada lui Ion Budai-Deleanu, dar cu o filozofie de rasă alunecată spre modernitate, care pretinde că războaiele de astăzi nu se mai câștigă cu pușca și baioneta, ci la modul tâlhăresc, „cu agerimea minții și cu iuțeala mâinii".

Realități alternative pe seama teritoriului românesc devenit teren experimental pentru speculația amuzată au mai construit și alții: Liviu Radu în Constanța 1919, Florin Manolescu în Califat și Nobel contra Nobel etc. Dar parcă niciunde jocul acesta n-a fost lăsat să se desfășoare mai smintit și mai lipsit de reguli morale ca în ucronia balcanică a lui Săsărman. Rezultatul e că și tenta comico-satirică a textului crește, vizând în fond o nebunie politică exemplară, explodată ca un coșmar al strategilor de la butoanele lumii contemporane. Plasată în finalul culegerii, piesa de teatru în trei acte Deus ex machina, alegorie simbolică descinsă, ca idee, din Faustul goethean via Maestrul și Margareta de Bulgakov, nu distonează cu restul „vedeniilor", însă nici nu crește senzația amatorilor de SF că s-ar încadra pretențiilor canonice ale genului. Evident, nu merg până acolo încât să admit definiția larg-permisivă a lui Norman Spinrad că „SF-ul este orice se publică drept SF" (iar în cazul de față atât piesa, cât și prozele cu un pronunțat aspect realist apar sub eticheta colecției „Nautilus science fiction" a Editurii Nemira), însă sunt conștient de evoluțiile recente ale anticipației spre modéle și tehnici, ba chiar și spre obiective caracteristice literaturii generale. Prin subtilul echilibru căutat între discursul realist, elementele fantastice profilate în marginea acestuia și motivul SF, Gheorghe Săsărman chiar asta urmărește. Ajuns la o performanță a scrisului admirabilă, el confirmă în continuare o carieră artistică de prestigiu, din perspectiva căreia mulți ar avea încă de învățat.

ANTÓNIO DE MACEDO

GÂNDACII MOR PE SPATE

Cu oricâtă forţă căuta să se arunce pe partea dreapta, se rostogolea de fiecare dată îndărăt pe spate, încercă de sute de ori, închizând ochii pentru a nu fi nevoit să-şi vadă picioarele zvârcolindu-se, şi renunţă abia în clipa când începu să simtă într-o parte o durere uşoară, surdă, pe care n-o cunoscuse până atunci.

Franz Kafka, METAMORFOZA (1912)

Am datoria de a consemna această povestire. Subliniez: datoria. Sunt obligat să o fac din punct de vedere deontologic în calitate de salvator al umanităţii. Descoperirea mea, la fel de dramatică, dar şi crucială, mi-ar fi adus premiul Nobel, dacă ar mai exista acest premiu, dar prefer să nu speculez despre ce ar fi putut fi lucrurile din lume. Lucrurile trec sau se transformă. Sifilisul a fost teroarea sexuală a secolului XIX, deoarece atunci era incurabil, iar când a încetat să mai fie o problemă în secolul al XX-lea, a trebuit să apară o nouă teroare sexuală, SIDA, şi când, în sfârşit, SIDA a încetat să mai fie o problemă în secolul XXI, a apărut o nouă teroare sexuală, sigrena, în cazul căreia nu a fost timp pentru găsirea tratamentului, pentru că atunci când, în sfârşit se descoperise potenţialul radiaţiei hidronice în efectul hipercromic al ADN-ului, s-a produs prăbuşirea.

În plus, şi fără dorinţa de a intra în consideraţii filozofice profunde, ar fi bine să nu se uite că soluţiile pe care le-au găsit cercetătorii pentru a rezolva problemele (în majoritatea cazurilor, create de ei însişi) de obicei generează altele noi, astfel încât se pare că imaginaţia universului se află întotdeauna cu câţiva paşi înainte faţă de imaginaţia oamenilor, oricât de nebuni ar fi aceştia, şi un exemplu clar legat de ceea ce spun este, tocmai, tratamentul SIDEI, menţionată mai devreme. Mai întâi a fost eşecul creării de viruşi mutanţi retro-sidofagici, care erau înghiţiţi de pacienţi în capsule de timină coloidă polipeptidă, şi, care, după primele zile de succes, se puneau să devoreze cu entuziasm, pe lângă nedoriţii HIV, moleculele osoase şi corespunzătoarele cimenturi intercelulare de calciu, iar fericiţii foşti bolnavi de SIDA îşi pierdeau scheletul în vreo patruzeci şi opt de ore şi se târau ca nişte saci de dormit de plastic cu fermoarul închis prost şi fără nimeni înăuntru. Acest lucru a făcut ca, în mai puţin de o săptămână, ofertele de lucru şi pensiile de invaliditate neclasificată să crească vertiginos.

Adevăratul tratament a fost mai puţin traumatizant, în ciuda rezultatelor sale controversate: mulţumită nanotehnologiilor de vârf, a rezultat posibilă construirea unui pico-computer de mărimea unei molecule de noretinodrel, care, după injectarea a milioane de unităţi în venele conjunctivale (din înţelegere, sar peste partea dezagradabilă a înţepăturii în ochi), reprograma acidul ribonucleic al viruşilor dăunători, alterând genomul corespunzător şi transformându-i în agenţi hipoalergenici inofensivi. Tratamentul era definitiv, dar cum în viaţă nu sunt numai bucurii, tremurele produse de noii agenţi în sistemul limfatic, în timpul celor trei luni de tratament minim, provocau la rândul lor o gâdilare internă enormă, care se transforma, o dată exteriorizată, într-un râs incontrolabil, având următorul rezultat: în primul deceniu de la eradicarea febrei intermitente, trei şeptimi din umanitate se clătina pe stradă cu atacuri de hohote de râs colosale şi de neoprit, ceea ce câteodată da naştere, ca să fiu sincer, unor situaţii foarte nepotrivite, de exemplu, la înmormântări, la parade militare, la decernarea premiilor Oscar, la conferinţe de pace, în pelerinaje sau în campanii electorale.

Recunosc că deviez de la subiectul principal, dar adevărul e că nici nu ştiu cu ce să încep, căci până într-atît de tulburător a fost ceea ce s-a întâmplat şi atât de rare au fost primele semne a ceea ce se întâmpla în realitate. Cerându-mi scuze, pentru că par excesiv de grandilocvent, vorbăreţ şi chiar academizant, voi începe cu două citate ce îmi par adecvate. În primul rând (noblesse oblige), din venerabilă Biblie, câteva versete din primul capitol al cărţii lui Iov:

Fii lui Dumnezeu au venit într-o zi să se prezinte îna-

intea Domnului. Şi a venit şi Satan printre ei. Şi Domnul a zis Satanei:

- De unde vii?

Şi Satan a răspuns Domnului şi a zis:

- De la cutreierarea pământului şi de la plimbarea pe care am făcut-o pe el.

Domnul a zis Satanei:

– Ai văzut pe slujitorul Meu Iov? Nu este nimeni ca el pe pământ. Este un om integru şi drept, care se teme de Dumnezeu şi se abate de la rău?

Şi Satan a răspuns Domnului:

– Oare pentru nimic se teme Iov de Dumnezeu? Nu l-ai înconjurat Tu cu un gard de protecţie, pe el, casa lui şi tot ce este al lui? Ai binecuvântat lucrul mâinilor lui şi averile lui acoperă ţara. Dar ia întinde-Ţi mâna şi atinge-Te de tot ce are, şi sunt încredinţat că Te va blestema în faţă!

Şi Domnul a zis Satanei zicându-i:

– Iată, îţi dau pe mână tot ce are, numai asupra lui să nu întinzi mâna.

Şi Satan a plecat dinaintea Domnului.

Nu voi pierde timpul discutând despre faptul interesant că Satan se afla în grup, în mod familiar, cu «fiii lui Dumnezeu», nici despre discuţiile agreabile dintre el şi Domnul, şi nici despre pariurile recreative cu care se întreţin şi al căror subiect este comportamentul imprevizibil al muritorilor nepregătiţi. Va fi de ajuns consemnarea vechiului obicei al lui Satan de a cutreiera pământul, în mod probabil acompaniat de o cohortă de spirite maligne şi alţi diavoli, încercând, fără îndoială, să câştige cel mai ridicat număr posibil de acest tip de pariuri, pe cheltuiala mizeriilor noastre, debilităţilor noastre şi, după cum ştim azi, impetuosa şi irezistibila creativitate ştiinţifică cu care este atât de mândră specia umană.

Voi mai adăuga doar un alt citat în sprijinul acestui adevăr uluitor, atestat canonic de către Biblie şi întrevăzut de câţiva vizionari şi iniţiaţi, precum Goethe, în a cărui primă carte din *Faust*, de exemplu, în «Prolog în cer», găsim o situaţie similară, cu diferenţa că subiectul pariului nu este Iov, ci bătrânul nebun doctor Faust. Mefistofel se plânge că lumea e rău făcută, ca de obicei, şi Domnul îi răspunde:

DOMNUL.- […] Mereu vii numai să cârteşti anume?/ Nu-ţi este pe pământ nimic pe plac?

MEFISTOFEL.- Nu, Doamne, nu. E rău acolo şi nu tac./ De oameni mi se face milă, nu mă-ndur prin ani/ Să-i pun şi eu la chin pe-acei sărmani.

DOMNUL.- Cunoşti pe Faust?

MEFISTOFEL.- Pe doctorul?

DOMNUL.- Pe sluga mea!

MEFISTOFEL.- Într-adevăr! Vă este slugă el în chip aparte./ Nu-s pământeşti nici hrana şi nici băutura./ Ăstui scrântit, pe care-ardorile tot mai departe/ Îl mână. Că-i nebun, îşi dă el însuşi seama./ Şi cerului el cele mai frumoase stele-i cere. Pământului suprema, ultima plăcere./ Apropiere nu-i şi nici o depărtare/ Să-i mulţumească pieptul ars de frământare.

DOMNUL.- Dacă acum el numai tulbure-mi slujeşte,/ Curând l-oi îndruma spre lămurire./ Cunoaşte grădinarul florile, ce după fire/ Le va purta un pom care-nverzeşte.

MEFISTOFEL.- Faceţi prinsoare? Pe-acesta o să-l pierdeţi,/ De-mi daţi înalta învoire/ Să-l duc pe drumul meu încetinel.

DOMNUL. Cât va trăi acolo pe tărâmuri, eu/ Nu-ţi pun oprelişte în nici un fel./ Căci rătăceşte orice om, cât timp cu zel se străduieşte.

Îngrozitoarea calamitate ce s-a abătut peste săraca lume a derivat tocmai din aceste jocuri de scamatorie supranaturală, care sunt inofensive doar în aparenţă, şi nu trebuie uitat că diavolul este maestru în a profita de distracţiile adversarului, şi că mult din ce a obţinut se datorează unui truc, care nu ar aminti de Dumnezeu şi care se poate rezuma în fraza lapidară a lui Baudelaire: «La plus belle ruse du diable est de nous persuader qu'il n'existe pas».

Oamenii, fascinaţi de succesele consecutive ale ştiinţei şi supertehnologiilor, au eliminat definitiv din preocupările lor tot ceea ce nu era cuantificabil în termeni de fizică, matematică sau biologie (şi suita corelativă de discipline relaţionate, de la nanologia anagogică până la psiconomia automaţională). Materia şi energia au fost fărâmiţate şi stoarse până ce quarcurile, subparticulele N şi hipocoardele au ţipat de durere şi fizicienii-chimişti au declarat, plini de bucurie, că nu mai exista nimic după, pentru că totul exista deja, repet totul, fărâmiţat şi stors. Spiritul şi sufletul au dispărut în labirintul superstiţiilor preistorice şi Regatul Cerurilor şi lumile invizibile şi impalpabile de dedesubt au fost făcute cadou podului cu

Cărţi primite la redacţie

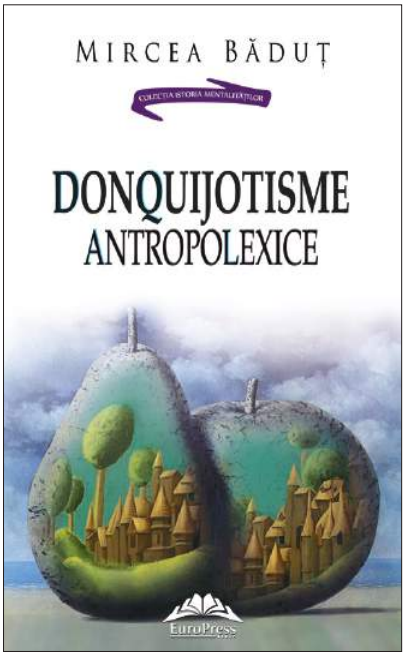

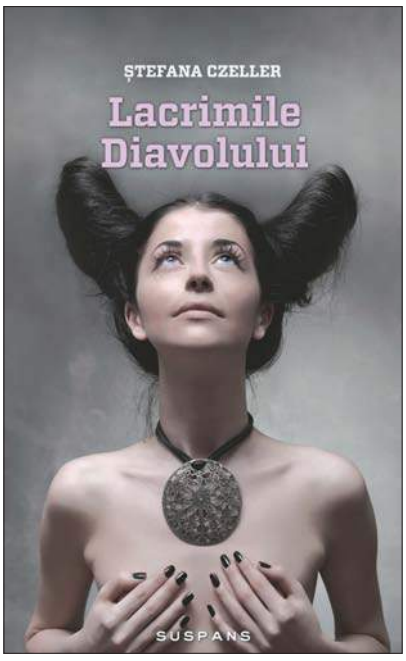

vechituri medievale fără loc în lumea perfectă a timpurilor noastre, unde unicele realități imateriale ce se tolerează sunt *trip-urile* lui VR-10 în ciberspațiu interactiv tot mai uimitor.

O confirmare remarcabilă a acestei presupuneri a fost Efectul lui Chandler Bogart, descoperit de către doi fizicieni simultan în puncte opuse ale globului, în Canamerica și Australasia, care permite transferul, în timp real, a unei unzi de materie-energie cu un algoritm informatronic asociat de o complexitate practic infinită, reușită notabilă dacă luăm în calcul că determinate cantități transferate prin acest proces conțin cantități de informație de așa magnitudine că, dacă le-ar prelucra un computer de foarte mare viteză de ultimă generație cu o sută de miliarde pe secundă, vârsta universului nu ar ajunge pentru a decodifica o treime din ele.

Au început prin a face să dispară musculițele de oțet (*Drosophila pertinax*), după ce au elaborat o hartă genomică completă, într-un dezintegrator algoritmic neurodinamic de mare putere. A fost interesant de observat că nu a rămas din musculiță nici măcar o singură particulă în timpul operației; părea că toți componenții atomici și subatomici ai nefericitei insecte au dispărut într-o ciocnire de antimaterie. Aceasta a fost munca lui Chandler.

Bogart, la rândul său, când a primit prin transmisie fotonică harta genomică corespunzătoare, a avut ideea să o introducă într-un reintegrator algoritmic matrice în laboratorul său, adică, în partea opusă a globului, și musculița apăru acolo cu toate bunurile sale, inclusiv o pată de mercurocrom, care i s-a lipit, din greșeală, pe unul dintre picioare în timpul experimentului lui Chandler.

După cum se vede, tocmai s-a descoperit teleportarea.

Trec cu vederea ce știe toată lumea despre istorie, entuziasmul inițial, necredința multora, lăcomia magnaților, zâmbetele belice ale guvernelor și satisfacția tuturora: nu va mai fi necesară călătoria cu lentele și greoaiele mijloace terestre, acvatice, aeriene sau spațiale: va fi suficient intrarea într-o cabină, consultarea unui panou, selecționarea destinului, apăsarea butonului și ieșirea din cealaltă cabină la destinația aleasă, oricât de departe ar fi aceasta. Tentacularul consorțiu japonez Hondota Toyabishi a câștigat cursa componentelor celor mai igenioase și mai ieftine, a impus propria sa standardizare, ce s-a extins în toată lumea, iar noile mijloace de transport au primit numele sobru, și demn de o vagă eleganță greco-sumeriană, de *telagog*.

Trec cu vederea de asemenea fierbinții dezbateri metafizice cărora li s-au dedicat câțiva filozofi din Școala Veche, care încă persistă în mod curios, împreună cu alte vechituri precum fecundarea naturală (cred că aceasta s-a păstrat pentru că oamenii întotdeauna au considerat-o mai distractivă decât cea artificială). Numiții filozofi susțineau, cu argumente anacronice, firește, deși nu lipsite chiar de o sagacitate scolastică mai mult decât perversă, că dacă o ființă vie se poate reduce, într-un moment dat (corespunzător stării reale de la începutul călătoriei), la un model numeric, deși de o complexitate googlică, nu ar fi de temut că, «conștiința», care este o «junglă fluidă de patru dimensiuni», ar fi rămas prinsă de acea tomografie, iar ființa reconstituită în continuare, plecând de la acel algoritm ar rămâne într-o stare apatică de «conștiință fixă» cu doar trei, sau mai rău, două dimensiuni? Ființa obținută în *telagog*-ul de la sosire, va fi aceeași ca și cea care a intrat în *telagog*-ul de la plecare ...? Acestea și alte întrebări, chiar mai subtile și inteligente, au perturbat pentru mult timp pe noii bizantini ai Școlii Vechi, care, în realitate, și sub alte forme, continuau să se preocupe de chestiunea nevralgică și eternă de a ști dacă femeile au sau nu au suflet, și, desigur, de problema mereu nouă și palpitantă a sexului dintre îngeri.

Primele experimente cu animale nu au oferit răspunsuri concludente, o musculiță sau o găină sunt mereu puțin proaste atât la plecare cât și la sosire, și ființele se dezintegrau și se reintegrau fără ca în aparență să li se piardă ceva sau să li se sustragă ceva din organizarea lor fiziologică sau reacțiile lor comportamentale. Pe de altă parte, și la rândul lor, filozofii Școlii Noi au profitat de succesul acestei operațiuni extraordinare pentru a respinge vechile argumente și pentru a demonstra în practică că numitul «suflet» revendicat de strămoși nici nu exista, nici nu a existat vreodată, din moment ce tot ceea ce compunea o ființă vie, inclusiv conștiința, se reducea la un tipar numeric preliminar conținut în componentele fizice ale formei corporale. Bazându-se pe această convingere, experimentatorii au avansat cu încredere înspre utilizarea dispozitivului pentru transportul de ființe umane.

A fost cam pe atunci când au început să se producă câteva întâmplări îngrijorătoare. Una dintre primele s-a întâmplat într-o zi liniștită spre sfârșitul primăverii, puțin după începutul examenelor școlare. Unul dintre copii (apropo, cel mai slab elev din clasă) a ajuns acasă după ce a picat primul examen, a văzut zâmbetul mamei sale și și-a pierdut culoarea. După ceva timp, nu mult, a pierdut ceva mai mult, și, când a sosit poliția, a găsit doar puține oase calcinate de un nou tip de radiație pe care laboratoarele, după analize minuțioase și în ciuda resturilor abundente de sulf, au renunțat să o stabilească.

În urma interogarii veciniilor, s-a aflat că băiatul mergea la Interșcoala Aneuroliptică nr. 13 și că tatăl, aflat în șomaj la acel moment, era donator de hormoni pancreatici cu jumătate de normă. Mai apoi s-a aflat că oasele erau ale copilului și ale tatălui. O vecină în etate avansată și mare consumatoare de CD-uri/«AAS» [*Audio Animatronic Simulators*] vechi, de istorie și arheologie, și-a amintit reputația rea a numărului 13 și influențele sale neclare conform superstițiilor primitive și uitate. Pe de altă parte, și pe deasupra, cum nefericitul băiat era un elev rău într-o școală cu un astfel de număr, nu era de mirare că și-a atras fulminația destinului, și, chiar era evident, că va sfârși mai târziu sau mai devreme, cum a sfârșit. Dar asta nu explică finalul tragic al tatălui, care nu avea nicio legătură cu școala. Și nici nu era un om rău.

Opera asasinului misterios asupra celor două victime a fost de o perfecție diabolică. Și mama, aflată într-o locație necunoscută până atunci, a sfârșit prin a fi împușcată după puține zile, când încerca să facă același lucru câtorva psicobețivani ce ieșeau dintr-un narcobar. În curând s-a descoperit că doamna răufăcătoare a comis acea crimă oribilă după ce s-a întors cu *telagog*-ul dintr-o călătorie de reîntinerire la Institutul Lipodermic din Alaskanda. Poliția, înșelată de ceva care mai târziu s-a dovedit a fi o pistă falsă, a închis

Institutul şi l-a redus la fragmente pentru a analiza tot ce se găsea acolo şi ar fi putut fi considerat cât de cât toxic, în special pentru sistemul nervos. Această investigaţie exhaustivă a sfârşit prin a fi neconcludentă, pentru că produsele utilizate pentru reîntinerirea clienţilor erau toate atât de toxice că doar prin deschiderea unei fiole cădeau muştele de pe tavan şi mureau în găurile lor şobolanii recent născuţi.

S-au întâmplat multe alte cazuri, poate nu chiar atât de încurcate, dar nu mai puţin elocvente. Menţionăm la întâmplare:

- un copil considerat model de bun-simţ şi evlavie filială, şi-a îngropat de vii, în grădina din spatele casei, după o călătorie, bătrânii părinţi înfăşuraţi într-un ghem de şerpi doare-doare, de asemenea vii;

- un director general foarte influent a rămas acoperit de fire de păr hirsute şi a început să fugă noaptea pe străzi, dezbrăcat complet, mârâind şi cu balele curgând, după fetiţe de vârstă fragedă;

- o femeie gravidă a născut o fiinţă neclasificabilă cu trei cornuleţe în frunte, care a început să îi devoreze sânii cu pretextul de a suge, devorând apoi tot restul şi lăsând doar nişte oase calcinate puţind a sulf;

- o internaută model, care a fost anul trecut numărul unu al voluptosului concurs «Miss Univers Ciberdezbrăcată», a iradiat cu un jet de poliptem pulverizat conductorul central al furnizării cu aer din uriaşul edificiu inteligent Exxom Computer Inc. şi, imediat ce s-a folosit un telefon pentru prima dată la unul dintre etaje, edificiul explodă şi muriră carbonizaţi cei 50.000 de ocupanţi;

- un şef de stat, de mare sobrietate şi virtute, a reunit, după o călătorie în *telagog*, pe toţi miniştrii săi şi pe toţi înalţii funcţionarii din ministerele corespunzătoare, împreună cu familiile lor, oferindu-le un festin pe cinste, în care, inspirându-se de la un antic scriitor latin, a ordonat ca peştele şi carnea să fie servite în ordine alfabetică, primul fel începând cu litera A compus din anşoa, acvilă, aligator, antilopă, anghilă, aterină etc., al doilea fel începând cu litera B compus din balenă, bizon, bou, biban, babuscă etc., al treilea fel începând cu litera C compus din cod, ciocârlie, căprioară, cal, canar, cangur, crab, calcan etc., şi aşa succesiv cu cele 26 de litere, în timp ce ţinea sala îngrădită de o armată cu lasere dezintegratoare, ţintite astfel încât comesenii blocaţi s-au văzut obligaţi să devoreze totul, până ce au murit sufocaţi. Iar cei care nu au reuşit, au fost calcinaţi în mod disciplinat de trupa atentă;

- etc.

S-au multiplicat acestea şi alte cazuri asemănătoare, nu merită să fie relatate în detaliu, fac parte din istorie, mediile de comunicare au răspândit ştirile cu viteza luminii. Şi s-a extins panica. S-a vorbit de o boală misterioasă, dar părerile oamenilor de ştiinţă erau împărţite. Când într-un final s-a descoperit că fiinţele afectate erau călătorii cu *telagog*-ul, era deja prea târziu, printre altele pentru că «alteraţii», să-i numim aşa, infectaţi cu o afecţiune pe cât de incomprensibilă pe atât de malignă, contagiată din circuitele ultracomplexe ale dispozitivului de teleportare, au devenit isteţi şi nu îşi dădeau drumul instinctelor înspăimântătoare imediat ce ieşeau din terminal, ci lăsau să treacă ceva timp pentru a nu trezi suspiciuni. Această întârziere în descoperirea relaţiei cauză-efect între călătoria cu *telagog*-ul şi transformarea într-un monstru satanic a fost fatală. În puţine luni, o treime din umanitate era contaminată, din cealaltă treime nu au rămas decât resturi osoase calcinate şi sulfuroase, iar treimea rămasă încerca disperat să se salveze.

Excesul de sulf observat, asociat aproape întotdeauna carbonizărilor rezultate, când existau, promitea a fi o pistă bună, dând de gândit unor cercetători, dar oricât ar fi întors pe toate părţile această pistă atât de promiţătoare nu au reuşit să ajungă la nicio concluzie compensatoare.

Oricât de incredibil şi revoltător ar părea, cine a descoperit originea fenomenului şi a evaluat proporţiile sale reale şi cumplite, a fost un misterios alchimist evreu numit Ben Sirac, convertit la ezoterismul creştin (încă mai rămaseră puţini încăpăţânaţi ai acestei secte antice, propagatoare a existenţei «sufletului»), care se dedica consultării de vechi cărţoaie şi tratate de cabala, magie, religie comparată şi hermetism în mansarda unde locuia, realizând experimente inclasificabile în retorte şi alambicuri ce eliberau cei mai alarmanţi vapori.

La început, nimeni nu l-a băgat în seamă, până ce într-o noapte, dus de un ziarist în declin dispus la aproape orice pentru a atrage atenţia agenţilor de publicitate, care îl evitau, a apărut în reţelele de totalviziune, vorbind de lucruri îndepărtate şi ridicol de obscurantiste. De fapt, trebuia să fie foarte neruşinat pentru a veni să explice într-o reţea planetară că focul care calcina victimele şi vaporii de sulf asociaţi, ar fi fost emanaţi doar din cazanele infernale şi că în lume, fără a şti, mişunau zombii posedaţi de spirite demonice de cea mai joasă speţă, atât de răi încât nu ar trece controlul de calitate de la cea mai murdară, neîngrijită şi puţin exigentă închisoare statală.

Cum nimeni nu mai credea în astfel de lucruri, lumea nici măcar nu a zâmbit, programul de interviuri cu Ben Sirac a căzut aproape în uitare, şi tema sa a reapărut doar când ambasadoarea Regatelor Unite ale Norueciei şi Dinamaviei (RUND), într-o recepţie oficială la castelul cancelariei, a început să vorbească în limbi ciudate (călătorise cu *telagog*-ul în urmă cu câteva zile), fiind în mod curios imitată de un mare număr de invitaţi, care, din coincidenţă, călătoriseră, de asemenea, cu acest mediu, în timp ce păreau a se recunoaşte în altă dimensiune şi se adresau unii altora cu porecle atât de neobişnuite precum Hacamuli, Sorosma, Gotifan, Holastri, Raderaf, Pellipis, Ikonok, Diralisen şi altele de acest fel. În cele din urmă, au pierdut respectul în mod îngrozitor, au insultat de o manieră grosolană pe uimiţii invitaţi neinfectaţi, au rostit blasfemii, au recitat litanii profanatoare şi s-au apucat să-l invoce pe Belzebut.

Ben Sirac a văzut la ştirile de la ora zece un reportaj despre această întâmplare grotească şi nu s-a îndoit o clipă. A ales câteva volume, şi-a luat haina şi s-a îndreptat spre Sudioul 7 HyperTTV în cinci dimensiuni, cel mai mare transmiţător de imagini hologramice suspendate în cer. Nu ştiu la ce abilităţi a recurs pentru a obţine jumătate de oră de program; doar ştiu că am văzut interviul pe care l-a dat şi explicaţiile pe care le-a adus; din fericire am înregistrat totul, inclusiv imaginile pe care le-a proiectat utilizând anumite diagrame şi figuri ce se regăseau în cărţile hermetice pe care le-a luat cu el.

Când Ben Sirac și-a terminat intervenția, eu deja aveam o idee explozivă ce îmi pâlpâia în creier cu mici scântei pe cât de fabuloase pe atât de strălucitoare. Am alergat către laboratorul meu de biologie, unde coordonez o echipă de oameni de știință dedicați satisfăcătoarei munci de a produce mutații instantanee în anumite specii de animale dotate în mod special. Trebuie să semnalez, între paranteze, că Guvernul ne-a interzis să arătăm produsele finale ale experimentelor noastre celor care erau întregi la minte, dar în afară de acest mic obstacol, puteam să ne considerăm satisfăcuți de excelentele rezultate practice și în special științifice (*științifice*, nu neaparat etice sau estetice) ale liniei de cercetare căreia ne-am dedicat în ultimii ani.

Pe scurt, Ben Sirac a declarat următoarele:

Există anumite legi universale ce trebuie respectate, ne place sau nu, pentru că au forță mare, chiar dacă nu ne dăm seama. Oamenii de știință sunt capabili să descopere și cuantifice legile universului material, disprețuind legile nu mai puțin grave și coercitive ale misterioaselor lumi suprafizice doar pentru că instrumentele lor de măsurare nu pot pătrunde în acestea. Una dintre cele mai importante din aceste legi este cea a Atracției Simpatice, ce dictează că «seamănul atrage seamănul». Fiecare persoană atrage pe cine alege să atragă, chiar dacă o face inconștient, prin gândurile, cuvintele, sentimentele și acțiunile sale. Suntem ca niște magneți puternici prin forța gândurilor și sentimentelor pe care o creăm în aurele noastre. Emitem constant o «invitație» prin emanațiile aurei noastre, persoanelor reale sau entităților invizibile, care se vor apropia sau se vor depărta de noi în funcție de calitatea vibrațiilor noastre. Dacă suntem armonioși, atragem entități bune, dar dacă suntem egoiști, plini de resentimente, deprimați, atragem cele mai negre entități, care rătăcesc prin ceea ce se numea pe vremuri «astralul de jos».

Ceea ce s-a întâmplat la recepția ambasadoarei RUND a fost un indiciu cheie de valoare incalculabilă. Ben Sirac a identificat toate numele cu care «invitații» posedați se porecleau între ei: toți, și mulți alții, apar într-un rar manuscript ebraic găsit în Veneția în secolul XV intitulat *Magia sacră pe care Dumnezeu a dat-o lui Moise, Aaron, David, Solomon și alți profeți*, unde se enumerează principalele spirite demonice ce chinuie, când pot, săraca (chiar dacă în mod culpabil predispusa) umanitate, la ordinele lui Satan, și acolo apar numele lui Astaroth, Asmodeu, Belial, Belzebut etc., pe lângă sutele de altele din ordine inferioare.

Faptul că acele persoane atrăgeau demoni în loc de îngeri nu era, din păcate, un lucru uimitor, pentru că ar fi mai normal pentru ființa umană vulgară, vicioasă și nedreaptă să emită mai multe vibrații negative decât positive; ce ar fi fost uimitor era ca acest lucru să se fi întâmplat mereu la trecerea prin *telagog*. Aici e locul unde Ben Sirac a trebuit să se întoarcă la vechea chestiune a sufletului. Căci sufletul exista, domnilor, și era tocmai singurul ce nu putea fi reconstituit în terminalele de sosire ale dispozitivului perfect, pentru că e imaterial și nu se poate reduce, în mod digital, la un tipar numeric! Individul reconstituit la sosire era o coajă goală, fără spirit, dar cu toate amintirile stocate și toate componentele și mecanismele organice capabile să funcționeze atâta timp cât le impulsionează, sau mai bine spus, le dirijează un «pilot», acum adevăratul spirit stăpân al acelui corp, acum un spirit intrus care trecea pe aproape în acel moment de transfer, adică, «dezînsufleție», și a profitat de oportunitate pentru a se delecta, după ce a intrat în acea locuință fără chiriaș, cu viciile grosolane ale vieții pământești, considerând că în infern, acesta fiind imaterial, niciodată nu s-ar putea bucura de acele vicii oribile și delicioase!

Pe de altă parte, a explicat Ben Sirac, nu sunt doar vibrațiile negative ale ființelor umane cele care atrag demonii, ci și, în special, ***fierul*** pe care îl au în sânge și care conferă culoarea roșie hemoglobinei, din moment ce fierul este legat în mod cabalistic de roșia planeta Marte, sediul tradițional al Spiritelor Luciferiene ce i-au ispitit pe Adam și Eva și i-au dus la pierzanie. Ajungea ca, în loc de fier, să aibă ***cupru***, legat de verdea planetă Venus, izvor de iubi-

re, armonie, frumusețe și blândețe, sediu sacrilor domni din Venus, Mesagerii lui Dumnezeu, și probabil acest accident nefericit nu s-ar mai produce.

Când Ben Sirac și-a încheiat în cele din urmă expunerea și a terminat programul, eu aveam deja, după cum am spus, o idee foarte clară de ceea ce trebuia să fac. De fapt, soluția îmi părea atât de evidentă și primară, încât mă uimește că nu le-a venit ideea altor oameni de știință care lucrau de asemenea în cercetarea și manipularea mecanismelor biologice.

Am adunat un grup select de asistenți dintre cei mai dotați și le-am explicat ideea mea. Mai întâi s-au îngrozit, dar în urma unei conversații în cabinetul mai rezervat al laboratorului, cu ușile închise, au recunoscut că nu exista altă alternativă și au consimțit să pună în practică ideea. Sincer, cea mai mare dificultate consta tocmai în asta, în punerea în practică, în ciuda marii simplicități a principiului teoretic: printr-un lanț judicios de manipulări genetice asistate de bănci informatice de nucleotide artificiale, ar fi posibil crearea unui operator de recombinare, care să substituie molecula *fierului* transportată în cele patru «grupuri hemo» ale hemoglobinei umane de doi atomi de *cupru* combinați cu o moleculă de oxigen, cu condiția să îi conțină o proteină specifică, hemocianina. Partea dezagreabilă a chestiunii era că hemocianina este pigmentul sangvin al artropodelor și mutația instantanee (specialitatea laboratorului nostru, după cum am mai spus), continua să fie violentă, pentru că trecerea de la mamifer la artropod în câteva minute nu este o glumă. În plus, trebuia ales artropodul cel mai recomandabil, și, după două zile de dezbateri umilitoare, ca să nu zic jignitoare, alegerea a recăzut pe blatodeele dictioptere și, pentru a fi mai exacți, pe ordinul blatariilor.

În fine, să vorbim despre ordinul blatariilor ar fi să prelungim inutil mărturisirea adevărului rușinos. Să fim clari și să spunem «gândaci», ființele umane trebuiau să se transforme în gândaci, având cupru în sânge în loc de fier, dacă vroiau să se vadă scăpate de atacurile mortale ale demonilor de neoprit. Problema stătea în cum să convingem umanitatea să accepte în mod pașnic această metamorfoză deplorabilă. Nu preferau oare mulți o moarte atroce, sulfurică și toate cele, decât o condiție vexatorică de a se târî ca și gândacii rău mirositori, cât timp nu se descoperea o metodă sigură și eficace pentru a inversa procesul?

Eu și asistenții mei am luat atunci singura decizie care ni s-a părut eficace, chiar dacă violentă și condamnabilă din punct de vedere etic: rasa umană trebuia să fie salvată, adică, transformată fără a afla! În teorie, nu era imposibil răspândirea pe toată planeta a unui nor de «macromolecule de funcție» care, în momentul inhalării, să inițieze lanțul *necesar și suficient* pentru producerea metamorfozei... Cum să facem, cu toate...? Să împrăștiem norul dintr-un satelit...? Asistentul mai tânăr, un băiat isteț mereu plin de idei în general foarte periculoase și de multe ori, din fericire, greu de executat, a sugerat vechiul Muzeu de Astronautică unde se ridica, la loc de cinste, o uriașă rachetă «Saturn V» care, datorită vizitelor școlare și cred că de asemenea din motive istorice și educative, continua să fie în stare de funcționare. Ar ajunge încărcarea acesteia cu un focos plin de macromolecule, aprinderea igniției și lansarea ei înspre spațiu. Era vorba despre o structură destul de veche cât să nu se iasă din zona de influență a Terrei, putând astfel împrăștia norul salvator, tocmai dedesubt de stratul de ozon al stratosferei. Pe lângă spectaculozitatea aventurii din acea noapte, o noapte ce ne amintea un serial foarte vechi ce ne întreținea în tinerețe și pe care obișnuiam să îl vizionăm în Videoteca Arheologică numit, dacă nu mă înșeală memoria, *Misiune imposibilă,* totul a ieșit bine și «Saturn V» a spulberat tavanul Muzeului și optsprezece edificii anexe, s-a ridicat maiestos în spațiu și și-a îndeplinit misiunea.

În fine, putea să o îndeplinească cu ceva mai puțin entuziasm. Nu am știut că racheta transporta o bombă nucleară de o mie de magatone. Ar fi putut cauza o nenorocire dacă nu ar fi căzut într-o vastă regiune nelocuită din Siberia, atât de nelocuită că Siberia este singurul loc în lume ce își conservă numele. Explozia a deplasat ușor Terra de pe axa sa și cutremurul vertical a fost atât de vibrant că toate ființele și toate lucrurile au fost lansate în aer ca propulsate de un foarte puternic fileu elastic.

Trebuie amintit aici, cu nostalgie, clasica axiomă a lui Xeng-Tui (800 e.n.), reluată de inginerul Murphy la jumătatea secolului XX: dacă ceva poate să meargă prost, va merge, și în cea mai defavorabilă manieră. Miile de milioane de ființe umane transformate în gândaci, după ce au fost ridicate în aer de forța teribilei zguduiri și care aveau 50% probabilități să cadă drept în picioare, au căzut toate, fără excepție, în cealaltă 50%, adică, pe spate. Desigur, au rămas dând din picioare, deoarece toți știm că gândacii sunt incapabili să se rostogolească singuri și, dacă nu îi ajută nimeni, termină murind în acea postură stupidă.

Știu ca aceasta pare imposibil din punct de vedere statistic și inclusiv aș spune, cu atâtea milioane de persoane, foarte puțin probabil, dar după ce am meditat cu atenția suficientă la cuvintele instructive ale lui Ben Sirac, pronunțate în programul menționat și care, de la atâta reflectare asupra lor, le știu deja din memorie, nu am niciun dubiu referitor la cauză, aceasta fiind intervenția principalilor prejudecați, adică, spiritele malefice, care, văzându-și împiedicată intrarea în ființa umană de cuprul venusian, au decis să contracareze în mod diabolic legile statisticii și să își consume în acest fel răzbunarea înainte de a se întoarce, scrâșnind din dinți și strigând după sulf, în iadul profund.

De asemenea trebuie să adaug, în altarele exactității istorice, că există o excepție. Datorită unei denivelări a terenului, am căzut pe o parte, cu picioarele de pe partea stângă sub elitrele corespunzătoare, în poziție instabilă și legănându-mă dintr-o parte în alta. Orice s-ar întâmpla, nu vreau ca într-o zi, într-un viitor depărtat, vizitatorii extratereștrii să rămână fără a ști cu siguranță ce s-a întâmplat. Pentru aceștia dictez mental acest text telescriitorului meu psihotronic portabil, care nu mă abandonează niciodată.

Încă mă leagăn. Dacă cad, după cum sper și doresc, în picioare, încă voi mai avea timp să alerg la laboratorul meu și să încerc să găsesc o soluție pentru ca totul să fie ca și înainte, adică, înainte de invenția pernicioasă a *telagog*-ului. Dar dacă cad pe partea cealaltă ....

Traducere de ***Claudia E. Stoian***

AMBROSE BIERCE

CASA DUHURILOR

Pe drumul care se întinde la nord de Manchester, în estul statului Kentucky, către Booneville, 20 de mile mai departe, se afla, în 1862, o casă din lemn pe o plantație, casă de o calitate ceva mai bună față de cele aflate în acea regiune. Clădirea a fost distrusă de foc în anul care a urmat, probabil în timpul acțiunilor de retragere ale trupelor conduse de generalul George W. Morgan, când a fost izgonit din Cumberlend Gap către râul Ohio de către generalul Kirby Smith. Până să ajungă să fie distrusă a fost neocupată vreme de patru sau cinci ani. Câmpul din preajmă se umpluse de bălării, gardurile dispăruseră, chiar și colibele negrilor și orice acaret aflat pe lângă casă se ruinaseră în cea mai mare parte, deoarece fuseseră neglijate. Negrii și albii săraci din vecinătate au găsit în casă și în garduri o provizie substanțială de lem de foc, așa că au devalizat totul fără nicio ezitare, la vedere și la lumina zilei. Doar pe timp de zi, căci după căderea nopții nicio ființă umană, cu excepția străinilor, nu se aventura prin apropiere.

Era cunoscută drept Casa duhurilor. Aceasta pentru că era locuită de spirite rele, vizibile, audibile și energice, căci nimeni din toată regiunea nu se îndoia de acest lucru, ci mai puțină încredere aveau în preotul itinerant care sosea duminica. Părerea proprietarului despre acest lucru a rămas necunoscută, deoarece el a dispărut într-o noapte fără urmă, împreună cu familia și niciodată nu au mai fost găsiți. Ei au abandonat tot: bunurile din casă, hainele, proviziile, caii în grajd, vacile pe câmp, negrii în colibe. Totul a rămas pe loc și nimic nu lipsea, în afară de bărbat, de femeie, cele trei fete, un băiat și un sugar. Nu era nimic mai surprinzător ca o plantație să fie părăsită simultan de șapte ființe, iar nimeni să nu fi avut nici cea mai mică suspiciune cu privire la plecare.

Într-o noapte de iunie a anului 1859, doi cetățeni din Frankfort, colonelul J. C. McArdle, avocat, și judecătorul Myron Veigh, din garda națională, călătoreau de la Booneville către Manchester. Afacerile lor arau importante, așa că au decis să meargă mai departe, în ciuda faptului că s-a lăsat întunericul și a faptului că se auzea vuietul unei furtuni ce se apropia, furtună care s-a descărcat asupra lor exact când ajunseseră în fața Casei duhurilor. Lumina fulgerelor era atât de puternică că foarte ușor au găsit drumul către poartă și către grajd, unde au deshămat caii. După aceea, prin ploaie, s-au îndreptat către casă și au ciocănit la toate ușile, fără să primească vreun răspuns. Găsind că acest lucru se întâmplă din cauza huruitului continuu al tunetelor, au împins una dintre uși, care s-a și deschis. Intrând, s-au scufundat imediat în întuneric și tăcere. Nicio rază de lumină nu reușea să treacă prin ferestre sau prin crăpături, niciun murmur din tumultul furios de afară nu ajungea înăuntru. Era ca și cum dintr-odată deveniseră orbi și surzi. McArdle a și spus după aceea că pe moment a crezut că fusese ucis de un fulger și că trecuse pe lumea cealaltă. Povestea întreagă a acestei aventuri a relatat-o cât a putut de bine și a fost redată, cu propriile cuvinte, și poate fi găsită în publicația Advocate din Frankfort, numărul din 6 august 1876: „Când mi-am mai revenit din șocul trecerii bruște de la gălăgie la tăcere, primul meu gând a fost să redeschid ușa pe care tocmai o închisesem, învârtind butonul pe care, în mod inconșient, îl țineam încă în mână. Îl simțeam foarte clar, căci îl strângeam între degete. Gândul meu era să alerg înapoi în furtună, atât mă simteam de frustrat de neputința de a auzi și de a vedea. Am întors butonul și am împins ușa ca să o deschid. Dădea într-o altă încăpere! Această cameră era scăldată într-o lumină difuză verzuie, a cărei sursă nu am putut să o determin, făcând însă ca totul să se vadă destul de bine, deși nimic nu era definit cu claritate. Am văzut că toate lucrurile, de fapt singurele prezențe între pereții din piatră netencuiți ai încăperii, erau câteva corpuri umane. Ca număr erau opt sau zece – e de înțeles că nu am stat să le socotesc. Erau de vârste diferite și de mai multe feluri, chiar și sugari, și din ambele sexe. Erau întinse pe podea, cu excepția unuia, o femeie tânără, după cum am putut să-mi dau seama, care era îndoită, cu spatele la perete. Un bebeluș era strâns în brațe de o femeie în vârstă. Fața unui tinerel era căzută peste picioarele unui bărbos. Unul sau doi erau aproape în pielea goală, iar în mâna unei fete se afla o bucată din cămașa ei de noapte, pe care o avea deschisă peste piept. Trupurile erau în diverse stagii de descompunere, cu fețe zbârcite. Unele nu erau decât cu puțin mai mult ca niște schelete.

Pe când stăteam în prag, covârșit de oroarea acestui spectacol funest și ținând ușa încă deschisă, cu o oarecare doză de perversitate atenția mi-a fost oarecum îndepărtată de la scena oribilă și orientată către alte elemente și detalii. Probabil că mintea mea, într-o pornire de autoconservare, a încercat să găsească ceva ca să scadă din tensiunea aceea extremă. Printre altele, am observat că ușa pe care o țineam încă deschisă era din fier masiv, perfecte netedă. La distanțe egale unul de altul și de la marginea de sus față de cea de jos, trei zăvoare se iveau din cantul ușii. Am întors butonul, iar limbile s-au retras, dispărând în cant. I-am dat drumul, iar zăvoarele au reapărut. Era o încuietoare eficientă. Pe dinăuntru, ușa nu avea buton și nici un altfel de mâner, doar suprafața netedă de fier.

Pe când observam aceste lucruri cu un interes și o atenție de care acum, când îmi amintesc, sunt uimit și oarecum rușinat, judecătorul Veigh, de care în acele momente, când eram cu nervii întinși, efectiv uitasem, mi-a dat un brânci în cameră.

-Pentru Dumnezeu, am strigat, nu te duce acolo! Hai să părăsim cât mai repede acest loc al groazei!

Nu a acordat nicio atenție îndemnurilor mele la reținere și (ca orice locuitor neînfricat al Sudului) s-a dus repede în mijlocul încăperii și a îngenunchiat lângă un cadavru pentru a-l examina în amănunțime. A ridicat liniștit în mâini capul înegrit și plin de zbârcituri. Un miros insuportabil venea dinspre încăpere, făcându-mă să amețesc și să-mi pierd cunoștința. Am simțit că mă prăbușesc și, încercând să mă prind de marginea ușii pentru a mă sprijini, am închis-o cu un clic scurt!

Mai multe nu-mi amintesc. Șase luni mai târziu mi-am recăpătat cunoștința într-un hotel din Manchester, unde am ajuns, după ce am fost luat de niște străini în ziua următoare. Pentru câteva săptămâni am suferit de febră nervoasă, fiind constant încercat de delir. Am fost găsit zăcând întins în drum la câteva

mile depărtare de casă, însă cum am scăpat de acolo nu știu. Când mi-am mai revenit, sau, mai bine zis, când medicul mi-a permis să vorbesc, m-am interesat de soarta judecătorului Veigh, despre care (ca să mă liniștească, știu bine acum) mi-au spus că este bine la casa lui. Despre toate cele întâmplate apoi – cercetarea casei și eșecul strădaniilor de a găsi încăperea descrisă de mine, încercarea de a fi declarat bolnav la cap și triumful asupra detractorilor mei – cititorii publicației Advocate sunt la curent. După trecerea atâtor ani mai sunt încă convins că ar trebui făcute toate demersurile legale pentru a descoperi și a nu lăsa să continue misterul în privința dispariției nefericitului meu prieten și dacă se poate a foștilor locuitori ai casei părăsite, casă care acum este distrusă. Încă mai am speranțe că aceste investigații vor fi începute și este un motiv de neagră supărare pentru mine că întârzierea este cauzată de neascunsa ostilitate și ridicola incredulitate a familiei și prietenilor celui care a fost răposatul judecător Veigh".

Colonelul McArdle a murit în Frankfort în ziua 13 decembrie a anului 1879.

CEILAȚI LOCATARI

- Cel mai bine ar fi să iei trenul acela, a spus colonelul Levering, aflat la hotelul Waldorf-Astoria. Astfel vei petrece aproape toată noaptea în Atlanta. Este un oraș rafinat, însă te sfătuiesc să nu cumva să tragi la Breathitt House, unul din principalele hoteluri. Est situat într-o veche clădire de lemn, care are nevoie de repatații urgente. Sunt așa niște găuri prin pereți că poți arunca o pisică prin ele. Camerele nu au încuietori la uși și nici mobilă, în afară de câte un scaun în fiecare, iar la paturi nici nu se poate vorbi de ramă, căci sunt doar niște saltele. Dar nici în aceste prăpădite spații de locuit nu poți fi sigur că vei fi în intimitate. Trebuie să te supui riscului ca încăperea să-ți fie invadată de alții. Domnule, este un hotel groaznic!

Noaptea petrecută de mine acolo a fost una dintre cele mai rele. Am ajuns târziu, iar un recepționer de noapte prăpădit mi-a arătat o cameră de la parter la lumina unei lumânări unsuroase, pe care a binevoit să mi-o lase. O noapte și două zile am fost scuturat de traficul infernal de pe calea ferată, fiind încă în recuperare din cauza unei răni de glonț pe care o primisem într-o altercație. În loc să mă interesez de un loc de cazare mai bun, m-am întins nedezbrăcat pe saltea și am încercat să dorm. Către dimineață m-am trezit. Răsărise luna și sclipea în încăpere prin fereastra fără perdele, umplând-o cu o lumină ușoară, eterică, care părea a avea și ceva supranatural, de proastă calitate, îndrăznesc să spun. Toată strălucirea lunii era așa pentru a vedea că e ceva necurat. Poți să-ți imaginezi surpriza și indignarea mea, când am obeservat că podeaua era ocupată de o jumătate de duzină de alți locatari! M-am ridicat în capul oaselor, dând dracului managementul acelui hotel groaznic și eram pe punctul să sar din pat pentru a merge să-i fac scandal acelui prăpădit recepționer de noapte, pentru jalnicul său comportament și pentru lumânarea de nefolosit, când ceva din cele din jur m-a pus în stranie imposibilitate de a mă mișca. Cred că am fost într-o situație pe care un scriitor o numește „înghețat de spaimă", deoarece toți acei oameni din încăpere erau în mod cert decedați!

Aceste persoane zăceau pe spate, dispuse în ordine de-a lungul a trei laturi ale camerei, cu picioarele către ziduri, în partea cealaltă de peretele opus ușii, unde se aflau patul meu și scaunul. Toate fețele erau acoperite, dar sub cearșafurile albe se distingeau trăsăturile a două cadavre care zăceau în pătratul format de lumina lunii aproape de fereastră, arătând formele ascuțite ale nasului și obrajilor.

Am crezut că era un vis urât și atunci am încercăt să strig, ca unul aflat în mijlocul unui coșmar, dar nu am putut scoate niciun sunet. În cele din urmă, cu un efort disperat, mi-am aruncat picioarele pe podea și, trecând printre cele două secțiuni formate de cele două trupuri acoperite și altele două așezate în apropiere de ușă, am scăpat din acel loc infernal și am alergat către recepție. Recepționerul era acolo, în spatele pupitrului, stând în lumina difuză a unei alte lumânări unsuroase. Stătea și privea fix. Nici nu s-a ridicat. Brusca mea apariție nu a avut niciun efect asupra lui. M-am gândit să-l observ cu atenție, să văd dacă este o persoană reală, așa cum eram și eu. Trebuia să fac aceasta, deoarece înainte nu îl cercetasem atent pe acest individ. Era un omuleț cu o față palidă, lipsită de culoare și cu cei mai goi ochi văzuți vreodată. Nu exprima nimic, așa cum nu arată nimic dosul palmei mele. Hainele lui erau murdare și cenușii.

- Blestematule, i-am strigat. La ce ți-a stat mintea?

Imediat însă am tresărit ca o frunză în vânt, deoarece nu eram în stare să-mi recunosc propria voce. Recepționerul s-a ridicat, s-a înclinat umil și mi-a spus că nu era de mult timp în acel post. Chiar în acel moment, am simțit că o mână mi se lasă pe umăr, venind din spate. Închipuește-ți, dacă poți, cum m-am simțit! Cu o teamă de nedescris, m-am răsucit și am zărit un domn bine făcut și cu o față plăcută.

- Care este problema prietene? m-a întrebat.

- Nu sunt prea multe de spus, dar înainte să termin povestea, am văzut că și el devine extrem de palid.

- Ia ascultă aici, m-a luat el, chiar spui adevărul?

Am simțit cum mi se ridică tensiunea, iar teroarea a fost înlocuită de indignare.

- Dacă îndrăzensti să te îndoiești cumva, i-am răspuns, am să te bumbăcesc până te las lat!

- Nu, nu, să nu faci asta, mi-a replicat. Te rog să iei loc, căci am să-ți spun ceva. Acesta nu este un hotel. Mai înainte a fost spital. Acum nu este ocupată, așteptând să i de dea o altă întrebuințare. În încăperea pomenită de tine a fost morga, plină mai mereu de decedați. Individul despre care spui că este recepționerul de noapte obișnuia să lucreze acolo, treaba lui fiind să înregistreze pacienții aduși. Nu pot înțelege cum de el este aici, deoarece este mort de câteva săptămâni.

- Dar tu cine ești? am izbucnit.

- O, eu am vrut doar să văd ce se petrece aici. S-a întâmplat să trec chiar acum prin preajmă și, văzând lumină înăuntru, am intrat să văd despre ce este vorba. Haide acum să aruncăm o privire în camera aceea, a adăugat și a luat lumânarea firavă de pe pupitru.

- Mai bine să te ia dracu' înainte! am strigat și am făcut un salt prin ușă către stradă. Domnule, acea Breathitt House din Atlanta este un loc de groază. Să nu tragi acolo!

- Departe de mine! Din ceea ce ai povestit în mod clar nu este ceva care să mă atragă. În altă ordine de idei, colonele, când s-au întâmplat toate acestea?

- În septembrie 1864, la puțin timp după asediu.

Traducerei de ***Lucian-Vasile Szabo***

INTERVIU CU SORIN ANTOHI

„AM URMAT TRASEE EXISTENȚIALE ATIPICE...”

1. Ce datorezi Iaşilor şi României în formarea ta ca om și ca intelectual?

1. Iată o întrebare la care am încercat să răspund în mai multe convorbiri. Două, în curs de pregătire, au căpătat lungimea unor cărți. Aici mă pot opri doar la câteva repere. Am ajuns la Iași ca elev al Liceului nr. 3 « Costache Negruzzi » (folosesc denumirea din perioada şcolarității mele, 1972-1976), cunoscut mai bine sub numele de Liceul Internat, atribuit la înființare, în 1895. La începuturi, acel nume adesea neînțeles arăta că majoritatea elevilor erau “interni”, adică studiau, locuiau și își petreceau timpul liber împreună, într-o instituție relativ închisă, care forma intelectual și construia un esprit de corps, în vederea ridicării unei elite naționale. Chiar ieșenii puteau fi interni, iar semi-internatul (practic, dreptul de a dormi acasă, fiindcă și pregătirea temelor se făcea în comun, sub supraveghere) a fost în multe perioade obligatoriu, chiar în anii comunismului. Pentru mine, a fost o experiență interesantă, deși am fost intern numai în primul trimestru, fiindcă mi-a revelat câte ceva din esența a ceea ce Erving Goffman numește instituție totală; am învățat restul în armată și din studiul utopiilor, devenind astfel un locuitor conștient al distopiei carpatice. Tot atunci am înțeles mai bine valoarea prieteniei, precum și norocul de a avea mulți colegi inteligenți, citiți, ambițioși, inclusiv destui rebeli și chiar excentrici – din toate straturile sociale. Acele prietenii, care m-au însoțit toată viața, m-au pregătit pentru toate prieteniile ulterioare. În forme mai rudimentare, dar esențiale pentru socializarea copiilor din medii defavorizate care trebuiau transformați în angajați competenți ai partidului-stat (unii, mai înzestrați, ajungeau astfel mult mai departe decît le-ar fi permis cadrul familial și târgul/satul natal), sistemul internatelor a fost un vast sistem de inginerie socială, care-și mai așteaptă încă, asemeni întregii vieți sociale din comunism, monografia standard, dincolo de diversele forme de corectitudine politică (de stânga ori dreapta). Absolvisem Școala Generală nr. 1 din Onești (pe atunci, municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej), unde excelasem cam la toate materiile (mai puțin la Educație Fizică și Atelier), și proveneam dintr-o familie de învățători cu ascendență, mai ales pe linie paternă, în mediul burghezo-moșieresc. Declasarea familiei mele sub comunism (confiscarea proprietăților, închisoarea, alte persecuții, marginalizarea) a fost însă contrabalansată parțial în generația mea, care nu a suferit decât indirect prigoana stalinismului românesc (deși am cunoscut foamea, frigul, sărăcia, frica), de persistența unei puternice memorii de familie,

clan şi clasă, precum şi de tot ceea ce Pierre Bourdieu a numit capital simbolic. În cazul meu, a fost esenţial să învăţ despre trecut mai întâi de la tata (om cald şi generos, inteligent, cu mare apetenţă pentru cultură, stoic înnăscut, senin în ciuda unei vieţi care nu l-a lăsat să ajungă ce merita şi putea – fusese poreclit Socrate în Şcoala Normală de Băieţi din Bacău, în anii 1940) şi de la bunicul patern (veteran din Primul Război Mondial, primar averescan şi liberal de târg româno-evreiesc, proprietar agricol cu origini în mica boierime şi răzeşie, intrat prin căsătorie într-o familie din fosta boierime mijlocie, deţinut politic, cu fraţi, veri, unchi şi alte rude apropiate în diplomaţie, armată, Biserică, universitate, cultură publică, politică). Pe lângă această introducere orală în istoria naţională (care-mi este utilă şi azi), am avut norocul de a mă simţi de copil parte a unei lumi mai vaste şi mai frumoase, cea a cărţilor, a limbilor şi culturilor străine (începând cu franceza şi latina, cu jurnalele de călătorie şi lucrările de istoria culturilor şi civilizaţiilor). Aşa că venirea la Iaşi nu m-a găsit nepregătit. Am fost un elev bun, mai ales la început, după care am înţeles că nu la şcoală -- unde profesorii buni, ca şi în şcoala primară, nu mi-au lipsit, dar nu puteam găsi mentorii la care jinduiam – trebuia să-mi investesc energia, ci în lecturile individuale. Din fericire, părinţii mei mi-au tolerat şi iertat toate năzbâtiile adolescenţei şi primei tinereţi, m-au lăsat absolut liber. Astfel că am urmat trasee existenţiale atipice, cu destule ieşiri în decor, căutându-mi oarecum orbeşte vocaţia, dar crezând mereu că o pot găsi. Nici la Facultatea de Filologie (Engleză-Franceză, 1980-1984), unde am fost deopotrivă student cu note mari la examene şi activ în cercurile ştiinţifice, publicist, precum şi redactor-şef de revistă ajuns în conflict cu autorităţile, nu mi-am găsit locul, dar, din fericire, nici nu mi-l mai căutam. Hotărâsem să-mi iau totuşi o diplomă universitară cu minim efort, în domenii pe care le cunoşteam destul de bine ca autodidact, ocolindu-le din capul locului pe cele mai ideologizate (Istorie, Filozofie, Română – protocronismul, chiar în formele sale subtile ori soft, mă plictisea de moarte când nu mă revolta), chiulind cam 80% din orele de curs (spre 90% în anul IV) şi văzându-mi de lecturile proprii, perfecţionarea limbilor străine deja cunoscute şi învăţarea ori explorarea altora. Mă atrăgeau şi ştiinţele, în special prin deschiderea lor teoretică şi chiar metafizică (regret mult că n-am făcut Fizica, dar regret activ, citind cărţi de teoria, istoria şi antropologia ştiinţei), nu şi Medicina (din care însă mă preocupau psihiatria şi psihologia clinică, precum şi teoriile holiste, semiologia, omologiile complexe om-cosmos etc.) ori Politehnica (pe atunci, cu toate excepţiile, unele absolut remarcabile, devenită un fel de fabrică de vechili pentru o industrie intrată în colaps). Marele meu noroc a fost însă existenţa la Iaşi a unui grup remarcabil de tineri universitari din domeniile umaniste, în ambianţa căruia (în redacţiile revistelor studenţeşti Dialog şi Opinia studenţească, în câteva instituţii şi în câteva case) am devenit ceea ce sunt. Ei – mai ales (îi pun în ordinea vârstei) Alexandru Călinescu, Luca Piţu, Tereza Culianu-Petrescu, Dan Petrescu, Liviu Antonesei, Mihai Dinu Gheorghiu, Ştefan Lemny, Andrei Hoişie, Ştefan Afloroaei, Valeriu Gherghel --, cărora li se adaugă şi alţii (dintre cei mai tineri decât mine, Dan Alexe), au constituit simultan grupul de referinţă, modelele, grupul de egali aflaţi în aceeaşi competiţie (dincolo de evidentele diferenţe dintre noi, pe atunci mai mari). Am evocat această experienţă într-un text apărut în 2005, „Dialog: egoistorie, microistorie, istorie", republicat în 2014 (v. Sorin Bocancea, coord., De la presa studenţească în comunism la presa postcomunistă, Iaşi, Institutul European, pp. 93-115). Istoria Grupului de la Iaşi nu e încă scrisă cu adevărat, deşi unele tentative au existat, dar Luca Piţu a dat deja o frescă postmodernă bazată pe documente din arhivele CNSAS, montate şi comentate cum numai el ştie:Documentele antume ale „Grupului din Iaşi" (v. ediţia a treia, Iaşi, Opera Magna, 2012). Un impact special l-a avut asupra mea şi Mihai Ursachi, poetul, filozoful, disidentul (a încercat să treacă Dunărea înot şi a făcut puşcărie politică – etapă esenţială în evoluţia lui), care însă a emigrat deja în 1981, înainte ca eu să asimilez tot ce mă putea el învăţa. (Indirect, totuşi, am învăţat şi de la el, prin cei din mediul amintit care fuseseră adânc marcaţi de el.) Din 1981 până azi, am fost permanent într-o relaţie strânsă cu Alexandru Zub. Acesta mi-a fost tot ce se putea imagina: model, mentor, protector, şef formal (am lucrat sub conducerea lui în Colectivul de Istoria Culturii la Institutul de Istorie şi Arheologie "A.D. Xenopol"), prieten. Le port tuturor celor amintiţi, precum şi altora, pe care nu-i mai numesc aici fiindcă sînt prea mulţi, o adâncă recunoştinţă. Alături de mentorii mei din alte oraşe – în special Mihai Şora şi Adrian Marino --, precum şi alături de prietenii din toată ţara, aceşti oameni m-au făcut şi pe mine om. Familiei şi lor le datorez tot ce am mai bun pe plan uman şi intelectual. Defectele şi greşelile mi se pot imputa numai mie. În consecinţă, eram pregătit să plec în lumea largă la căderea comunismului. Am învăţat multe de atunci până azi, am găsit în străinătate mulţi alţi prieteni şi alţi câţiva mentori. Mi-am făcut chiar şi unii prieteni noi printre români. Dar, în esenţă, eram format în 1990. Cu bune şi cu rele...

2. Ce a reprezentat Cenaclul Quasar pentru tine?

Printre colegii mei de liceu de care m-am apropiat instantaneu, chiar în zilele examenului de admitere la liceu, se numărau Dan Merişca şi Sorin Simion. Am povestit această întâlnire fericită cu tristul prilej al postfeţei pe care am scris-o în 1993 pentru unicul volum (din păcate, postum !) al lui Dan Merişca, Revoltă în Labirint (v. ediţia a doua, revăzută şi adăugită, Iaşi, Opera Magna, 2011, pp. 325-342). Celor doi li s-a alăturat fratele mai mic al lui Dan, Lucian, aşa că s-a format nucleul unui cerc cu interese culturale extrem de variate care, pe lângă revista şcolii, Corolar (unde Dan a devenit redactor-şef), căuta legături cu elevii din alte licee şi cu studenţii. Cu Dan şi Sorin am scos chiar un samizdat, Major, care m-a adus în conflict direct cu regimul. Eram oarecum tipici pentru o anumită parte a generaţiei noastre: elevi la licee bune, cititori avizi, cu preocupări culturale enciclopedice, împinşi de la spate (de familie şi sistem) spre profesii sigure, dar

suficient de liberi pentru a continua să căutăm nu numai răspunsuri, ci şi întrebări. Eu, alături de un coleg de la Liceul Industriale de Chimie nr. 1, Moni Weisthal, şi sub îndrumarea unui profesionist matur, entuziastul, generosul şi multiplu înzestratul Virgil Scurtu (care ne trata ca pe nişte egali !), am condus chiar un cerc de astronomie la Casa Tineretului şi Studenţilor, funcţionând în paralel cu alte cercuri şi cenacluri (la care veneau de multe ori cam aceeaşi oameni) mergând de la paleoastronautică la poezie şi de la CNI (cazuri neclarificate încă) la cinema. Din acest mediu efervescent s-a născut în 1979 şi Cenaclul Quasar, numit iniţial, cu (auto)ironie şi umor, Cenaclul de Anticipaţie "Cenaclul de Anticipaţie". Ni se asociase-George Ceauşu, mai mare decât noi cu câţiva ani, cu studii serioase de Matematică şi Informatică, fire iscoditoare, cu mare talent literar şi un geniu de animator comparabil cu cel al lui Dan Merişca, Doru Pruteanu, student filolog şi apoi profesor de Română, precum şi alţi tineri din toate domeniile, chiar elevi de şcoală generală. Treptat, participările mele la cenaclu au devenit mai sporadice şi totodată mai didactice, poate mai utile (făceam prezentări de teorie literară, istoria ideilor etc.), din lipsă de timp. Totuşi, împreună cu Dan, George, Doru, Lucian şi alţi câţiva am găzduit la Iaşi două consfătuiri naţionale ale cenaclurilor de anticipaţie tehnico-ştiinţifică (în traducere liberă, convenţia naţională SF), în 1981 şi în 1986, ambele cu ajutorul esenţial al lui Doru Tompea, şeful UASCR pe centrul universitar (pentru tinerii de azi, nu înainte de a le spune că nu era chiar aşa de grav pe cât pare, asta însemna Uniunea Asociaţiilor Studenţilor Comunişti din România). La cea de-a doua consfătuire am organizat sub egida universităţii, cu sprijinul lui Nicolae Creţu, distins universitar comparatist mereu deschis spre cei tineri, un colocviu despre utopie. Acela a fost de fapt primul colocviu dedicat subiectului în România, cu o participare memorabilă: Mihai Şora, Gabriel Liiceanu, Andrei Cornea, Dan Culcer (care a emigrat la scurt timp după aceea), Luca Piţu, Dan Petrescu şi alţii. De fapt, cercetările mele despre utopie de până în 1989 au avut întotdeauna drept fundal, alibi şi primă cutie de rezonanţă fandomul SF. Povestesc asta în posfaţa ediţiei din 2005 a cărţii mele scrise în anii 1980, apărută în 1991 din pricina cenzurii, Utopica. Studii asupra imaginarului social (Cluj: Idea, pp. 219-241). Pe scurt, dacă am ajuns la SF graţie interesului pentru ştiinţe şi alternative civilizaţionale, am rămas prin preocupările pentru utopie şi fantastic – inclusiv istoria ideilor, studiul imaginarelor sociale, teoria istoriei (în special chestiunea istoriei contrafactuale, problema cauzalităţii, relativism) şi filozofie politică.

3. Ce te leagă de Helion, de Timişoara?

Prima mea călătorie de la Iaşi la Timişoara a avut loc tocmai alături de colegii de la Cenaclul Quasar (care mai purta primul său nume istoric, amintit mai sus), pentru a participa la consfătuirea anuală SF, numită oficial a X-a Consfătuire pe ţară a cenaclurilor de literatură şi artă ştiinţifico-fantastică. Era în zilele de 7-9 noiembrie 1980, iar reuniunea s-a ţinut la Timişoara şi la Buziaş. Din memorie şi pe baza însemnărilor de jurnal, pot reconstitui în detaliu acele zile de conferinţă, precedate şi încheiate de călătorii iniţiatice cu vagonul de dormit (câte şaptesprezece ore în fiecare sens), şedinţe de cenaclu mobile combinate cu picnicuri şi practic fără pauze de somn. La acea consfătuire am debutat eu pe scena naţională a mişcării SF, atunci i-am cunoscut pe clasicii în viaţă – Adrian Rogoz, Vladimir Colin, Ion Hobana --, pe încă tinerii Alexandru Mironov, Mircea Opriţă, Ioan Eremia Albescu şi alţii, prcum şi pe cam toţi colegii de generaţie din ţară. (Nu mai vorbesc de teoriile despre apa vie prezentate de fizicianul Ion Mânzatu, una din cele mai delirante fuziuni ale imaginarului cu o protocronică theory of everything.) Prezenţa mea a fost apreciată, astfel că mi s-au propus colaborări la reviste, almanahuri şi fanzine, începând cu timişoreanul Paradox (citeam atunci fascinanta carte a lui Deleuze, Logique du sens, deci invitaţia mi s-a părut o frumoasă coincidenţă), după care prezenţa mea în mediul SF s-a rutinizat (ca să trimit autoironic la Max Weber). Am sub ochi diploma de participare, precum şi numărul special din Paradox (supliment al revistei Forum studenţesc). Consfătuirea fusese organizată sub auspiciile UTC şi UASCR de Cenaclul "H.G.Wells" şi Helion. Următoarea diplomă de participare din colecţia mea provine tot de la Timişoara. E datată 29-31 mai 1981, are în antet Comitetul Judeţean Timiş al UTC, Casa Tineretului Timişoara, Clubul de Anticipaţie „Helion". Am ajuns deci cu evocările la tine şi la Zilele Helion. Alături de ceilalţi sefişti timişoreni, tu ai fost mereu pentru mine o legătură de suflet cu acest oraş, iar revenirea pe Bega în 1994, la EUROCON, şi (după o prea lungă pauză), pe 9-11 mai 2014, la Sesiunea Helion, ţi se datorează în cea mai mare măsură. Tot cu tine am decis să încep o serie de conferinţe internaţionale despre utopie, SF şi genurile proxime, pe care o deschidem pe 8-10 mai 2015 şi o vom impune în calendarul european de profil. Spre bucuria mea, în ultima perioadă vin cel puţin de două ori pe an la Timişoara: la Helion şi la Universitatea de Vest, unde un alt vechi prieten, istoricul Victor Neumann, animă de câţiva ani un nucleu de istorie conceptuală de care mă simt foarte legat. Pe 16-18 septembrie 2015 organizăm împreună, Victor şi cu mine, a 18-a conferinţă internaţională de istorie conceptuală, o premieră pentru această parte a Europei. Astfel, pasiunile mele intelectuale cele mai rezistente se leagă de vechi amiciţii. Şi unele, şi celelalte au trecut proba timpului. În fine, mai sunt legat de câteva cercuri timişorene, deşi cu mulţi dintre membrii lor nu m-am mai văzut de mult: literaţi strălucitori ca Şerban Foarţă, Adriana Babeţi, Mircea Mihăieş, Daniel Vighi, Marcel Tolcea; muzicieni de jazz extraordinari ca Liviu Butoi, Toni Kühn, Eugen Gondi, Dan Ionescu, Johnny Botta; alţi literaţi, politologi şi sociologi, de la Lucian Vasile Szabo la Alin Gavreliuc şi Ciprian Vâlcan. Pe alţi timişoreni, expatriaţi ca Valeriu Sepi ori Marcel Pop-Corniş, îi revăd după mulţi ani cu o enormă bucurie, pe alţii, plecaţi prematur, aştept să-i reîntâlnesc în alte dimensiuni. Iată deci câte fire mă leagă de Timişoara: amintiri, nostalgii, dar şi prietenii încă vii şi proiecte.

4. Când ai descoperit plăcerea scrisului?

Simultan cu plăcerea cititului, pe la patru ani. Desigur, la început au fost întâlnirile cu textul tipărit şi ininteligibil dar cumva semnificativ şi apoi treptat familiar, prin câte un cuvânt misterios şi fascinant care-mi era explicat de părinţi ori de bunicul şi străbunica pe linie maternă, precum şi prin plăcerea caligrafierii literă cu literă. De la aceste desene "după cultură" (ca mic analfabet, desenam deja şi după natură) am trecut la reproducerea pur grafică a unor cuvinte care mă atrăgeau formal şi, aproape fără să-mi dau seama, la alfabetizarea propriu-zisă. O parte a acestui proces entuziasmant s-a petrecut în timpul orelor de curs ale mamei mele, care era învăţătoare şi, neavând cu cine să mă lase acasă, mă lua cu ea. Din doi în doi ani preda simultan la clasele I-III, ca în 1960-1961, când eu treceam de la trei la patru ani, deci s-a nimerit bine. Când mi-a venit rândul să intru în clasa I, în 1964-1965, nici materia de a III-a nu mă mai interesa, fiindcă o mai auzisem şi citisem. Dar am făcut o hepatită epidemică încă din octombrie, la timp pentru a fi scutit de frecvenţă cam tot anul şcolar, ceea ce m-a scutit şi de o plictiseală teribilă. Am stat acasă, citind şi desenând în deplină libertate. Revenirea la cursuri, în clasa a II-a, a fost mai puţin chinuitoare, fiindcă materia de a IV-a, pe care o auzeam vrând-nevrând, era totuşi mai interesantă, iar când se revenea la grupa mea de vârstă reveneam şi eu la lecturile independente. Mama, care mă ţinea în clasă, chiar în prima bancă, de frica reclamaţiilor la Partid (favoritism etc.), nu mă întrerupea din lectură decât atunci când voia să dea un exemplu pozitiv, iar eu ofeream răspunsul canonic la diversele întrebări (adresate celor de vârsta mea ori celor cu doi ani mai mari), ofeream colegilor spre admiraţie impecabilele mele caiete de teme etc. Eram un fel de material didactic vivant, iar ceilalţi elevi mă acceptau ca atare, nu mi-o luau în nume de rău.

Acum, răspunsul real (nu literal): am început să scriu liste de cărţi citite, rezumatele romanelor mai interesante, tabele nominale de regi şi faraoni (ah, Ţara Marelui Hapi! -- cei bătrâni nu o pot uita, cei tineri o găsesc pe Google), mici dicţionare de uz personal (francez-român, latin-român etc.) alcătuite în acele minunate caiete speciale numite Vocabular, ideile principale din cărţile de popularizare a ştiinţei etc. O menţiune specială merită hărţile, pe care le-am descoperit prin tata, el însuşi un excelent caligraf şi desenator. Ficţiune am scris abia în clasa a V-a, îndemnat de colegul, rivalul şi prietenul Viorel Pânzaru, care s-a înecat însă în vacanţa de după a VI-a, lăsându-mă fără coautor (scriam mici schiţe istorice, SF şi Western) şi făcându-mă să basculez către experienţe de fizică, modelism şi alte asemenea. Nu am mai scris ficţiune decât extrem de rar, în tinereţe, ca să-mi amuz prietenii de la Cenaclul Quasar. Am evoluat către mici texte de ştiinţă popularizată, apoi am trecut la însemnări private (jurnal de lecturi şi idei), pentru ca în studenţie să mă opresc la plăcerea scrisului de idei, de la eseu la studiu tehnic. O plăcere care la mine se leagă de mai multe atribute obligatorii ale textelor pe care vreau să le scriu: concizie, densitate, originalitate, sinteză, spirit critic, utilitate pentru cititorul inteligent. Dacă uneori reuşesc să scriu aşa, public. Dacă nu, ţin în sertar în vederea unor rescrieri viitoare. Fiindcă, aşa cum cred atât în citire, cât şi în recitire (ne amintim minunata carte despre recitire a regretatului Matei Călinescu), îmi place foarte mult să rescriu., nu doar să scriu. Deşi am scris întotdeauna relativ uşor, înainte de a scrie, uneori ani de-a rândul, pre-scriu: citesc, reflectez, iau note, fac schiţe, redactez anumite porţiuni din produsul finit viitor. Această prescriitură, în mare parte imaterială, non-grafică, îmi aduce adevărata plăcere a scrisului.

5. Anul 2016 este un an special pentru utopiști.Cum îl vezi tu?

Da, se vor împlini 500 de ani de la apariţia cărţii care a dat numele unei practici mult mai vechi de a experimenta cu posibilele laterale, Utopia lui Thomas Morus. Vor fi numeroase conferinţe (sper să facem una şi la Timişoara, tot sub auspiciile Clubului Helion, pentru a

Sorin Antohi şi Mariano Martin Rodriguez, la Sesiunea Helion din 2014

continua şi impune seria pe care o inaugurăm anul acesta) şi publicaţii (împreună cu strălucitul meu prieten din Hong Kong, Zhang Longxi, voi coordona un volum colectiv bazat în parte pe o conferinţă despre utopie şi umanism organizată la Sinaia în 2014), expoziţii, filme, programe de televiziune etc. Dar sper că va fi în primul rând un prilej de a regândi locul utopiei în societatea prezentă şi de a găsi perspective noi. Trăim într-o lume saturată de relicve, reziduuri, fantasme, obiecte, reţele etc. marcate de jumătate de mileniu de utopism (sau două milenii şi jumătate, dacă începem cu Platon). Cele mai înalte şi cele mai joase cote atinse de omenire sunt deopotrivă legate de utopie (cu pandantul său inseparabil, distopia), iar actualul regim de istoricitate, prezentismul (dacă e să folosim schema lui François Hartog) ne determină să aducem totul în orizontul nostru temporal. Nu mai putem fugi prea lesne în trecut, nici în viitor, fiindcă toate aceste fugi au fost deja încercate, iar prezentul nostru e supra-abundent, eterogen, interactiv, chiar...imprevizibil. Bilanţul anului 2016, care se va face în următorii câţiva ani, ar trebui să ne aducă noi răspunsuri şi, inevitabil, noi întrebări. Mi-ar plăcea ca şi de aici, din România, să participăm la acest efort intelectual planetar. Aici au trăit şi/sau de aici au pornit figuri ale practicii şi criticii utopismului ca Teodor Diamant, Cioran, Alexandru Ciorănescu.

6. Când se vor reedita cărţile tale?

Cele mai multe se găsesc în format PDF pe situl Editurii Polirom (de unde au fost descărcate frecvent), altele sunt accesibile pe Net în diverse forme (piratate). Reeditările nu ar fi deci nici necesare, nici rentabile. Eu pledez oricum pentru acces liber la informaţie, iar potenţialul comercial al cărţilor mele nu a fost niciodată semnificativ.

7. Ai în lucru altă carte acum?

Am în sertar şi pe masa de lucru mai multe cărţi, în română şi engleză (volume proprii, dialoguri, volume colective coordonate de mine singur sau în colaborare) în diverse faze de execuţie. Sper ca sănătatea mea precară să-mi îngăduie finalizarea şi publicarea acestor manuscrise la care am muncit mult în ultimii zece ani, uneori mai mult. Dacă nu apuc să le închei, câteva din aceste cărţi ar merita publicate de cei care ar avea altruismul de a se ocupa de eventualele mele opere postume. Din fericire, nu voi mai fi de faţă pentru a le bloca apariţia din raţiuni oarecum secundare (ca perfecţionismul).

8. Unde ai greşit cel mai mult in viaţă?

Marile mele greşeli au devenit publice în toamna lui 2006, când s-a spus şi scris cam tot ce era de spus. Puţine prăbuşiri individuale au fost mai spectaculoase şi mai abundent discutate. Atunci am devenit, cum îi spuneam lui Daniel Cristea-Enache în 2013 (într-un interviu încă disponibil pe LiterNet), un arhetip al ticăloşiei româneşti. În alte interviuri, inclusiv în două cărţi aflate în pregătire, am revenit în detaliu cam la tot ce-am făcut rău şi am reiterat regretele mele profunde. Nu pot rezuma aici nişte istorii atât de complexe care îmi contextualizează culpele (astfel, le explică fără să le scuze). Aş adăuga însă o altă mare greşeală, şi ea ireparabilă, deşi nu condamnabilă: nu m-am detaşat de România în 1990, odată cu plecarea mea la Paris, debutul unui lung periplu internaţional. Am rămas excesiv legat de proiecte româneşti fără speranţă, care mi-au consumat disproporţionat de multă energie (în raport cu rezultatele, mai bine zis cu lipsa de rezultate). Dar, o ştim cu toţii, baştina creează adesea dependenţă, iar altruismul poate dezvolta o componentă autodistructivă, care sfârşeşte prin a compromite şi elanurile idealiste. Multă vreme, am crezut că voi reuşi acolo unde cei mai mulţi au eşuat: mă voi achita şi de obligaţiile mele presante din străinătate, unde mi-am desfăşurat preponderent activitatea, voi participa şi la opera de reconstrucţie a ţării ieşite din comunism. Din nefericire, am eşuat pe ambele planuri, deşi nu fără a obţine şi unele rezultate bune, câteva chiar remarcabile, pe tot acest parcurs de kamikaze. Ştiam de la un timp că nu se poate câştiga acest război, dar m-am mulţumit să câştig unele bătălii înainte de înfrângerea finală. Poate dacă nu mă îmbolnăveam atât de devreme (pe la 40 de ani)...

9. Există o istorie spontană şi una determinată în viaţa popoarelor? Cum vezi evoluţia lumii în viitorul secol?

Prima parte a întrebării este subiectul unui vast tratat de filozofia istoriei. Din fericire, este şi un posibil răspuns succint, celebru din marxism: istoria este rezultanta raportului dialectic dintre determinism şi libertate. Tocmai acest raport (sau orice altă concepţie/figură/model legată de cauzalitate, agency, schimbare, continuitate şi ruptură, consecinţe neintenţionate, efectul fluture, lebăda neagră etc.) face imprevizibilă istoria. Eu, urmând nişte imperative categorice ale istoriografiei, mă abţin de la previziuni. Cum se ştie, cele mai multe încercări de a prevedea viitorul (de la profeţii ebraici la viitorologi) au eşuat în ansamblu, deşi au conţinut aproape întotdeauna elemente de conjectură validate de evoluţiile ulterioare. Ele rămân interesante, chiar necesare, fiindcă ne antrenează înainte de orice pentru prezent (v. răspunsul meu la întrebarea 2). Dar lumea noastră atât de dinamică şi complexă poate merge aproape în orice direcţie. Iată o veste bună şi un îndemn atât pentru viitorologi, cât şi pentru autorii de SF...

10. Prima conferinţă internaţională Helion, programată pe 8-9 mai 2015, este dedicată relaţiei dintre utopie, SF şi genurile conexe. Care-ţi sunt aşteptările?

Aş vrea să reuşim o primă conferinţă interesantă şi pentru participanţi, şi pentru public, din care să rezulte câteva publicaţii solide (articole, interviuri şi, prin adăugarea unor texte ale celor care nu au putut veni acum, dar au ceva important de spus despre temă, un volum colectiv). Şi, cum spuneam, aş vrea să deschidem astfel o serie de conferinţe internaţionale, care să se impună în calendarul european al domeniului şi să contribuie la strângerea legăturilor dintre specialiştii români şi străini.

Interviu realizat prin e-mail de ***Cornel Secu***

CRISTIAN VICOL

DUS CU SORCOVA...

1.

Începem comentariile pentru numărul de față cu textul domnișoarei **Cristina Boncea**, proză care a fost publicată în ediția din decembrie a Revistei de Suspans. După ce am parcurs povestirea, pot spune că m-am lămurit complet despre ce înseamnă să fii o copie șubredă a lui Charles Bukowski sau Irvine Welsh. În primul rând, scriitorii inteligenți folosesc limbajul licențios pentru a reconstitui fidel realitatea și anumite tipuri de personaje și interacțiuni, și nu abuzează de el pentru a șoca. Autoarea parcă a scăpat capacul de la solniță, aș putea să pariez că și-a stabilit o normă pe care, ca un bun corporatist literar, și-a jurat să o îndeplinească. Și se ține de cuvânt. În al doilea rând, când scriitura e doar un pretext pentru sex și masturbare, atunci, fără să fiu pudic, consider că actul scriitoricesc (ca să nu-i spun de creație) este ratat. Înregistrăm emoții și sentimente, ca urmare a unui șir de întâmplări, sau îngenunchem regulamentar și salutăm cu vigoare?

Poveste: sincer să vă spun, nu știu. Aproape ingineresc, de parcă autoarea ar fi avut, din nou, o cantitate prestabilită de dialog și descriere, îndeasă cu forța (să îmi fie scuzată insistența) sentimente de ură, iubire, dispreț, dorință. Nu degeaba e adolescentă!

În plus, textul se prezintă nefinisat. Virgule lipsă, erori gramaticale, timpi verbali puși aiurea. Curioasă este cacofonia ,,ca Karina", ce apare constat: *Oricum, nici nu s-ar fi obosit să vină până în apartamentul meu dacă Karina nu mi-ar fi fost colegă.* Ok, să zicem că vocea narativă o urăște pe sărmana Karina. Dar poți să arăți asta și în alt fel, sau dacă ești chitită să o îmbraci în excremente, anunță-ne și pe noi, altfel te-am putea suspecta de... rea voință. Ah, și încă ceva: Să vă ia dracu pe toți! le strigă ea nebunilor fără casă, care put și de la o distanță de cinci metrii. Pe scurt: un metru-doi metri, acei metri, metrii aceia, deși noi știm că tu ai prefera țoli. Bonus: Cartea va apărea la editura Herg Benet.

Următoarea proză pe care o analizez aici se numește *Direcții articulate*, este semnată de **Bogdan Balostin** și a apărut în numărul 84 al Revistei Nautilus. Din punct de vedere al stilului, cât și a subiectului abordat, textul mă trimite cu gândul la Philip K Dick. Giro lucrează într-un centru de comandă pentru navele spațiale, care urmează să aterizeze pe pământ. Într-un moment de pauză, Giro se trezește cu o navă spațială prăbușită pe centrul de comandă. Reușește să supraviețuiască, dar câteva momente mai târziu, este omorât de o țeavă, care îi străpunge pieptul. În timp ce moare, timpul pare să se plieze în jurul său, și se trezește în dimineața aceleiași zile de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Deși e oarecum amnezic, realizează ce se întâmplă și încearcă să își schimbe destinul. Evident, destinul e implacabil.

Deși are o idee bună, pe care reușește să o ducă până la capăt, autorul are un stil grăbit și pe alocuri naiv. Pare că a scris proza în viteză, iar conflictul cu prietena ce tocmai l-a părăsit, este forțat și nu servește în niciun fel finalității textului. Și dialogul suferă, este mecanic, telegrafiat, stricând iluzia unei posibile realități.

– Hei, drăgușule, auzi vocea și simți degetele lungi pe umărul și gâtul lui.

Se opri pe loc și privi în ochii verzi ai fetei.

– Ce faci astăzi? Cauți un pic de relaxare? îl întrebă fata.

– Nu știu, s-ar putea. Cum te cheamă?

– Dorință.

– Și, Dorință, ce dorești să faci astăzi?

– Ce știu eu mai bine!

– Ok. Giro se gândi un moment. Să vedem ce știi!

– Vino după mine!

Textul are potențial, poate fi o povestire bună, trebuie însă lucrată, schimbată, în fapt, trebuie ca autorul să reușească să strecoare mai multă emoție în spatele personajelor.

A treia proză pe care am parcurs-o se numește *Isus la vidfon* a fost publicată în Gazeta SF în numărul 46 și este semnată de **Avram Mihnea Ștefan**. Este o proză aproape bună. De ce? Pentru că sfârșitul este grăbit. Textul se prezintă drept o anecdotă: un pacient cu probleme psihice discută la telefon cu doctorul său psihiatru. Pe fir intră și personalitatea dublă a uneia din personalitățile sale, care este Isus Hristos.

– Oh, perfect. În afară de faptul că sufăr de tulburare de identitate disociativă, o personalitate din ele are schizofrenie. Este perfect! țip eu.

– Da, sau nu. Nu știu. Nu am vorbit cu el decât o dată și a reușit oarecum să mă facă catolic.

Autorul are umor, stilul este curat, ritmul bun, proza curge. Din păcate, chiar în momentul în care tensiunea este la cotele cele mai înalte și așteptăm poanta, textul se încheie brusc, iar entuzi-

asmul nostru se fâsâie. Îi recomand autorului să rescrie finalul, să își șlefuiască anecdota, iar, cu o încheiere pe măsură, textul putea să fie foarte bun!

Ultima proză despre care voi vorbi se numește *Zborul Stelelor* de **Bianca Ene**, o tânără autoare de 19 ani. A fost publicată în același număr al Gazetei SF. Este o poveste pentru copii. Protagonistul este un băiețel de 10 ani, care nu poate să meargă. Într-o noapte are un vis fantastic. O stea se transformă în cal și îl poartă într-o cursă prin spațiu.

Intenția autoarei este clară. Dorește să scrie o povestire pentru copii. Este scrisă la persoana I, iar scopul este unul de încurajare. În mare parte, textul este ok. Nu impresionează, dar are o conduită acceptabilă. Băiețelul are un discurs un pic prea matur pentru vârsta lui, iar stilul suferă de naivitatea și lipsa de experiență specifică vârstei scriitoarei. În consecință, există suficient loc pentru îmbunătățire.

„There is nothing to writing. All you do is sit down at a typewriter and bleed" (Ernest Hemingway)

2. PE SCURT, PE SĂRITE ... SCHIȚE

Îngeri de lumină a fost scrisă de **Bogdan Blostin**. Textul a fost publicat în Revista Nautilus, numărul 85. Impresia mea este că autorul a scos din sertar schița unei povestiri pe care nu a mai apucat să o scrie și despre care acum susține că este o proză scurtă. Narațiunea constă din micro-episoade de câteva rânduri (uneori 2-3 paragrafe) fiecare, în care o serie de personaje interacționează steril.

*

Autorul nu s-a obosit să le ofere protagoniștilor o minimă profunzime. A considerat că dacă va găsi câteva nume sonore - Amos, Avos, Jeimin și Ilivio, treaba va fi rezolvată. Nu este. În plus, dialogul este telegrafiat și expeditiv. Emoția, tensiunea sunt, vorba aceea, admirabile, sublime, dar lipsesc cu desăvârșire. Cu riscul de a deveni melodramatic, mă întreb: care este scopul literaturii? Să-mi răspundă autorul.

*

Paradoxal, deși textul este o schiță, intriga este încâlcită: legende, zei, tehnologie, mercenari cu săbii ruginite, războinare, sânge, decapitare. Toate ingredientele au fost strânse cu conștiinciozitate, dar amestecate, deocamdată, într-un talmeș-balmeș fără gust și perspectivă.

*

La sfârșitul textului m-am simțit ca Semion Semionovici Podsekalnikov și faimosul manual de tubă al lui Theodor Hugo Schultz: „Oare nu cumva s-au lipit paginile?"

***

Următorul text pe care l-am parcurs este *Tristețe*, semnat de **Miloș Dumbraci**. A fost publicat ca debut în Gazeta SF, numărul 47. Proza este foarte scurtă, aproximativ o pagină, tot o schiță, și este scrisă în stil liric. Autorul și-a propus foarte puține cu textul acesta și consider că a reușit. Domnul **Dumbraci** pictează un tablou sumbru al morții, descompunerii și deznădejdii. Imaginile sunt bine unse și se înlănțuie perfect. La acest nivel, autorul stăpânește scriitura și reușește să evite capcana emfazei, alunecând controlat către melancolie. Următorul pas, după cum au observat câțiva din cititorii săi, este stilul narativ. Felicitări autorului și mult succes mai departe.

***

O altă proză semnată de **Miloș Dumbraci** este *Suflet de arțar*. A apărut în numărul 48 al Gazetei SF. Textul este bun. Din start am observat faptul că autorul scrie bine, natural, proza are un ritm excelent, povestea e simplă, dar interesantă. Personajele sunt vii. Ca sursă de inspirație, autorul a folosit romanele lui Sven Hassel.

În timpul celui De-al Doilea Război Mondial, în pădurile din Bielorusia, o unitate de soldați ruși se rătăcește într-o pădure. Printre ei se află și un șaman din pădurile din Siberia care simte că ceva este în neregulă. Evident că ceilalți nu îl iau în seamă, iar totul se sfârșește tragic. Mă refeream mai sus la Hassel ca sursă de inspirație, deoarece numele personajelor sunt porecle: Șamanul, Șașa cel Mare, Șașa cel Mic, Sergentul etc. Acesta este un artificiu caricatural, folosit și de scriitorul german pentru a particulariza personajele. Mai mult, dialogul din textul lui Miloș Dumbraci se aseamănă cu cel din romanele lui Hassel. Aceeași nonșalanță și nepăsare a protagoniștilor, același umor negru, totul pus în antiteză cu ororile războiului. Evident că în ambele cazuri explicația e simplă și oportună:

Nu erau neapărat băieți răi, doar că bărbații la război trebuie să râdă de ceva, ca să uite că o să moară, și Șamanul era o foarte bună țintă de băscălie.

Singurul lucru pe care trebuie să-l reproșez prozei este sfârșitul grăbit. În jumătate de pagină autorul a încheiat socotelile. Tocmai din acest motiv, impactul pe care ar fi trebuit să îl aibă deznodământul devine diluat, neimpresionant. Acest lucru e evident mai ales când este pus în balanță cu început.

În orice caz, o proză promițătoare și un autor pe care am să îl urmăresc cu interes de acum încolo.

*

Următoarea proză pe care am citit-o se numește Ultimii oameni, a apărut în paginile Revistei Nautilus, același număr 85. Autorul este Bogdan Mihăilescu. Deși este scrisă, din nou, în episoade scurte, textul este bine închegat, amuzant, iar intenția autorului de a scrie o anecdotă este reușită. Narațiunea nu se poticnește, ci urmărește cu succes ideea pe care scriitorul și-a propus să ne-o împărtășească. Deznodământul intervine natural.

*

Povestea: În viitor literatura SF va fi dominată de scriitorii de pe Marte (tot din specia umană, presupun). Un scriitori terran de SF participă la o conferință, unde, în numele tuturor scriitorilor de SF, susține un discurs motivațional. Autorii de pe Pământ sunt la fel de buni ca cei „de dincolo". Problema e la traduceri și în marketing. Ideile terranilor sunt la fel de bune, poate chiar mai bune ca ale marțienilor. Vă las aici ca să nu vă stric lectura. Titlul are dublă semnificație, iar ironia din spatele lui este reușită. Personajul principal este bine conturat, credibil, ar putea fi orice autor de SF din România. Dialogul este bine scris și servește cu succes narațiunii.

*

Bogdan Mihăilescu a intenționat să satirizeze literatura SF, scena literară SF-istă românească și modul cum interacționează ea cu cea internațională și felul în care scriitorul autohton de science fiction se raportează la opera sa. Mai mult, autorul subliniază decisiv, și aici îi dau dreptate, că există SF românesc cu potențial mare.

*

Felicitări autorului. Un text proaspăt, inteligent, amuzant, ce poate fi citit din mai multe unghiuri. Aștept să îi citesc următorul text!

Don't tell me the moon is shining; show me the glint of light on broken glass. (Cehov)

ANCA MERCE

PREDESTINATION (2014)

O memă de pe internet spune în felul următor, „New Star Wars, Terminator and Jurassic Park! What year is it?” Are dreptate. Trendul din ultimii ani de a reboot-ui filme faimoase din ultimele trei decenii s-a transformat într-o manie. Am impresia că la cârma industriei de film americane se află ori cel mai mare fan boy ale francizelor care au modelat SF-ul, ori un producător care ne ia pe toţi de fraieri (înclin spre cel din urmă).

Oricum ar fi, în mod ironic, Science Fictionul, în loc să privească spre viitor, merge împiedicat cu spatele. Din acest motiv, când mai apare un film care jonglează cu o idee cât de cât originală, tindem să îl apreciem mai mult decât e cazul. Aici mă refer, de exemplu, la Oblivion (regizat de Joseph Kosinski, cu Tom Cruise şi Morgan Freeman) care a încercat să fie inovativ, proaspăt. Comparat însă cu, să spunem Blade Runner, A Space Odyssey sau The Empire Strikes Back, pelicula sus-menţionată se dovedeşte a fi submediocră şi răsuflată. Desigur, la o primă vedere, nu pare a fi corect din partea mea să fac asemenea juxtapuneri, dar oare regizorii nu încearcă să creeze artă, iar fanii nu ar trebui să fie mai critici (cel puţin cu timpul şi cu banii pe care îi risipesc la Multiplex?).

Acestea fiind zise, după o introducere atât de lungă (şi patetică, ar susţine unii) ajungem şi la filmul pe care îl voi recenza astăzi. Acesta se numeşte Predestination, este regizat de fraţii Spierig şi îl are în rolul principal pe Ethan „ori mă urăşti, ori mă placi, nu există cale de mijloc” Hawke şi intră în categoria filmelor de tipul Oblivion. Doar că, spre deosebire de cel din urmă, care era sincer în ceea ce-şi propunea, Predestination te minte că e bun, vrea să fie sofisticat şi tinde, în mod absurd, să ajungă un film cult. De ce? Pentru că filtrele critice au dispărut, pentru că nu avem răbdare să vedem capodopere adevărate, şi pentru că, şi aici intervine ceea mai mare problemă,

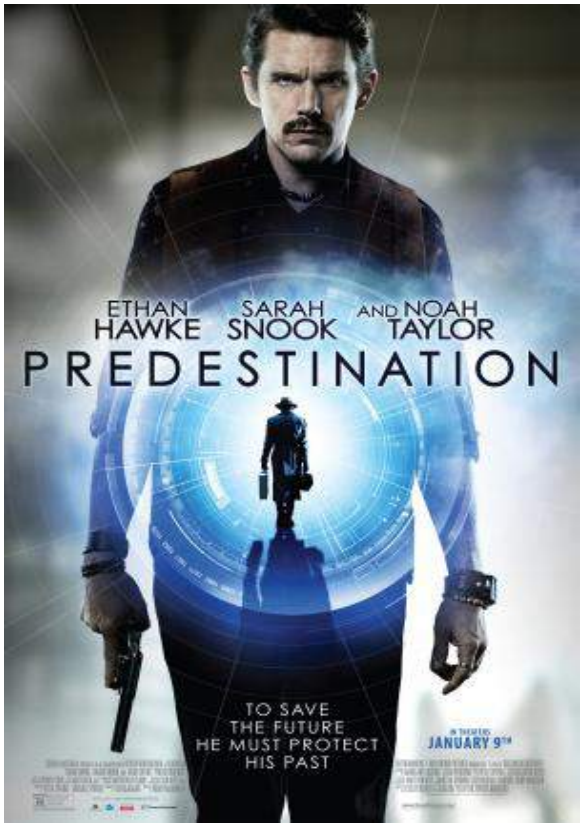

Predestination vrea să ne facă să ne simţim inteligenţi. Cum?

Imediat după ce a apărut la cinema, internetul a început să vuiască: „O capodoperă, un film genial” aclamau unii, „un exerciţiu de logică de neegalat” strigau alţii. Intrigat, m-am uitat şi eu la el. Reacţia mea a fost: „What the fuck did i just watch?”, tradus: „La ce c**** tocmai m-am uitat?”

Ethan Hawke, de care mie îmi place, trebuie să recunosc, este un agent al Poliţiei Temporale, a cărui misiune, ni se dezvăluie, este să urmărească şi să ares-

teze un răufăcător, folosind o maşină a timpului. Simplu nu? Seamănă, la o primă vedere cu o adaptare după Philip K Dick. Din start însă avem o problemă majoră, scenariştii au luat în serios călătoria în timp...

În primul rând, călătoria în timp e imposibilă. Dacă ar fi posibilă, cineva din viitor ne-ar fi vizitat deja. „Nu votaţi FSN-ul" ar fi spus ei, ori poate l-ar fi înlăturat pe Hitler de la putere. Cine ştie... În al doilea rând, în alte filme cult ale nişei SF, de exemplu Back to the Future, Terminator sau The Time Machine, călătoria în timp este doar un mijloc, iar finalitatea este alta: comedie, acţiune, satiră.

Povestea (cu spoilere): Un Ethan Hawke aflat la 45 de ani abandonează la orfelinat un copil (care este tot el din trecut), care devine o tânără femeie 20 de ani mai târziu, care se îndrăgosteşte de un alt Ethan Hawke mai tânăr, apoi rămâne gravidă cu el însuşi, dar din cauza unei complicaţii devine bărbat (pentru că era hermafrodit), care este Ethan Hawke. Şi totul merge într-un cerc vicios. Aţi înţeles? Între timp, aflăm că răufăcătorul pe care îl urmărea este tot el, iar planul său este să genereze constant caruselul temporal. Pentru iubitorii de filme cu Sergiu Nicolaescu va fi uşor de înţeles: toate personajele din film sunt Ethan Hawke. Regizorul se chinuieşte să îţi ascundă asta timp de o oră şi jumătate, dar, dacă eşti suficient de atent şi de inteligent, poţi să-ţi dai seama de întorsătură în primele 15 minute. În rest, naraţiunea trenează îngrozitor, nu are ritm, iar personajul/personajele sunt bidimensionale. Într-un final, când ţi se dezvăluie boroboaţa, nu poţi fi decât fericit că s-a terminat chinul.

Am aflat pe urmă că scenariştii s-au inspirat dintr-o proză scurtă scrisă de Robert A. Heinlein, care se numeşte „All You Zombies". Deşi seamănă între ele destul de mult, tonul povestirii diferă în mod substanţial, fiind vorba de satiră şi comedie neagră. De ce? Pentru că scriitorul a înţeles că nu poţi să povesteşti cuiva cum personajul tău principal s-a întors în trecut şi a făcut sex cu el însuşi, dându-şi sieşi naştere, fără ca acel cineva să nu izbucnească în râs. În schimb, echipa care a lucrat la Predestination a ales calea Nolan: „dark and gritty"- tot ce vezi în filmul acesta ar putea fi real!

Predestination se poate încadra cu uşurinţă în categoria filmelor cult (de un anumit fel). Alături de el, nominalizez Sharknado şi The Room! E nedrept, ştiu! Cele două filme măcar nu sunt îmbrăcate în culorile ţipătoare ale superficialităţii şi ale falsei sofisticări.

UN FILM CARE TE FACE **SĂ TE TEMI DE ... TINE?**

Ştiţi cum unii oameni, mai sperioşi din fire, se pot uita la un SF gen Aliens sau Predators sau Prometheus sau The Thing şi îl pot considera chiar un horror? Ei bine, cred că filmul Coherence e primul SF pe care-l văd, care chiar m-a făcut să am coşmaruri după vizionare. Şi e un lucru bun – nu pentru somnul meu, ci pentru că e un film foarte bine construit, are o atmosferă în care te poţi imersa, o poveste cu care poţi relaţiona şi pentru că ideea de la care porneşte e fascinantă.

Opt prieteni (patru cupluri) se întâlnesc pentru a lua cina împreună într-o suburbie tipic americană. Nimic nu e ieşit din comun, în afară de faptul că în seara respectivă cometa Miller trece foarte aproape de planeta noastră şi lucruri misterioase se pot întâmpla. Da, un iPhone se poate sparge şi da, e nasol, dacă nu ai asigurare. Şi oh, nu, nimeni nu are Internet şi toată lumea e deconectată. Pare o litanie împotriva tehnologiei de care am devenit atât de dependenţi, dar personajele nu sunt chiar atât de avide de era Facebook. Avem un amalgam tipic de personaje. Cuplul I : ea e cea cu cariera – el e un actor ratat, cuplul al II-lea : ea e o dansatoare care şi-a ratat cariera – el are succes şi trebuie să plece în altă ţară câteva luni combinat cu faptul că fosta lui îşi face apariţia la cină, de unde avem cuplul al III-lea fosta – e sexy, puţin prea acidă şi e însoţită de prietenul arab, care nu are multe calităţi şi de care nimănui nu-i prea pasă. Şi mai avem cuplul al IV-lea : el avocat – ea plină de sfaturi zen, feng shui, poţiuni magice cu floarea pasiunii, echinaceea şi chetamină.

Asistăm la o cină tipică între prieteni – mici împunsături, mici gelozii şi regrete care ies la suprafaţă, asta până când se ia curentul şi totul degenerează. Cometa se pare să fi afectat întreg cartierul şi unul din personaje, avertizat de fratele lui asupra efectelor stranii ale corpului ceresc, pleacă la o casă din apropiere să dea un telefon. Pleacă împreună cu arabul şi se

întorc cu o poveste neverosimilă şi o cutie în care nu ştiu ce se află. În cealaltă casă se apare că au văzut alţi „ei”, de unde ajung la concluzia că sunt prinşi într-un continuum straniu spaţiu-timp în care există mai multe variante ale lor. De aici la întrebarea ce facem cu ceilalţi „noi” la decodarea Pisicii lui Schroedinger şi înţelegerea fenomenului de decoerenţă cuantică mai e doar un pas (decoerenţa e mecanismul prin care sistemele cuantice interacţionează cu mediul înconjurător, căpătând caracteristici probabilistice suplimentare. Decoerenţa apare atunci când un sistem interacţionează cu mediul său şi provoacă de fapt colapsul sistemului). Deci întâlnirea cu un alt „sine” ar aduce de fapt colapsul amândurora, explică unul din personaje.

Dialogul e în mare parte improvizaţie, personajele feminine au aceleaşi nume ca şi actriţele care le joacă (dintr-un oarecare motiv) şi poate tocmai asta e reţeta succesului: asta creează veridicitatea cu care poţi să relaţionezi şi să empatizezi. Sunt opt oameni care sunt puşi într-o situaţie inimaginabilă şi complet nouă, care nu au nimic în comun cu fizica, matematica, astrofizica şi care caută soluţii pragmatice, care, uneori, par stupide, pentru a trece de noaptea groaznică a cometei. Am chicotit copios la replica unuia dintre personaje, care realizând că nu au Wikipedia şi Internet, se văd nevoiţi să revină la informaţia din cărţi, dar ce te faci dacă gazda citeşte doar Shakespeare şi Miller?

Sunt opt oameni care nu sunt actori şi care nu au replici gândite de dinainte, ci opt oameni captivi într-o casă care nu e singulară în univers, în care nu se pot încrede în ceilalţi şi în sine. James Ward Byrkit (regizorul) riscă enorm, când lasă pe umerii personajelor greutatea întregului succes (sau eşec, posibil) al filmului. E evident faptul că actorii pot improviza, că au parte de un „chemistry” fenomenal pe platou şi că reuşesc să scoată un film chiar foarte bun dintr-o idee subţire, care e doar aruncată şi nu e explicată, pentru că, de fapt, nu asta e miza.

Coherence e clar un film indie şi din nou mă găsesc în situaţia de a spune că e mai bun decât multe filme scoase de Hollywood în ultimul an. A fost filmat cu buget redus, în doar cinci zile, dar oferă mai mult spectatorului decât filme, aşa-zis, ajunse „cult”, precum Predestination.

Lăsând la o parte cometa care trezeşte impulsuri întunecate în fiecare personaj şi care introduce acest nou element – existenţa unei alte dimensiuni în care un alt „tu”, mai bun sau mai rău, îşi pune aceleaşi întrebări – filmul scoate în evidenţă falsitatea prezentă în vieţile aparent perfecte ale personajelor. Dintr-un grup de americani middle class, cu vieţi liniştite şi discuţii care se rotesc în jurul lumânărilor bio, a dietelor şi a aplicaţiilor de telefon, discuţii lipsite de orice substrat – cometa (dar în sine doar situaţia) scoate

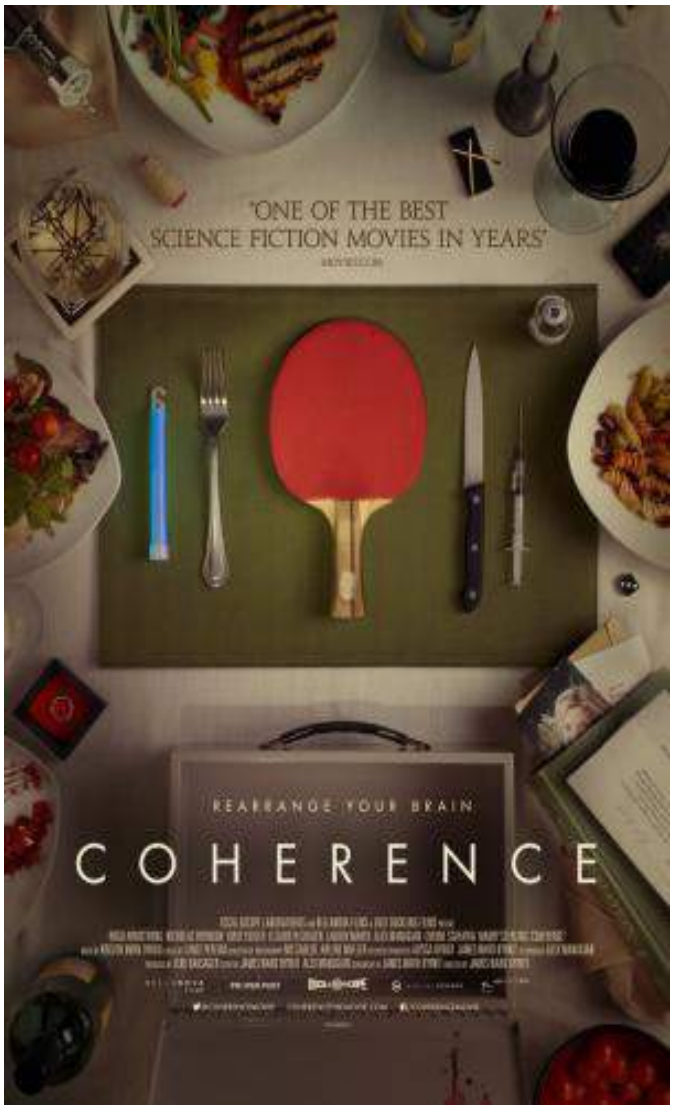

în evidenţă toate frustrările, regretele, secretele şi dorinţele ascunse. Cu mici excepţii, toţi îşi detestă viaţa, se detestă pe sine. Poate de aceea apare şi frica inerentă de a se întâlni pe sine, pe acei „ei” care rămân în „casa cealaltă” ca o prezenţă de rău augur.

Posibil ca, din cauză că subiectul ales e dificil şi paradoxal, sau poate, din cauză că actorii au fost lăsaţi să improvizeze foarte mult pe scheletul scenariului, sunt multe inadvertenţe în film. Dacă te încăpăţânezi să le observi pe toate, te poţi chiar deconecta de la atmosferă şi mesajul trimis. Până la urmă ideea, chiar daca e una viabilă din punct ştiinţific sau nu, detaliile care uneori te ajută să te îndrepţi spre concluzia necesară sau alteori te scot din atmosferă, nu fac deliciul filmului.

Coherence e un film care te face să te întrebi cum ai reacţiona, dacă te-ai întâlni cu un „tu” din altă dimensiune. Cât de mult se întinde legendara descoperire de sine şi cât de departe poţi merge pentru a avea o viaţă perfectă, chiar dacă nu e viaţa ta?

MARIAN MIRESCU

ÎNAINTE, ÎN TRECUT!

După viitorul de ieri... a venit trecutul!
Sanki si Syndicart prezintă
ÎNAINTE, ÎN TRECUT!
2015
CE S-A INTAMPLAT, BULA?
N-NU STIU... EU ABIA AM PICAT!
EU SUNT ŞARLĂ
Un an care a început cu asasinarea unor desenatori: caricaturistii de la CHARLIE HEBDO.
BULA s-a dat si el in stamba:
MI SE MAI ZICE SI HEBDO!
The Horror of Terror
IT'S NOT FUNNY!
YOU'RE A DRAWING PEN KILLER!
I'M JUST A PAIN KILLER!
PENCIL IS GOOD!
PENICILIN IS!
I'M CHARLIE!
YOU'RE BAD!
NO, WAIT...!
...BAD, BAD SPELLER, TOO! IT'S PENICILLIN, DANGEROUS MISSPELLER!... I MEAN, MISTER SPELLER... NEED A DRINK.
SHOTS ON ME!
...COMING?
WORKS FOR ME!
POLICE
Have freedom of speech, but take no liberties!
Charlie Hebdo is pronounced /ʃaɹli ɛbdo/
You, /æs.heʊl/ !
/hə/!?
În numele desenaţilor, vă zic: LASATI-I PE DESENATORI SA NE DESENEZE! NU NE OMORÂŢI!
A VOS ARMES, DESSINATEURS!
Qui suis-je?
CINE RÂDE, ĂLA SUNT!
MOI AUSSI,
JE SUIS CHARLIE!
?

Sunt dărâmaţi jurnalişti, sunt demolaţi artişti, sunt omorâte statui, sunt ucise cărti, sunt violate minţi, sunt batjocoriti copii... BINE ATI AJUNS IN TRECUT! Cine ar fi... anticipat?

Înainte, în trecut!
ROMCON 2014
Start!

RADU PAVEL GHEO

Prima dată am venit la Helion în toamna lui 1984. Eram elev la Liceul Silvic. Pe atunci cenaclul se ținea la Casa Universitarilor și m-a adus acolo Robi Meissner, apoi m-a preluat Lucian Szabo, absolvenți ai aceluiași liceu. Frăția pădurarilor, ca să zic așa.

În fiecare vineri seara (sper că țin bine minte) urcam la etaj, pe jumătate speriat, pe jumătate avîntat. Acolo, la cenaclu, veneau oameni pe care îi citisem, care publicaseră în reviste, în almanahul Anticipația, care traduceau, care știau despre SF tot ce se putea ști în România și ceva pe deasupra. Însă cel mai mult îmi plăcea aerul de libertate și înțelegerea binevoitoare care se răsfrîngea imediat și asupra nou-veniților. Era un loc care pentru mine, atunci, la paișpe-cinșpe ani, într-o țară cenușie și suspicioasă, a contat enorm . Nu știu dacă la Casa Universitarilor erau microfoane, dar știu că se vorbea ca și cum n-ar fi fost. Sau așa mi se părea mine, dar ce știam eu la cinșpe ani?

N-o să scriu acum despre lecțiile de literatură – sau de citit în public – pe care le-am prins la cenaclu. Dar mi-aduc aminte de un moment care pentru mine nu are legătură doar cu SF-ul. Într-o seară Coco Cozmiuc și Silviu Genescu aduseseră niște cărți și xeroxuri cu proze SF scurte în engleză și au întrebat dacă ar mai putea traduce cineva ceva de-acolo. Tînăr, neliniștit și dornic să mă bag în seamă, m-am repezit și am zis că sigur, traduc eu, ce mare lucru. Coco mi-a dat senin un text, eu l-am luat și a doua zi, la liceu, am început să îl descifrez. Cu sudori ca ale lui Trăsnea, mă uitam îngrozit și nu pricepeam nimic. Un cuvînt, două, da, dar nu se legau, nu pricepeam cine și ce face și unde-i SF-ul. Adevărul e că habar n-aveam de engleză.

Săptămîna următoare, la cenaclu, Coco pune întrebarea de groază: „Ei, cum merge?“ „Greu, greu, dar cred că...“ am îngăimat. Mi-era rușine de să intru în pămînt. Peste o săptămînă, la fel. Și peste trei-patru.

(Iaca, și acum mă rușinez cînd îmi amintesc.)

Abia după vreo două luni, roșu ca racul de jenă, am venit cu foile înapoi la Coco și i-am zis: „Nu, îmi pare rău, dar nu îmi iese“ – deși nu cred c-am vorbit așa de simplu și de direct. Așteptam să aud reproșul cuvenit, dar n-a mai venit. „Ei, nu-i nimic, era un text destul de greu. Lasă, altădată“, a zis Coco. Și mi s-a luat piatra de pe inimă. Sigur, era un text greu, asta era problema!

Dar o undă de încrîncenare mi-a rămas. Iar dacă acum stau și mă chinui să traduc un set de povestiri de Jack London, căutînd să aflu cum se numesc velele de pe fiecare catarg al unei corăbii, o parte din vină o poartă, în mod sigur, și cenaclul Helion.

Text lecturat la reuniunea aniversară Helion, 18 martie 2015, de către Alexandru Maniu, Radu Pavel Gheo nefiind în țară

DUȘAN BAISZKI
Helion, 35

Desigur, fiecare aniversare înseamnă implicit motiv de bucurie. Însă doar atâta timp cât nu iei în seamă faptul că răstimpul cu pricina e trecut și pe propriul război.

Eram în clasa a IX-a când, abia aterizat la Timișoara, dar cu Verne și Wells la bord, am dat în trimestrul al II-lea de-un afiș ce anunța o întâlnire de… gradul III (pentru mine) la Casa de Cultură „Lira“, unde extraterestrul-șef era Mircea Șerbănescu. Și de unde am fost repede… răpit de venusianul Marcel Luca și dus la Casa de Cultură a Studenților. La relativ proaspăt înființatul cenaclu SF „H.G. Wells“, unde exista un alt monstru sacru SF, jupiterianul Ovidiu Șurianu, și unde marțian-șef era Cornel Secu.

Și-au trecut anii. Când, în 1980, la Casa Tineretului s-a născut un nou cenaclu SF: „Helion“. Marțian-șef, același Cornel Secu. Nu mi-am pus atunci întrebări. Ca orice bănățean mândru, eram bucuros că, iată, la Timișoara funcționează încă un cenaclu SF.

În perioada cât a funcționat „Helion“ la Casa Tineretului, nu am participat prea des la ședințele sale. Proaspăt căsătorit, preferam ședințele de cenaclu în… familie. Și mă chinuiam să întrețin un cenaclu de fabrică (AEM), pe nume „Timisiensis“. Unde oaspeți au fost și colegii de la „Helion“.

A urmat o perioadă de aur, cea de la Casa Universitarilor, unde Cornel devenise director, și unde mi-am dat seama că există și un anumit grad de libertate, inaccesibil pentru muritorii de rând. Unde am cunoscut și am ascultat oameni de valoare în cultura românească. Și a fost cu adevărat o perioadă de aur, fiindcă la ședințele „Helionului“ participau și oamenii „Wellsului“. Iar întâlnirile se prelungeau, de regulă, până spre dimineață. Pe de altă parte, autorii SF din zonă sugeau la două țâțe, adică publicau atât în „Paradox“, cât și-n „Helion“, ceea ce nu era puțin lucru. Timișoara a fost, ani de zile, capitala SF-ului românesc. Totul încununat cu organizarea, la Timișoara, a „Euroconului“ din 1994. Unde Cornel Secu a fost sacrificatul de serviciu… Dar din proprie inițiativă.

Îî doresc Clubului de Anticipație „Helion“ un sincer „LA MULȚI ANI!“

COSTEL BABOȘ

La „Helion” l-am cunoscut pe Willy Jäger. Și pe Jimmy Geagim care, fiind asistent sau infirmier la spital, lua tot felul de pastile, cu pumnul. În tot felul de combinații. A și murit destul de devreme. Se droga adică. Cu medicamente. Dumnezeu să-l ierte. Apoi l-am cunoscut pe Silviu Genescu, Dorin Davideanu, George Terziu și pe Liviu Pârvan. Constantin Cozmiuc... încerc să mi-i amintesc pe fiecare, practic mi-e imposibil. Lucian Vasile Szabo și soții Alexandru. Și Laurențiu Nistorescu. Și, desigur, Cornel Secu, marele șef. De fapt, Cornel Secu însemna „Helion”, iar Helion însemna Cornel Secu. Cel puțin așa vedeam eu lucrurile pe atunci și așa le văd și acum, gândindu-mă retroactiv. El ducea în spate totul și totul acela pivota în jurul lui. Coordonator, critic si foarte bun organizator. Îngrozitor de bun. Fără el s-ar fi ales praful. Iar eu, probabil, n-aș mai fi inventat nimic din toate acestea. Marcel Luca, Dan Chendi, Adrian Muscă... ceilalți au venit după mine. Cornel a reușit să facă din „Helion” cel mai puternic cenaclu de literatură de anticipație din țară. Împotriva tuturor. A bucureștenilor, în primul rând, care sufereau dacă nu erau ei cei mai cei, cu aerul lor de înălțime (a se citi capitală). Mitici, cum îi numim cei din provincie. Doamna Ghiță, Tudor Bețuan, Gabi Zănescu, Cotizo, Val Antim (Dumnezeu să-l odihnească), Traian Urdea, Ovidiu Guleș, Traian Abruda, Szasz Geza (Dumnezeu să-l odihnească și pe el), Ovidiu Bîtan, ehei. Apoi Silviu s-a căsătorit cu Antuza. Vali Chelba, Reghine, Dușan Baiszki, Darius Hupov, frații Marinescu, frații Bancu, iar cei de care nu-mi amintesc să fie sănătoși. Revista „Helion” a luat câteva premii internaționale, iar buletinul „Biblioteca Nova” era o publicație de critică literară unică în peisajul românesc de atunci.

Din când în când, mai trecea și Viorel Marineasa ori Lucian Ionică. Destul de rar, e drept. Cornel Ilioane și doamna Avram... Prin club, între timp, s-a perindat multă lume, însă puțini veneau săptămână de săptămână, constant, ani la rând, ca mine (hai să mă laud și eu cu ceva)...

Din volumul AȘ CREDE ÎN DUMNEZEU, pagina 238, editura Cartea Românească 2005

IMAGINI DE LA CÂTEVA DINTRE ŞEDINȚELE CLUBULUI HELION

3 octombrie - Daria Hupov citeşte proza ÎNTREBARE

17 octombrie - Alexandru Maniu a prezentat în cadrul ciclului DUNE ŞI RELIGIA eseul *De la Casa lui Atreu la Ordinul Păstrătăreselor*

31 octombrie - Lansarea cărţilor „E.A.POE. ROMANTISM, MODERNISM, POSTMODERNISM. IMPLICAŢII JURNALISTICE, FANTASTICE ŞI SCIENCE FICTION" de Lucian-Vasile Szabo şi „COMOARA DIN CETATE" de Cristi Vicol

28 noiembrie - Un debut sub bune zodii - Gabriela Draşovean, citindu-şi proza.

Debut la Helion - Daniel Timariu, cu proza *Din lift*

CÂTEVA IMAGINI DE LA REVELIONUL SF 2016

Daniela Semenescu, câştigătoarea "Miss Catrenu'"

Gabriela Draşoveanu, menţiune la "Miss Catrenu'"

Înainte de şampanie

A. Muscă + A. Muscă

Imagini de la şedinţa Helion din 13 februarie - Citeşte proză Ciprian Ionuţ Baciu

IMAGINI DE LA ANIVERSAREA DE 35 DE ANI A HELION-ULUI (18 MARTIE)

Trei preşedinţi

Tudor Beşuan

Despre Muzeul Anticipaţiei, vă spun

O sală foarte... ascultătoare

Nordul sălii Orizont

Masa cu reviste Helion

Ioan Haţegan, vorbind despre fanzinul din 1869

Adrian Chifu, citind un fragment de proză

27 februarie - A citit proză Adriana Muscă

Imagini de la şedinţa Helion din 13 martie - Citeşte proză Ciprian Ionuţ Baciu

10 aprilie - A citit proză Anca Manuela Brândaş

Imagini de la întâlnirea helioniştilor din 17 aprilie - Debut Simona Hupov

BOOKFEST 2015

Din site-ul www.bookfest.ro aflăm că la ediţia de anul acesta sunt „peste 1.000.000 de volume şi 200 de edituri vă aşteaptă la ediţia jubiliară Bookfest 2015 (20-24 mai, Romexpo);

Cehia devine Republica Literaturii în cadrul Bookfest 2015;

Evenimente şi lansări ale unor autori de renume ca: **Lucian Boia, Horia-Roman Patapievici, Dan C. Mihăilescu, Radu Paraschivescu, Vladimir Tismăneanu, Ion Mihai Pacepa, Neagu Djuvara, Haruki Murakami**.

Republica Literaturii aşteaptă cetăţeni la Bookfest

Invitatul de onoare al celei de-a X-a ediţii a Salonului Internaţional de Carte Bookfest este Cehia. Sub sloganul *„Cehia – Republica literaturii”*, Centrul Ceh pregăteşte o serie de evenimente menite să promoveze literatura cehă şi să sporească interesul publicului român pentru autorii contemporani, dar şi clasici cehi.

Lista oaspeţilor de onoare ai ediţiei din acest an a Salonului de Carte Bookfest include nume precum **Tomáš Zmeškal**, scriitor de origine ceho-congoleză, multipremiat, laureatul premiului Uniunii Europene pentru Literatură pe anul 2011, una dintre cele mai importante figuri ale literaturii cehe tinere de astăzi, Kateřina Tučková, autoarea romanului-fenomen “Dumnezeiţele din Moravia”, vândut în peste 50.000 de exemplare în numai un de la apariţie, dar şi scriitorul, dramaturgul, regizorul şi scenaristul Roman Ráž, poeta şi prozatoarea Kateřina Rudčenková şi Martin Vopěnka, singurul scriitor ceh care în multe din romanele sale se inspiră din realităţile sociale şi din peisajele montane ale României.

Nu în ultimul rând, pe toată perioada salonului, vizitatorii vor avea acces gratuit la cinematograful de artă Bookfest, în cadrul căruia vor rula filme premiate la festivaluri internaţionale.”

Editurile Humanitas, Polirom, Curtea Veche, Paralela 45, Art, Vremea, Nemira, Corint, Tracus Arte, Leda, RAO, Tritonic, Limes, Adenium, Paladin, Casa Cărţii de Ştiinţă sunt prezente cu standuri mai mari sau mai mici.

Mai mari la Nemira, RAO şi Corint, mai mici la Tracus Arte, Casa Cărţii de Ştiinţă.

Deloc Millennium Press.

MIRCEA BĂDUŢ

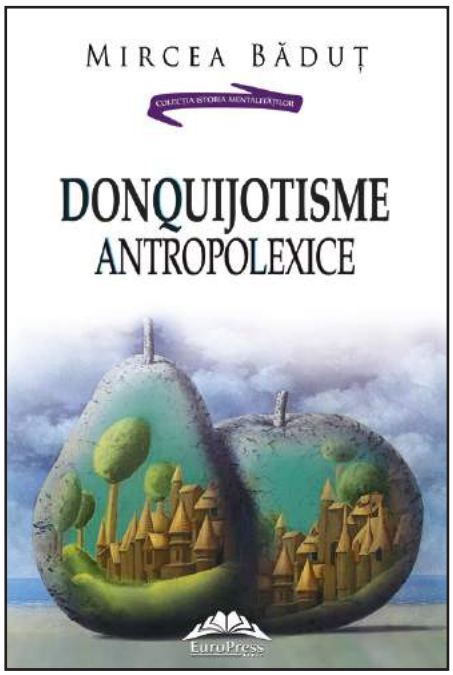

Mircea Băduţ, harnicul scriitor şi informatician din Râmnicu Vâlcea, a editat de curând o nouă carte de eseuri, **DonQuijotisme Antropolexice**, cu subtitlul *Fals tratat de antropologie*. Cartea a apărut la editura bucureşteană Europress.

Mircea Băduţ reuneşte în această carte panseuri filosofice, noutăţi pe marginea unor întâmplări trăite, observaţii privind inteligenţa artificială, notaţii despre limite, despre timp, sfârşindu-şi călătoria cu o poveste scurtă în care este redat un episod dramatic din copilăria lui, în care tăgada credinţei este aşezată în pagină prin câteva „examene” trăite în direct, dar şi în relaţie cu simbolurile Mioriţei.

Această povestire se cheamă **Mioara-mică**, are mai multe episoade şi toate au tâlcurile lor. Frumos final de carte!

MIHAI IOVĂNEL

Mihai Iovănel, criticul care semnează în revista *Cultura*, se dovedeşte un autor înzestrat şi cultivat.

Incursiunile lui în zona s.f. sau ozenistică ne arată un tip foarte bine informat, cu un puternic spirit analitic, însoţit de o umbră de ironie. Judecăţile lui sunt drepte şi nepărtinitoare.

Uneori spada pamfletarului este scoasă din teacă, dar de fiecare dată tuşează bine.

Pline de sevă comentariile la cărţile lui Gh. Săsărman, Camil Baciu, Liviu Radu sau Sebastian Corn.

Dotat cu o rară energie intelectuală, croit să repereze disfuncţiile din câmpul actualităţii culturale româneşti, Mihai Iovănel merită citit cu atenţie.

Este unul din puţinele exemple unde competenţa culturală se îmbină cu etica profesională. De urmărit în continuare. Dar, mai ales, de citit!

TUR DE FORȚĂ PENTRU SĂSĂRMAN ȘI NEMIRA

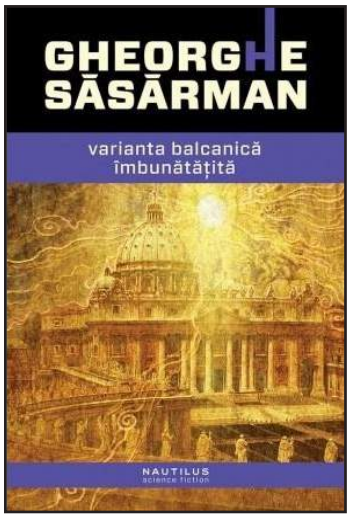

Gheorghe Săsărman va avea o săptămână foarte solicitantă între 8 şi 15 mai a.c. Va ajunge la Timişoara în 7 mai, luând parte la prima conferinţă internaţională Helion, unde va susţine o conferinţă despre Religie şi Utopie, în 9 mai, la ora 17:30, în sala Barocă a Muzeului de Artă, iar la ora 19:30, în acelaşi loc îşi va lansa cartea *Varianta balcanică îmbunătăţită*, apărută la Nemira în noiembrie 2014. Vor vorbi despre carte Mircea Opriță, Sorin Antohi şi Mariano Martin Rodriguez.

Luni, în 11 mai, la ora 18:30, va fi în Bucureşti, la Librăria Cărtureşti (str. Pictor Verona, colţ cu Bulevardul Magheru), unde îşi va lansa aceeaşi carte. Gellu Ionescu şi Sorin Antohi vor face oficiul de prezentare a cărţii.

Vineri, 15 mai, începând cu ora 12:00, în sala festivă a Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor din România, Ion Pop, Mircea Opriță şi Irina Petraş vor fi cei care vor vorbi despre carte. O carte bună, după cum se vede, are parte de prezentatori de elită.

WORLDCON 2015 - SASQUAN

Aşa se intitulează cea de-a 73-a Convenţie Mondială de Science Fiction, care va avea loc între 19 şi 23 august 2015, la Spokane, în statul Washington din SUA.

Oaspeţi de onoare sunt: Brad Foster, David Gerrold, Vonda N. McIntyre, Tom Smith, Leslie Turek. Special guest va fi dr. Kjell Lingren.

De notat "the attending membership rate is US$210 effective Feb 1 2015".

Evenimentele majore sunt, ca de obicei, în formula clasică: Prima zi – First Night; A doua zi – Steam punck and Discworld; A treia zi – Masquerada (balul mascat), iar sâmbătă, în a patra zi, decernarea premiilor Hugo şi Super Science Saturday.

Oare câţi români vor fi prin statul Washington la acest eveniment?

TIBERIU BEKA

Cunoscutul grafician şi bedist TIBERIU BEKA, un nume glorios al BD-ului din Serbia ultimului deceniu va fi invitatul Clubului Helion în luna iunie a acestui an.

Expoziţia de bandă desenată, pe care Tiberiu Beka o va expune la CAFE TEXT, va fi vernisată în 19 iunie la ora 18:00.

Cuvintele de întâmpinare şi prezentarea vor fi rostite de Marian Mirescu şi Florin Leodor Dănilă.

GALAXIA IMAGINARULUI, LA A CINCEA EDIȚIE

A cincea emisiune din aşteptata şi foarte interesanta emisiune realizată de către DARIUS HUPOV cu sprijinul unui grup de voluntari helionişti a ajuns la a 5-a ediţie. Darius Hupov duce greul, dar şi-a cristalizat un nucleu de redactori responsabili cu rubricile unei emisiuni, care, deocamdată, nu are rival în lumea radiofoniei româneşti.

Din cuprinsul emisiunii amintim:

- editorial (Darius Hupov) despre conceptul călătoriei în timp
- Mellotron (Adrian Bancu) cu două piese având acelaşi nume, dar compozitori diferiţi: "Maşina timpului"
- Fantastic News (Cristi Vicol) cu ultimele apariţii editoriale şi filmografice
- Cineimaginar (Darius Hupov) investigând versiunile cinematografice ale călătoriei în timp prin metode vizuale, cu analiza filmului "Time Laps" (2014)
- Restituiri (Darius Hupov şi Cornel Secu), rememorări ale cenzurii comuniste cu care se luptau editorii revistelor de SF în timpul dictaturii ceauşiste
- Free to Play (Martin Bartalis), despre un joc cu temă temporală şi câteva Tips&Tricks
- Ficţiuni alternative (Gabriela Draşoveanu) ne face introducerea în lumea populară a para-literaturii (fan-fiction)
- Fiola cu ştiinţă (Darius Hupov) despre tipurile de călătorii în timp şi ultimele experimente teoretice ale călătoriei în timp realizate de fotoni
- intervenţia de final (Darius Hupov)

Durata emisiunii: 45 minute şi 47 secunde

Următoarea emisiune va fi foarte interesantă, având în vedere evenimentele oi care au avut loc în ultima vreme.

SUSPENDAȚI ÎNTR-O RAZĂ DE SOARE

În decembrie am primit la redacţie volumul lui BEN AMI, **Suspendaţi într-o rază de soare**, editura Tracus Arte, 2014, în colecţia Bendis, colecţe îngrijită de Cătălin Badea-Gheracostea.

Cartea reprezintă debutul lui BEN AMI, un debut convingător, atât prin subiecte, cât şi prin tehnică narativă. Despre volum sperăm să avem ocazia să vorbim mai pe larg într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre. Până atunci, reproducem spusele lui Cătălin Badea-Gheracostea, de pe coperta a IV-a a cărţii: "Ficţiunea speculativă românească are în Ben Ami un autor capabil de hard science, de fantasy, de steam-punk şi aş putea să scriu et caetera. Din fericire pentru modelul de interpretare ales, „corsarul", oricât de bine scrise sunt prozele scurte ale lui Ben Ami, la rândul lor ele suferă de **singularitate**. E ca şi cum autorul-corsar a vrut demonstreze că poate prăda şi în hard science, şi în fantasy, şi în steam-punk, lăsând alte nave ficţionale de acelaşi tip şi tonaj să navigheze în linişte pe mările imaginarului".

MISIUNEA MARS ONE ȘI-A ALES SEMIFINALIȘTII

Misiunea **Mars One**, de a trimite patru persoane pe Marte fără posibilitatea revenirii pe Terra, a ajuns la partea finală de selecţie. Au mai rămas 100 de semi-finalişti, dintr-un bazin de 660 din runda trecută de selecţie, din cele peste 200 de mii de persoane înscrise iniţial. Semifinaliştii vor parcurge o serie de probe dificile, în urma cărora doar patru dintre ei se vor îmbarca la bordul navetei spaţiale cu un singur traseu – dus. În timpul acestor probe candidaţii vor dovedi înţelegerea riscurilor implicate, îşi vor demonstra spiritul de echipă şi motivatia lor de a fi parte din această expediţie pe viaţă. Mai exact, rundele viitoare se vor concentra pe alcătuirea de echipe, care vor suporta toate greutăţile unei aşezări permanente pe Marte printr-o serie de simulări.

Misiunea **Mars One** are ca obiectiv stabilirea unei aşezări umane permanente pe Marte. Primul echipaj, de patru persoane, va pleca în 2024, însă prima misiune **Mars One** pe Marte va fi lansată în 2018, fără pilot. Ulterior plecării primului echipaj uman în 2024, echipaje de câte patru oameni vor ajunge pe Planeta Roşie la fiecare doi ani.

Echipa de semifinalişti selectată pentru misiunea Mars One este formată din 50 de bărbaţi şi 50 de femei, provenind din întreaga lume: 39 din America, 31 din Europa, 16 din Asia, 7 din Africa şi 7 din Oceania.

Dintre cele 100 de persoane selectate face parte şi o româncă, Andreea, stabilită în Canada. Cei rămaşi reprezintă un grup cu o gamă largă de expertize şi abilităţi, inclusiv geologice, biologice, medicale, aerospaţiale, inginerie mecanică şi electrică, meserii mecanice sau jurnalism. Candidaţii, care nu au fost selectaţi pentru a continua, vor mai avea o şansă de a candida din nou, într-o nouă rundă de aplicaţie, care se va deschide în 2015. Noi oportunităţi de aplicare vor urma, cu scopul de a instrui candidaţii, ce pot înlocui echipele eliminate şi care să se alăture echipajelor de colonişti. Colonia de pe Planeta Roşie va avea habitacluri locuibile, sere, maşini de teren şi tot necesarul pentru supravieţuire.

GAZETA S.F.

Schimbându-se foarte des echipa de redacţie, cu nume care nu aparţin, de regulă, geografic vorbind, zonei sucevene, bucovinene sau moldoveneşti, cu sumare mai bune sau mai puţin reuşite, cu comentarii mai aplicate sau mai puţin aplicate, Gazeta S.F. va aniversa curând cel de-al cinzecelea număr.

Cu toate sincopele prin care a trecut datorită schimburilor de "ştafetă" sau din anumite cauze tehnice, apariţia revistei electronice a respectat cu stricteţe, în ultima vreme, graficul ieşirii în lume, adică ziua de 1 a fiecărei luni.

Lucru rar în publicistica sefistă românească.

Mai pe larg despre Gazeta S.F. într-un număr viitor al revistei Helion Online, unde se va face o trecere în revistă, comparativă, a principalelor publicaţii s.f. online româneşti.

CASA DE CULTURĂ
A MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

ASOCIAȚIA CULTURALĂ
HELION

FIRST INTERNATIONAL CONFERENCE HELION

UTOPIA, SCIENCE FICTION AND THEIR SIGNIFICANT OTHERS IN THE 21ST CENTURY
TIMIȘOARA, 8 - 9 MAI

Conveners: Sorin Antohi , Mariano Martín Rodríguez, Cornel Secu

Participă cu conferințe: Sorin Antohi (Bucureşti, România), Tudor Beşuan (Timişoara, România), Ştefan Borbely (Cluj-Napoca, România), Adriana Corrado (Napoli, Italia), Vita Fortunati (Bologna, Italia), Cătălin Badea-Gheracostea (Bucureşti, România), Gabriel Kelemen (Timişoara, România), Fernando Angel Moreno (Madrid, Spania), Mircea Opriță (Cluj-Napoca, România), Chris Pak (Lancaster, Anglia), Mariano Martín Rodríguez (Bruxelles, Belgia), Gheorghe Săsărman (München, Germania), Peter Seyferth (München, Germania), Eugen Stancu (Bucureşti, România)

Alte evenimente
- **Vernisajul expoziției Gabriel Kelemen**
- **Lansarea cărții VARIANTA BALCANICĂ ÎMBUNĂTĂȚITĂ de Gheorghe Săsărman**

Deschiderea Conferinței (lucrările sunt în limba engleză) vineri, 8 mai, ora 18,00, CAFETEXT, Bastionul Cetății.
Sâmbătă, 9 mai, ora 10,00 - 14,00 și 15,00 - 19,00, lucrările se desfășoară la Sala Barocă a Muzeului de Artă Timișoara (Piața Unirii).
Confirmările de participare la conferință se fac prin e-mail, la adresa redactiahelion@gmail.com, până joi, 7 mai, la orele 21,00.

Alte informații în HELION ONLINE nr. 50 și 51 (www.helionsf.eu)

Parteneri

Hotel Timișoara · Hotel Do Stil · Universitatea Politehnica · Editura Eurostampa · Rubin SRL · 3Waves Net SRL · Renașterea Bănățeană · Radio Timișoara

ISSN 1220-7152